Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Kk x1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

125

KW 224 A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

I. SLEIDANI
DE QVATVOR SVMMIS IMPERIIS
Libri tres:

Poſtrema editione hac accurate recogniti.

AMSTELODAMI,
Apud Danielem Elzevirium.
Aº. cIↄ Iↄc LXVII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Koninklyke
Bibliotheek
te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

JOANNIS SLEIDANI VITA.

IOannem, à patria Sleidanum cognominatum, Lutetiæ bonis diſciplinis excultum excepit Argentina. Ubi cum & eruditionis & prudentiæ atque pietatis multiplex ſpecimen edidiſſet, dignus eſt habitus cui licet peregrino res longè maximi momenti procurandæ committerentur. Itaque tum in Anglia communi Proteſtantium, quos vocant, nomine, legationem obiit, tum etiam interfuit Tridentino conciliabulo civitatis Argentinenſis legatus: in quo utroque munere, quamvis difficultatum pleno, talem ſe præſtitit, ut magnam ab iis, à quibus miſſus erat, laudem reportarit. Sed æternum illius laborum teſtimonium eſt hiſtoria illa de reip. & religionis in Germania ſtatu ab initio inſtaurati à Luthero Chriſtianiſmi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

diligentiſſimè viginti quinque libris, non hortante modo, ſed etiam materiam ei ſuppeditante clariſſimo viro D. Jacobo Sturmio, veriſſimè ſimul & elegantiſſimè perſcripta, adjecto etiam de quatuor monarchiis eruditiſſimo commentario: hanc ipſius gloriam, quamvis non abſque inſigni Eccleſiæ totiuſque Germanici imperii detrimento, augente eorum culpa, qui, ſive negligentia, ſive præpoſtero metu, ſive quod illum æquare ſe poſſe deſperarant, conticeſcere, reſque tam memorabiles pati ſilentio perire, quàm opus ab illo cœptum perſequi maluerunt. Obiit autem Sleidanus Argentinæ ex epidemico morbo, anno ætatis duntaxat quinquageſimo, qui fuit annus Domini CIↃ IↃ LVI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

JOANNIS SLEIDANI, DE QUATUOR SUMMIS IMPERIIS,

LIBER I.

PRius, quam de quatuor ſummis, & præcipuis orbis terrarum Imperiis dicam, de Babylonico, Perſico, Græco, Romano, breviter hoc mihi præfandum eſt, in annorum ſupputatione ab orbe condito, magnam eſſe diſſenſionem: nam & Hebræi & Euſebius & Auguſtinus, & Alphonſus & Mirandula, multum inter ſe diſcordant: veruntamen, quia plerique omnes noſtri ſeculi viri docti, rationem Hebræorum, hac quidem in parte, ſequuntur, veſtigiis eorum & ipſe inſiſtam cùm res ita feret.

Annos ab orbe condito ad Christum natum numerant	Hebræi	Talmudici 3784.
		Rabbini recentes 3760.
		Joſephus 4102.
	Græci	Metrodorus 5000.
		Euſebius 5990.
		Theophilus 5476.
	Latini	Hieronymus 3941.
		Auguſtinus 5351.
		Iſidorus 5210.
		Beda 3952.
	Recentiores.	Alphonſus 5984.
		Picus 3970.
		Alii 3962.

Vide Gilbert. Genebrar. lib. 1. Chronographiæ.

Ac principio quidem, ut ad inſtitutum veniam, ad primum videlicet imperium, omiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ſis illis, quæ in omnium primam ætatem inciderunt, omiſſa quoque narratione diluvii, quandoquidem ſacris literis hæc omnia continentur, neque meliùs dici poſſunt, exordium mihi ſumam ab eo tempore, quo diſſipata rurſus aquarum mole, & deſiccata terra, genus humanum, tunc ad pauciſſimos redactum, denuò propagari cœpit.

Geneſ. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. Xenophon in æquivocis tradit, Sex inundationes maximè celebratas recenſeri. Tempus autem hujus diluvii in autumnum refert Joſephus Antiquit lib. 1.cap. 5. alii in tempus vernum collocant, quòd credibilius ſit, Moiſen ſupputare menſes eo more, quem ipſe Iſraëlitis tradiderat. Item quod folium oleæ ad Noam allatum à columba, vernum tempus monſtret, quæ teſte Plinio lib. 16. cap. 25. tum floret.

Diluvii tempus ad annum ponitur orbis conditi milleſimum ſexcenteſimum quinquageſimum ſextum: Methuſala autem; ſeptimus ab Adam, hoc ipſo tempore moritur, annos natus nongentos ſexaginta novem: erat tum Noa, nepos Methuſala, ex filio Lamech, ſexcentorum annorum: & ſingulari Dei beneficio cum ſua familia ſervatus, ubi jam paulatim augeſceret hominum numerus, author ſuis liberis atque poſteris fuit, ut in diverſas regiones profecti terram colerent & oppida ſibi conſtituerent: ſuam denique cuique provinciam ſorte illis deſignavit, anno circiter centeſimo poſt diluvium.

Geneſ. 5. & 7. 8. 9. 10. Epiphanius in panario hæreſi 66. Sulpit. Severus lib. 1.

Quo quidem tempore Nimrod, Noæ pronepos, unà cum ſuis in terra Chaldæorum conſedit.

Cumque tandem creſcente hominum multitudine migrandum eſſet quam plurimis, & diverſæ

verſæ quærendæ ſedes atque coloniæ: voluerunt antea perpetuum ſui monimentum relinquere, & duce Nimrodo cœperunt urbem ædificare, in eaque ſummæ turrim altitudinis: & immemores iræ divinæ, quæ nuper totum orbem terrarum abſorpſerat, & de qua diligenter ac ſæpe multumque Noa illis haud dubie concionatus erat, nominis ſui famam ſuperbis & ambitioſis operibus extendere cogitabant.

Geneſ. II. D. Hieronymus in 14. caput Eſaiæ, turrim hanc vocat arcem ſeu Capitolium in urbe Babylone. Credibile autem eſt, hanc hiſtoriam Poëtis occaſionem dediſſe fingendi fabulam de Gigantibus, qui congeſtis altiſſimis montibus, cœlum oppugnare conati ſunt. Michaël Glycas in ædificatione turris 40 annos conſumptos ſcribit.

Offenſus autem Deus irritos fecit illorum conatus, linguarum immiſſa conturbatione, cùm primis unum fuiſſet & idem ſermonis genus apud omneis. Itaque ab opere inchoato coacti deſiſtere, in varias mundi partes abierunt.

Joſeph. Antiq. Jud. lib. I. cap. 5.

Ab hac linguarum conturbatione nomen urbs accepit, ut Babel diceretur: ab eoque tempore, nimirum ab anno poſt diluvium circiter CXXXI, regni Chaldæi ſumitur initium, & Babylonici.

Auguſtin. de civit. Dei, l. 16. cap. 4. & II. & l. 17. c. 16. Beroſus l. 4. Matth. Beroaldus l. 3. Chronicorum c. 2. Babel, unde eſt Babylonis profectum vocabulum, idem eſt ac ſi dicatur Ba, id eſt, venit, & Bel, hoc eſt, confuſio, id eſt, pro gloria quam homines Dei ſecuri ſomniabant, & quærebant, retulerunt juſto Dei judicio confuſionem & ignominiam.

Primus autem Rex fuit is, quem diximus, Nimrod, qui LVI. annis præfuiſſe dicitur:

hunc ſcriptura vocat robuſtum venatorem, & vim atque potentiam ei tribuit.

Gen. 10. 1 *Paral.* 3. *Michea* 5. *terra Babylonica terra Nimrod nominatur.*

Alii Saturnum vocant, eumque Imperii ſui anno XLV. miſiſſe principes aiunt coloniarum huc illuc, Aſſur, Medum, Magogum, Moſcum, qui regna ſui nominis condiderunt, Aſſyrium, Medum, Magogum, Moſcum. è quibus duo quidem illa prorſus ad Aſiam, tertium autem atque poſtremum ad Aſiam atque Europam pertinent.

Beroſus lib. 5. *Xenophon in Æquivocis. Archilochus de temporibus. Gog & Magog non eſſe certas gentes, Auguſtinus l.* 20. *c.* 11. *de civitate Dei demonſtrat. Adde quæ habet Vives interpres. Suidas in voce Magog. Perſas à popularibus ſuis Magog & Maguſæos appellari ſcribit.*

Ipſius Aſſur meminit etiam S. Script. & Niniven urbem ædificatam ab eo dicit.

Gen. 10. *Niniven urbem Herodotus libro primo in ripa Tigris conditam fuiſſe refert. Meminit & Lucianus in Charonte. Hieronymus in locis Hebraicis duas hujus nominis urbes facit: Unam Aſſyriorum ab Aſſur ædificatam; aliam in Arabiæ angulo ſuo tempore corruptè Nevenom vocatam.*

Nimrodo ſucceſſit filius Jupiter Belus, qui ad occidentem ſolem occupaſſe traditur omnem agrum in Sarmatiam uſque Europæam, ac deinde bellum quoque feciſſe Sagarum regi Sabatio, quem non ipſe quidem, eò quod morte præpediretur, ſed ipſius filius Ninus oppreſſit, & productis longè latéque finibus, Monarchiam primus omnium cœpit.

Beroſus lib. 5. *Meminit Beli Archilochus, Oroſius lib.* 1. *c.* 1. *Marcellinus l.* 23. *Ninus me-*

moratur

moratur à Strabone, Diodoro, Juſtino. Videatur Auguſtinus de civitate Dei lib. 16. cap. 3. & 15. lib. 8. c. 2.

Trecentis quinquaginta poſt diluvium annis Noa moritur, & duo de vigeſimo poſt anno circiter, Abraham, decimus à Noa, juſſus à Deo, patriam relinquit, cum eſſet annorum ſeptuaginta quinque: vigeſimoquarto autem anno poſteà, fœdus cum illo facit Deus per circumciſionem quam inſtituit. Centeſimo ætatis anno natus eſt ei filius Iſaac, poſt illud tempus vixit annos ſeptuaginta quinque: nam humanæ vitæ ſpacium multò jam erat contractius.

Gen. 11. 17. 22. cap.

Quomodo nepos ejus Jacob, quaque occaſione devenerit in Ægyptum, ibique ſit mortuus, quomodo deinde ipſius poſteritas aliquot ſeculis in Ægypto permanſerit, & duriſſima ſervitute preſſa, beneficio Dei, per Moſen adminiſtrum educta fuerit atque liberata, ſacræ literæ docent.

A 36. c. Geneſ. uſque ad 14. Exodi.

Ponitur autem hæc emigratio Iſraëlis ex Ægypto ad annum orbis conditi bis milleſimum quadringenteſimum quinquageſimum quartum, nempe quadringentis annis & triginta poſt promiſſionem Abrahamo datam, ut ait Paulus Apoſtolus.

Galat. 3.

Poſt Moſen, judices habuit populus Iſraëliticus, ad Saulem uſque, cui David ſucceſſit, rex alter ejus populi.

Lib. Judic. 1 Reg. 1 Paralip. Joſeph. in Antiqu. Judaicis.

Nunc ad Babylonicum imperium revertamur. Nino mortuo, regnavit ejus uxor Semiramis, quæ divitiis & victoriis & triumphis nulli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

li mortalium ceſſit. Babylonem oppidum extendit, & juſtæ magnitudinis urbem effecit, & variis ornavit ædificiis, muroque cinxit.

Beroſus lib. 5. Propertius lib. 3. Elegia 9. Dionyſius in deſcriptione orbis.

Æthiopiam devicit, & in India quoque bellum geſſit.

Archilochus, Diodorus Siculus l. 5. Strabo. Juſtin. 1. Auguſt. de civitate Dei lib. 18. c. 2. Oroſius lib. 1. c. 7. Jornandes lib. 1. Suidas in voce Semiramis.

Ejus filius Zameis, quintus rex, nihil memorabile perfecit, ſed proximus ab eo Arius Bactrianos & Caſpios imperio ſuo conjunxit.

Beroſus l. 5. Juſtin. 1. Diodorus 3. Metaſthenes, Caſſiodorus, Euſebius, Jornandes.

Qui ſucceſſit huic Aralius, ingenio quidem & ſtudio militari clarus fuiſſe traditur: quid autem geſſerit, non eſt proditum literis.

Beroſus l. 5. Euſeb. Caſſiodorus. Metaſt. Auguſt. l. 18. c. 3. de civitat. Jornandes.

Alter ab eo, Baleus, quamplurimas gentes domuit, ſuoſque fines ad Judæam uſque produxit, ideoque Xerxes fuit cognominatus, hoc eſt, victor & triumphator, ſeu bellator.

Beroſus lib. 5. Euſebius, Caſſiodorus, Metaſthenes, Auguſtinus, Jornandes.

Armatrites, nonus, voluptatibus & otio plane fuit addictus.

Herodotus l. 5. Caſſiodorus Armametrem vocat. Auguſt. l. 18. c. 3. Jornandes.

De Belocho, decimo, nihil traditur, niſi quod auſpicia curavit, & divinationes.

Metaſthenes Priſcum nominat. Auguſtin. lib. 18. c. 3. Jornandes.

Baleus, undecimus, alteram à Semiramide laudem habet virtutis & induſtriæ militaris, & docto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

doctorum hominum ſcriptis valde celebratus fuiſſe dicitur.

Beroſus, Metaſthenes. Auguſt. l. 10. c. 4. Caſſiodorus, Jornandes.

Alcadas, duodecimus, ocium & vitæ tranquillitatem ſecutus fertur, eo quod ſtultum eſſe duceret, multis fatigari laboribus, & variis implicari curis, amplificandi regni cauſa: quoniam ea res ad nullam hominum ſalutem & utilitatem, ſed ad detrimentum potius atque ſervitutem pertineret.

Beroſus, Metaſthenes, Caſſiodorus, Jornandes.

Qui hunc excepit, Mamitus, decimus tertius, belli curam atque laborem in ſuis iterum excitavit, ejuſque fuit ſuſpecta potentia Syris & Ægyptiis.

Beroſus l. 5. Metaſthenes, Auguſtin. l. 18. cap. 7. Jornandes.

In Mantaleo, decimo quarto, narrandi deficit argumentum.

Metaſthenes. Caſſiodoro dicitur Mechaleus. Jornandes.

Sphæri, decimi quinti, magna dicitur fuiſſe virtus atque prudentia.

Metaſth. Aug. l. 18. c. 8. Jornandes.

Mameli, decimi ſexti, nullum facinus commemoratur.

Metaſthenes, Jornandes.

Sub Spareto, decimo ſeptimo, proditum eſt, paſſim accidiſſe miranda.

Caſſiodoro hic Sputaethus dicitur. Jornandes.

Qui fuit decimus octavus, Aſcatades, omnem Syriam ſuæ ditionis fecit.

Jornandes, & alii.

Et hactenus quidem is, qui circumfertur, Beroſus: de quo quidem ſcripto plerique omnes valde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

valde dubitant, & adulterinum eſſe putant: ſed quoniam aliis monumentis hac in parte deſtituimur, hunc ordinem ſequimur.

Beatus Rhenanus rerum Germanicarum lib. 3. Ludovicus Vives commentario in Auguſtin. de civitate Dei, cap. 4. lib. 7. Caſpar Peucerus in Chronico, Gulielmus Cambdenus in ſua Britannia, aliique plurimi, adulterinum cenſent Beroſi ſcriptum. Videatur præterea Caſparis Varrerii cenſura de Beroſo Romæ excuſa.

Ab aliis deinde reges viginti numerantur ad Sardanapalum uſque, trigeſimum octavum Aſſyriorum regem.

Metaſthenes, Manetho, Caſſiodorus, Euſebius, Jornandes.

Fuit hic omnium hominum longè effœminatiſſimus: inter mulierculas perpetuò deſidens, colum & lanam tractabat, adeò totus immerſus voluptatibus, ut vix unquam ſui conſpectum præberet. His rebus alienati ab eo duo quidam ejus præfecti, Belochus Babyloniæ, Arbaces autem Medorum, facta conjuratione, cum turpitudinem ejus atque mollitiem vulgo traduxiſſent, bellum fecerunt. Ipſe cum ſuo ſemiviro comitatu, vix tandem progreſſus in aciem, re malè geſta profugit in regiam, & conſtructa pyra, ſe divitiaſque omnes in ignem abjecit, hoc uno facto virum imitatus, ut quidem ait

Cicer. in Parad. Virgil. 4. Æn. De Sardanapalo Juſtin. lib. 1. Velleius lib. 1. Athenæus l. 12. c. 12. Oroſ. lib. 1. c. 19. Auguſtin. l. 3. c. 20. de civitate Dei. Cicero. 5. Tuſc. quæſt. Ovid. in Ibin. Jornandes lib. 1. Suid. in voce Sardanapalus, & Κονοσκοσκόλορος. *Conſtantinus Manaſſes in Annalibus de interitu Sardanapali variat.*

Hi duo præfecti monarchiam poſt inter ſe partiuntur, & Belochus quidem Babylonis,

Arba-

Arbaces vero Medorum atque Perſarum rex factus eſt.

Arbaces hic Juſtino Arbactus dicitur l. 1. Oroſio lib. 2. c. 2. Arbatus: Velleio mendosè Pharnaces pro Arbaces.

Fuit ergo Sardanapalus Aſſyriorum rex poſtremus, in eo quidem ordine, quum ad mille trecentos annos ea Monarchia ſtetiſſet: nam plerique reges omnes diutiſſime vixerunt.

Jornandes 1240. annos numerat.

Belochus, quadragefimus nonus, aut, ſi magis libet, primus Aſſyriorum rex, in nova monarchia, Manahem, regem Iſraëlis, vectigalem ſibi fecit: hunc ſcriptura ſacra non Belochum, ſed Phul appellat.

4 Reg. 15. 1 Paral. 5. Metaſthenes.

Ei ſucceſſit Phul Aſſur, cognomento Tiglath Pilleſſer, qui urbes aliquot Judææ cepit, & populum in Aſſyrios captivum abduxit: hunc ipſum Tiglath, Achas rex Juda, ſub quo vixit Eſaias, de auxiliis interpellavit adverſus regem Syriæ, eique dona miſit.

4 Reg. 15. 1 Paral. 5. 2 Paral. 28. Eſa. 7. & 9. hoc fœdus vehementer diſſuadetur.

Tiglath regem ſecutus eſt Salmanaſſer, qui Samariam urbem poſt trium annorum obſidionem cepit, & Hoſeam regem Iſraëlis unaque populum abduxit, & per ſuam ditionem illis domicilium attribuit, etiam in Medis, ut ait ſcriptura: Unde quidam colligunt, ipſum imperaſſe quoque Medis.

Tobia 1. 4 Reg. 18. Joſeph. lib. 9. c. 13. & ſeqq.

Eum excepit Sennacherib, qui Niniven urbem inhabitavit: Ezechiam regem Juda mulctavit pecuniis, ac deinde cum ingenti exercitu Hieroſolymam obſedit; & miſſis legatis populum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

lum ad defectionem hortabatur, & regem, qui auxilium à ſuo Deo ſperaret, irridebat: ſed non tulit impune: nam percutiente angelo Dei, deſideravit una nocte ad centum octoginta quinque hominum millia, quod Ezechiæ regi paulo antea per Eſaiam Deus confirmaverat.

4 *Reg.* 18. 4 *Reg.* 19. 2 *Paral.* 32. *Siracidæ* 48. *Eſaiæ* 37.

Deinde domum reverſus, à ſuis ipſe liberis fuit interfectus.

Joſeph. lib. 10. *Antiquitatum Judaicarum cap.* 1. *&* 2.

Huc uſque Babylonii, poſt debellatum Sardanapalum, Aſſyriis paruerunt: cum autem Sennacherib tantam, ut diximus, calamitatem ad Hieroſolymam accepiſſet, neque multo poſt à ſuis filiis eſſet trucidatus, magna fuit inſecuta rerum mutatio, & diviſum eſt regnum; nam qui eam cædem fecerant, duo fratres Adramelech & Saraſar, profugerunt quidem, ſed nihilominus vim & arma pararunt in fratrem Aſſaradonem, qui poſt necem parentis regnum occupaverat, cum antea quoque per abſentiam illius rempublicam geſſiſſet.

4 *Reg.* 19. *Eſa.* 37. *Metaſthenes.*

Hanc adeptus rei bene gerendæ occaſionem, Merodach Babyloniæ præfectus deſcivit, & indicto bello, cum vicinas undique gentes, partim gratia, partim vi paulatim ad ſe traduceret, duodecimo demum anno ſui regni devicto Aſſaradone, totum Aſſyriorum imperium Babyloniis adjunxit, & XL. poſt annis regnavit.

4 *Reg.* 20. 2 *Paralip.* 32. *Metaſthenes. Eſaias c.* 39. *Joſeph.*

Ab hoc nonnulli ponunt Benmerodach & Nabuchodonoſor, ejus nominis primum: ſed quia literæ ſacræ nihil ea de re produnt, nec aliis

temere

temere poteſt adhiberi fides, eum Nabuchodonoſor, de quo ſcriptura ſacra plurimam mentionem facit, proximum à Merodach numerabimus. Is ergò ſtatim à primis annis bellum fecit Ægyptiis, & regionem omnem, quæ eſt inde ab Euphrate uſque ad Peluſium, illis ademit.

Metaſthenes. Peluſium nominatur à Suida clavis Ægypti, & ingreſſus & exitus.

Jojachim regem Juda vectigalem ſibi fecit, & octavo ſui regni anno filium Jechoniam regem una cum præcipuis viris & artificibus, non tantum urbis Hieroſolymæ, ſed totius quoque regionis Babylonem captivos abduxit.

4 Reg. 24. Jerem. 46. Joſeph. lib. 10.

Anno XVIII ſui regni Hieroſolymam obſeſſam per biennium cepit, ac paulo poſt diripuit, incendit, muros diruit, potiſſimam populi partem captivam abduxit, regem Zedechiam exoculavit, filios illius atque proceres interſecit. Hanc vero calamitatem Jeremias anno primo regni Nabuchodonoſor prædixerat. Ab hoc quidem tempore numerandi ſunt anni ſeptuaginta captivitatis Babylonicæ.

4 Reg. 25. 2 Paral. 16. Joſephus lib. 20 cap. 1.

Ad annum circiter XXIIII ſui regni, Nabuchodonoſor, devictis Amonitarum & Moabitarum regibus, exercitum duxit in Ægyptum, & occupata regione tota, MONARCHIAM poſt inchoavit.

Jerem. ultimo. Jerem. 25. Jerem. 4.

Altero anno Monarchiæ, ſicut noſtri temporis viri docti rationem putant, per ſomnium vidit ſtatuam ingentem, cujus erat caput aureum, pectus unà cum brachiis argenteum: venter & femora ex ære, crura ferrea, pedum pars aliqua ferrea, pars autem fictilis. Expergefactus,

cum

cum non recordaretur ſomnii, & tamen valdè eſſet attonitus, convocatis ariolis & divinatoribus mandat, ut, quale fuiſſet ſomnium explicarent: niſi facerent, capitis pœnam denunciat. Ea re cognita, Daniel adoleſcens, qui cum reliquis fuerat captivus eò deductus Hieroſolymis, nunciabat, ſe poſſe regis deſiderio ſatisfacere: productus, incepit: & primò quidem, quid ſomniarit, oſtendit; deinde, quid ſibi vellet ſomnium, interpretatur, & ſtatuam illam ſignificare dicit quatuor orbis imperia ſumma, quæ ſint ordine ſucceſſura: & ad ipſum regem oratione converſa, Tu, inquit, quem ſumma potentia Deus ornavit, atque gloria, cui dedit imperium in omnes homines, & beſtias agri, volucreſque, tu nimirum es illius ſtatuæ caput aureum: poſt te regnum aliud orietur argenteum, videlicet deterius, quam ſit hoc tuum: deinde tertium aliud, æreum, quod longe lateque dominabitur: regnum verò quartum erit ferreum. Nam ſicut ferrum comminuit & perdomat omnia, ſic etiam quartum & poſtremum illud, reliqua omnia conſtringet, ſibique ſubjiciet.

Lutherus, Funccius & alii in Chronologiis. Dan. 2. Joſeph. Antiquit. Judaic. lib. 10. cap. 11. Doctrinam hanc de quatuor orbis terrarum catholicis imperiis ſeu monarchiis, poſt Rabbinos impugnavit Joannes Bodinus Gallus, in ſua hiſtorica Methodo, cui præter alios reſponderunt Matthæus Dreſſerus, Andreas Francoberg. & Joannes Pappus.

Hoc igitur primum eſt & inauditum antea vaticinium de quatuor Imperiis, quod nobis eſt per Danielem divinitus patefactum, res plane digna quæ memoriæ tota commendetur, quia temporum omnium hiſtoriam ad finem uſque mun-

mundi paucis complectitur, ut poſtea ſum dicturus: nunc ſatis eſt videre, hoc primum tempore DEUM aperuiſſe nobis imperiorum ordinem ac viciſſitudinem.

Quanta vero fuerit potentia Nabuchodonoſor, magis etiam perſpicuum eſt ex eo loco Danielis, ubi ſcriptura comparat eum arbori, quæ ad cœlum uſque pertingat, quæ totum orbem terrarum velut obumbret, cujus folia ſint longe pulcherrima, & fructus omnium uberrimus, quo ſaginetur, & pingueſcat, quicquid eſt animalium, cujus in frondibus atque ramis omne genus volucrum nidificet & quieſcat.

Daniel. 1.

DE
PRIMA MONARCHIA.

EST igitur hæc PRIMA MONARCHIA: quæ ſicut hoc rege vehementer aucta fuit, & ad ſummum educta faſtigium, ita quoque deſiit, ac plane deleta fuit in ipſius nepotibus, quemadmodum per Danielem Deus, aliosque Prophetas, denunciaverat. Regnavit Nabuchodonoſor annis XLIII.

Joſephus contra Appionem lib. 1. *& Antiq. Jud. lib* 10. *cap.* 12. *Metaſthenes* 45. *ei aſſignat, aſſumpto biennio, quo patris in imperio conſors fuit.*

Quam horrendo ſpectaculo Deus & exemplo ſuperbiam ejus, ut Daniel ait, ſit ultus, operæ pretium eſt, ut cum omnes mortales, tum reges inprimis ac viri principes diligenter legant, & conſiderent, quo videlicet majeſtatem divinam revereantur, & officium ſuum erga populum ſibi commiſſum faciant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Dan. 4. & 5. c. Joſ. Antiq. lib. 10. c. 12.

Succeſſit ei filius Evilmerodach. Is regnavit annis triginta, & ſucceſſorem habuit Aſſur, qui tribus annis præfuit. Hunc excepit Labaſſardach, ſeptem annorum rex. Ab hoc imperii ſummam obtinuit Balthaſar annis quinque.

4 Reg. 25. Jerem. ultimo. Metaſthenes, & poſt eum autor hiſtoriæ ſcholaſticæ Petrus Comeſtor. Vide Joſeph. Antiqu. Judaic. l. 10. c. 13. lib. 1. contra Appion.

Ad hunc modum eos nonnulli recenſent: Verùm ætatis noſtræ viri docti, his duobus omiſſis, ab Evilmerodach rege numerant Balthaſarem filium, eumque per annos quatuordecim regnaſſe ferunt: quod quidem neceſſe eſt, ut conficiantur anni ſeptuaginta, quibus apud Babylonios captivus fuit populus Judaicus: cum hujus captivitatis initium ſumatur ab anno decimo nono regni Nabuchodonoſor.

Philippus Melanchth. & alii.

Qui rationem hanc ſequuntur, & duos illos reges, de quibus dixi, prætermittunt, ſcripturæ veſtigiis inſiſtunt, & Jeremiæ præſertim teſtimonio, qui futurum prædixit, ut Judæi ſervirent regi Babel, ejuſque filio, filiique filio, ſed hic liberum ſit ſuum cuique judicium. Balthaſar autem, ut ait ſcriptura, poſtremus fuit Babyloniorum rex, in eoque pariter omnes conſentiunt.

Jerem. 5. cap. Dan. 5. Joſeph. Antiq. l. 10. cap. 33.

Jam, quomodo capta ſit Babylon, non ab uno deſcribitur: quomodo autem imminentem regi calamitatem, & jam præſentem, Deus illi & denunciaverit, Daniel commemorat; & interfecto rege, ſummam Imperii tranſlatam eſſe dicit ad Darium, Medum, tum ſeptuaginta duo natum annos. *Xeno-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Xenophon lib. 7. παιδ. Daniel cap. 5. Joſeph. Antiquit. lib. 10. cap. 13.

Hic Darius à ſcriptoribus vocatur Cyaxares, fuitque filius Aſtyagis, quem Daniel Aſſuerum vocat, octavi Medorum regis: & cum ſobolem maſculam non haberet, filiam ſuam in matrimonium dedit Cyro Perſæ, ſororis filio: & bello laceſſitus à rege Aſſyriorum, in auxilium accerſivit Cyrum: qui profectus eò cum copiis, & factus Imperator totius exercitus, feliciter rem adminiſtravit, urbe capta potentiſſima. Poſt hanc victoriam non ampliùs anno Darius vixiſſe traditur.

Herodotus lib. 1. Xenophon lib. 5. & 8. παιδ. Dan. 8. Dan. 9.

Et hoc quidem tempore, quum capta Babylone Darius adhuc viveret, jamque per annos fere ſeptuaginta populus Iſraëliticus eſſet in Babylone captivus, Danieli, revolventi Hieremiam, ejus captivitatis prænuncium, & precanti, Deus multo majora patefacit, & non ſolum inſtare liberationem confirmat, ſed quo tempore ſit etiam venturus Meſſias, qui pro peccatis hominum ſatisfaciat, oſtendit.

Jerem. 25. & 29. Dan. 9.

A morte Darii ſumma rerum ad Cyrum generum delata fuit: & hoc quidem eſt alterius initium Monarchiæ. Jam enim & Aſſyriam & Mediam & Perſiam ſolus Cyrus obtinebat ad Ionium uſque mare, ſicut Thucydides ait, cum ante captam Babylonem prælio cepiſſet Crœſum Lydiæ regem potentiſſimum.

Thucyd. lib. 5. Herodot. lib. 1. Juſtinus lib. 1. Oroſius lib. 2. cap. 6. Suidas in voce Crœſus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

SECUNDA MONARCHIA.

EST ergo Cyrus Perſarum rex primus & autor ſecundæ Monarchiæ.

Devictis Babyloniis, bellum geſſit cum Scythis, eoque profectus ipſe cum exercitu, circumventus tandem fuit per inſidias, & interfectus, princeps laudatiſſimus.

Juſtin. lib. 1. Val. l. 9. c. 8. Oroſ. l. 2. cap. 7. Frontinus Strategem. lib. 1. c. 5.

Initio ſui regni, poſt captam Babylonem, populo Judaico permiſit, ut ex captivitate domum reverſi, templum ac urbem Hieroſolymam reædificarent, ad eamque rem ſumptum liberaliſſime ſubminiſtrari juſſit.

2 Paralip. 36. lib. 1. Eſdræ, c. 1. lib 3. Eſdræ, c. 2. Joſeph. Antiq. lib. 11. c. 1.

Hoc ipſum Deus, per Eſaiam, ſeculis aliquot ante, quam naſceretur ille, prænunciaverat nominatim.

Cap. 44. & 45.

De animorum immortalitate differentem ad filios, ante mortem, Xenophon introducit; ut eſt apud Ciceronem, qui locum illum eleganter, ut omnia, vertit. Ad ſeptuageſimum annum Cyrus pervenit: regnavit annis triginta, quum quadraginta natus regnare cœpiſſet.

Xenoph. lib. 1. Cicero in Catone Majore.

Filius ei fuit Cambyſes. Quem domo proficiſcens in bellum Scythicum, regno præfecerat. Is, abſente & occupato patre, cepit Ægyptum: bello quidem egregius, ſed alioqui vitioſus, & patris virtutem minimè repræſentans. Inter alia turpiter immaniterque facta, fratrem quoque ſuum inſidioſe necari juſſit.

Herodot. lib. 3. Juſtinus lib. 1.

In iis libris, quos de legibus Plato conſcriſit, valde Cyrum in eo peccaſſe dicit, quod molliter filios inter fœminas educaſſet, qui grandiores facti, & ab aſſentatoribus corrupti, quum ipſorum auribus plerique ſervirent, mortuo parente, vitæ periculum alter alteri crearint.

Juſtin. lib. 3.

Cambyſi ſecundo Perſarum regi, qui poſt mortem patris non diu ſuperſtes fuit, Darius ſucceſſit filius Hyſtaſpis. Et quoniam à morte Cyri, ac poſt tantam exercitus calamitatem nonnulli populi, & in his Babylonii, à Perſico regno defecerant, ſtatim ab initio principatus arma ſumpſit, & imperio ſuo rurſus illos adjunxit; capta quoque Babylone poſt longam obſidionem opera Zopyri.

Herodot. lib. 3. Juſt. lib. 1. Plutarchus in Apoph. Suidas in voce Zopyrus.

Bellum deinde ſuſcepit in Athenienſes, qui ſubitò collectis copiis, neque Lacedæmoniorum expectatis auxiliis, ad decem millia hominum, ingentem illius exercitum, ad Marathonem, duce Milthiade, fuderunt.

Herodot. 6. Plato in Menexeno, Plutarchus in Ariſt. Plutarchus pugnam Marathoniam ferè a trecentis hiſtoricis deſcriptam eſſe affirmat.

Cogitabat redintegrare bellum Darius: verum in ipſo conatu mortuus filium habuit ſucceſſorem Xerxem, qui decimo anno, quemadmodum Thucydides ait, poſt prælium illud ad Marathonem, innumerabili cum exercitu venit, ut Græciam omnem ſibi ſubjungeret. Itaque rei gerendæ ſumma, de communi conſenſu fuit demandata Lacedæmoniis, quod ii totius Græciæ plurimum tunc poterant: Athenienſes verò, ſecuti conſilium Themiſtoclis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

urbe deſertâ, ſuiſque liberis & uxoribus hac illuc depoſitis, naves conſcendunt, & hoſtem ad Salaminem inſulam prælio vincunt.

Thucyd. lib. 1. Herodotus lib. 8. Diodorus lib. 11. Oroſius lib. 2. cap. 10. Plutarchus in Themiſtocle. Cornelius Nepos in vita excell. Imp. Gell. lib. 17. cap. 12.

Ea victoria toti Græciæ fuit ſalutaris: nam terra quoque profligatus, turpi & infelici fugâ domum Xerxes revertit, & Græci quidem etiam poſt diſceſſum illius: Verum Athenienſes, qui claſſem haberent, ad quadringentas circiter naves, profecti longius, & inſecuti, Seſtum oppidum in Helleſponto, quod Perſæ tenebant, capiunt; & ibi peracta hyeme reverſi domum, ſuas uxores atque liberos recolligunt, & urbis, quam hoſtis captam incenderat, mœnia reſtaurant, portumque muniunt. Bellum hoc Perſarum, vel, ut Thucydides vocat, Medorum, eodem fere tempore fuiſſe ſcribit Cicero, quo bellum Volſcorum, cui Coriolanus exul Romanus interfuit. Id autem incidit in annum urbis conditæ CCLXVI.

Thucyd. l. 1. in Bruto & Lælio. Plut. in Coriolano. Dionyſ. l. 8. Plin. de viris illuſt.

Perſicum illud bellum deſcripſit Herodotus, Thucydide prior. Eum Cicero vocat patrem hiſtoriæ, ſed innumerabiles apud eum fabulas eſſe dicit.

Lib. 7. 8. 9. Lib. 1. de legibus. Extat liber Plutarchi περὶ κακοηθείας Ἡροδότου. *ſed huic reſponderunt Henricus Stephanus, & Joachimus Camerarius, VV. CLL. Videatur Andreas Alciatus præfatione in Tacitum, & Ludovicus Vives lib. de cauſis corruptarum artium.*

Munitionem hanc Athenienſium indigne quidem ferebant Lacedæmonii, ſed cum aliud

non

non poſſent, muſſabant. Conjunctis etiam viribus, tum ipſi reliqui omnes, Athenienſes Cyprum capiunt & Byzantium urbem, quam Perſæ tenebant.

Erat tunc inter alios Lacedæmoniorum duces Pauſanias, qui convictus proditionis, cum domum rediiſſet, & obſeſſus in quodam aſylo, fame fuit enecatus. Themiſtocles etiam accuſatus, hoc nomine profugit.

Thucyd. lib. 1. Cornelius Nepos in vita excellentium Imperatorum.

Multis deinde variiſque bellis & diſſidiis jactata Græcia fuit, partim externis, partim civilibus, quæ Thucydides obiter exponit; ſed tandem quinquageſimo anno poſt Xerxis è Græcia diſceſſum, ut poſt Thucydidem ait Cicero, bellum illud ingens natum eſt, quando Peloponneſus tota conjuravit in Athenienſes, quorum in eo bello dux erat Anaxagoræ Philoſophi diſcipulus Pericles, quem dicendo fulgurare, tonare, permiſcere Græciam, ait Ariſtophanes: nam iidem erant olim & virtutis & eloquentiæ magiſtri.

Ariſtoph. in Acharnenſibus actu 2. ſcena 5. Repetit hoc ex Ariſtophane Cicero in Oratore. Habet eundem locum Plinius, lib. 1. Epiſtola 20. ad Cornel. Tacitum.

Ex altera parte ſummæ rei præfectus fuit Archidamus Rex Lacedæmoniorum.

Periclis erat æqualis & æmulus Thucydides, qui & bellum illud deſcripſit.

Thucydides hiſtoricus non idem eſt cum hoc Periclis æmulo, ut Xylander vir judicii & doctrinæ laude excellentiſſimus ad Plutarchi Periclem annotat.

In prætura collegam Pericles habuit Sophoclem, Poëtam Tragicum, ut Cicero narrat.

1. offic.

Nunc ad Xerxem revertamur. Is, re malè geſta, cum in magnum contemptum veniſſet, à ſuis eſt interfectus.

Diod. lib. 11. Juſt. l. 3. Oroſius l. 2. c. 11.

Ei ſucceſſit filius Artaxerxes Longimanus. Ad hunc, Themiſtocles exul, de quo paulo ante diximus, profugit, ibique vitam finiit, ſepultus Magneſiæ.

Plutarchus in Themiſtocle, Cornelius Nepos in vitis Imperatorum excell. Cicero in Bruto, & Lælio. Valerius Max. autem lib. 5. cap. 3. & lib. 8. cap. 18. Themiſtoclem ad Xerxem fugiſſe ſcribit.

A Longimano regnavit Darius Nothus, qui Xerxis filiam Paryſatida, Artaxerxis Longimani ſororem, habuit in matrimonio, & regnarunt ante eum Longimani filii legitimi.

In hujus regnum incidit illud, quod diximus, bellum Peloponneſiacum.

Belli Peloponneſiaci tempus Plinius l. 30. cap. 1. refert ad Olymp. octogeſimæ primæ annum quartum. Aulus Gellius verò l. 17. cap. 21. ad primum Olymp. 89. refert. Diodorus Siculus collocat id bellum in annum urbis conditæ 323. id eſt, in Olympiad. 87. annum tertium.

Et Athenienſes quidem, licet ſatis impediti eſſent, tamen ejus belli anno quarto, ſicut Thucydides ait lib. 3, claſſem in Siciliam miſerunt, verbo quidem, ut Leontinis adeſſent contra Syracuſanos, revera autem, ut inſulam illam ſuæ ditionis efficerent, quò ſic poſſent commodiùs perdomare Græciam: cumque ſubinde reverterentur, & factiones alerent, Hermocrates Syracuſanus author fuit Siculis, ut omni depoſita ſimultate, pacificarent: nam Athenienſes ipſorum omnium libertati tendere inſidias. Itaque perſuaſit, quod fuit ejus belli anno ſeptimo.

Tribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Tribus pòſt annis, pacem Athenienſes & Peloponneſiaci faciunt in annos quinquaginta, ſed non totum ſeptennium ea pactio duravit. Tunc enim hoſtiliter multa fieri cœperunt: licet non planè ſublata pax eſſet, ac ſubinde per inducias reſarcirentur offenſiones. Tamen anno decimo ſeptimo rurſus ad arma ventum eſt totis viribus, duravitque bellum hoc alterum annis decem. Tunc Athenienſes denuò claſſem ornatiſſimam in Siciliam mittunt. Primi duces erant inter alios, Alcibiades & Nicias. Et hic quidem, concionibus aliquot habitis, navigationem valde diſſuaſit: Alcibiades verò contra. Siculis opem ferebant Peloponneſiaci: tandem in portu Syracuſano Athenienſes cum hoſte confligunt, ſed poſt ancipitem ac ſubinde variantem fortunam profligati fuerunt omnes, atque conciſi. Intereà Lacedæmonii, ſociique, Darium regem Perſarum in Athenienſes fœdere ſibi conjungunt. Darii legatus erat Tiſſaphernes.

Thucyd. lib. 6. Diod. Sicul. lib. 13. Thucyd. lib. 8.

Cæterum poſt Codrum, Polydorum, Spartanum, & Ariſtomenem Meſſenium, hi fere numerantur præcipui maximeque clari Græcorum duces, quorum alii de tota Græcia, alii de ſua quiſque patria bene meriti ſunt. Miltiades, Leonidas, Themiſtocles, Pericles, Ariſtides, Pauſanias, Xanthippus, Leorychidas, Cimon, Conon, Epaminondas, Leoſthenes, Aratus Sicyonius, Philopœmen. ex iis plerique fuerunt juſſi tandem exulare.

De his Græciæ luminibus videantur paſſim Xenophontis, Thucydidis, Pauſaniæ, Plutarchi aliorumque hiſtoriæ, inprimis vero liber Cornelii Nepotis ſive Æmylii Probi de vita excellentium Imperatorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Portum Syracuſanum Cicero deſcribit: in eumque ſolam Athenienſium claſſem, poſt hominum memoriam, invaſiſſe trecentis navibus: victam autem atque ſuperatam in eo ipſo portu, loci ipſius portuſque naturâ: & tunc primum opes ipſius civitatis victas, comminutas atque depreſſas; & nobilitatis, imperii, gloriæ, naufragium fuiſſe factum, dicit.

Cicero in Verr. lib. 5. Meminit Q. Fab. Maximus, oratione quæ apud Livium extat lib. 20.

Siciliam in circuitu patere, quantum navis magna poſſit obire intra dies octo, & à continenti diſtare Thucydides ait circiter viginti ſtadiis.

Thucyd. lib. 6.

Dario filii erant duo, Artaxerxes Mnemon, & Cyrus, quorum ille mortuo parenti ſucceſſit, Cyrus autem Ioniam Lydiamque tenebat: ſed ſorte ſua non contentus, fratri regi bellum fecit, in eoque victus fuit & occiſus.

Xenophon. lib. 1. ἀναβά. Diod. lib. 14. Plutarch. in Artaxerxe. Oroſius l. 2. c. 18.

Cyrum hunc minorem M. Portius Cato, regem Perſarum, ut eſt apud Ciceronem, præſtantem ingenio virum, atque imperii gloriam vocat. Laudat etiam ex Xenophonte, propter ſtudium agriculturæ: nam ei Xenophon & militavit & fuit familiaris, ideoque poſt ab Athenienſibus, qui Mnemonem habebant amicum, pulſus fuit in exilium.

A Mnemone regnavit Ochus, ex tribus natu minimus filius.

In Catone Majore. Xenophon Oeconom. & lib. 3. ἀναβά.

Hunc excepit Darius, poſtremus. Ei bellum fecit Alexander, Philippi Macedonum regis

filius,

filius, qui Thebis everſis, & pacata Græcia, in Aſiam contendit, & tribus præliis Darium ſuperavit, capta illius & matre, & uxore, & filiabus.

Adrianus lib. 3. Pauſan. in Bœoticis. Juſtinus lib. 11. Oroſ. lib. 3. cap. 16.

Ingentes quidem conditiones, & regni partem ad Euphratem uſque, Darius ei deferebat, ſed ille reſpuit; neque deſtitit antè, quàm illum expugnaſſet. Cum enim pacem obtinere Darius his conditionibus non poſſet, tertium bellum inſtaurat, & educto validiſſimo exercitu, rurſus profligatur, inque fuga trucidatur à ſuis: cum eoque Perſicum imperium, quod annis ſteterat ducentis & amplius, deletum fuit.

Diod. lib. 17. Curt. lib. 5. Strabo lib. 16. De Alexandro Magno, ejuſque rebus toto Imperii tempore geſtis, videatur Plutarchus in vita. Diodorus Siculus lib. 16. Q. Curtius, Arrianus, Juſtinus, Joannes Monachus, & omnibus his recentior Galterus Poëta in Alexandreide.

His tantis victoriis in ſuam ditionem perduxit Alexander, quicquid eſt fere terrarum ad orientem ſolem, & in Europam ex Aſia tranſportavit imperii ſummam, & tertiam conſtituit Monarchiam,

---

TERTIA MONARCHIA.

POST etiam in India belligeravit. ſed, quæ hominum eſt infirmitas, tantam fortunæ benignitatem & indulgentiam moderate ferre non potuit; &, cum inſolenter multa faceret, ſeque pro numine vellet propemodum adorari, Babylonem ubi veniſſet, febri, vel,

ut nonnulli tradunt, veneno fuit extinctus, cum annorum eſſet triginta trium,& annos regnaſſet duodecim.

Diod. lib. 17. Arrianus lib. 3. Curtius lib. 8. Juſtinus lib. 12.Videatur Plutarchus in Alexandro. Diodorus Siculus lib. 16. Arrianus lib. 7. Curtius lib. 10. Juſtin. lib. 12. Oroſ. lib. 3. cap. 20. Zoſimus lib. 1. Meminit liber 1. Machab. cap. 1.

Vitæ finem ei prædixerat Calanus Indus, ut ait Cicero: quum enim conſcenderet in rogum ardentem, & Alexander eum rogaret, ſiquid vellet, ut diceret: Optime, inquit; propediem te videbo. Paucis poſt diebus mortem obiit Alexander.

Cicero Philip. Plutarchus in Alexandro nonnihil variat. Meminit Arrianus lib. 7. Valerius Max. lib. 1. cap. 8.

Interitus ejus ad centeſimam decimam quartam ponitur Olympiadem. Urbis autem Romanæ conditæ anno quadringenteſimo nono, trecentis nimirum & viginti duobus annis ante natum Chriſtum.

Funccius & Chytræus obitum Alexandri M. ponunt ad annum V. C. 428. Bucholcerus & Beroaldus ad annum 429. Cenſeo igitur, in Sleidano eſſe mendum, & ſcribendum, anno quadringenteſimo nono. Videtur idem cum Livio congruere, lib. 9. Papyrio Dictatore.

Bonarum artium inprimis amans, & in homines doctos fuit liberaliſſimus, eoque nomine multorum celebratur monumentis. Homeri poëma ſibi familiariſſimum habebat: & quanquam ſcriptores multos rerum ſuarum ſecum habuiſſe dicitur, tamen cum in Sigeo ad Achillis tumulum aſtitiſſet, O fortunate,inquit, adoleſcens, qui tuæ virtutis Homerum præconem inveneris.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Plin. lib. 7. cap. 19. Dion. Chryſoſtomus de regno lib. 2. Cic. pro Archia. Fl. Vopiſcus in vita Probi Imper. Symmachus lib. 9. epiſt. 67.

Etenim ſicut ab Apelle potiſſimum pingi & à Lyſippo fingi, ſic etiam ab iis tantum celebrari volebat, & poſteritatis memoriæ commendari, qui in ipſo laudando propriam ingenii gloriam conſequi poſſent.

Cic. ad Lucerium lib. 3. Epiſt. 12. Plutarchus in Alex. & de fortuna Alexandri. Plinius lib. 5. cap. 37. & lib. 3. cap. 10. Horat. lib. 2. epiſt. 1. Apuleius lib. Florid.

Ariſtoteli præceptori negotium dedit animalium deſcribendi naturas, ad eamque rem aliquot hominum millia per Græciam Aſiamque conſtituit, pecuarios, venatores, piſcatores, cetarios, aucupes, & id genus alios, qui de ſingulis illum edocerent: ipſi verò ſcriptori præmium laboris dediſſe traditur LXXX talenta, hoc eſt, ut quidem ætatis noſtræ viri docti rationem ineunt, coronatorum aureorum millia quadringenta octoginta.

Plin. lib. 2. cap. 15. Athenæus lib. 1. & 2. Budæus de aſſe, lib. 2. Melanchthon in oratione de vita Ariſtotelis. Matthæus Hoſius lib. 3. rei nummariæ.

Xenocrati Philoſopho quinquaginta per legatos talenta miſit, aureorum videlicet millia triginta: ſed illo recuſante, quod tanta pecunia non ſibi diceret opus eſſe, legatis reverſis, Quid, inquit, nulloſne habet ille amicos, quibus benefaciat?

Cicero Tuſc. 3. Plutarchus in Alexandro, Diogenes Laërtius de vitis Phil. lib. 4. Valer. Maximus lib. 4. cap. 3.

Primis annis, quum Ariſtotelis eſſet diſcipulus, ſummo ingenio, ſummaque modeſtia præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ditum, poſtea vero quam rex appellatus eſt, ſuperbum, crudelem, immoderatum fuiſſe, ait Cicero.

Lib. 13. ad Attic. Epiſt. 28. Meminit Livius lib. 9. Solinus cap. 12. Cic. 3. Tuſc.

De ſplendore, delitiis & luxu Darii mira narrant ſcriptores: nam omnis generis coquos, cupedinarios, fartores, artifices, magiſtroſque gulæ, & unguentarios habebat in caſtris, ne quid in corporis voluptatem omnino deeſſet.

Quantus etiam fuerit alioqui regum Perſarum ſplendor & apparatus in quotidianis epulis, non ab uno memoriæ proditum eſt.

Athenæus lib. 12. cap. 2. lib. 4. cap. 5.

Solebant, ut ait Cicero, plures uxores habere: his autem uxoribus civitates attribuere, ut hæc mulieri redimiculum præberet, illa hunc, vel illum ornatum.

Verrina 5. Meminit ejuſdem moris Xenophon in ἀναβάσει, & Plato in Alcibiade priore.

Talem igitur, ut dixi, vitæ finem habuit Darius: & in fuga, cum aquam turbidam bibiſſet, & cadaveribus inquinatam, negabat, unquam ſe bibiſſe jucundius; nec enim ſitiens unquam biberat.

Cic. 5. Tuſculan. quæſt.

A morte Alexandri, diviſa fuit imperii moles in proceres, Ptolomæum, Laomedontem, Antigonum, Caſſandrum, Leonatum, Eumenem, Pythonem, Lyſimachum, Antipatrum, Meleagrum, Seleucum: in his autem præcipui fuerunt Seleucus Syriæ, Ptolomæus Ægypti, Antigonus Aſiæ minoris, Caſſander Macedonum Græciæque rex deinde factus, oppreſſis omnibus Alexandri propinquis.

Oroſius lib. 3. cap. 23. Juſtin. lib. 13. Pauſanias lib. 9. Oroſius lib. 3. cap. 23. Diod. lib. 20.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Lyſimachus, ille eſt quem Alexander iratus aliquando concluſerat cum leone, cum autem interfectam ab eo belluam audiſſet, magno habuit in honore.

Juſtinus lib. 14. Curtius lib. 8. fabuloſum hoc putat, & lib. 15. Plin. lib. 8. cap. 15. Valerius lib. 9. cap. 3. Plutarchus in Alexandro.

Cæterum inter eos, quos dixi modò, ſucceſſores, eorumque filios atque nepotes, graviſſima bella fuerunt, ut fieri ſolet, dum ambitione depravatus animus quieſcere non poteſt, & aliena cum injuria ſuam potentiam augere ſtudet. Et his quidem bellis, quoniam diuturna fuerunt, vehementer afflictæ regiones illæ omnes, in populi Romani ditionem paulatim venerunt, qui longe lateque rerum potitus, quartam & poſtremam effecit Monarchiam. de quo nobis jam dicendum eſt.

Julius Solinus cap. 14. Poſt Alexandrum qui fuere, magis ad ſegetem Romanæ gloriæ, quàm ad hæreditatem tanti nominis ortos invenimus. Herodianus lib. 1. Qui Alexandro ſucceſſerunt, ita contumelioſe violenterque dominati ſunt, ut illius imperio grave dedecus conciliarint.

Cæterum, inter Ægypti reges, Alexandri ſucceſſores, numeratur Ptolomæus Philadelphus, admodum laudatus princeps: nam & pacem coluit, quantum in ipſo fuit, & artes liberales excitavit, conſtitutis præmiis, & bibliothecam effecit luculentiſſimam, & Moſis libros atque Prophetarum in Græcam linguam juſſit converti.

Athen. lib 2. cap. 5. Joſephus Antiquit. Judaic. lib. 12. cap. 2. Philo de vita Moſis lib. 2. Epiphanius libro de menſuris & ponderibus. Galenus lib. de natura humana. Zonaras tomo 1. Nicephorus lib. 4. cap. 4. Meminit Ammianus Mar-

cell.

cell. l. 22. Gell. l. 6. cap. 17. Auguſtinus lib. 18. cap. 42. de civitate Dei. Conſtantinus Manaſſes in annalib.

Romæ igitur urbis initium fuit, quo tempore Salmanaſſar rex, de quo ſupra dictum eſt, Aſſyriis imperabat, nimirum, anno primo ſeptimæ olympiadis, authore Plutarcho, conditi autem orbis anno ter milleſimo ducenteſimo duodecimo, cum fere annis quadringentis ante in Latio cœpiſſet regnare Æneas, à Bello Trojano, quod Homerus ad poſteritatem tranſmiſit; de cujus quidem ætate, ſicut etiam patria, nihil certi conſtat, niſi quod ante conditam urbem atque Romulum multis annis eum fuiſſe Cicero ſcribit.

De initio urbis Romæ & diſſentientibus ſcriptorum ſententiis videatur Plutarchus in Romulo, Solinus cap. 1. Camer in annotat. in Solin. Onuphr. lib. 1. Faſtorum. In Bruto. Herodotus Halicarnaſſæus lib. 2. Homerum & Heſiodum quadringentis non amplius annis ante ſua tempora vixiſſe teſtatur. Videatur præterea A. Gellius lib. 17. cap. 21. Solin. cap. 53. De patria Homeri habet Gellius lib 3. cap. 12. & oratio Cicer. pro Archia.

Nullum vero ſcriptum exiſtit prophanum, illius poëmate vetuſtius: nam, ſicut Horatius ait,

Vixere fortes ante Agamemnona
Multi: ſed omnes illacrymabiles
Urgentur, ignotique longa
Nocte, carent quia vate ſacro.

Lib. 4. Ode. 9.

Significat idem quoque Cicero, nec oratoris ullum extare veſtigium dicit ante Homerum.

Diverſum ab hac ſententia ſcribit Euſebius de præparatione Euangelica libro decimo cap. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Tenuis autem, & prope deſpecta populi Romani fuit origo: ſed quia Deus ita conſtituit, ſicuti poſtea docebitur, in ſummam excrevit potentiam.

Cicero de conſolatione mortis: Dicuntur ea fere omnia à tenuibus initiis ſumſiſſe exordium.

Principio, Reges ibi ſeptem imperarunt annis ducentis quadraginta quatuor.

Vide Livium lib. 1. Dionyſ. lib. 5. Meſſuam, Feſtum, Rufum, Eutrop. lib. 1. Oroſ. lib. 2. cap. 5. Jornandem, Solinum. Cauſam diverſitatis inter nos explicat Sigonius commentario in Faſtos & triumphos Rom.

Et ſexti quidem regis ætate, Servii Tullii, Solonem ac Piſiſtratum apud Athenienſes, Pythagoram autem in Italia floruiſſe, Cicero ſcribit. quo tempore Tarquinius Superbus fuit ejectus.

In Brut. 1. & 4. Tuſc. quæſt. in Brut.

Athenas etiam, ait, regnante Servio Tullio ſtetiſſe jam ſupra ſeptingentos annos.

Profligatis regibus, ad binos conſules rerum ſumma delata fuit, quorum magiſtratus erat annuus.

Livius lib. 2. Florus lib. 1. cap 9. Cicero de legibus. Ovid. 2. Faſt. Feneſtella c. 7. de magiſtratibus Rom. Eutropius lib. 1. Pomp. tit. 2. lib. 1. Digeſtorum.

Primus conſul, L. Junius Brutus, quam fuerat acer & induſtrius in profligandis regibus, & conſtituenda libertate, tam etiam erat vigilans & ſtrenuus in eadem conſervanda. Quum enim inter alios nobiles adoleſcentes Romanos, ipſius quoque filii duo, Titus & Tiberius, occulta tractarent conſilia de reſtituendis Tarquiniis, re per indicium patefacta, capitali ſupplicio palam illos affecit.

Livius lib. 2. Dionyſ. lib. 5. Plutarchus in Poblicola. Val. lib. 5. cap. 8. Oroſ. lib. 2. cap. 6. Virgil. lib. 6. Juvenalis, Satyra 8. Plin. de viris illuſt.

Collegæ quoque ſuo, Tarquinio Collatino, imperium abrogabat, qui fuerat ſocius in expellendis regibus, & conſiliorum etiam adjutor. Idque Cicero defendit, ut juſte factum; & Patriæ tum utile, tum honeſtum fuiſſe dicit, ut nomen Tarquiniorum & memoria regni tolleretur.

Cic. lib. 3. offic. Abdicationis Collatini non eadem cauſſa ab omnibus traditur. Videatur Livius lib. 2. Gell. lib. 15. cap. 19. Cic. in Bruto & 3. de offic. Dionyſ. lib. 5. Plutarch. in Poblicola. Auguſtin. de civitate Dei, lib 2. cap. 17. hoc Bruti factum ſcelus, Tarquinium vero bonum & innocentem virum nominat.

Cæterum, in varia populi Romani fortuna cum Hetruria conſpiraſſet omnis, in hoſtem egreſſi urbe Roma trecenti Fabiæ gentis, interfecti fuerunt omnes, uno ſuperſtite tantum impubere domi relicto, qui familiam deinde propagavit: fuit hoc, anno triceſimo tertio poſt ejectos reges.

Livius lib. 2. Florus lib. 1. cap. 12. Ovid lib. 2. Faſt. Eutropius lib. 1. Oroſ. lib. 2. cap. 5. Plinius de viris illuſt. Gellius lib. 17. cap. 12. Dionyſ. lib. 9. diſſentit ab his, & veriſimiliora affert. De die hujus cladis videatur Macrobius libro 2. cap. 16. Plutarchus in Camillo, Livius lib. 6. Tacitus lib. 2. Hiſtoriar.

Ob turbulentum autem Reipubl. ſtatum, conditæ urbis anno trecenteſimo, legati in Græciam miſſi fuerunt, qui leges illinc adferrent, quibus deinde civitas uteretur. Iis reverſis, mutata Reipubl. forma fuit, & DECEMVIRI con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

conſtituti: qui rei ſummæ præeſſent: ſed non totum triennium duravit hic ſtatus; & Appius Claudius, ex Decemviris unus, nequitia ſua, cum L. Virginii, civis Romani, filiam virginem ad libidinem abriperet, occaſionem populo dedit, ut ordinem totum profligarent.

Dionyſ. lib. 11. Livius lib. 5. Diodorus lib. 12. Eutropius lib. 1. Valerius lib. 6. cap. 1. Florus l. 1. c. 24. Cic. 2. de finibus. Vide Matthæum Beroaldum lib. 4. Chron.

Itaque res ad Conſules rediit: ſed & hi paucorum fuerunt annorum: & creati ſunt Tribuni Militum duo, conſulari poteſtate: verum hi ſub finem anni depoſito magiſtratu, conſulibus denuo locum fecerunt, eoque tempore, quod erat anno urbis CCCXV, L. Quintius Cincinnatus, dictator, Sp. Mælium, largitione frumentaria captantem in urbe regnum, per C. Servilium Halam, magiſtrum equitum, interfecit, ejuſque domum complanavit.

Livius lib. 4. Florus lib. 1. cap. 26. Cicero 1. Catilin. pro domo. 2. de finibus. in Catone. Plin. lib. 18. cap. 3. Valerius Maximus, lib. 5. cap. 3. Plinius de viris illuſtribus.

Biennio poſt, rediit poteſtas ad Tribunos militum, cui deinde non bini, ſed plures eodem tempore creabantur, pro voluntate populi & reipub. conditione.

Duravit hic magiſtratus per annos fere ſeptuaginta, & inter alios floruit in hoc ordine M. Furius Camillus, virtute nulli ſecundus, qui præclare de republica meritus, in exilium fuit ejectus ab ingrata patria, cum quartum fuiſſet Tribunus militum: ſed cum captam à Gallis Senonibus urbem Romam liberaſſet, hoſtemque fudiſſet, reſtitutus dignitati fuit, biennio poſt factus Dictator.

De Camillo vide Livium lib. 5. 6. & 7. Florum lib. 1. cap. 12. & ſeq. Valerium lib. 5. cap. 3. Polyænum lib. 8. Plinium de viris illuſtribus. Plutarchum in Camillo. Auguſt. de civitate Dei, lib. 2. cap. 17.

Paucis vero poſt annis M. Manlius, qui Capitolium à Gallis defenderat, ob ſuſpicionem affectati regni, de ſaxo Tarpeio dejicitur; & decretum fuit factum, ne quis gentis Manliæ patricius, vocaretur Marcus.

Cicero 1. Philip. Livius lib. 6. Florus lib. 1. cap. 26. Plutarchus in Camillo, Plin. lib. 7. cap. 28. Valerius Max. lib. 6. cap. 3. Cicero pro domo ſua. Quintil. lib. 3. cap. 9. Gellius lib. 17. cap. 12. a citato Cornelio Nepote nonnihil variat.

Septimum deinde creatus eſt tribunus militum Camillus, & ætate gravis vitam finiit anno conditæ urbis CCCLXXXIX, quum anno uno ante ipſius mortem à tribunis militum reipublicæ procuratio ad CONSULES rediiſſet. ex quibus tunc primum unus fuit plebeius.

Sigon. 388. Camillus obiit, L. Genutio & Q. Servilio Coſſ. quo anno ingens Romam univerſam peſtilentia invaſit: de qua Livius lib. 7. Oroſ. lib. 3. cap. 4 quæ & Camillum ſuſtulit. Plin. lib. 14. cap. 1.

Dedit autem hæc ætas longe præſtantiſſimos belli duces in ea civitate, M. Valerium Corvinum, T. Manlium Torquatum, G. Martium Rutilium, P. Decium Murem, Papyrium Curſorem, Publium Philonem, L. Volumnium, & alios.

De his Plinius de viris illuſtribus. Item Onomaſticon Romanum Glandorpii.

Ex his T. Manlius Torquatus, Conſul, filium ſuum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ſuum, quod præter mandatum, extra ordinem, duello pugnaſſet in hoſtem, tametſi feliciter, ſecuri percuſſit.

Diodor. Siculus lib. 16. Salluſt. in Catilinaria. Livius lib. 8. Plutarchus in Fabio Max. Cic. 1. de finibus, 3. Offic. pro Sylla. Val. Max. lib. 6. cap. 9. Gell. lib. 9. cap. 13. Frontinus lib. 4. cap. 1. Vide proverbium, Manliana imperia, 2. de finibus apud Ciceronem, & Eraſmum. Plinius de viris illuſtribus. Gellius lib. 17. cap. 21.

P. Decius Mus, Conſul, in prœlio contra Latinos, pro exercitu populi Romani ſeſe devovit; &, in confertiſſimam turbam hoſtium irruptione facta, confoſſus, nutantem rem Romanam reſtituit.

Livius lib. 8. Florus lib. 1. cap. 14. Cic. 1. de divinatione, 2. de finibus, in Catone, 1. Tuſcul. quæſtion. Plin. lib. 22. cap. 25. Val. lib. 5. cap. 6. lib. 1. cap. 7. Auguſtinus de civitate Dei, lib. 3. cap. 18. Meminere Virgilius lib. 6. Propert. lib. 3. Eleg. 9. Juvenalis Satyra 8. Lucanus lib. 2. Claudianus de 4. conſulatu Honorii. Frontinus Strateg. lib. 4. cap. 5.

Idem fecit ejus filius, ejuſdem nominis, quartum Conſul, annis XLIV poſt, in bello contra Gallos Senones.

Livius lib. 13. Cicero 2. de finibus. Florus l. 1. cap. 17. Cic. 1. Tuſc. quæſt. in Catone, pro Sextio, pro domo ſua, pro C. Rabirio Poſthumo, 4. ad Herenn. Val. lib. 5. Oroſ. lib. 3. cap. 21. Plinius de viris illuſt.

Eo, quod ante diximus, tempore, ad annum urbis conditæ CCCCXX, floruit ac bella geſſit Alexander Magnus, tertiæ Monarchiæ conditor, ut ſupra docuimus. Cum hoc T. Livius componit L. Papyrium Curſorem, & ex-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ſpatiatus tum ſui tum lectoris cauſa, demonſtrat, eum inter alios Alexandro potuiſſe reſiſtere, ſi forte poſt devictam Aſiam in Europam abductis copiis, ille populo Romano bellum feciſſet.

Liv. lib. 9. Repetit hoc idem Ammianus Marcellinus lib. 30. his verbis: Papyrius Curſor ad reſiſtendum aptus Alexandro Magno, ſi calcaſſet Italiam, æſtimatus. Item Paulus Oroſius lib. 3. cap. 15. Vide quid hic in Livio deſideret Anton. Muretus variar. lection. lib. 15. cap. 14.

Erat omnino ſumma præditus virtute, is quem dixi, Papyrius Curſor. Nam ut alia prætermittam, quando T. Veturius Calvinus, Sp. Poſthumius Albinus, II. Conſules, cum toto exercitu, ſub jugum miſſi fuerunt à Samnitibus ad Furcas Caudinas, & turpiter cum hoſte pacificarunt, ille factus conſul, hoſtem victorem fudit ac profligavit.

Livius lib. 9. Florus lib. 1. c. 16. Cic. 3. Offic. Auguſtinus lib. 3. de civitate Dei. c. 17. & l. 5. c. 22. Eutrop. l. 2.

Quam etiam ſevere diſciplinam oporteat ſervare militarem, in ſuo declaravit equitum magiſtro, dictator ipſe.

Livius lib. 8. Eutropius lib. 2. Valerius Max. lib. 2 cap 7. Plinius de viris illuſt. Frontinus Strateg. lib. 4. cap. 1.

Protulit inſuper hæc, & aliquanto ſuperior ætas, in Græcia viros longe doctiſſimos. tunc enim Socrates, & ab hoc, velut ex fonte quopiam, Ariſtippus, Plato, Antiſthenes, Speuſippus, Ariſtoteles, Dicæarchus, Xenocrates, Heraclides, Theophraſtus, Pomleo, Strato, floruerunt; phyſici omnes, &, ut ait Cicero, ſpeculatores, venatoreſque naturæ.

Cicero 3. de Oratore. De natura Deorum. Primo

mo de his vide Diogenem Laërtium in vitis Philoſophorum.

Floruerunt etiam oratores clariſſimi, Gorgias, Protagoras, Prodicus, Hippias, Iſocrates, Lyſias, Demoſthenes, Hyperides, Æſchines, Phalereus, Demetrius, Demochares: Hiſtorici vero, Xenophon inprimis, quem Socraticum Cicero vocat, & Caliſthenes, comes Alexandri Magni.

Cicero in Bruto, lib. 2. de Oratore. 2. off. 2. Tuſcul. quæſt. De Caliſthene Plutarch. in Alexandro: Cicero pro Rab. Poſthumo. Arrianus lib. 4. Curtius lib. 5. Oroſ. lib. 3. c. 18. Diogenes Laërtius lib. 5.

Hac ætate vixit Syracuſanorum tyrannus, Dionyſius: ad quem Plato cum veniſſet, deque viri principis officio libere locutus eſſet, in maximo vitæ periculo fuit, ut Cicero narrat.

Pro C. Rabirio. Plut. in Dione. Cicer. lib. 5. Vide Diogenem Laërtium lib. 3.

Hic eſt ille, qui non propinquis, ſed convenis quibuſdam & feris hominibus, atque barbaris cuſtodiam corporis committebat: qui tondere filias ſuas docuit, ne tonſori collum committeret: qui ferrum ab eiſdem, cum eſſent adultæ, removit, inſtituitque ut candentibus juglandium putaminibus barbam ſibi & capillum adurerent: qui noctu ſic ad uxores ventitabat, ut omnia ſpecularetur & perſcrutaretur ante: qui cum in communibus ſuggeſtis conſiſtere non auderet, concionari ex turri ſolebat: qui Damocli paraſito, cujuſmodi ſua eſſet felicitas, quam ille prædicaverat, oſtendit, cum in ſummis deliciis omniumque rerum copia luxuque accumbenti gladium fulgentem, è lacunari ſeta equina appenſum, demitti juſſit, ut impenderet illius cervicibus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Cic. l. 5. Tuſcul. quæſt. Marcellin. l. 6.

Poſt Alexandri mortem, annis circiter XLII. bella geſſit cum Romanis, & in Italiam venit, Epirotarum rex, Pyrrhus.

Cic. 3. Off. Valer. Max. l. 9. c. 74. Cic. 5. Tuſc. Hor. carm. l. 1. Ode 1. Perſius ſatyr. 3. Macrob. in ſom. Scipionis l. 1. c. 10. Livius l. 14. Florus l. 1. c. 18. Plutarch. in Pyrrho. Eutropius l. 2. Juſtinus lib. 18. Pauſanias in Atticis. Plinius de viris illuſtribus.

Altero ejus belli anno ſollicitabat ſenatum ad pacem & fœdus faciendum: ſed Appius Claudius ætate gravis, & cæcus, qui ante annos ſeptendecim fuerat conſul ſecundum, ut ait Cicero, venit in curiam, & ſenatum inclinantem ad pacem deterruit, ne fœdus cum eo facerent. Tanta enim erat in eo vis animi, ut in illo ſuo caſu, nec privato nec publico muneri deeſſet. Oratio, quam tunc habuit de Pyrrho, cum pacem dirimeret, extabat tempore Ciceronis, ut ipſe ait.

Marcell. lib. 8. 9. Livius lib. 3. Cicero in Catone Majore. lib. 5. Tuſcul. quæſt. & in Bruto. De Appio videatur Livius lib. 13. Florus lib. 1. cap. 18. Plinius de viris illuſtribus, Plutarch. in Pyrrho. Ovid. 9. Faſtorum. Meminit. Cic. in Bruto, & Phil. 1.

Inſignem tunc operam Reipub. navavit C. Fabricius Luſcinus, qui ſollicitatus à Pyrrho ad defectionem, ampliſſima illius munera contempſit atque promiſſa: nec id modo, ſed captivum ei remiſit perfugam, qui veneno ſe poſſe regem tollere confirmarat. Cicero confert eum cum Ariſtide Athenienſi.

Eutropius l. 2. Lucanus l. 3. Livius l. 3. Cic. 3. Offic. transfuga hic: Eutr. lib. 2. medicus Regius: Gellio l. 3. c. 8. amicus regis: Marcellino

l. 20.

l. 20. miniſter regius appellatur: eſt autem Timochares Gellio, Demochares Marcellino, utrique diverſo nomine Nicias. Ambracienſem Valerius lib. 6. c. 5. & Gellius citato loco faciunt. Quomodo cætera autores varient, ex citatis locis petatur. Meminit Plutarch. in Pyrrho. Cic. 1. & 3. Officiorum. Suidas in voce Fabricius.

Secundo reverſum in Italiam Pyrrhum Manius Curius Dentatus omnino profligavit, ac triumphum egit.

Pyrrhus omnium primus Elephantos abduxit in Lucaniam.

Livius l. 14. Flor. l. 1. c. 18. Juſtinus 23. Eutrop. 2. Cicer. in Catone & pro Murana. Varro de lingua Latina l. 6. Plin. l. 8. c. 6. Julius Solin. c. 38. Oroſius l. 4. c. 1. Flavius Vegetius de re militari.

Et adhuc quidem per annos fere quingentos bella geſſerunt Romani cum Italiæ ſolum populis, e quibus acerrime reſtiterunt ac ſæpe rebellarunt, nunc victi, nunc victores, Latini, Veientes, Æqui, Faliſci, Samnites, Hetruſci: quibus demum devictis atque pacatis, exortum eſt longe graviſſimum bellum in CARTHAGINENSES: cujus quidem urbis originem Roma multo vetuſtiorem eſſe conſtat.

Videatur Livius lib. 30. prior. & ſeqq. Epitom. Eutrop. lib. 1. & 2. Flor. lib. 1. c. 18. Carthago condita annis 143. & menſibus octo à templo Salomonis, ut Joſephus lib. 1. contra Appionem. Eſt autem annus ante excidium ejus 751. Verum Dionyſius ex Timæo Siculo annotat, Carthaginem conditam eſſe ann. 38. ante primam Olympiadem. Velleius lib. 1. anno 67. ante everſionem ſub Scipione. Joſephus ergo facit Carthaginem annis 81. antiquiorem quam Dionyſius: Suidas in voce Καρχηδών *dicit, Carthaginem 700 annos à*

prima origine finitimis imperaſſe, deinde à Scipione ſolo æquatam.

Initium belli fuit ad annum urbis Romæ CCCCLXXXV, in eoque cum primis memorabile eſt illud, quod de M. Attilio Regulo memoriæ proditum eſt, qui captus à Carthaginenſibus, & Romam miſſus, ut de pace ac permutandis captivis ageret, ac niſi impetraret, ad vincula rediret; quum eo veniſſet, plane diverſum ſenatui ſuadebat, neque ex uſu Reipubl. id eſſe demonſtrabat: deinde quod fidem hoſti ſervandam eſſe diceret, Carthaginem reverſus, crudeliſſimo ſupplicii genere fuit exanimatus, reſectis palpebris, & alligatus in machina vigilando enecatus.

Annus quo bellum Punicum primum geri cœptum, cum varium numerum apud ſcriptores habeat, in faſtis Capitolinis eſt, CCCCLXXXIX. *Conſentit Solinus. De ſupplicio Reguli variant ſcriptores. Cicero in Piſoniana Regulum in machina religatum ſcribit, & reſectis palpebris vigilando enecatum. Eam machinam Appianus caveam vocat, ſtimulis intus exſtantibus, necubi ſe ſine corporis laceratione inclinare poſſet. Tubero apud Gellium modum alium & inauditum tradit; talionemque nobiliſſimis Pœnorum captivis repenſam eſſe à Reguli liberis, eoſque in armario muricibus præfixo incluſos, inſomnioque excruciatos, interiiſſe. Repetit Zonaras tomo* 2. *Florus lib.* 2. *c.* 2. *crucis ſupplicio enecatum. Eutropius lib.* 2. *omnibus ſuppliciis extinctum, cæteri omnes inſomnio, etſi alio atque alio cruciatus genere, tradunt. Vide Livium lib.* 18. *Polybium lib.* 1. *Appianum in Libycis. Meminit Cicer.* 2. *&* 3. *offic.* 5. *de finibus. Horatius lib.* 3. *Ode* 5. *Silius Italicus l.* 6. *Valerius l.*1. *c.* 1. *Oroſ. lib.* 4. *c.* 12. *Seneca de provident. Ovid. in Ibin.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

bin. Plin. de viris illuſtrib. Tertullian. ad martyres.

Eo durante bello, Romani, omnium primo feliciter mari pugnarunt in Sicilia, C. Duillio Conſule, adverſus Hannonem.

Livius lib. 17. Florus lib. 2. c. 2. Eutropius lib. 2. Plin. lib. 34. Tacitus lib. 2. Plinius de viris illuſtribus. Oroſ. lib. 4. cap. 6. Frontinus lib. 2. Strateg. lib. 3.

Hunc ipſum Duillium, & Manium Curium, & C. Fabricium, item Attilium Calatinum, Cn. & P. Scipiones, Aphricanum, Marcellum, & Fabium Maximum, Cicero nominat, ut clariſſimos urbis Romæ conſules.

Lib. 2. de natura Deorum, pro Cn. Plancio. & 1. lib. Tuſcul. 7. De his conſule Joannis Glandorpii, ex Saxonibus Weſtphali, Onomaſticon Romanum, à Reinero Reineccio in lucem datum.

Anno ſequenti L. Cornelius Scipio Conſul, Corſicam atque Sardiniam capit.

Livius l. 17. Florus l. 2. c. 2. Oroſ. l. 4. c. 7.

Compoſitum tandem fuit bellum Punicum, Q. Luctatio Catulo Cerco, A. Manlio conſulibus, cum annis duraſſet viginti tribus.

Ut habet Oroſ. lib. 4. c. 11. Eutropius 2. Auguſt. de civit. lib. 5. c. 22. Polybius & Livius, qui tempus hujus belli reſpiciunt, ſcribunt, id geſtum annis 24.

Biennio poſt natus eſt Ennius, annis quinque natu major M. Porcio Catone, qui illum ſuum vocat familiarem.

Cicero in Bruto, & in Catone majore.

Tum verò novis bellis implicati Romani fuerunt adverſum Faliſcos, Ligures, Illyrios, Gallos, Boios, Inſubres.

Videatur Liv. l. 20. Florus l. 2. c. 3. 4. 5. Polybius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

bius l. 2. Oroſius l. 4. c. 13. Eutrop. l. 2. & 3. Plutarchus in Marcello. Plin. l. 3.

Quibus tandem expugnatis, exortum eſt alterum bellum Punicum, anno vigeſimo quarto poſt factam pacem, P. Cornelio Scipione, T. Sempronio Longo, Coſſ. Ejus erat dux Hannibal, qui Saguntum oppugnabat, & per Hiſpanias in Galliam, ac Italiam inde contendens, tribus præliis populum Romanum ordine ſuperavit ad Ticinum, ad Trebiam flumen, & Traſymenum lacum.

De bello Punico ſecundo Auguſt. lib. 3. c. 19. de civitate Dei. Cicero Phil. 5. Liv. l. 10. & ſeqq. Florus l. 2. c. 6. Appian. de rebus Annibalis. Polyb. l. 3. Silius Italicus l. 4. & ſeqq. Plinius l. 33. c. 50. Eutropius l. 3. Oroſ. l. 4. c. 14. & 15.

Creatus autem dictator Q. Fabius Maximus, & in hoſtem profectus, cunctatione vim illius & impetum refregit, atque tardavit, ille ipſe, quem celebrans Ennius, *Unus homo nobis*, inquit, *cunctando reſtituit rem.*

Hic Ennii verſus de Q. Fabio extat apud Ciceronem lib. 1. Offic. & in Catone majore. Eundem una vocula immutata Virgilius l. 6. Æneidos expreſſit, & poſt eum Serenus Sammonicus c. 62. De cunctatione Q. Fabii Maximi præter Livium legatur Florus l. 2. c. 6. Plut. in Fabio Max. Valer. Max. l. 7. c. 3. Plinius l. 22. c. 5. Oroſius l. 4. c. 15. Eutropius l. 3. Frontinus l. 2. c. 5. & l. 1. c. 3. Silius Italicus l. 6. & 7. Ovid. l. 2. Faſtor. Propert. l. 3. Elegia 2. Plin. de viris illuſt.

Calliditatem ei Cicero tribuit, & quod facile celaret, taceret, diſſimularet, inſidiaretur, hoſtiumque conſilia præriperet.

Lib. 1. Off.

Poſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Poſt autem ad Cannas ingentem cladem populus Romanus accepit, quæ quidem tantam excitavit in urbe trepidationem, ut plerique potentiores de fuga cogitarent, & Italia relinquenda: ſed à. P. Cornelio Scipione, P. filio, ingentis animi juvene, qui tum viceſimum quartum ætatis annum vix ingreſſus erat, confirmati fuerunt, imo retenti.

Plutarchus in Fabio. Oroſius l. 4. c. 16. Livius lib. 26. Polybius 10. *Valerius lib. 3. c. 7. Eutropius* 3. *De prælio ad Cannas commiſſo videatur Livius lib. 22. Polyb. lib. 5. Plin. lib. 15. cap. 18. lib. 33. c. 1. Strabo in fine lib. 6. Lactantius lib. 2. c. 17. Silius Italicus l. 9. Auguſt. l. 2. c. 9. de civitate Dei. Valer. Maxim. l. 1. c. 1. & 2. l. 2. c. 2. l. 3. c. 4. l. 4. c. 5. l. 7. c. 4. & 6. Frontinus l. 2. c. 5. Oroſ. l. 4. c. 16. Eutropius lib. 3.*

Quarto poſt anno M. Claudius Marcellus poſt diuturnam obſidionem Syracuſas capit: In ejus urbis direptione fuit occiſus Archimedes, nobilis mathematicus; qui in pulvere quodam deſcribens, patriam non ſenſit eſſe captam. Interitum ejus tulit permoleſte Marcellus, ubi reſcivit, & ſepeliri juſſit, & captam urbem non ſolum incolumem eſſe paſſus eſt, ut ait Cicero, ſed ita reliquit ornatam, ut eſſet idem monumentum victoriæ, manſuetudinis, clementiæ: imo victoria Marcelli pauciores homines deſideratos fuiſſe dicit, quam deos adventu Verris prætoris in eandem urbem. Livius autem, iræ, invidiæ, avaritiæ, multa fœdaque dicit ibi fuiſſe edita exempla.

Polyb. lib. 8. Livius l. 25. Cicero Verrina 4. 6. & 7. de finib. Valer. l. 8. c. 7. Silius lib. 14. De expugnatione Syracuſarum videatur Livius lib. 25. Florus l. 2. c. 6. Silius Italicus l. 14. Plutarchus in Marcello. Valer. Max. l. 5. c. 1. & l. 8. c. 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

c. 7. Oroſius lib. 4. c. 17. Eutropius lib. 3. Plinius de viris illuſt. Auguſtinus de civitate Dei lib. 1. c. 6. & lib. 3. c. 14.

Sepulchrum Archimedis, obſoletum prorſus, & dumis atque vepribus obſitum, & ipſis adeo Syracuſanis ignotum, Cicero quæſtor Siciliæ, cum illud ex deſcriptione quadam cognitum haberet, ſenatui Syracuſano demonſtravit, centum triginta poſt annis.

Cicero lib. 5. Tuſc. quæſt.

Urbem Syracuſas maximam eſſe Græcarum urbium pulcherrimamque omnium, & ex quatuor urbibus maximis conſtare, dicit M. Tullius: Inſulâ, ubi fons eſt Arethuſa, pleniſſimus piſcium; Acradinâ, ubi forum & porticus & curia; Tyche, ubi fanum Fortunæ; Neapoli, quæ poſtrema ædificata, theatrum habet ampliſſimum.

Cic. Verr. 6. Plutarchus in Marcello. Strabo Syracuſas ex quinque urbibus, quas ambitu complectatur, conſtare dicit, l. 6. Inſula eidem dicitur Ortygia. Livius l. 25. eam partem incolis Naſon vocari author eſt, qui idem Achradina & Tica pro Acradina & Tyche ſcribit. Diodorus l. 11. Ἰτύκη.

Porro, nationum omnium exterarum princeps Sicilia ſe ad amicitiam fidemque populi Romani applicuit, & primo omnium eſt appellata provincia, ſicut idem Cicero teſtatur.

Verrin. 4. Meminit Solinus cap. 11. Feſtus Rufus in compendio hiſtoriæ Rom. Vell. l. 2.

Annibal, à Cannenſi victoria, Campaniam omnem deditione capit: exercitus illius Capuæ hybernans, copia rerum atque luxu totus fuit enervatus atque fractus.

Cicero contra Rullum: Luxuries Annibalem Capuæ fregit. Valerius lib. 9. cap. 2. Livius l. 2. 3.

Flor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Flor. lib. 2. c. 5. Capuam Annibali Cannas fuiſſe ſcribit. Lucianus in contentione Annibalis & Alexandri, mulieribus deditum Annibalem belli gerendi occaſiones prodidiſſe, author eſt. Videatur Seneca lib. 7. Epiſt. 1.

Poſt expugnatas Syracuſas, anno tertio, Capua deditione capta fuit à Romanis. Diu multumque deliberatum fuit, an eſſet urbs delenda: poſtremo placuit, conſervandam eſſe, veruntamen ne poſſet unquam rebellionem facere, ademptus fuit illis ager, ſublatus omnis magiſtratus atque ſenatus, publicumque conſilium, imago nulla Reipublicæ relicta, ſed conſtitutum, ut eſſet locus comparandis condendiſque fructibus, receptaculum oratorum, nundinæ ruſticorum, cella horreumque agri Campani.

Livius lib. 26. Florus lib. 2. c. 6. Oroſius lib 4. cap. 17. Cicero contra Rullum. Velleius lib. 2. Stetiſſe Capuam, antequam à Romanis caperetur, annis circiter 260, Marcus Cato author eſt, teſte Paterculo l. 1. Idem lib. ſecundo, in præfecturæ formam redactam, ſcribit.

Biennio poſt Aſdrubal novas copias auxiliares in Italiam adduxit, verum à M. Livio Salinatore, & C. Claudio Nerone, conſulibus, ad Metaurum flumen occiſus fuit.

Livius lib. 17. Florus lib. 2. c. 6. Polyb. l. 1. Silius l. 15. Eutropius l. 3. Suetonius in Tiberio, Oroſ. lib. 4. c. 8. Horat. l. 4. Ode 4. Plinius de viris illuſt. Cicero in Bruto hoc prælium Senenſe vocat. Metaurus Umbriæ fluvius hodie Metro appellatur, teſte Leandro, Lambino, Bonaciolo & aliis.

Interea rem feliciter in Hiſpaniis gerebat P. Cornelius Scipio, quem diximus, cum ipſius & pater & patruus ibi fuiſſent interfecti; & omni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

omni recuperata provincia, Romam revertit, & factus conſul, Aphricam ſibi dari petit, ut ibi bellum gerat. Vehementer autem ei reſtitit Q. Fabius Maximus, ætate gravis, & non adeundam Aphricam, ſed cum Annibale præliandum eſſe contendit. Scipio contra: ſi Carthaginenſibus bellum inferatur in ipſorum finibus, fore ut neceſſitate coacti, Annibalem, in quo ſummam ſpem atque præſidium collocaſſent, ex Italia domum revocent.

Cicero pro Balbo. Livius lib. 28. Eutropius lib. 3. Orationes Q. Fabii Maximi & P. Cornelii Scipionis extant apud Livium lib. 28.

A multa diſceptatione, Scipioni ſenatus tribuit Siciliam: & ſi quidem eſſet ex uſu Reipublicæ, ut in Aphricam eat, permittit. Ille igitur è Sicilia tandem in Aphricam proficiſcitur, & quod ſenatui prædixerat, re comprobavit ipſa: nam præliis ab eo victi, plurimiſque damnis affecti Carthaginenſes, Annibalem revocant. Sic ille, qui ſexdecim annis per Italiam graſſatus erat, qui ſub Romæ urbis mœnia caſtris locum delegerat, domum redire coactus eſt, quantumvis invitus atque dolens: & tandem ingenti prælio ſuperatus à Scipione fuit, qui de ſenatus voluntate pacem deinde cum hoſte fecit. Hinc ei datum cognomen, ut Aphricanus diceretur.

Livius lib. 18 lib. 19. lib. 30. Plinius lib. 15. cap. 18. caſtra Punica ad tertium lapidem vallata. Eutropius lib 3. Primus hic Imperator nomine victæ à ſe gentis eſt nobilitatus.

Hic vero conſiderandum eſt, quomodo ex ſummis anguſtiis emerſerint Romani: Jam enim per annos aliquot tenuiſſimo filo pendebat omnis ipſorum fortuna: ſed in fatis erat, ut vim omnem atque calamitatem ſuperarent, & domini

mini fierent orbis terrarum: idque prævidiſſe ferunt Annibalem, quum fratrem eſſe victum Aſdrubalem audiſſet. Ipſius quidem verba, quibus tunc uſus fuit, Horatius refert in illo carmine, quo Druſi laudes, ejuſque familiæ, celebrat: & quia doctiſſimum eſt elegantiſſimumque carmen, plane meretur, ut juventus illud inter alia memoriæ commendet.

Oroſius l. 4. c. 19. Polyb. l. 15. Appian. Liv. l. 17. Flor. l. 2. c. 6. Horat. l. 4. Ode 4.

Facta cum Carthaginenſibus pace, Romani, præter ea bella, quibus occupati fuerunt per Italiam, Iſtriam, Luſitaniam, grave quoque bellum geſſerunt cum Philippo Macedonum rege, qui Græciam oppreſſerunt. Ejus belli fuit imperator T. Quintus Flaminius, qui tandem hoſte devicto de ſenatus voluntate Græciam libertati reſtituit, & inter alia Philippo regi præſcripſit, ne ſenatus injuſſu belligeraret extra Macedoniæ fines.

De his bellis præter alios vide Oroſium lib. 4. cap. 10. ubi ea breviter perſtringit. Plutarch. in Flaminio. Bellum hoc Macedonicum etiam Philippicum, à rege, quocum geſtum eſt, nominatur. de quo Livius l. 31. & deinceps. Florus l. 2. c. 7. Eutrop. lib. 4. Oroſ. lib. 4. c. 20. Vell. lib. .. c. 8. Pauſanias in Achaicis. Polyb. lib. 17. Juſtinus lib. 31. Plin. de viris illuſtribus.

Huic bello ſucceſſit alterum, adverſus Antiochum Syriæ regem, qui tranſgreſſus in Europam, devictus fuit à Manio Glabrione; Græciaque pulſus, auxilium Romanis ferente Macedonum rege Philippo.

Livius l. 36. Florus l. 2. c. 8. Juſtin. 31. Eutropius 4. Oroſius. lib. 4. c. 10. Appianus in Syriaca. Bellum hoc cum Antiocho geſtum, Antiochenum, Syriacum & Aſiaticum dictum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

eſt. Meminit Cicero Philippica 11. *Plinius de viris illuſtr.*

Sunt autem hi quos diximus, Aſiæ, Syriæ, Macedoniæ reges, ex eorum poſteritate, qui poſt Alexandri Magni mortem provincias inter ſe partiti fuerant, ut ſupra diximus. Nam Carthagine pacata, totaque ſubacta Italia, Romani, cum reliquas etiam Europæ partes vicinioſes terra marique debellaſſent, eo jam potentiæ creverant, ut longinqui etiam reges atque populi fidem ipſorum implorarent.

Hunc ad modum Ægyptii, quorum regnum Ptolemæus Epiphanes, admodum adoleſcentulus, per ætatem non poterat adminiſtrare, cum ab Antiocho magno periculum immineret, miſſis Romam legatis, petebant, ut ſenatus tutelam regis pueri ſuſciperet.

Juſtinus lib.30.31.

Eo facto, ſenatus Antiocho denunciat, u ab Ægypto abſtineat: ille offenſus, præſertim cum Annibal profugus & hoſpes ipſius, vehementer bellum ſuaderet, in Græciam cum claſſe trajecit, ibique profligatus fuit, ut antea diximus. Comparata deinde claſſe, Romani perſequuntur illum, & in Aſiam tranſportati, maximo prælio vincunt, & ultra Taurum montem rejiciunt.

Livius l.31.*l*.37. *Cicer. pro Sextio.*

Poſt acceptam cladem dicere eſt ſolitus, u Cicero narrat, benigne ſibi à populo Roman eſſe factum, quod nimis magna procuratior liberatus, modicis regni terminis uteretur. Bellum hoc gubernavit L. Cornelius Scipio, P. Scipionis Aphricani frater, vocatus ob hoc ipſum Aſiaticus.

Cic. pro Deiotaro. Val. lib. 4. *c*. 3. *Florus l*. : *c*. 8. *Eutropius lib*. 4. *Appianus in Syriac*

Oro

Oroſ. lib. 4. c. 20. &c. Plin. de viris illuſtrib. Scipio hic tandem capta à rege Antiocho pecuniæ damnatus eſt. Valerius lib. 8. c. 1. Plutarchus in Catone.

Poſt Ætolos debellavit M. Fulvius nobilior, de iiſque triumphavit.

Livius lib. 48. Appianus in Syriaca. Florus lib. 2. c. 9. Juſtinus lib. 31. Eutropius lib. 4. Meminit Cicero in prima Tuſculana. Plin. lib. 35. c. 11.

Et cum ex Aſia domum revertiſſet, P. Scipio Aphricanus, qui legatus eo bello fratri fuerat, à tribunis plebis divexatur. Itaque Liternum ſeceſſit, in villam ſuam, atque ibi, ſicut nonnulli tradunt, mortem obiit, vir longe præſtantiſſimus, natus annos LII, æqualis M. Portii Catonis.

Plinius l. 14. Livius l. 38. Oroſius l. 4. c. 20. Valerius lib. 5. c. 3. Auguſtinus de civit. l. 3. c. 21. Plin. de viris illuſtribus.

In Dialogo, quem de ſenectute Cicero ſcribit, Catonem introducit, amanter & honorifice de Scipione, deque ſua & illius ætate ſtudiiſque loquentem: inprimis vero celebrantem illius magnitudinem animi: Livius autem inimicum ei Catonem, ſolitumque fuiſſe dicit hanc ipſius fortitudinem odioſius exagitare. Celeritatem ei Cicero tribuit in re gerenda.

Livius l. 38. Cicero Verrina 7. Suſpicor, Sleidanum memoria lapſum, ea quæ in dialogo de ſenectute à M. Portio Catone, de Q. Fabio cunctatore, deque ejus ſtudiis & ætate prolixe dicuntur, hoc loco ad P. Scipionem referri: conſtat autem ex lib. 4. cap 18. Gellii, Catonem Scipionis Africani inimicum fuiſſe, tribunoſque plebis ei immiſiſſe. Videatur Suidas in voce Κάτων, ubi contrarium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Florebant eo tempore, Ennius, Plautus, Nævius, poëtæ.

Gellius lib. 17. cap. ultimo.

Debellato Antiocho, Annibal ad Pruſiam Bithyniæ regem profugit, & cum illum ſibi dedi Romani poſtularent, hauſto veneno vitam finiit.

Livius lib. 39. Juſtin. l. 32. Eutropius lib. 4. De Annibalis morte diverſas hiſtoricorum opiniones lege apud Plutarchum in vita Annibalis & Quinti Flaminii. Item apud Æmylium Probum in vita Annibalis. Meminit Juvenalis Satyra 10. Julius Obſequens capite 3. prodigiorum. Plinius de viris illuſtr. Silius Italicus l. 13. Habet de ſepulchro ejus Plin. lib. 5. c. 32.

Antiocho ſucceſſit filius Antiochus Epiphanes, qui & ipſe per inſidias Ægyptum occupare cogitabat, cum eſſet Philometoris, Ægypti regis, qui mortuo patri ſucceſſerat, avunculus. Itaque tutorem ſe profeſſus adoleſcentis, opprimere illum ac rei ſummam ad ſe traducere conſtituit. ſed intellecta fraude, Romani, quorum auxilia denuo ſollicitaverant Ægyptii, legatum miſerunt C. Popilium Lænatem.

Livius lib. 45.

Is, cum in colloquium veniſſet, Antiocho, populi Romani nomine, denunciat, ut ab Alexandria, quam obſidebat, diſcederet: qui cum deliberandi ſpacium peteret, ille virgula ſtantem circumſcripſit, & quid facturus eſſet clare juſſit ante reſpondere, quam ex ea circumſcriptione excederet. Ita perterrefactus, quod populi Romani potentiam non ignoraret, pacem promiſit.

Plin. mendoſe Octavium vocat: Velleius Marcum: Juſtinus Publium. Valer. Maxim. lib. 6. c. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

c. 4. Cicero Philip. 8. Plin. 81. cap. 6. Velleius lib. 1. Juſtinus 34. Appianus in bello Syriaco. Plutarch. in apophthegmatis tom. 2.

Hæc eò commemorantur, ut videri poſſit, quemadmodum Romani paulatim à parvis initiis creverint, ac progreſſus fecerint ad ſummam rerum conſtituendam. Jam enim virtus illorum egreſſa fines Italiæ, in diverſas mundi plagas impreſſionem fecit, ſed permultum adhuc operis reliquum erat ad coacervationem illius imperii molis, quæ potiſſimam orbis terrarum partem ambitu ſuo complectitur, ut ordine deinceps, tametſi breviter, exponam.

Juſtinus lib. 32.

Is, quem ſupra dixi, Philippus, Macedonum rex, quod, à Romanis in anguſtias redactum ſe, graviſſime ferret, bellum redintegrare cogitabat, ſed præoccupatus morte, ſucceſſorem habuit Perſea filium, qui jam pridem in Romanos exacerbatus, belli quoque gerendi velut hæreditatem, ſuſcepit: ſed L. Æmylius Paulus, ſecundum Conſul, prælio tandem illum vincit, & una cum uxore, matre, liberiſque capit, inque triumpho ducit, vocatus idcirco Macedonicus, ab eoque tempore Macedonia facta eſt populi Romani provincia.

Valerius lib. 5. c. 1. Cicero pro Muræna. Meſſala Corvinus de Rom. hiſtoria. Secundum bellum Macedonicum deſcribit Livius l. 41. & ſeqq. Plutarch. in Æmylio Paulo. Diodor. Siculus l. 31. Florus l. 3. c. 12. Eutropius l. 4. Vell. l. 2. Oroſius l. 4. c. 20. Meminit Val. lib. 4. cap. 2. Cicero 2. Offic.

Superiori proximo anno mortuus erat Ennius, annorum ſeptuaginta, ſicut ait Cicero.

Paucis deinde poſt annis, P. Cornelius Naſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ca, Dalmatiam ſubigit : neque multo poſt, tertium eſt bellum Punicum exortum.

Cic. in Bruto & in Catone. Liv. lib. 47. Plinius de viris illuſtribus. Frontinus lib. 3. c. 6. Tertium bellum cum Pœnis geſtum exponitur in Epitome Liviana lib. 49. 50. 51. Scribitur ab Appiano in Libyca, à Plutarcho in Cat. ab Eutr. lib. 4. à Floro l. 2. c. 15. ab Oroſio l. 4. c. 22.

Etenim, cum Carthaginenſes, quietis impatientes & ocii, præcipue vero Maſaniſſæ, Numidiæ regi, populi Romani ſocio & amico, vim atque bellum inferrent, ſolicitati Romani de auxiliis bellum decreverunt, ad annum urbis conditæ circiter ſexcenteſimum quartum. Sed in eo ſententiis variabant, utrum everti civitatem, an vero ſervari oporteret integram: una erat eorum ſententia, qui non delendam eſſe cenſebant, eo quod Carthagine ſublata fore dicerent, ut civilibus deinde diſſidiis atque bellis inter ſe conflictarentur ipſi: M. autem Porcius Cato diverſum ſuadens, quantum Reipublicæ Romanæ periculum impenderet ab ea civitate, niſi funditus everteretur, demonſtrabat; eaque ſententia vicit, ipſo in hac deliberatione mortuo, cum ad octogeſimum quintum annum ætatem produxiſſet. Et Cicero numerat inter oratores antiquos, & proximum à Marco Cornelio Cethego ponit, quem ab Ennio celebratum eſſe dicit. Catonis autem orationes extare centum ait quinquaginta, refertas & verbis & rebus illuſtribus; & ſui temporis homines delicatiores reprehendit, quod non eas diligenter evolvant. Confert eum cum Lyſia ſcriptore Attico.

Plutarch. in Catone Majore. Plin. lib. 5. c. 18. Cicero in Bruto. In 9. Annal. Vide Gellium lib. 13.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

lib. 13. cap. 18. Ciceronem ſeptima Verrina. Valerium Maximum lib. 3. cap. 5. Senecam in Epiſtola 87.

Bello Punico tertio præfectus demum fuit P. Scipio Æmylianus, Pauli Macedonici filius, P. vero Scipionis Aphricani per adoptionem nepos. Is poſt inchoatum bellum ab aliis, anno quarto Carthaginem, aliquot diebus vehementer oppugnatam, capit, diripit, incendit, complanat: adeptus ideo cognomen, ut Aphricanus etiam diceretur, ſicut ille qui Annibalem debellavit, ut ſupra dictum eſt.

Velleius lib. 1. Appianus in Libyca. Plutarchus in Scipione. Plinius lib. 15. cap. 18. Livius Epit. 51. Florus l. 2. cap. 15. Solinus c. 40. Strabo lib. 16.

Et hic quidem eſt urbis potentiſſimæ finis, quæ & origine vetuſtior quam Romana, & ducum præſtantia fere non inferior, longe lateque dominata fuit.

De tempore Carthaginis conditæ diſcrepant autores. Juſtinus lib. 12. ſeptuaginta duobus, Livius, Epitome 51, nonaginta tribus, Roma vetuſtiorem faciunt. Euſebius ejus ortum collocat in annum 40. ante Ilium captum, Appianus in quinquageſimum. Vide Oroſium lib. 3. c. 6.

P. Scipionem Cicero ſcribit, Carthagine capta, Siculis reddidiſſe, quæ ſuperioribus annis Carthaginenſes illis ademerant, ſigna & ornamenta: & Agrigentinis quidem taurum illum nobilem, quem Phalaris tyrannus habuiſſe dicitur, quo vivos, ſupplicii cauſa, demitteret homines, & ſubjicere flammam ſolebat.

Cic. Verrina 6. Valer. Maxim. l. 54. c. 1. De Phalaride, ejuſque tauro, videatur Oroſius l. 1. c. 20. Valerius l. 9. c. 2. Plutarch. in Para.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

lib. 1. c. 8. Cicero in Piſonem. 5. Tuſculan. Seneca de clement. lib. 2. c. 3. Juvenal. Satyra 8. Perſius Satyra 3.

Phalaris hic non ex inſidiis interiit, ut alii multi tyranni, ſed in eum univerſa Agrigentinorum multitudo impetum fecit.

Cic. Offic. l. 2. Valer. l. 3. c. 3. Ovidius in Ibin. Meminit hujus tyranni Diogenes Laërtius l. 9. ſuum nomen non exprimit.

Aphricam Cicero vocat provinciarum omnium arcem.

Cic. pro Ligario. Bello Punico Carthaginenſium regio in provinciæ formam redacta eſt, teſte Velleio l. 1. & Strabone, libro ultimo. Idem patet ex F. Rufo & Saluſtii hiſtoria Jugurthina.

Eodem ferè tempore bellum Romani fecerunt Achæis, Græciæ populo, propter violatos legatos. Belli dux erat L. Mummius, Cos. qui prælio victor Achaiam omnem deditione cepit, & Corinthum, primariam urbem, ac totius Græciæ lumen, ut Cicero inquit, ex ſenatus conſulto incendit, funditusque ſuſtulit, ne quando recreata exurgere, atque erigere ſeſe poſſet. Mummius ob eam rem vocatus eſt Achaicus.

De cauſis belli variant autores qui hujus belli hiſtoriam expoſuerunt. Cic. pro lege Manilia. Item 1. Off. In Agrar. contra Rullum, 3. Verrina. Valerius lib. 9. cap. 6. De bello Achaico legatur Livius l. 52. Velleius lib. 1. Florus l. 2. c. 16. Eutropius l. 15. Pauſanias l. 7. Juſtinus l. 34. Feſtus Rufus. Oroſius l. 5. c. 3. Plinius l. 34. c 2. Meminit Virgil. l. 6. Plinius de viris illuſtribus.

Ad hoc etiam tempus Luſitaniam occupavit Viriatus quidam ex paſtore venator, ex venatore latro,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

latro, ac deinde validi exercitus dux factus: qui cum Romanis, per aliquot annos, ac ſæpe quidem feliciter prœliatus, inſidioſe tandem fuit interfectus: ac tum demum Decius Junius Brutus, Conſul, Luſitaniam ad Oceanum uſque perdomuit.

Livius Epit. 54. Strabo l. 3. Feſt. Rufus. De re geſta cum Viriato legatur Appianus in Hiſpanicis. Florus l. 2. c. 4. Meminit Viriati Cicero 2. Officiorum, Plinius de viris illuſtribus, Silius lib. 3.

Romani magnam interea cladem à Numantinis, Hiſpaniæ populo, acceperant: cumque pacem à Mancino conſule factam, repudiarent, quod eſſet ignominioſa; P. Scipionem Æmylianum Aphricanum, extra ordinem denuo creant conſulem, eique bellum demandant.

Livius lib. 55. Vell. l. 2. Oroſius l. 5. Cicer. de Offic. Eutropius lib. 4.

Is cum exercitu profectus, & ad ſeveram diſciplinam revocato milite, qui mollior factus erat, & laboris impatientior, Numantiam urbem, ubi circumvallaſſet aliquandiu, cepit ac delevit, anno poſt deletam Carthaginem decimo quarto, urbis conditæ anno ſexcenteſimo.

Vide Florum l. 2. c. 18. Strabonem l. 9. Appianum in Ibericis, qui Scipionem ex hac victoria cognomen Numantini accepiſſe tradit.

Carthaginem, Numantiamque Cicero vocat duos terrores imperii Romani.

Eodem tempore ſervorum eſt ortus in Sicilia tumultus, qui maximis collectis copiis vix tandem à C. Fulvio conſule fuerunt oppreſſi.

Belli ſervilis hiſtoriam expoſitam luculenter à Diodoro Siculo edidit latine Henricus Stephanus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

De eodem ſcribit Livius Epit. 56. Florus l. 3. c. 19. Meminit Appianus l. 1. Oroſ. l. 6. c. 6. Non autem C. Fulvius ſervos ſubegit, ſed bellum ſub ejus conſulatu ortum, triennio poſt P. Rubilius confecit, provinciamque ordinavit. Vide Sigonium commentario in Faſtos Romanos.

Poſt hæc, bellum fuit Romanis cum Ariſtonico in Aſia: nam Pergami rex Attalus, populum Romanum teſtamento fecerat hæredem.

Livius Epit. 58. Appianus in Mithridat. Juſt. l. 36. Florus l. 2. c. 20. Strabo l. 14. Eutropius l. 41. Velleius l. 2. Cicero Philippica 1. Feſtus Rufus. Meminit Horatius l. 2. Ode 18. Plutarchus in Gracchis.

Ariſtonicus autem ejus propinquus, occupata ea parte Aſiæ, teſtamento Romanos fraudabat. Hunc & debellavit & tandem cepit M. Perpenna conſul.

Livius Epit. 59. Valer. lib. 3. c. 4.

Anno ſequenti, qui fuit annus urbis conditæ IↃCXXV, P. Scipio Aphricanus, domi ſuæ cubans, noctu fuit oppreſſus à propinquis, uti creditur.

Vide Livium l. 59. Velleium 2. Appianum 1. Plutarchum in Gracchis, Ciceronem in Lælio & Milone, lib. 3. de natura Deorum. Oroſ. l. 5. c. 10. Suſpicio de Sempronia Tiberii Gracchi filia Africani uxore eſt in Epitom. Livii: de Sempronia ac Cornelia ſocru in Appiano libro primo de bellis civilibus. Hinc Cicero in ſomnio Scipionis dixit: Si impias propinquorum manus effugeris. Exiſtimatus eſt quoque C. Carbo tribunus plebis Africano vim attuliſſe. Cic. lib. 7. Epiſtol. ad fam. ep. 21. ad Patum; ad Quintum fratrem l. 2. Epiſtola 3. Metellum Macedonicum hujus cædis inſimulat Plinius l. 7. cap. 44.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Appianus addit, non defuiſſe, qui, Scipionem ſibi ipſi mortem intuliſſe, ſcripſerint.

Eloquentiam, ſummam fidem, integritatem ei Cicero tribuit: & quanquam ipſius interitu maximum dolorem civitas tota perciperet, nullam tamen quæſtionem de illius morte latam fuiſſe ſcribit: Solem verò fuiſſe geminatum eodem anno tradit. Itaque ducum longe omnium præſtantiſſimus periit, natus annos LVI, quod quidem Aphricanum ei majorem præſignificaſſe, commentatione quadam ſuaviſſima fingit Cicero.

Cic. pro L. Muræna, pro Milone. Meminit ejuſdem Velleius 2. de nat. Deorum. Cic. in Somnio Scipionis.

Vixerunt hac ætate Lucilius, Terentius, Pacuvius, Accius, Licinius, Cæcilius, Afranius: & Pacuvium quidem C. Lælius Aphricanus conjunctiſſimus, amicum ſummum vocat, Terentium verò, familiarem.

Velleius l. 2. Cicero in Lælio. De his legatur Gellius lib. 13. c. 23. & l. 17. capite ultimo. Lilius Gyraldus hiſtoria Poëtarum, dialogo 4. & Petrus Crinitus.

Poſt hæc Fabius Maximus conſul, Allobroges, Arvernos, Rutenos, Galliæ populos, ingenti prælio ſuperavit.

Livius Epit. 61. Strabo l. 4. Oroſius l. 5. c. 14. Florus l. 3. c. 1. de bello Gallico. Appianus in Celtica. Plinius l. 7. c. 50.

Eodemque tempore fuit interfectus Romæ C. Gracchus Tribunus plebis, vir eloquens, legis Agrariæ defenſor, cum ante annos XII. ejus frater Tiberius Gracchus conſimili de cauſa cæſus fuiſſet.

De Caio Graccho videatur Plutarch. in Gracchis. Appianus 1. de bellis civilibus. Oroſius lib. 5. c. 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

c. 8. Flor. lib. 3. c. 15. Vell. lib. 2. Liv. Epit. lib. 61. Valer. l. 6. c. 3. Saluſtius in Jugurthina. Auguſt. lib. 3. c. 4. de civitate Dei. Tiberii Gracchi interitum refert Livius Epitome 58. Florus l. 3 c. 14. Plinius de viris illuſtribus. Valerius l. 6. c. 3. Seneca de conſolatione ad Martiam.

Utrique Cicero tribuit eloquentiæ laudem, & Tiberii quidem orationes non ſatis ſplendidas verbis, ſed acutas, prudentiæque pleniſſimas, C. vero fratrem ejus legendum eſſe cum primis juventuti dicit, quod non ſolum acuere, ſed etiam alere ingenium poſſit, eumque vocat Romanorum ingenioſiſſimum atque eloquentiſſimum.

Cic. in Brut.

Somniaverat Gracchus, Tiberium fratrem ſibi viſum eſſe dicere, fore ut eodem leto, quo ipſe, periret: & hoc illum dixiſſe nonnullis, antequam tribunus plebis factus eſſet, Cicero refert.

Valerius Max. l. 1. c. 7. Plutarchus. Cicero libro primo de Divinatione.

Extant illorum leges frumentariæ de coloniis deducendis, de commodis militum, de provinciarum adminiſtratione, de populi ſuffragiis, de locatione agri Attalici, & Aſiæ.

Vide Fr. Hottomani comment. de legibus Romanis, Joannis Roſini antiquitates Rom. lib. 8.

Hos motus tribunitios conſecutum eſt bellum populi Romani cum Jugurtha Numidiæ rege, quod quidem bellum à L. Calphurnio Beſtia Coſ. ſuſceptum & à Q. Cæcilio Metello continuatum, à C. Mario conſule, qui P. Scipioni militaverat, tandem confectum eſt: nam rex Mauritaniæ Bocchus Jugurthæ ſocius, prælio victus, cum belli periculum nollet ſuſtinere diu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

diutius, vinctum Jugurtham Syllæ tradidit, qui miſſus à Mario fuerat hujus rei cauſa.

Plin. de viris illuſtribus. Plin. lib. 37. c. 1. Vide Saluſtii Jugurthinam hiſtoriam, Livium Epit. 64. & ſeqq. Florum lib. 3. c. 1. Eutropium l. 4. Velleium 2. Oroſium l. 5. c. 15. &c. Traditionem hanc in annulo ſuo Sylla expreſſit, & Plutarchus in vita & in Mario. Val. Max. l. 8. c. 15. teſtantur.

Et ad hoc ipſum tempus, quod erat urbis conditæ anno DCXLVII, natus eſt M. Tullius Cicero, cum annis ante ipſum octo natus eſſet Q. Hortenſius, clariſſimus orator.

Gellius l. 15. c. 28. Cicero in Bruto.

Per bellum Jugurthinum Cimbri & Theutoni innumerabili multitudine penetrant, alii in Italiam, alii in Galliam: ac ubi maximis cladibus populum Romanum affeciſſent, & nunc legatos aliquot præliis viciſſent, tandem ad internecionem cæſi fuerunt à C. Mario quartum conſule, Theutoni quidem ad aquas Sextias, provinciæ Galliæ oppidum, Cimbri autem ad fines Inſubriæ.

Plutarchus in Mario. Appianus in Celticis. Livius Epit. 68. Florus lib. 3. cap. 3. Eutropius l. 5. Oroſius l. 5. cap. 16. Bellum Cimbricum Cicero in Orat. de provinciis Gallicum vocat.

Hanc felicitatem excepit novus tumultus. Nam Italiæ populi aliquot à Romanis defecerunt, Samnites, Peligni, Marſi, Veſtini, Marucini, Umbri, Picentes, Lucani.

De his Italiæ populis videatur Strabo l. 5. Plin. lib. 3. c. 5. Silius lib. 8. Pompon. Mela lib. 2. c. 1. Hiſtoria legatur apud Livium Epit. 72. Florum l. 3. c. 8. Velleium lib. 2. Eutropium lib. 5. Appianum Alexandrinum lib. 1. de bellis civilibus Oroſium lib. 5. c. 18. Meminit

Ati-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Auguſtinus de civit. Dei l. 5. c. 22. Horat. Ode 4. l. 3.

Varie cum his pugnatum eſt, & vix tandem ad officium reducti fuerunt.

Bellum hoc, quia à Marſis inchoatum, Marſicum nominatur à Strabone lib. 5. Cum hoc facit Cicero Philippica 8. in orat. contra Rullum: item Plin. l. 8. c. 57. l. 25. c. 5. Eidem & Sociale dicitur lib. 32. c. 1. ubi ſimul origo indicatur, & l. 33. c. 3. Alias & Italicum appellatur à Cicerone Verrina 4. pro Cluentio, pro Archia, & de Aruſpicum reſponſis. Portentum, quod hoc bellum præceſſit, refertur à Plin. lib. 2. c. 83. ubi etiam Italiæ funeſtiſſimum fuiſſe annotatur. Vaſtitatem, quam Italiæ intulit, indicat Florus l. 3. c. 18. Defecerunt autem eo bello finitimi ac vicini, ut ait Cicero pro Sylla.

Mox aliud malum, ac Reipublicæ pernicioſiſſimum intervenit: Mithridates, Ponti rex, Cappadociæ regem Ariobarzanem, & Bithyniæ regem Nicomedem, populi Romani ſocios & amicos, finibus ejecerat, & occupata Phrygia, Romanorum provincia, penetraverat in Aſiam.

De hoc bello legatur Oroſius l. 6. c. 2. Eutropius l. 5. Florus l. 3. c. 5. Livius Epitome 78. Cicero pro lege Manilia. Val. lib. 9. c. 2. Plutarchus in Sylla. Appianus in Mithridate. Juſtinus lib. 38.

Itaque ſenatus bellum decrevit: hic autem orta factione, alii L. Syllam, nobili genere natum, alii C. Marium poſcebant Imperatorem. Marii partes juvabat P. Sulpitius, tribunus plebis.

Florus l. 3. c. 21. Livius Epit. 77. Velleius l. 2. Valerius l. 9. c. 5. Appian. l. 1. belli civilis. Plutarchus in Mario & Sylla. Cicero in Bruto.

Habe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Habebat autem exercitum Sylla, Mariumque urbe ejecit. qui maximo deinde periculo, cum in paludibus circa Minturnas delituiſſet, parva navicula in Aphricam trajecit exul.

Velleius libro 2. Cicero pro Sextio: in oratione ad Quirites: poſt reditum: in Piſonem. Livius Epitom. 77. Ovidius lib. 4. de Ponto elegia 3. Juvenalis Satyra 10. Lucanus l. 2. Plinius de viris illuſt. Valerius Max. l. 8. cap. 2.

Per abſentiam Syllæ belligerantis in Aſia, L. Cornelius Cinna, Conſul, tumultuari cœpit, & moliri res novas: verum ejectus à Cn. Octavio collega, & pulſus urbe, colligit vires, & C. Marium, iſta occaſione reverſum ex Aphrica, ſibi conjungit..

Livius Epitom. 97. Cic. 3. Catilin. Bellum hoc Octavianum dicitur, cujus meminit Cicero l. 1. de divinat. & de natura Deor. Plutarchus in Sylla. Appianus l. 1. Velleius l. 2. Eutropius l. 5.

Itaque contractis copiis Romam obſident ambo, qua parte Igniculum erat: cum non ignave tantum, ſed & perfidioſe multa in urbe fierent, neque jam illis reſiſti poſſet, intromiſſi, cædibus atque rapinis omnia complent: deinde ſeipſos renunciant conſules, in eoque magiſtratu crudeliter multa fecerunt: & L. quidem Cinna præſtantiſſimum oratorem M. Antonium interfici juſſit: Marius vero Q. Catulum.

Livius Epit. 8. Oroſ. lib. 5. cap. 19. Luc. lib. 2. Sal. lib. 1. Hiſt. Quomodo uterque ab inclementi victore vita expulſus ſit, ſcribunt Flor. l. 3. c. 2. Eutropius l. 5. Meminit Cicero l. 3. de oratore, 5. Tuſcul. in Bruto, l. 3. de natura Deorum. Val. Max. l. 9. c. 2. Velleius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

l. 2. & Florus dicto loco, de morte Catuli nonnihil variant.

His rebus cognitis, L. Sylla, cum pleraque omnia bello recuperaſſet, pace cum Mithridate facta, in Italiam revertit: ſed jam ante è vita deceſſerat Marius ſeptimùm Conſul.

Livius Epitome 83. Cicero lib. 3. de Natura Deor. Livius Epit. 80. Plinius de viris illuſt.

L. vero Cinna collegam habebat ſuarum partium, Cn. Papyrium Carbonem, qui licet vim & arma Syllæ opponerent, unà cum filio Marii profligati fuerunt: & Sylla rerum potitus, adverſarios omnes acerbiſſime perſequitur, proſcriptionis tabulam proponit, proſcriptorum bona vendit, eorumque liberis facultatem eripit, atque jus ullos honores in republica conſequendi: factus inde Dictator, pro ſuo arbitratu omnia conſtituit, ac tribunitiam poteſtatem infringit, & quum civium Romanorum bona venderet, prædam ſe ſuam vendere pro concione dicebat: breviter, nemo illo invito, nec bona, nec patriam, nec vitam retinere poterat.

Livius Epit. 86. & 88. Cic. lib. 2. Offic. Auguſt. de civit. Dei. l. 3. cap. 21. Lucan. l. 2. Cic. 3. de legibus. 2. offic. Verrina 5. Agraria 1. Plutar. in Sylla. Appianus 1. civil. Oroſius lib. 5. c. 21. Cicero pro Ligario. Sylla omnes quos oderat, morte mulctabat. Seneca de beneficiis lib. 5. c. 10. L. Sylla patriam durioribus remediis, quam pericula erant, ſanavit.

In C. vero Marium odio tam acerbo fuit incitatus, ut ejus reliquias, ad Anienem fluvium ſitas, diſſipari juſſerit: ipſe autem primus è patriciis Corneliis igni voluit cremari, fortaſſe timens, idem ſuo corpori poſſe accidere.

Cic. 2. de legibus. Plinius lib. 7. cap. 54. Quomodo

modo Sylla in agro Cumano mortuus anno ætatis 60. & Romam perlatus cum magna pompa in campo Martio ſepultus ſit, præter cæteros Appianus l. 1. copioſe narrat. Meminit Livius Epit. 90.

Mario vim & virtutem & in iracundia perſeverantiam Cicero tribuit: Syllam vehementem, L. vero Cinnam vocat crudelem, Marium etiam appellat terrorem hoſtium, ſpem, ſubſidiumque patriæ.

Cic. Action. 5. in Verrem, ſeu de ſuppliciis. 3. de Natur. Deor. pro Sextio l. 3. de finibus, Syllam trium peſtiferorum vitiorum, luxuriæ, avaritiæ, & crudelitatis magiſtrum vocat. Marium in oratione pro Sextio conſervatorem patriæ, 3. Catilina. cuſtodem urbis, pro C. Rabirio, patrem patriæ, parentem libertatis & reipubl. appellat. Lucan. l. 1. Pharſal. Syllam ſcelerum magiſtrum nominat.

L. Sylla quatuor novas leges tulit, de falſo, de parricidio, de ſicariis, de injuriis.

Hottom. de legibus Romanis.

Ipſo Dictatore, M. Cicero, natus annos XXVI, in forum prodiit, & pro S. Roſcio publicam cauſam dixit.

In hoc Gellius lib. 5. c. 28. Quintilianus l. 12. c. 6. Aſconius & alii conſentiunt. Corradus Feneſtella errorem à Pædiano notatum ſequi maluit.

Ante ipſum clariſſimi nominis oratores fuerunt Q. Catulus, C. Julius, M. Antonius, L. Craſſus; cujus quidem ætate lingua Latina ſuam quaſi maturitatem habuit, ut ait Cicero.

In Brut.

Fuit autem hæc Ciceronis ætas omnium eruditiſſima: nam ut tot, tamque præſtantes oratores omittam, Jureconſulti quoque fuerunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

inſignes, & in his C. Aquilius Gallus, L. Lucilius Balbus, C. Juventius, Sextus Papyrius, auditores Q. Mutii Scævolæ pontificis, cui & Cicero dedit operam adoleſcens.

Pompon. tit. de origine juris. Plutarchus in Cicerone. Cicero l. 1. de legibus, & in Bruto.

Æqualis autem prope Ciceronis erat P. Servius Sulpitius, qui ſuperiorum auditor, diſcipulos habuit, A. Offilium, P. Alphenum Varum, Caium Titium Cæſium, duos Aufidios, C. Atteium Pacuvium, Flavium Priſcum Cinnam, P. Cæcilium.

De veterum Juriſconſultorum vitis extant Bernhardi Rutili & Aymari Rivalii commentarii.

Floruit etiam cum Sulpitio C. Trebatius, cui diſcipulus fuit Antiſtius Labeo.

Sulpitium mortuum Cicero verbis ampliſſimis laudans, Omnes, ait, qui ex omni ætate in hac civitate intelligentiam Juris habuerunt, ſi unum in locum conferantur, cum Servio Sulpitio non ſunt comparandi. Neque enim ille magis juriſconſultus, quam juſtitiæ fuit.

Cicero Philippica 9.

Ex proſcriptorum numero Q. Sertorius reſtabat, vir animi robore bellique ſcientia præclarus. Is in ulteriori Hiſpania graviſſimum bellum excitavit, & devictis aliquot ducibus populi Romani, complures urbes in ſuam poteſtatem redegerat.

Livius Epitome 90. & ſeqq. Florus l. 3. cap. 22. Eutropius lib. 6. Appianus lib. 1. Plut. in Sert. & Pompeio. Oroſ. l. 5. c. 23.

Itaque belli adminiſtratio tandem commiſſa fuit Cn. Pompeio: cumque varia fortuna ſæpe pugnatum eſſet tandem inſidioſe fuit interfectus Sertorius, & Pompeius deinde decim-

fer-

fere anno poſt inceptum bellum, Hiſpanias recipit.

Vell. l. 2. Florus l. 8, c. 22. Liv. Epit. 96. Vide literas Pompeii ad Senatum apud Saluſtium, item Ciceronem in Maniliana.

In hoc tempore Nicomedes, rex Bithyniæ, moriens, populum Romanum inſtituit hæredem: Mithridates autem Ponti rex, qui fœdus ante cum Sertorio fecerat, in illa Mariana & Syllana factione, occupata Bithynia, maximis viribus bellum reſtaurat.

Livius Epit. 93. Cicero pro Muræna. Appian. in Mithridatico. Florus l. 3. c. 5. Eutropius lib. 6. Cicero pro lege Manilia.

In eum miſſus eſt cum excercitu L. Lucullus, qui Coſ. equeſtribus præliis feliciter rem geſſit, ac deinde proconſul, cæſo exercitu, & erepta Bithynia, coëgit illum in Pontum retrocedere. Ibi quoque ingenti prælio victus Mithridates, ad Tigranem Armeniæ regem confugit. Lucullus vero perſequens & inſtans, utriuſque copias aliquot præliis conſcidit, & quo minus plane bellum conficeret, optatumque victoriæ fructum atque laudem reportaret, in cauſa fuerunt ſeditiones militares, callide à nonnullis excitatæ.

Livius Epitome 93, 94, 95, 97. Dio l. 35. Plinius de viris illuſt. Florus lib. 3. cap. 5. Eutropius lib. 6. Appianus in Mithridatico. Vell. l. 2. Oroſius lib. 6. c. 2. & ſeqq. Cicero pro Archia.

Nam paulo poſt revocato Lucullo, belli adminiſtratio commiſſa fuit Cn. Pompeio: cujus quidem rei ſuaſor etiam fuerat M. Cicero, quum in Pompeii laudem luculentam haberet ad populum orationem.

Cic. pro lege Manilia. Acad. quæſt. l. 4. A-

 the-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

thenæus l. 6. Livius Epit. 100. Dio l. 36. Appianus in Mithridatico. Plutarchus in Pompeio.

Lucullus, revocatus triumphavit nihilo ſecius, & epulum ſplendidiſſimum populo Romano dedit: Relicta deinde Repub. domi vixit privatus in Philoſophiæ ſtudiis, & ampliſſimam inſtituit Bibliothecam; in victu quotidiano ſplendidus & magnificus, ut antea ſemper. Ejus Bibliothecæ meminit Cicero, ſeque eo venire ſolitum eſſe oſtendit, ut libros inde promeret.

Cic. 3. de fin. Plin. l. 18. c. 5. Lucullum ſenem triumphalem appellat. Velleius lib. 2. Xerxem togatum.

Pompeius Mithridatem in fugam conjecit, longiſſimeque perſecutus eſt. Et Tigranem regem deditione cepit: quumque in ſuis caſtris illum ſupplicem abjectumque vidiſſet, erexit, ut ait Cicero, atque inſigne regium, quod ille de ſuo capite abjecerat, repoſuit, & imperatis certis rebus regnare juſſit.

Cicero pro Sextio. Plutarchus in Pompeio. Livius Epit. 101. Florus lib. 3. c. 6. Eutropius lib. 6. Dio lib. 36. Valerius l. 5. cap. 1. Oroſius lib. 6. cap. 3.

Mithridates tandem obſeſſus à filio ſuo Pharnace, mortem ſibi conſcivit ipſe.

Plinius de viris illuſtribus. Livius Epitome 101. Dio lib. 37. Appianus in Mithridatico. Eutropius l. 6. Plin. l. 23. cap. 5. Florus lib. 3. c. 5. Valerius l. 9. c. 2. Oroſius l. 6. cap. 5.

Cn. Pompeio magnam autoritatem conciliaverat bellum illud, quod cum piratis geſſit: quod quidem fuit ante quàm in Mithridatem iret.

Bellum hoc à Saluſt. in Catilin. maritimum: à Cicerone ad Quirites poſt reditum, Piraticum nomi-

nominatum deſcribit Dio lib. 36. Appianus in Mithridat. Plutarch. in Pompeio. Livius Epit. 99. lib. 8. cap. 6. Velleius lib. 1. Eutropius l. 6. Meminit Cicero pro lege Manil. Lucan. l. 1. Pharſal.

Et victis cedat Piratice laurea Gallis
Magne times.

Eo ſedato bello, mox aliud incendium civile exortum eſt. nam L. Catilina cum aliis multis in perniciem reipublicæ conjuraverat. Verùm ſingulari Ciceronis induſtria, qui tum conſul erat, patefacto ſcelere, pulſus urbe, cum copias in Hetruria & manus perditorum hominum coëgiſſet, à C. Antonio conſule, Ciceronis collega, prælio victus, occubuit.

Cicero in Catilinar. Livius Epit. 102. Florus l. 4. c. 1. Velleius lib. 2. Appianus lib. 2. de bello civili. Eutropius lib. 6. Saluſtius in Catilinaria. Dio l. 37. Bellum Catilinarium luculenter deſcripſit Conſtantinus Felicius Durantius.

Operam, quam tum Reipublicæ præſtitit, Cicero paſſim in ſuis ſcriptis prædicat, & non modo tunc viſas nocturno tempore faces, ardoremque cœli, fulminumque jactus, & terræ motus extitiſſe dicit, verum etiam illa prodigia, quæ L. Cotta & Torquato conſulibus, annis duobus ante ipſum conſulem acciderant, huc accommodat, quando plures in Capitolio turres percuſſæ, & ſimulacra Deorum depulſa, & ſtatuæ veterum hominum dejectæ, & legum æra liquefacta fuerunt, tactus etiam qui Romam urbem condidit, Romulus, parvus atque lactens, & uberibus lupinis inhians.

Eadem prodigia Cicero in ſecundo de conſulatu, Uraniam Muſam narrantem fecit verſibus elegantiſſimis, qui extant libro 1. de Divinat. De iiſdem Obſequens.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Catilinæ naturam & ingenium Cicero deſcribens, nuſquam ait fuiſſe tale monſtrum in terris ullum, tam ex contrariis diverſiſque inter ſe repugnantibus naturæ ſtudiis cupiditatibuſque conflatum.

Cic. pro Cœlio. Libidinis ejus meminit Valerius lib. 5. cap. 1. Videatur Porcius Latro in declamatione ſua in Catilinam, Suidas in voce L. Sergius Catilina.

Cicerone Conſule, natus eſt C. Octavius, & Judæa Romanis facta ſtipendiaria, cum Hieroſolymam Cn. Pompeius expugnaſſet.

Velleius l. 2. Sueton. in Auguſto. Gell. l. 15. c. 7. De Hieroſolyma expugnata à Pompeio legatur Joſephus lib. 14. c. 8. Eutropius l. 6. Oroſius lib. 6. c. 6. Tacitus hiſt. l. 5. Dio lib. 37. Auguſtinus de civitate Dei lib. 18. cap. 45.

Quinto poſt anno, L. Piſone, A. Gabinio, conſulibus, Helvetii ſedes mutarunt, & maximis cum copiis per Provinciam Gallicam conſtituerunt in reliquam Galliam penetrare, & ibi propter agri fertilitatem conſidere.

Livius Epitome 103, & ſeqq. Florus l. 5. cap. 10. Strabo lib. 4. Eutrop. lib. 6. Vell. l. 2. Cæſar. lib. 1. de bello Gallico. Suetonius in Julio. Oroſius l. 6. c. 7. & ſeqq. Dio l. 38. Plutarchus in Cæſare.

Quo cognito, C. Julius Cæſar, ſex annis natu minor Cicerone, collecto exercitu, quod ei provinciam ſenatus attribuiſſet, profectus illuc, & commiſſo prælio fudit hoſtem: poſt etiam Arioviſtum, Germanorum regem, qui Galliam Celticam, imprimis autem Heduos, populi Romani ſocios, oppreſſerat, non procul à Rheno debellavit, Veſontione, Sequanorum oppido profectus. Omnem deinde Galliam in ditionem populi Romani perduxit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

duxit, ſimul trajecto mari, Britanniam devicit.

Contrarium Pompeius apud Lucanum l. 2. de Cæſare aſſerit.

—— Rheni gelidis quod fugit ab undis,
Oceanumque vocant, incerti ſtagna profundi,
Tertia quæſitus oſtendat terga Britannis.

Ex Britannia Cæſarem ad ſe dediſſe literas ait Cicero, Kalendis Septemb. quas ipſe poſt acceperit ad quartum Kalend. Octobris. Cum in Galliam Cæſar iret, Cicero vexatus à P. Clodio tribuno plebis, in exilium diſceſſit, oratione prius habita ad populum, & equites, qua ſuos liberos atque familiam illis commendat.

Cic. ad Q. Fratrem, lib. 3. epiſt. 1. Dio lib. 38. Velleius lib. 2. Plutarchus in Cic. Oratio ad populum & equites habita, quæ ſub nomine Ciceronis extat, inelegans eſt, inconcinna, inſulſa atque inepta, denique vix Latina. Itaque qui eam Ciceroni adſcribunt, eadem opera regi opulento veſtem aliquam craſſo filo tritam ac laceram circumdant. Dionyſius Gothofredus.

Revocatus autem aliquot poſt menſibus à ſenatu, maxima cum populi gratulatione, alteram habuit orationem ad Quirites, qua gratias agit amicis.

Vide Ciceronis vitam à Franciſco Fabricio deſcriptam. Oratione in Lucium Piſonem, & de provinciis conſularibus.

Cauſam exilii poſt contulit in L. Piſonem, A. Gabinium, conſules, ab iiſque proditum ſeſe demonſtrat, habitis orationibus in utrumque, quarum in altera ſenatui ſuadet, ut provincias illis adimant, Syriam & Macedoniam; & ne C. Cæſarem, feliciſſime belligerantem in Galliis, revocent, ſed ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

imperium ei proferant, quo plane bellum conficiat.

Piſonem & Gabinium Coſſ. ſuis coloribus multis in locis depinxit Cicero in Orat. ad Quirites poſt reditum: in Vatinium, de provinciis conſularibus, &c.

Interea Ptolemæus Auletes, Ægypti rex, propter ignaviam & crudelitatem regno pulſus, Romam venit, & perſuaſus à Cn. Pompeio ſenatus, per A. Gabinium reſtituit illum, Archelao pulſo, qui de populi voluntate regnabat.

Liv. Epit. 105. Dio lib. 39. Strabo l. 12. & 17. Plutarchus in Pompeio.

Gabinius fuit damnatus tandem, ut in ærarium inferret decem millia talenta, vel, ut quidam noſtri homines rationem putant, ſexagies centena millia, quod tantam ſummam à Ptolemæo accepiſſet.

Dio lib. 39. Valerius lib. 4. cap. 2. Cicero pro C. Rabirio. Strabo lib. 17. Budæus de aſſe lib. 3. Matt. Hoſtius rei num. l. 2.

M. etiam Craſſus, cui Parthicum bellum fuit decretum, Euphrate tranſmiſſo, victus in colloquio, deinde perfide fuit interfectus.

Liv. Epit. 106. Dio l. 40. Juſtin. l. 42. Velleius l. 2. Florus l. 3. c. 9. Eutropius l. 6. Oroſ. l. 6. c. 13. Appianus in Parthicis. Plinius lib. 33. cap. 10. Plutarchus in Craſſo. Cicero 1. & 2. de divinatione. ad Att. l. 4. Epiſt. 12. Ovidius 6. Faſtor. Feſtus Rufus in compendio.

Hic eſt ille, qui dicere ſolebat, neminem eſſe divitem, niſi qui exercitum alere poſſet ſuis fructibus.

Cic. 1. Offic. Vide Ciceronis Paradox. ultimum. Item Dionem lib. 40. in hiſtoria Craſſi. Exercitus autem conſtat legionibus quatuor, teſte Paulo Manutio.

Per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Per hoc quoque tempus fuit occiſus à T. Annio Milone P. Clodius. Milonem Cicero defendit, Cn. Pompeio tertium conſule: ſed ille tamen juſſus eſt exulare.

Dio lib. 40. Aſconius Pædianus in argumento Milonianæ. Cic. ad Att. lib. 9. ep. 18. Vell. lib. 2.

Confecto bello Gallico, quod fuit octavo circiter anno, bellum eſt natum civile C. Cæſaris, cum Cn. Pompeio genero. Cauſa erat belli, quod Cæſar à conſulatu repudiaretur, ni dimitteret prius copias, & provinciam traderet: illi verò perſuaſum erat, ſe ſalvum eſſe non poſſe, ſi ab exercitu recederet: ferebat tamen eam conditionem, ut tum ipſe, tum Pompeius traderent exercitus: cumque id repudiaretur, progreſſus incredibili celeritate cum copiis, è Gallia venit in Italiam, & Flaminiam ingreſſus, oppida quam plurima, partim gratiâ, partim deditione, capit.

Cæſar lib. 1. de bello civili. De bello civili inter Pompeium & Cæſarem geſto legatur Livius Epit. 110. & ſeqq. Plutarchus in vitis. Dio lib. 41. Florus l. 4. c. 2. Eutropius l. 6. Oroſ. l. 6. cap. 15. App. de bello civili. Cæſar in commentariis de bello civili. Lucanus in Pharſal. Cicero in Epiſtolis ad Atticum.

Ea re cognita, Pompeius & ambo conſules, C. Marcellus, L. Lentulus, Roma fugiunt, & Brunduſium Apuliæ oppidum maritimum petunt. Eò venit etiam Cæſar: ſed jam conſules trajecto mari Dyrrhachium iverant, neque multo poſt inſequitur eos Pompeius: & cum Cæſar tempore excluſus, quod claſſem idoneam non haberet, illum proſequi non poſſet, Romam venit, & convocato ſenatu, de injuriis queritur, ac ſimul pacis conditiones proponit: cumque remiſſius ageretur à ſenatu, Maſſiliam

petit, quæ portas illi clauſit. Itaque comparata claſſe, terra marique illam obſidet, & relictis ibi legatis in Hiſpaniam proficiſcitur. Ibi Petreium & Afranium, Pompeianos duces, totumque exercitum deditione tandem capit.

Cic. lib. 16. Epiſtol. 11. ad famil. Ad Att. 9. Epiſt. 2. Cæſar lib. 1. de bello civili. Eutropius lib. 6. Oroſ. lib. 6. cap. 15.

Poſt Maſſiliam redit: quæ tum primum deſperatis rebus omnibus, in poteſtatem illius ſe permiſit, & abſens à M. Lepido prætore Dictator factus, Romam venit, comitia habet & conſul creatur cum P. Servilio Iſaurico. deinde rebus in urbe conſtitutis, in Græciam tranſmittit, ac tandem in Theſſalia Pompeium maximo prælio vincit, copiis multo ſuperiorem, & caſtris exuit.

Cæſ. l. 2. l. 3. Plutarchus in Bruto media æſtate hoc factum ſcribit.

Pompeius fugiens Ægyptum petit. Erat tum rex Ptolemæus Dionyſius, Ptolemæi Auletæ filius, quem expulſum regno Pompeius conſul per A. Gabinium reduxerat, ut ſupra diximus. Propter hoc beneficium ſperabat opem atque tutelam in ea regione: rex autem erat ætate puer; ejuſque familiares, vel quod fortunam Pompeii deſpicerent, vel quod motum aliquem metuerent, inſidioſe illum interficiunt. Cæſar fugientem perſecutus, Alexandriam pervenit cum tribus millibus hominum & ducentis, atque ibi primum de morte Pompeii cognoſcit,

Cæſ. lib. 2. lib. 3. de bello civili. De Pompeii fuga & interitu, Cæſar lib. 3. Liv. Epitom. 112. Plutarchus in Pompeio. Appianus lib. 2. Dio l. 42. Vell. l. 2. Florus l. 4. c. 2.

Eu-

Eutropius l. 6. Oroſius lib. 6. c. 15. Lucanus l. 8. Meminit Cicero 2. de Divinat. & l. 3. Tuſculan.

Cic. Philippica 13. indicans de utroque, *Proximo bello*, inquit, *ſi aliquid de ſumma gravitate Pompeius, multum de cupiditate Cæſar, dimiſiſſet, & pacem ſtabilem, & aliquam Rempub. nobis habere licuiſſet.*

Gerebat tunc bellum Ægypti rex cum ſorore Cleopatra. Cæſar itaque cum eſſet Alexandriæ, voluit de controverſiis jure potius apud ſe, quam armis inter ipſos diſceptari, eo quod conſul eſſet populi Romani, & quod ſuperioribus annis cum Ptolemæo, patre regis, lege & ſenatuſconſulto ſocietas facta erat. Hoc ipſum vero indigniſſime ferebant præfecti, querentes, majeſtatem regiam minui, quod ad dicendam cauſam evocaretur. Concitatis ergo animis, bellum adverſus Cæſarem moliuntur: ſed ille, poſt magna pericula victor, extincto rege, non quidem redegit Ægyptum in provinciæ formam, ſed Cleopatræ, ejuſque fratri minori regnum permiſit.

Dio 42. *Cæſar lib.* 3 *de bello civili. Plutarchus. Strabo lib.* 17. *Hirtius de bello Alexandrino. Oroſius l.* 6. *c.* 16.

Inde profectus in Syriam, ac in Pontum, Pharnacem regem, Mithridatis filium, profligat, Cappadociam, Armeniam, Gallogræciam, Pontum & Bithyniam pacat.

Hirtius de bello Alexandrino. Livius Epit. 113. *Dio l.* 42. *Oroſ. l.* 6. *c.* 15. *Eutropius l.* 6. *Suetonius in Julio, cap.* 35. *Florus l.* 4. *cap.* 2.

In Italiam ac Romam deinde reverſus, media poſt hyeme, & ad ſolſtitium hybernum, ex Lilybæo trajicit in Aphricam, licet à ſum-

ſummo aruſpice monitus eſſet, nę ante brumam tranſmitteret.

Cic. 2. de Divinat.

Eò confugerant à pugna Pharſalica Scipio & Cato, M. Portii Catonis pronepos, magniſque contractis copiis, Jubam regem ſibi conſociaverant. Profectus igitur eò Cæſar ad internecionem omnes delevit.

Appian. l. 2. Dio lib. 43. Florus l. 4. c. 2. Hirtius de bello Afric. Suetonius in Julio, cap. 35. Oroſius l. 6. c. 16. Eutropius lib. 6. Seneca l. 2. Epiſtolar.

Et Cato quidem, ne in illius poteſtatem veniret, Uticæ mortem ſibi conſcivit ipſe, quod quidem Cicero defendit, &, cui incredibilem quandam natura gravitatem dediſſet, ei potius hoc faciendum fuiſſe dicit, quam tyranni vultus adſpiciendus.

Cicero 1. Offic. De Catonis Uticenſis interitu legatur Liv. Epit. 114. Plutarchus in vita Catonis. Appianus l. 2. de bello civili. Hirtius lib. 5. Seneca Epiſt. 25. Valerius Maximus l. 3. c. 2. Florus l. 4. c. 2. Cic. 1. Offic. & 1. Tuſcul. 5. de finib. lib. 9. epiſt. ad Pætum. Lactantius lib. 3. c. 18. Gellius l. 13. c. 18. Dio l. 43. Horatius l. 1. Ode 12. lib. 2. Ode 1. Auguſtinus lib. 1. de civitate Dei, cap. 23. De illis autem, qui ſe ipſos interficiunt, legatur Cicero Tuſculan. quæſt. lib. 1. & in ſomnio Scipionis. Joſephus lib 3. cap. 14. belli Judaici. Auguſtinus de civitate Dei lib. 1. cap. 12. Sextus Pompeius lib. 3. de verborum ſignificationibus, in voce Carnificis.

Erat Stoicæ diſciplinæ Cato, & ſententias horridiores nonnunquam in ſenatu defendebat, tanquam in Platonis verſaretur politia, ſicut ait Cicero, non tanquam in Romuli fæce.

De Stoicis videatur Diogenes Laërtius l. 7.

Lib.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Lib. 2. ad Attic. Epiſt. 1. De moribus Catonis videatur Lucanus lib. 2. Velleius l. 2. Saluſtius in Catilinaria. Auguſtinus lib. 5. cap. 52. civitatis Dei ſcribit, Catonem à Pompeio tanquam belli civilis hæredem relictum eſſe.

Romam poſtea Cæſar venit: cumque de Gallia, Ægypto, Ponto, & Aphrica triumphaſſet, adverſus Sextum Pompeium bellum ſuſcepit, in Hiſpaniam profectus, eumque debellavit.

Liv. Epit. 115. Dio l. 43. Hirtius de bello Hiſpanienſi. Suetonius in Julio, c. 35. Oroſius l. 6. c. 16. Eutropius l. 6.

Itaque devictis omnibus adverſariis, & longe lateque pacatis populis, in urbem redit anno quinto poſt inceptum bellum civile: & cum de Hiſpania triumphaſſet, Dictatoris quoque nomen atque poteſtatem ſibi delatam perpetuo ſumeret, ac ſenatum pro ſuo conſtitueret arbitratu, reliquos etiam honores ac munera publica prope ſolus elargiretur, ac quibus vellet diſtribueret, in odia plurimorum incurrit.

Mutato igitur Reipublicæ ſtatu, & ad unius principatum redacta ſumma rerum, conjurationes in eum factæ tandem exarſerunt, & quinto poſt menſe, quam Romam veniſſet, in curia Pompeii fuit idibus Martiis interfectus, ab iis ipſis, quos recenti beneficio ſibi devinxerat, quibuſque ignoverat, quod bello Pompeiano contra ipſum militaſſent. Hi erant M. & D. Brutus, C. Caſſius, Cn. Domitius, R. Trebonius, Q. Tullius Cimber, duo Servilii, Caſca, Hala, & complures alii.

Plutarchus in Cæſare. Florus l. 4. cap. 4. Suetonius in Julio. Dio l. 44. Oroſius lib. 6. c. 17. Zonaras tomo 2.

Cice-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Ciceronem quoque M. Antonius, conſul, collega Cæſaris, ut conſcium cædis, ad ſenatum coarguit, quod interfecto Cæſare ſtatim cruentum alte extollens M. Brutus pugionem, ipſum nominatim exclamaſſet, atque ei recuperatam libertatem eſſet gratulatus.

Appianus lib. 2. Philippica 2.

Tradunt nonnulli, C. Cæſarem Græcis verbis affatum eſſe M. Brutum irruentem, & appellaſſe filium: id quomodo accipiant illi, neſcio. Hoc quidem ex Cicerone conſtat, Brutum annis quindecim fuiſſe natu minorem illo.

Suetonius in Julio, cap. 28. Dio l. 44. Serviliam M. Bruti matrem à Cæſare unice dilectam, & ampliſſimis muneribus donatam, autor eſt Suetonius in Julio cap. 50.

Leges aliquot tulit, partim conſul, partim dictator, quæ propter ipſum Juliæ dicuntur, agraria, de judiciis, de vi, majeſtatis, repetundarum, de ſacerdotiis, de fœnore.

Vide Hotomannum.

Sunt aliæ quædam ejus nominis, verum ab Octavio latæ.

Clementiam Cæſari tribuunt omnes: Cicero etiam ingenium, acumen, rationem, memoriam, literaturam, cognitionem, diligentiam: ſed ejus dominatum ægerrime tulit, occulte tamen, & in quadam ad Atticum epiſtola, *Intelliges*, inquit, *id regnum vix ſemeſtre eſſe poſſe.*

Cic. Philipp. 2.

Fuit autem in hac tota cauſa Cicero valde lubricus & inconſtans. nam in bello ſecutus eſt partes atque caſtra Pompeii, licet ipſius animi dejectionem atque negligentiam reprehenderet: & in epiſtolis ad amicos, C. Cæſarem bel-

lige-

ligerantem vocabat tyrannum atque monſtrum.

Ad Atticum l. 8. epiſt. 3. & 9. l. 7. Epiſt. 20. Sed hoc τέρας horribili vigilantia, celeritate, diligentia eſt. Item l. 7. Epiſt. 19. l. 10. Epiſt. 4. ad Attic.

Profligato autem & extincto Pompeio, cum Cæſar multis ignoſceret, ſtylum vertit, & tribus habitis orationibus, ad cœlum uſque laudibus eum efferebat: cumque fieri inſidias audiſſet, ſeque ſatis vixiſſe nonnunquam diceret, ille deprecatur, & orat ut hanc opinionem deponat: nam etſi gloria ſit cumulatiſſimus, ideoque ſibi quidem ſatis vixerit, non tamen ſatis vixiſſe Reipublicæ, quæ præſidio carere non poſſit ipſius atque tutela: de periculo non eſſe quod ſit ſollicitus: *Nam omnes,* inquit, *tibi non modo excubias, & cuſtodias, ſed etiam laterum noſtrorum oppoſitus & corporum pollicemur.*

Pro Marco Marcello.

A nece vero Cæſaris mirum in modum exultabat, & qui illum occidiſſent, eam gloriam conſecutos eſſe dicebat, quæ vix cœlo capi poſſe videretur.

Philippica 2. libro 9. Epiſtolarum ad familiares Epiſtola 28. cædem Cæſaris vocat divinum in Rempublicam beneficium.

Hæc eſt igitur QUARTA & poſtrema MONARCHIA. Quo quidem in loco notandum eſt, quomodo ex minimis initiis paulatim ad ſummam potentiam creverit ea civitas, quæ à paſtoribus condita, domina tandem evaſit orbis terrarum.

De victoriis populi Romani ſic ſcribit Cicero lib. 5. in Verrem: Lugent omnes provinciæ: queruntur omnes populi: regna denique jam de

noſtris

noſtris cupiditatibus ac injuriis expoſtulant : locus intra Oceanum nullus eſt, neque tam longinquus, neque tam reconditus, quo non per hæc tempora noſtrorum hominum libido iniquitaſque pervaſerit.

Nunc deinceps breviter, quantum licebit, exponam, quemadmodum ab illo rerum faſtigio ſenſim poſtea declinarit ad interitum.

FINIS LIBRI PRIMI.

JOANNIS SLEIDANI, DE QUATUOR SUMMIS IMPERIIS,

LIBER II.

Cæſare interfecto, C. Octavius, qui Cæſaris ſororis erat nepos, traductis ad ſe legionibus, acerbiſſime perſecutus eſt illius percuſſores.

Dio lib. 46. Livius Epit. 120. Appianus de bello civili lib. 3. Velleius l. 2. Suetonius.

Et quum initio pro Republica videretur in M. Antonium arma ſumere, tandem partitus imperium cum illo & M. Lepido, Triumviratum inſtituit, in quo M. Cicero, qui vehementer Antonium oppugnaverat, trucidatus ab eo fuit, natus annos LXIII, cum ante annos octo mortem obiiſſet Q. Hortenſius totidem annis natu major illo, ſicut ſupra dictum eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Appianus lib. 4. Eutropius lib. 7. Oroſius lib. 6. cap. 18. Philipp. Ciceronis. De morte Ciceronis tradit Appian. l. 4. Livius Epit. 120. Florus lib. 4. cap. 5. Plutarchus in vita. Dio l. 47. Eutrop. l. 7. Velleius l. 2. Valerius l. 1. cap. 4. & l. 5. cap. 3.

Ciceronem plane fefellerunt ſua conſilia. Cum enim à morte C. Cæſaris Rempub. perturbaret Antonius, C. Octavium, Cæſaris propinquum, viginti annorum adoleſcentem, miris laudibus ſenatui Cicero commendabat, & ſuadere cœpit, ut non habita illius ætatis ratione, crearetur conſul; adductis ex veteri memoria multis exemplis, quamobrem id fieri poſſet; refutatis etiam iis, quæ metuenda videbantur. Fidem ſuam obligare ſe profitebatur ſenatui, ſemper illum talem fore civem, qualis tum eſſet, qualemque eum maxime velle & optare deberent. Sed poſt ab illo deſtitutus, in Antonii manus devenit.

Philippica 3.

M. Brutus etiam graviter eum reprehendit, quod illi ſic adularetur.

In lib. epiſtolar. ad Brutum Epiſt. 16. cui initium, Particulam.

Cæterum in æmulatione imperii, natis, uti fieri ſolet, offenſionibus, cum propter conjurationem in Octavium triumviratu jam antea motus eſſet, & relegatus M. Lepidus; bellum in Antonium alterum collegam ſuſcepit Octavius, & ipſum atque Cleopatram, de qua ſupra diximus, poſt Actiacam victoriam expugnavit ad Alexandriam, & ad mortem ſibi ipſis inferendam adegit, & Ægyptum populi Romani provinciam fecit.

Sextus Aurelius: Imperia difficile concordiam cuſtodiunt. Dio l. 49. Appianus l. 5. Velleius

lib. 2. Oroſius lib. 6. cap. 18. Suetonius in Augu-ſto cap. 6. Dio lib. 50. & 51. Florus lib 4. cap. 11. Velleius lib. 2. Plutarchus. Eutropius lib. 7. Oroſius lib. 6. cap. 19. Virgilius lib. 8. Horatius in Epod. Ode 9. Propertius libro tertio, Elegia nona. Item libro 4. Elegia 6.

Tradunt autores, Ægypti fructus annuos fuiſſe, Ptolemæo Aulete regnante, duodecim millia quinquaginta talenta; hanc ſummam noſtri temporis viri docti redigunt ad ſeptuagies & quinquies centena coronatorum aureorum millia. Cum autem in populi Romani deditionem veniſſet, multo putant fuiſſe fructuoſiorem, propter Indiæ & Æthiopiæ commercia.

Strabo 17. ex Cicerone. Budæus de aſſe l. 4. Matth. Hoſtius rei numm. lib. 7. At Diodorus Siculus, qui, ut ipſe teſtatur, eodem Ptolemæo regnante in Ægyptum ivit, longe à Cicerone diſſentit. reditum enim Ægypti fuiſſe dicit tantum IↃↃCIↃ *talentorum. Iſaacus Caſaubonus in commentario ad Strabonem.*

Devicto & ſublato Antonio ſolus per annos quadraginta quatuor Rempublicam geſſit Octavius, & ipſius imperii anno XXIX, conditi autem orbis termilleſimo nongenteſimo quarto, ſicut plerique numerant, natus eſt Salvator noſter Jeſus Chriſtus, quum ante ſeptem annos Herodes, cognomento Magnus, templum Hieroſolymæ dirutum reædificaſſet magnificentiſſime.

Joſephus Antiqu. l. 16. c. 14. & de bello Judaico l. 1. c. 10.

M. Antonius habebat in matrimonio C. Octavii ſororem, ſed amore captus Cleopatræ, cum Aſiam peragraret, illa deſerta duxit hanc uxo-

uxorem, eaque res partim etiam belli cauſam dedit.

Dio libro 5.

Summus autem erat utriuſque luxus, deque conviviis illorum atque deliciis & voluptatibus incredibilia fere prodiderunt autores: verum is quem dixi, fuit ipſorum exitus, vitæque finis.

Plutarchus in Anton. Plinius lib. 9. c. 25. Macrob. l. 3. cap. 17.

M. Antonius erat M. Antonii, de quo ſupra dictum eſt, oratoris clariſſimi nepos.

C. Octavio regnante, populi Romani exercitus omnium primo bellum Germaniæ fecit in ipſorum finibus.

C. Julius Cæſar bis quidem profligavit Germanos, verum in Galliis, nempe Arioviſtum in Celtis, & deinde ad Moſæ confluentem atque Rheni: poſt eam victoriam extructo ponte Rhenum tranſit. ſed paucis diebus ibi commoratus, exercitum in Galliam reduxit, pontemque reſcidit.

Cæſar lib. 2. & 4. de bello Gallico.

Biennio deinde poſt, rurſus ponte Rhenum tranſmiſit, paulo ſupra eum locum, quo antea exercitum traduxerat, ac tum plane conſtituit in Suevos proficiſci: verum per exploratores certior factus de rebus omnibus, & difficultatem veritus, inopiamque commeatus, in Galliam ſe recepit, partem aliquam pontis reſcidit, & in altera parte turrim atque caſtellum conſtituit, præſidiiſque firmavit, ne ſui reditus metum hoſtibus omnino tolleret.

Caſ. l. 6. belli Gallici. Dio lib. 39. & 40. Plutarch. in Cæſare. Oroſius l. 6. cap. 9.

Et hæc quidem ſolum adverſum Germa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

nos geſſit C. Cæſar, ſicut ipſe commemorat: Verum Octavius, per Tiberium atque Druſum fratres, bellum Rhætis intulit atque Vindelicis: & ex Ubiis, populi Romani ſociis, eam Germaniæ partem, quæ Weſtphalia dicitur, invaſit, duce Quintilio Varo: ſed hunc ad internecionem prope concîdit Cheruſcorum dux Arminius, inter Amiſiam flumen & Luppiam. Ejus morte graviſſime perturbatum Virgilium Horatius Carmine pulcherrimo conſolatur.

Cæſar libro 4. & 6. de bello Gallico. Suetonius in Auguſto cap. 21. in Tiberio cap. 9. Florus lib. 4. cap. 12. Horatius lib. 4. Ode 14. Cladis Varianæ hiſtoriam habent Florus lib. 4. cap. 12. Suetonius in Auguſto cap. 23. Velleius lib. 2. Sex. Aurelius Victor. Dio lib. 50. Tacitus Annal. lib. 1. & lib. de moribus German. Oroſius lib. 6. cap. 21. Zonaras tomo 2. De loco editæ hujus ſtragis recentiores diſſentiunt. Otho Friſingenſis & Abbas Urſpergenſis quinque hos ſequuntur. Picus in Stauroſticho, Nauclerus volum. 2. generat. 43. Huttenus, prope Auguſtam Vindelicorum pugnatum ſcribunt. Æneas Sylvius collocat pugnam ad Moguntiam. Mutius lib. 3. prope Francofurtum Mœni. Aventinus prope Dusburgam commiſſum prælium affirmat lib. 2. Veſtigia vero & monumenta indubitata in agro Lippienſis comitatus ſuperſunt.

Druſus in Germania periit, relictis filiis, Germanico, viro præſtantiſſimo, & Claudio.

Celebrat eum Horatius ode doctiſſima, ſicut antea quoque diximus, & ſtirpem ipſius refert ad Claudium Neronem, qui conſul cum M. Livio Salinatore ſecundum, fratrem Annibalis Aſdrubalem, novas adducentem copias, ad Metaurum flumen concîdit.

Dio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Dio lib. 55. Sueton. in Tiber. cap. 8. Ovidius d Liviam. Horat. libro 4. Ode 4.

Cantabros præterea domuit Auguſtus, & Auitanos, & Pannonios, & Dalmatas, & Ilyricos, & Salaſſios Alpium incolas.

Suetonius in Auguſto cap. 20. Dio l. 54. Europius l. 7. Oroſius l. 6. c. 21.

De deponenda quidem Imperii mole dicitur ogitaſſe non ſemel, ſed cum invicem reputaet, ſe privatum non ſine periculo futurum, & lam arbitrio multorum temere committi, ſenentiam mutavit.

Suetonius c. 28. Dio l. 52. Donatus in vita Virgilii. Zonaras tomo 2.

Regni ipſius anno XXXIII. Herodes Manus, quem M. Antonius, & ipſe, tertio riumviratus anno, Judææ regem conſtitueant, mortuus eſt: & octavo poſt anno filius jus atque ſucceſſor, Archelaus, relegatus fuit n exilium, Viennam Galliæ oppidum.

Zonaras tomo 1. Joſeph. Antiquitat. Judaiar. l. 17. c. 10. & 19. & de bello Judaico lib. 2. ap. 6.

Ad provinciarum Imperii tutelam legiones luiſſe ſcribitur Octavius quadraginta quatuor, t in Ægypto quidem ternas, in Hiſpania totiem, per Germaniam octonas. Quantus auem fuerit ejus rei ſumptus annuus, nonnulli ationem inierunt, & ad centies atque vicies entena coronatorum aureorum millia pount, ſic, ut in ſingulas legiones annua duenta ſeptuaginta duo diſtribuant aureorum nillia.

Oroſius lib. 5. cap. 20. De legionibus Romanorum earumque ſtipendiis, conſule Dioem lib. 55. Tacitum lib. 4. Annalium. De ipendiis militum videatur Tacitus libro primo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

mo. Præter hos legatur Budæus de Aſſe lib. 3.

Legionem vero ſex millibus peditum cenſent, equitibus quingentis.

Vide Fl. Vegetium de re militari lib. 2. c. 6. Modeſtium de vocabulis rei militaris. Iſidorum Etymolog. lib. 9. cap. 3. Suidam in voce λεγεών.

In Octavio valde prædicatur ſtudium & liberalitas erga viros doctrina præſtantes. Erant tunc præcipui nominis poëtæ, Varius, Virgilius, Plotius, Valgius, Fuſcus, duo Viſci, Pollio, Meſalla, Bibuli, Servius, Furnius, Horatius, qui ſua ſcripta cupit illis probari, minime ſollicitus quid alii ſentiant.

Horatius l. 1. Satyra 10.

Cæterum inde à M. Porcio Catone & Aphricano majore, ad hoc uſque tempus perpetua quadam ſerie clariſſima Romæ fulſerunt ingenia: ſed hoc Auguſti ſeculum fere poſtremum eſt, quod nativum illum linguæ Latinæ ſuccum & ſanguinem incorruptum retinuit: Nam deinceps paulatim magis atque magis fuit ſermo vitiatus, donec in meram degeneravit barbariem, quæ ad hanc noſtram uſque memoriam adhæſit.

Lege Hadriani Cardinalis præfationem in librum de ſermone Latino.

Cordubæ natos poëtas pingue quoddam ſonare Tullius ait, & peregrinum; quid de illis judicaturum fuiſſe putamus, qui centum & amplius poſt annis vixerunt, non Cordubæ nati ſolum & educati, ſed etiam Romæ.

Cicero pro Archia. Repetit hoc Seneca ſuaſoria ſexta.

Cæterum, Tiberius, Octavii Auguſti privignus & gener, & filius adoptivus, admodum invitus, ut quidem præ ſe ferebat, & vix tandem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

dem exoratus à ſupplice ſenatu, principatum ſuſcepit; & initio quidem nihil ſolus agebat, ſeque rebus omnibus, quæ alicujus eſſent momenti cum ſenatu communicabat; ſed paulo poſt Reipublicæ cura plane depoſita, totum ſe voluptatibus tradidit.

Tacit. 1. Annal. Sueton. in Tiberio c. 24. 30. & 41. & ſeqq. Eutropius lib. 7. Tacitus Annal. 5. Dio l. 57.

Eo regnante, Armeniam Parthi occuparunt, Mœſiam Daci & Sarmatæ.

Sueton. cap. 41.

Galliam vaſtabant Germani: ſed his incommodis nihil ipſe movebatur.

Sextus Aurelius.

Ejus regni anno decimoquinto Chriſtum Servatorem noſtrum eſſe crucifixum, nonnulli tradunt, & magni quidem in re Theologica viri: ſed eodem anno Lucas baptiſatum eſſe ſcribit à Joanne.

Auguſtinus mortem Chriſti collocat in conſulatum Rubellii Gemini & Fuſii Gemini, de civit. Dei lib. 8. c. 54. Idem ſentit Lactantius l. 4. c. 10. & Tertullianus contra Judæos. Conſtat autem, hos 15 annos Tiberii magiſtratum obtinuiſſe. Vide præterea Alciatum l. 5. c. 11. parergon.

Floruerunt tunc M. Cocceius Nerva, pater & filius, Craſſus Longinus, Jureconſulti,

Tacit. Annal. l. 5. Suet. in Nerone c. 37.

Tiberii pater fuit Tiberius Nero, qui C. Cæſari bello militarat Alexandrino.

Sueton. cap. 4.

Succeſſit ei C. Cæſar Caligula, parentis optimi Germanici peſſimus filius, & plane monſtrum. Viginti tribus illis annis, quibus præfuit, infinitam auri vim Tiberius collegiſſe ſcribitur,

bitur, quam iſte primo ſtatim anno totam profudit.

Sueton. c. 39. in Caligula. De Caligula legatur Dio lib. 19. Eutropius l. 7. Aurelius. Oroſius l. 7. c. 5.

Ipſius regni anno ſecundo circiter, Herodes Antipas, Magni filius, interfector Joannis Baptiſtæ, Lugdunum fuit miſſus in exilium, & ſucceſſorem habuit Herodem Agrippam, qui Jacobum Apoſtolum extinxit.

Joſeph. l. 18. c. 14. & de bello Judaico l. 2. c. 8. Euſeb. hiſt. Eccleſ. l. 2. c. 11. & l. 3. c. 4. Actorum 1. Joſeph. l. 20. c. 19. Euſebius l. 2. c. 21. Nicephorus c. 38. l. 2.

Caligulæ necato ſubrogatus eſt Claudius patruus. Is, ubi defeciſſet Britannia, profectus eo, & parte inſulæ in deditionem recepta, domum rediit.

Sueton. in Claudio c. 17. Dio lib. 60. Eutropius l. 7. Oroſius l. 7. c. 6.

Maxima fuit, eo regnante, paſſim inedia, quam ab Agabo prænuntiatam fuiſſe, Lucas Euangeliſta commemorat.

Cap. 11. Actor. Meminit hujus famis Joſeph. Antiqu. l. 20. c. 2. Epiphanius hæreſ. 48. & 66. Euſeb. hiſtor. Eccleſ. l. 2. c. 8. Oroſ. l. 7. c. 6. Ruffinus l. 2. c. 8. Xiphilin. in Claudio.

Claudii ſucceſſor Nero Claudius non obſcure ſignificabat quandoque, ſe ſublaturum eſſe prorſus ordinem ſenatorium. Eo regnante, Britannia magnam cladem accepit, direptis ibi civibus atque ſociis populi Romani. Legiones etiam ſub jugum miſſæ fuerunt in Armenia, & vix ægre retenta Syria: deinde Gallia defecit, autore Julio Vindice, ejus provinciæ præfecto, poſt etiam Hiſpania, Duce Sergio Galba. Cumque de recuperandis amiſſis cogitaret, inque Gal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

lium pararet profectionem, reliqui etiam exercitus, quos habebat paſſim in provinciis, rebellarunt.

Eutrop. l. 7. Feſt. Rufus. Suetonius in Nerone c. 40. 42. Videatur Tacitus Annal. l. 12. 14. 15. & 16. Dionis Epitome.

Quam fuerit immanis & efferata bellua, notum eſt ex hiſtoriis: itaque judicatus hoſtis à ſenatu, ſe ipſum interfecit, adjuvante ſervulo.

Eutrop. l. 6. Aurel. Victor. Oroſ. l. 7. c. 7.

Florebant eo tempore præter Senecam Lucanus, Perſius, Silius Italicus, poëtæ: & hic quidem ultimo Neronis anno fuit conſul.

Lilius Gyraldus ex Tacito. Plin. ſecundus l. 3. Epiſt. 7. ad Caninium.

Ab eo tempore ſtatus reipubl. fuit eo redactus, ut penes exercitum atque legiones populi Romani eſſet, creare Cæſarem; hunc ad modum factus eſt etiam Cæſar Veſpaſianus. Nam qui per Mœſiam erant & Pannoniam, & Judæam & Syriam exercitus, ab A. Vitellio defecerunt, & in Veſpaſiani verba jurarunt.

Morem hunc ſub Pertinace increviſſe, Zoſimus l. 1. teſtatur. Tacit. Annal. l. 19. Eutrop. l. 7. Oroſ. l. 7. c. 8. & 9. Sueton. c. 8. Aurel. in Victore. Sueton. in Vitell. c. 15. in Veſpaſ. c. 6.

Hic Achaiam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samum, Thraciam, Ciliciam & Comagenen, populi Romani provincias fecit, & Hieroſolymam funditus delevit, adminiſtrante bellum Tito filio.

Tacit. l. 21. Joſephus hiſtoria excidii Hieroſolym. Niceph. 1. 2. hiſtor. eccleſ. cap. 3. & ſeqq. Euſeb. l. 3. c. 5. & ſeqq. Lactant. l. 4. c. 21. Zonaras tomo 1.

Flavius Domitianus, cum Chattis, cum Dacis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

cis, cum Sarmatis bella geſſit, deque iis triumphavit.

Sueton. in Domit. c. 6. Aurel. Victor. Eutropius l. 7. Oroſ. l. 7. c. 10. Euſeb. l. 3. c. 13. Xiphilinus.

Vixerunt tunc Statius, Juvenalis, Martialis, Poëtæ.

Ulpius Trajanus à Nerva Cocceio adoptatus, ac deinde Cæſar factus, Dacos bis rebellantes domuit, ac Romanæ ditionis fecit, coloniaſque deduxit.

Dio Caſſius. Dacicum bellum à Caninio poëta tentatum Plinius meminit l. 8. Epiſt. 1.

In Armeniam & Parthos cum exercitu profectus, deditione & gratia ſibi illos adjunxit, & Parthicus deinde vocatus eſt. Verum plerique omnes ab eo ſubjecti populi rebellarunt tandem, præcipue per Armeniam & Meſopotamiam. Parthi etiam regem ipſis datum ab illo repudiarunt, cum in Italiam reverti cœpiſſet.

Eutrop. l. 8. Feſtus Rufus. Dio Caſſius. Legatur Aurel. Victor. Oroſius lib. 7. c. 12. Xiphilin. Zonaras tomo 2.

Ælius Adrianus Judæam rebellantem domuit: ejus cauſa belli fuit, quod Hieroſolymæ, quam rurſus habitari permiſit, Jovi Olympio templum ædificaſſet. quam rem indigniſſime Judæi ferebant.

Dio Caſſius in Adrian. Euſeb. l. 4. c. 2. & ſeqq. Niceph. l. 3. c. 22. & ſeqq. Oroſius l. 7. c. 3. Zonar. tom. 1.

Gallias, item Germaniam, & Britanniam, & Hiſpanias inviſit. Deinde Mauritaniam, & Parthos, & Aſiam, & Græciam, perque Siciliam Romam rediit: Inde rurſus in Aphricam profectus, Romamque reverſus, denuo Græciam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ciam, Aſiamque petit, illinc in Arabiam contendit, & poſt in Ægyptum.

Ælius Spartianus in Hadriano. Feſt. Rufus. Videatur Aurel. Victor. Xiphilinus.

Convocato ſenatu, commendavit eis Antoninum Pium, qui poſt eum factus Cæſar, pacem coluit, deque omnibus bene mereri ſtudens, exteros reges atque populos literis & humanitate in officio continuit.

Dion Caſſius. Aurelius Victor. Eutrop. l. 8. Julius Capitolinus. Oroſius l. 7. c. 14.

Ejus tempore Jureconſulti floruerunt, Alburnus Valens Tuſcianus, Vinidius Verus, Vipius Marcellus, Arrianus, Tertullianus, Salvius Julianus, L. Volulius Metianus.

Capitolinus in Pio.

Antonino Pio ſucceſſit filius M. Antoninus, cognomento Philoſophus, qui propinquum L. Aurelium Verum ſocium Imperii ſumpſit. Per eum feliciter geſſit Parthicum bellum: ipſe domi in urbe rempublicam curans. Deinde mortuo Vero, ſolus imperavit, & in Germanos bene rem geſſit: Marcomanos etiam oppreſſit & Sarmatas, & Vandalos & Quados, qui Pannonias invaſerant.

. *Julius Capitolinus. Eutrop. l. 8. Feſtus Rufus. Quadi,* Κάδοι, *Germaniæ populi, Ptolemæo, Tacito, & aliis. Hos ipſos Auſtriacos quidam putant. Sileſios indigitat Dubravius. Aventinus Marchfelders Auſtriæ tractus populos vocat. Quadi quondam Helvetii dicti ſunt Eutropio. Zoſimus l. 3. Quados Saxonum partem facit, Die Guaden Sachſen.*

Plerique enim omnes populi, inde ab Illyrico uſque in Galliam, eo tempore contra nomen Romanum conſpiraverant.

Oroſius l. 7. c. 15. Euſeb. hiſt. Eccleſ. l. 5. c. 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

c. 5. Niceph. l. 9. c. 12. Tertull. in Apologetico cap. 5.

Hujus laudatiſſimi principis filius flagitioſiſſimus, Commodus Antoninus, per legatos devicit Mauros atque Dacos, compoſuit Pannonias, Germaniam, Britanniam, imperium ejus recuſantes; ipſe interim in omni genere turpitudinis & crudelitatis vitam degens.

Ælius Lamprid. Plura de eo Aurelius. Eutrop. l. 8. Herodianus l. 1. Xiphilinus. Oroſius l. 7. c. 9.

Septimius Severus civile bellum geſſit cum Nigro, qui Aſiam, & cum Albino, qui Galliam ad defectionem ſollicitabat: cum Parthis feliciter pugnavit, Judæos per Syriam debellavit. Perſarum regem Abagatum ſubegit, Arabas in deditionem accepit. Britanniam communivit, muro utrinque ad Oceanum ducto, per tranſverſam inſulam; & ſubactis populis, Britanniæ infeſtis, Eboraci vitam finiit.

Ælius Spartianus. Eutropius l. 9. Aurelius Victor. Herodianus l. 2. & 3. Oroſius l. 7. c. 17. Xiphilin. Feſtus Rufus.

Ejus filius Antoninus Baſſianus Caracalla bellum intulit Parthis & Armeniis. Hic eſt, qui Papinianum, prætorii præfectum nolentem defendere parricidium, trucidari juſſit.

Spartianus de cauſa necis variat. Plura apud Xiphilinum, Eutrop. lib. 8. Sex. Aurelium Victorem, Herodian. lib. 4. Feſtum Rufum.

Viguerunt hoc tempore complures Jureconſulti, plerique omnes Papiniani auditores, Tarruntius Paternus, Macer, Terentius Clemens, Menander, Archadius, Ruffinus, Papyrius Fronto, Anthius, Maximus, Hermogenianus, Aphricanus, Florentinus, Tryphoninus, Juſtus Caliſtratus, Venuleius Celſus.

Lam-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Lampridius in Severo.

Interfecto Caracalla ſucceſſit Macrinus, qui parum feliciter pugnans cum Artabano, Parthorum rege, quum legiones animadverteret ad Heliogabalum Baſſiani filium inclinare, pacem fecit.

Julius Capitol. Herodianus l.4. & 5. Eutropius l.8. Oroſ. l.7. c.18. Aurelius Victor. Xiphilin.

Alexander Severus, fœdiſſimi hominis Heliogabali ſucceſſor, vir ſtrenuus, Artaxerxem Perſarum regem ingenti prælio vicit: Meſopotamiam recuperavit, deperditam ab Heliogabalo: per legatos in Mauritania, in Illyrico, in Armenia feliciter belligeravit: in Germanos deinde profectus, qui Galliam vaſtabant, à quibuſdam ſuis militibus interfectus eſt.

Lampridius in Alexandro. Herod. lib.6. Artaxerxem Oroſius, Eutrop. & Caſſiodorus Xerxem nominant. Aurelius. Oroſ. lib.7. c. 1. Eutropius l. 8.

Huic erat familiaris admodum Ulpianus Jureconſultus, Papiniani diſcipulus. Vixerunt tunc etiam Paulus, & Pomponius, & Modeſtinus.

Eutropius l. 8. Feſt. Rufus. Julius Capitolinus. Lampridius in Alexandro.

Alexandrum excepit Maximinus. Is totis viribus in Germaniam profectus, non ſolum Romano milite, ſed Mauris etiam & Oſdroennis, & Parthis, quos Alexander habuerat, uſus eſt. Vicos Germaniæ longe lateque incendit, hoſtium vim magnam concidit, ac multo plures cepit, militemque reduxit opulentum. Germania pacata Syrmium venit, & Sarmatis bellum inferre cogitabat: nec id modo, ſed etiam ipſius erat propoſiti, regiones illas omnes, quæ ſunt ſub ſeptentrionibus, ad Oceanum uſque,

Roma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Romano ſubjicere Imperio: ſed offenſus crudelitate illius exercitus, Gordianum ſummæ rei præficit, eamque rem ſenatus, qui & ipſe Maximinum oderat, habuit ratam, & illum reipublicæ hoſtem pronunciat. Hoc factum vindicaturus ille, habita concione ad exercitum, Romam contendit: quo cognito, ſenatus Pupienum & Balbinum Imperatores declarat: & Pupieno quidem belli tradit adminiſtrationem adverſus Maximinum, qui, Aquileiam obſidens, à ſuis militibus, una cum filio quieſcens in tabernaculo, fuit interfectus.

Capitolinus in Gordianis. Eutropius lib. 6. Herodianus lib. 8. Oroſius libro ſeptimo, cap. 19. Aurelius Victor. Euſebius l. 6. c. 21. Nicephorus lib. 5. c. 25. Zoſimus l. 1.

Poſt hæc Pupieno, & Balbino per ſeditionem militarem occiſis, quum biennio regnaſſent, ad Gordianum adoleſcentem rerum ſumma delata fuit.

Julius Capitolinus in Balbino. Pupienum multi Maximum putant. Capitolinus. Eutropius lib. 5. Zoſimus lib. 1.

Is quarto ſui imperii anno, per Mœſiam atque Thraciam in Perſas profectus eſt, in iiſque locis populi Romani hoſtes profligavit: inde per Syriam venit Antiochiam, quæ tum à Perſis tenebatur: illic frequentibus præliis decertavit, & Saporem Perſarum regem ejecit, ita quidem, ut Perſæ, qui jam prope formidabiles erant Italiæ, ſuos intra fines recipere ſeſe cogerentur. Sexto demum Imperii anno circumventus à Philippo, prætorii præfecto, qui milites ad ſeditionem concitaverat, interfectus eſt.

Capitolinus in Gordianis. Zoſimus lib. 3. Feſtus Rufus. Aurelius. Eutropius lib. 9. Oroſ. lib.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

lib 7. c. 19. Pomponius Lætus in compendio Rom. hiſt.

Idem fuit etiam exitus Philippi, qui contra Scythas, Romanorum ſociis ac municipiis inferentes bellum, legatos cum exercitu miſit.

Zoſimus lib. 1. Aurelius. Eutrop. lib. 9. Oroſ. lib 7. c. 20. Pomponius Lætus. Primus hic Chriſto fidem dedit. Euſebius lib. 6. c. 27. Niceph. l. 9. cap. 25.

Hic ſucceſſorem habuit Decium, qui à legionibus Illyricis factus Cæſar, aſſentiente poſtea ſenatu, primum Galliæ motus compoſuit. Deinde republica ſenatui commendata, profectionem una cum filio Imperii ſocio, de ſenatus voluntate ſuſcepit in Scythas, qui terra marique Thraciam & alia Imperii loca vaſtabant: & præliis aliquot victor, hoſte in anguſtias locorum redacto, plenam victoriam reportaſſet, niſi Gallus Hoſtilianus, extremæ Mœſiæ præfectus, conſilium illius ad hoſtem enunciaſſet: quo factum eſt, ut prælio commiſſo, pater & filius ex inſidiis circumventi interficerentur.

Zoſimus lib. 1. Aurelius. Eutropius l. 9. Euſeb. Eccleſ. hiſt. 7. cap. 1. Niceph. lib. 5. cap. 25. Pompon. Lætus.

Gallus deinde, Cæſar factus à legione una & militum reliquiis, qui ſuperſtites erant, pacem cum Scythis fecit, populo Romano turpem & ignominioſam, quando tributum eis dependere promiſit, rem inauditam, & tanti nominis majeſtate prorſus indignam. Itaque ferociores facti Scythæ, rupto fœdere, populabantur Dardaniam, Thraciam, Theſſaliam, Macedoniam, nec id modo, ſed Aſiam quoque vaſtatis & deletis quampluribus urbibus. Denium Scy-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Scytharum exemplo multi alii facti ſunt Romanorum hoſtes, complures etiam rebellarunt. In Syriam penetrabant Parthi, & Armeniam occupabant, fugato rege Tyridate.

Zoſimus l. 1. Pomponius Lætus.

Scythæ vero tam erant inſolentes, ut etiam Italiæ minarentur: & magna perfecturi videbantur: niſi Æmilianus, Mœſiæ præfectus, ad oram Sarmaticam, confirmato ſuo milite pollicitationibus, & ſpe præmiorum, illos fudiſſet, ac longiſſime perſecutus, ipſorum quoque fines diripuiſſet. Hac de cauſa Cæſar fuit ſalutatus à milite: Gallus autem eo cognito, profectus, ut obſiſteret, una cum filio Voluſiano, imperii ſocio, fuit interfectus.

Pomponius Lætus. Eutrop. lib. 9. Oroſ. l. 7. c. 21. Aurelius Victor.

Hoc tempore Cyprianus floruit, Epiſcopus Carthaginenſis, cujus extant, inter alias multas, epiſtolæ quædam ad Lucium Epiſcopum Romanum, quem fratrem vocat & collegam: multo autem plures ad Cornelium; ubi conqueritur, inter alia, de iis, qui propter delicta condemnati ab Aphricanis Epiſcopis, & ſacerdotio dejecti, Romam confugerant, amplioris cognitionis cauſa. Nam æquum eſſe dicit, ut, quo loco crimen eſt admiſſum, ibi cauſa diſceptetur. ſingulis enim paſtoribus attributam eſſe proportionem gregis, de qua ſint rationem reddituri Domino. Non ergo ſcindendam eſſe concordiam Epiſcoporum, neque deſpiciendum judicium eorum, qui per Aphricam de cauſa ſtatuiſſent.

Euſeb. lib. 7. c. 3. Nicephor. l. 6. c. 7. 1 Tomo Conc. p. 3. c. 69. cum ſeqq. Epiſtola cujus initium eſt: Legi literas tuas pater, pag. 381. Vide in Epiſt. Cypriani l. 3. juxta editionem Pamelii.

Inte-

Interim exercitus alter, qui in Alpibus erat, Valerianum, nobili genere natum, Cæſarem creat: quod cum Æmyliani milites audiſſent, ne turbis implicarentur, ſuum Cæſarem interficiunt, & ad Valeriani partes tranſeunt.

Pomponius Lætus. Eutropius l. 9. Aurelius. Oroſ. l. 7. c. 21. Zoſimus l. 1.

Æmylianus datis ad Senatum literis quum Imperator factus eſſet, promiſerat, ſe liberaturum Thraciam & Meſopotamiam ab hoſtibus, recuperaturum Armenias, & depulſurum undique hoſtes Romani nominis.

Pompon. Lætus.

Valerianus in bellum Perſicum profectus, culpa cujuſdam ſui ducis captus fuit à Sapore, Perſarum rege. quem vicini principes atque populi confœderati hortabantur, fruſtra tamen, ut captivum dimitteret: hoc enim eſſe Romanorum fatum, ut victi multo fortius reſiſtant.

Trebellius Pollio in vita. Eutrop. lib. 9 Feſt. Rufus. Aurel. Victor. Oroſ. l. 7. c. 22. Euſeb. lib. 9. c. 9. Niceph. lib. 6 cap. 10. Zoſim. lib. 1.

Capto Valeriano ſucceſſit ejus filius Gallienus. Hic ſe totum voluptatibus dabat, neglecta republica, ſic quidem, ut milites, qui paſſim per provincias erant, novos Imperatores ſibi deligerent, per Galliam, Hiſpaniam, Pannonias, Illyricum, Ægyptum, Aphricam, cæteriſque in locis, qui tamen omnes, partim civilibus inter ipſos diſſidiis oppreſſi fuerunt.

Trebell. Pollio. Videatur Pollionis hiſtoria de 30 Tyrannis, eorumque mutuis lanienis.

Ipſo regnante, Gothi Thraciam occupant, Macedoniam vaſtant, Theſſalonicam obſident, Scythæ in Bithyniam & Cappadociam & Aſiam invadunt, & ab Euxino Ponto in Iſtrum devecti, Romanorum municipiis vim faciunt.

Eutrop.l. 9. De Gallieno. Aurelius Victor. Feſtus Rufus. Euſeb. l. 7. c. 18. Zoſim. l. 1.

Ejus vero tanta ſocordia fuit, ut, cum de provinciarum defectionibus, & publicis calamitatibus audiret, ridicule ſemper & contemptim reſponderet, quaſi reſpublica nihilominus conſiſtere, ſuamque dignitatem retinere poſſet, nec ideo facta ſit ejus deterior conditio: contemptus igitur, tam domi quam foris, ob dedecoroſum vitæ genus, reipubl. quamplurimos conciliavit hoſtes; ac Scythæ quidem, & Gothi, cumque his permixti quamplures alii populi, erant tum in armis, ac in perniciem populi Romani conjuraverant circiter CCCXX hominum millia; ſed hos omnes in Mœſia, multiſque aliis in locis, debellavit tandem Flavius Claudius, qui interfecto Gallieno ſucceſſerat, vir magnæ virtutis, ac dignus longiori vita.

Trebell. Pollio in vita. Eutrop. lib. 9. Oroſius l. 7 c. 23.

Poſt Claudium fuit Aurelianus, quoniam ejus erat perſpecta virtus, quam regnante Claudio, multis in locis in hoſtem declaraverat. Is per Inſubriam bella geſſit, & cum Marcomanis conflixit, dubie quidem initio, & periculoſe, verum feliciter tandem, poſtquam, illius mandatu, libris inſpectis Sibyllinis, religionem ſenatus procuraſſet: Romam inde profectus, & mulctatis nonnullis, ob ſeditionem excitatam ſe abſente, bellum ſuſcepit, ut, quæ ſunt ad orientem ſolem, & in Syria, provincias recuperaret: quas Zenobia, fortis & animoſa fœmina, ſuorum liberorum tutrix, obtinebat, ab Odenato conjuge ſibi relictas; qui, Gallieno Cæſare, multa fortiter ac præclare iis in locis geſſerat.

Pomponius Lætus. Flav. Vopiſcus. Zoſimus l. 1. Eutrop. l. 9. Aurel. Victor. Feſt. Rufus. Pollio in vita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

vita 30. Tyrannorum. Oroſ. l. 7. c. 23. Procop. de bello Perſico l. 2.

Quacunque tranſiret Cæſar, hoſtes populi Romani fudit, in Illyrico, in Thracia, cæteriſque in locis; ac demum in hoſtilem regionem ubi veniſſet, poſt virium & periculi plenam dimicationem, vicit, ac reginam cepit; quæ Perſarum & Armeniorum auxiliis confiſa, fortiſſime pugnaverat. Ejus autem regionis, quam debellaverat, præcipua erat civitas Palmyra: cumque Cæſar ex Aſia rediiſſet in Europam, Palmyrani rebellarunt, occiſo duce, & militibus in præſidio collocatis. Reverſus igitur eo, captam urbem evertit, interfectis omnibus, ita quidem, ut nec ætati parceret ulli, neque ſexui.

Zoſimus l. 1. Palmyra Syriæ urbs olim Hadrianopolis vocata fuit, teſte Stephano. Syrorum quoque lingua Thadamus dicta fuit, ut tradit Baptiſta Egnatius.

Ægyptum deinde, quæ tum defecerat, recepit, & Gallias denuo Romanæ ditionis fecit: poſt Romæ triumphavit. inde per Illyricum profectus Perſis bellum indixit: ſed in itinere à ſuis familiaribus eſt interfectus.

Aurelius. Pomponius Lætus. Zoſimus lib. 1. hiſtoriæ novæ.

Ab ejus interitu fuit interregnum aliquandiu, quod poſt Romuli mortem acciderat nunquam. Tandem ſucceſſit Tacitus, qui paucorum menſium Imperator, nihil memorabile perfecit. Hunc ſenatus oraverat, ne moriens liberos ſuos, verum aliquem ſpectatæ virtutis ac probitatis virum, Imperii ſucceſſorem faceret. Is fuit Probus. qui tam ab exercitu, quam à ſenatu confirmatus, Galliam recepit, & Francones Germanos, qui illam obtinebant, multis præliis devicit.

Romanæ hiſtoriæ autores Francos, non Francones ſcribunt. Vopiſc. Aurelius, Eutrop. l. 9. Pompon. Lætus, Oroſ. l. 7. c. 27.

In Illyrico Sarmatas, aliaſque gentes concidit, & in itinere facto per Thraciam, barbaros populos, Romani nominis terrore, & rerum geſtarum magnitudine, ſibi devinctos reddidit: Aſiam pacavit, & Parthorum regem ad petendam pacem ſola nominis ſui fama excitavit: pacem cum Perſis fecit, ac inde in Thraciam revertit, & exteros populos devictos in Romanum ſolum tranſtulit, ex quibus aliqui fidem ſervarunt: alii contra, quos tamen omnes magna ex parte poſt oppreſſit. Et cum rebelliones per Galliam, Hiſpaniam, atque Britanniam ſedaſſet, iter ingreſſus per Illyricum, ut Perſis bellum inferret, à ſuis inſidioſe fuit interfectus.

Zoſimus lib. 1. Oroſ. lib. 7. cap. 14. Pomponius Lætus.

Florebat tum Reſpublica, longe lateque pacatis undique populis, ita quidem, ut Probus aliquando diceret, brevi futurum, ut legionibus atque præſidiis nihil eſſet opus: hoc illius dicto milites offenſi, judicabant, è medio tollendum eſſe.

Vopiſcus. Euſeb. hiſtor. Eccleſ. l. 7. c. 24.

Poſt eum ſubiit Carus, qui Sarmatas, morte Probi factos inſolentiores, & Italiæ minitantes, fregit, inque Perſas proficiſcens, Meſopotamiam cepit, longiuſque profecturus, interiit.

Vide orationem Syneſii de regno ad Arcadium. Vopiſcus in vita Numeriani & Carini. Sextus Aurel. Eutrop. lib. 9. Pompon. Lætus. Oroſius l. 7. cap. 24. Feſtus Rufus.

Ex filiis natu minorem, Numerianum, militiæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

litiæ ſecum habuit, alterum, Carinum, Galliis præfecerat. Numerianus à ſocero ſuo fuit occiſus, in ejuſque locum venit Diocletianus: cum eo præliis aliquot conflixit Carinus, adipiſcendi imperii cauſa, ſed victus, occubuit. Diocletianus, propter naſcentes non in uno loco turbas ac ſeditiones, collegam ſibi ſumpſit Maximianum. Is Galliam communem pacavit, & Aphricam. Diocletianus autem Ægyptum, interfectis turbarum autoribus. Britanniam quoque decimo poſt anno, quam defecerat, & ut firmior eſſet Reipublicæ ſtatus, neve propter ſucceſſionem novi motus excitarentur, Galerium adoptavit, Maximianus autem Conſtantinum Chlorum.

Sextus Aurelius. Feſtus Rufus. Eutrop. lib. 9. Oroſ. lib. 7. cap. 13.

Contra Narſem, Perſarum regem, miſſus à Diocletiano Galerius, infeliciter pugnavit, amiſſa majore parte exercitus, ſed juſſus redintegrare bellum, ingenti prælio ſuperavit hoſtem, & longius, quam quivis alius Imperator, excepto Trajano, iis locis progreſſus, capta Ctheſiphonte, totam Aſſyriam domuit, & quinque trans Tigrim flumen provincias, quæ Trajano Cæſare defecerant, recepit.

Feſt. Rufus. Eutrop. Pomponius Lætus.

Per Aſiam rebus compoſitis, in Europam Diocletianus rediit, in qua pacati tum erant Scythæ, Sarmatæ, Alani, Baſtarnæ, Carpi, Catti, Quadi. Poſtea tum ipſe, tum Maximianus, abdicato magiſtratu, ſuos conſortes, de quibus ante diximus, Imperio præficiunt; Conſtantium quidem Galliis, Britanniæ, Hiſpaniis, Italiæ, Aphricæ; Galerium autem Illyrico, Græciæ & Aſiæ.

Oroſ. l. 7. c. 25. Eutropius in fine noni libri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Euſeb. lib. 8. c. 26. Socrates l. 1. c. 1. Pomponius Lætus.

Hoc tempore Romæ fuit Epiſcopus, Marcellus. cujus extat decretum, Epiſcopis non licere convocare Synodum, abſque Romanæ ſedis authoritate, non licere item damnare ullum Epiſcopum, qui Romam provocarit.

Tom. 1. concil. p. 417. editionis Venetæ. Repetitur 2. quæſt. 6. ad Romanam Eccleſ. Diſt. 17. c. Synodum Epiſcoporum.

Erat hujus etiam, ſicut aliorum ante ipſum afflicta tenuiſque fortuna, quum Cæſareum perſequeretur Maxentius. Itaque facile colligi poteſt, an in his anguſtiis atque latibulis tantum ille ſibi ſumpſerit, ut ejuſmodi faceret decreta.

Damaſus in vita Marcelli.

Conſtantino tandem Eboraci mortuo, Galerius adoptavit Severum & Maximianum.

Oroſ. l. 7. c. 5. Eutrop. l. 10. Sextus Aurel.

Interea milites prætoriani Maxentium Romæ ſalutant Cæſarem.

Eutropius l. 10. Aurelius Victor. Socrates l. 1. c. 1. Zoſimus l. 2. Pompon. Lætus.

Interfecto Severo, Maximianus Imperii collegam aſſumpſit Licinium.

Eutropius lib. 10. Socrates lib. 2. cap. 1. Pomponius Lætus.

Inter hos magni fuerunt motus: ideoque nobiles Romani Conſtantinum Conſtantii filium, in Galliis agentem, evocant, ut urbem à tyrannide Maxentii liberaret. Ille cum parte copiarum in Italiam profectus, commiſſo prælio, vincit, & tandem ad urbem Romam exercitum Maxentii plane concidit.

Eutropius l. 10. Oroſ. l. 7. cap. 28. Euſeb. hiſtor. Eccleſ. lib. 9. c. 8. & l. 1. de vita Conſtantini

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

tini c. 32. Socrat. l. 1. c. 1. Zoſimus lib. 2. Pomponius Lætus. Meminit Prudentius Poëta.

Tandem etiam cum Licinio bella geſſit, qui prælio victus, & pleriſque omnibus exoſus, à militibus demum fuit interfectus.

Sex. Aurel. Eutrop. l. 10. Oroſ. lib. 7. cap. 28. Euſeb. in vita Conſtantini Magni lib. 2. c. 18. Niceph. l. 7. c. 45. Socrat. l. 1. c. 2. Zoſimus lib. 2.

Ejus belli cauſam fuiſſe nonnulli ſcribunt, quod Chriſtianæ profeſſionis homines acerbe Licinius perſequeretur, cum quidem perſæpe rogatus eſſet, atque monitus à Conſtantino, ne faceret.

Euſeb. lib. 10. cap. 8. Socrat. lib. 1 cap. 2. Sozomenus lib. 1. c. 7. Niceph. lib. 7. c. 44. Pompon. Lætus.

Nam inde à reſurrectione Chriſti ad hanc ætatem uſque per annos fere trecentos, qui Chriſtum profitebantur, varie fuerunt afflicti. Nam ut illa prætermittam, quæ ſacra ſcriptura de Stephano, de Jacobo, fratre Joannis, de Petro captivo, ſed per angelum liberato, commemorat; ut Paulum quoque taceam, qui & ipſe graviter Eccleſiam Dei perſecutus eſt, & poſtea converſus, nullum non periculorum genus adiit propter Chriſtum: Romani quoque Cæſares, horrendas & immanes excitarunt lanienas, Nero, Domitianus, Trajanus, Septimius Severus, Maximinus, Decius Valerianus, Aurelianus, Diocletianus, Maximianus.

Aug. de civit. Dei l. 8. c. 32. De his perſecutionibus vide ſcriptores Eccleſiaſticos, Euſebium, Nicephorum, Severum Sulpit.

Rerum autem potitus Conſtantinus, & vetam complexus religionem, portus extitit atque refugium Chriſtianis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Quomodo Conſtantinus ad Chriſtianiſmum amplexandum adductus ſit, ſcribit Zoſimus lib. 2. longe aliter ac Eccleſiaſtici ſcriptores rem explicant.

Tunc primum etiam Epiſcopi Romani cœperunt eſſe in tuto: nam huc uſque plerique omnes fuerunt affecti ſuppliciis.

Numerantur autem inde à Petro, quem ipſi primum fuiſſe volunt, ad hoc uſque tempus, triginta tres. horum decreta ſunt in libros inſerta conciliorum: ſed ex iis pleraque tam ſunt levicula, tam nugatoria, tam aliena prorſus à ſacris literis, ut credibile ſit, ab aliis longo poſt tempore fuiſſe conficta. Sin autem vera ſunt, & ab illis emanarunt, tunc ſane, quod vaticinando Paulus dicebat, filium illum perditum, hominemque peccati, jam tum operari cœpiſſe myſterium iniquitatis, rectiſſime videtur ad hanc etiam partem accommodari poſſe.

Tomo 1. *concil.* 2 *Theſſalonicenſ.* 2.

Anacleto, qui ponitur quartus à Petro, tribuitur, & exſtat decretum, quo ſtatuit, Eccleſiam Rom. eſſe mandato, & inſtitutione Chriſti, caput aliarum Eccleſiarum.

2 *Tomo concil. p.* 306. *Repetitur Diſt.* 22. *c. Sacroſancta. item Diſt.* 1. *c. In novo.*

Alteri poſt eum, Alexandro, decretum adſcribitur, quo mandat, ut aqua cum ſale conſecretur, ad expurgandum populum, & amoliendum inſidias Diaboli.

1 *Tomo concil. pagina* 316. *epiſt.* 1. *ad omnes Orthod. Extat de conf. diſt.* 3. *cap. Aquam cum ſale.*

Quæſo quantum iſta differunt ab Apoſtolorum illa majeſtate, quantum autem à Joannis Euangeliſtæ ſcriptis, qui prope ad hoc uſque tempus ætatem produxit?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Euſeb. lib. 4. De obitu Joannis Euangeliſtæ nihil certi extat. Hieronymus breviter ait, Joannem anno 68. poſt paſſionem Domini Epheſi mortuum. Suidas ad annum ætatis 120. perveniſſe refert.

Hæc duo poſui ſolum, ut de reliquis judicium fieri poſſit: nam fere ſunt ejuſdem generis, & ambitionem apertè præ ſe ferunt, & ut ſermo eſt illotus, ita quoque res ipſa nihil habet ſalis, quem in Eccleſiæ miniſtris Paulus requirit.

Ad Colloſſenſes 4.

Huc etiam pertinet Conſtantini Cæſaris edictum, quod ſuis libris inſeruerunt, ipſorum potentiæ videlicet fundamentum atque robur. Nam quæ ponitur ibi liberalitatis illius immenſæ cauſa & occaſio, falſi redargui poteſt ex hiſtoriis atque convinci.

Diſt. 96. Conſtantin. In vetuſtioribus exemplaribus Decretor. Gratiani non exſtat Donatio Conſtantini M. ut annotatur Centuria 4. Hiſtor. Eccleſ. Otto Friſing. lib. 4. ſcribit, fuiſſe Gratiani tempore, qui donationem illam fictam aſſeverarent. Impugnarunt publicis ſcriptis hoc commentum Marſilius Patavinus, in libro ſuo, cui titulus, Defenſor pacis: Nicolaus Cuſanus Cardinalis l. 3. c. 2. de concordia Catholica: Æneas Sylvius in ſuo Dialogo: Volaterranus: Laurentius Valla: Ludolfus de Babenberg, de jure regni Imperii Romani, c. 13. Joannes de Pariſiis, tractatu de poteſtate regia & papali: Martinus Lutherus: Item Hotomannus in bruto fulmine: Theophilus Banoſius lib. 10. de Politia civitatis Dei, cap. 11. Defendunt hanc ementitam donationem Auguſtinus, Steuchus Eugubinus, duobus libris contra Vallam ſcriptis, & Boethius Epo. Friſius lib. 2. Heroicarum quæſtionum. Joannes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

nes Aventinus lib. 5. Henrico IV. imperante, fabulam donationis Conſtantinianæ primum excogitatam affirmat, quod ab illorum temporum ſtatu non alienum videtur.

Deinde, ut maxime fuerit Cæſar profuſus, uni ſibi fortaſſe potuit hoc ipſo jus ſuum imminuere: ſucceſſoribus autem æquali poteſtate præditis, & reipublicæ tutoribus, non potuit. Nam qui jus & imperii vectigalia deteriora facit, patriæ pater appellari non debet, ac par pari præſcribere non poteſt, aut præjudicare.

Lib. 4. de recep. arbit. Item in l. 38. D. de judic. & l. ille. 13. §. tempeſtivum. D. ad SC. Trebellian.

Conſtantini Cæſaris mandatu, Niceæ, urbe Bithyniæ, fuit indictum, & habitum concilium longe frequentiſſimum, in eoque dogma damnatum Arrii, qui Chriſtum negabat ejuſdem eſſe cum patre ſubſtantiæ.

Euſebius de vita Conſtantini M. lib. 3. c. 6. 7. Niceph. lib. 8. c. 4. & ſeqq. Theodoretus lib. 1. cap. 7. & ſeq. Socrat. lib. 1. c. 5. Sozom. l. 1. c. 16. Ruffin. l. 10. c. 2. Zonaras tomo 3. Oroſ. lib. 7. c. 28.

Non ex Europa tantum & Aſia, ſed ex Ægypto etiam atque Libya conveniſſe eo ſcribuntur Epiſcopi.

Hinc Auguſtinus libro de Baptiſmo, cap. 18. Nicenum Concilium, orbis terræ Concilium nominat.

Decretum inter alia fuit, ut per Ægyptum, Libyam, Pentapolim, vetus conſuetudo ſervetur; nimirum, ut hi omnes Alexandrino ſubſint Epiſcopo, quum Romanus etiam Epiſcopus hunc morem uſurpet & retineat: Item ut Antiochiæ cæteriſque provinciis & Eccleſiis integra maneant ſua cuique privilegia.

Tomo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Tomo 1. *concil. cap.* 6. *Decret. concilii Niceni, pag.* 485. *item* 568. *&* 578. *Diſt.* 65. *cap. Mos antiquus.*

Poſt hanc Synodum, Euſtathio quodam autore, natæ fuerunt opiniones pravæ: de vitando matrimonio, de novo & inuſitato genere veſtitus, de non edendis carnibus, de relinquendis poſſeſſionibus.

Athanaſ. orat. 1. *contra Arrian. Baſilius, epiſt.* 74. *Socrat. l.* 2. *c.* 47. *Niceph. lib.* 9. *c.* 16. *Sozomenus lib.* 3. *c.* 13.

Cum ergo plerique conjuges divortium facerent, & ſervi relictis dominis, ad novum illum ac religioſum veſtitum, uti vocabant, confugerent: idem quoque facerent mulieres, deſertis maritis: cum ii, qui carnibus veſcebantur, item Eccleſiæ miniſtri, qui duxerant uxores, vulgo deſpicerentur, tanquam impuri, & ingrati Deo; Gangræ, oppido Paphlagoniæ, fuit habita Synodus, in eaque damnati, qui ſic docerent atque ſentirent.

Hujus concilii Canones Decretis Gratiani fere omnes inſerti ſunt, Diſt. 30. 31. *&* 42. *Canones Concilii Gangrenſis exſtant* XX. *tomo* 1. *conciliorum, p.* 609. *ſubſcripſerunt Epiſcopi* 16.

Salutatus ampliſſime à ſenatu populoque Romano Conſtantinus, propter reſtitutam Reipublicæ pacem, ad externa bella totum ſeſe convertit, multiſque præliis Gothos atque Sarmatas vicit, Thraciam diripientes: deinde jam ætate gravis, bellum indixit Perſis Meſopotamiam vaſtantibus: & in Aſiam ubi veniſſet cum exercitu, ſumpto pharmaco, valetudinis curandæ cauſa, vitam finiit, non abſque veneni ſuſpicione.

Feſt. Ruf. Euſeb. de vita Conſtant. lib. 4. *c.* 56. *Eutrop. l.* 10. *Sex. Aurel. Oroſ. l.* 7. *c.* 28.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Socrat. l. 1. c. 26. Sozom. l. 2. c. 32. Niceph. l. 8. c. 54. & 55. Auguſt. l. 5. 22. de civit. Dei Pomponius Lætus.

Hic ille eſt, qui cognomento dicitur Magnus, & qui Byzantium, urbem Thraciæ, ſuo de nomine vocavit, eo tranſlata ſede regia.

Eutrop. l. 10. Oroſ. l. 3. c. 13. l. 7. c. 28. Socrat. l. 1. c. 12. Saxon. l. 2. c. 2. Auguſt. l. 5. c. 25. de civit. Dei. Zoſimus l. 2.

Cœpit autem regnare ad annum, à natali die Chriſti, circiter trecenteſimum duodecimum. Cometes inuſitatæ magnitudinis mortem ejus anteceſſiſſe dicitur.

Eutrop. l. 10.

Tres reliquit filios, Conſtantinum, Conſtantium, Conſtantem: hos inter diviſum fuit imperii corpus: Conſtantino pars obtigit Alpium, Gallia, Hiſpania, Britannia, Orcades, Hibernia, Thyle: Conſtanti, Italia, Aphrica, cum Inſulis, Illyricum, Macedonia, Achaia, Peloponneſus, Græcia: Conſtantio Aſia & Thracia.

Aurelius Victor. Euſebius lib. 4. cap. 51. de vita Conſtantini Magni. Niceph. lib. 8. cap. 54. Zoſimus lib. 2. Pomponius Lætus. Non ſatis autem convenit, diviſeritne Conſtantinus ipſe hæredibus imperium, an ipſi poſt ſorte id fecerint. Vives ad c. 25. lib. 5. Auguſtin. de civit. Dei.

Conſtantinus ea diviſione non contentus, bellum intulit fratri Conſtanti: jamque pervenerat Aquileiam: ibi congreſſus cum copiis Conſtantis, amiſſo exercitu, confoditur.

Eutropius lib. 10. Aurelius Victor. Oroſ. lib. 7. cap. 29. Socrat. lib. 2. cap. 3. Zoſimus lib. 2. Pompon. Lætus.

Conſtans, qui interea cum Getis & Sarmatis in Dacia belligerabat, poſt eam victoriam, de

qua

qua diximus, in Italiam venit, & ſuperatis Alpibus in Galliam penetravit, & biennio ditionem omnem mortui fratris obtinuit: ſed paulo poſt inſidiis & fraude Magnentii fuit interfectus.

Aurel. Victor. Eutrop. l. 10. *Oroſ. l.* 7. *c.* 29. *Socrat. l.* 2. *c.* 20. *Sozom. l.* 4. *c.* 1. *Niceph. l.* 9. *c.* 29. *Zoſim. l.* 2. *Pomp. Lætus.*

Hunc Magnentium milites, antea deliniti ac præmiis allecti, ſalutaverunt imperatorem.

Aurelius Victor. Eutropius l. 10. *Oroſ. l.* 7. *c.* 29. *Socrat. l.* 2. *c.* 10. *Zoſimus per jocum imperatorem factum ſcribit. l.* 2.

Ea re cognita, Conſtantius, ex tribus fratribus adhuc ſuperſtes, relicto per Aſiam legato patruele & ſororio ſuo Gallo, magnis cum copiis in Italiam, ac inde in Galliam accedit, & hoſtem ingenti prælio vincit. Elapſus autem Magnentius, de pace legatos mittit, ſed rejectus à victore, denuo præliatur, & infeliciter quidem: itaque Lugdunum fugiens, cum ſuos etiam comites inſidiari ſibi videret, nec, quo ſe reciperet, haberet, mortem ſibi conſcivit ipſe.

Sextus Aurelius. Eutrop. lib. 10. *Oroſ. lib.* 7. *c.* 29. *Socrates lib.* 2. *c.* 27. *Sozomenus lib.* 4. *c.* 6. *Niceph. lib.* 9. *c.* 32. *Zoſimus lib.* 2. *Pomponius Lætus. Athanaſius in Apologia ad Conſtantium Cæſarem ſcribit, Magnentium Judam imitatum, eodem mortis genere ſibi ipſi carnificem factum. Aurelius gladio incubuiſſe refert.*

Conſtantius deinde, Gallum patruelem, legatum ſuum per Aſiam, ut dictum eſt, abutentem imperio ac poteſtate, cum alia ratione ſanare non poſſet, interfici mandat, poſt in Aſiam redit, perfecturus bellum Perſicum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

quod propter factionem Magnentii, ut ſupra diximus, intermiſerat.

Sextus Aurel. Eutrop. l. 10. Oroſ. l. 7. c. 29. Amm. Marcellin. lib. 14. Socrat. lib. 2. c. 27. Sozom. l. 4. c. 6. & l. 5. c. 2. Niceph. l. 9. c. 8. Zoſ. l. 1. Pomp. Lætus.

Et quoniam ſub hoc ipſum tempus, Germani facta impreſſione, Galliam vaſtabant, alterum ſuum patruelem, Julianum, Galli fratrem, adoptavit, & Galliæ tutelam illi commiſit.

Marcell. lib. 15. Sozom. lib. 5. cap. 1. Zoſimus lib. 3.

Julianus feliciter adminiſtratâ re, multiſque præliis victor, hoſtem trans Rhenum expulit, complures cepit, ac Romanos milites captivos liberavit, & ad Argentoratum hoſtilem exercitum fere totum concidit, ideoque ſalutatus eſt ab exercitu, non modo Cæſar, verum etiam Auguſtus; & diademate ornatus, licet invitus, ut præ ſe ferebat. Nam literis ad Conſtantium datis, invidiam facti conabatur à ſe derivare: ſed Conſtantius ea re plurimum offenſus, omiſſo Perſico bello, viciniſque populis liberaliter & amice compellatis, ut in fide perſiſterent, iter ingreſſus eſt, ut Julianum ad officium reduceret: ſed in itinere, cum adhuc eſſet in Aſia, febri correptus, vitam finiit, Juliano prius conſtituto ſucceſſore.

Socrat. lib. 5. c. 1. Sex. Aurel. Zoſimus lib. 3. Marcel. lib. 16. 20. & 21. Aurel. Vict. Eutrop. l. 10. Oroſ. lib. 7. c. 29. Socr. l. 2. c. 37. Niceph. l. 9. c. ult. Theod. l. 3. c. 1. Zoz. lib. 5. cap. 1.

Regnante Juliano populi Romani hoſtes intra ſuos fines ſe continebant, nec ullus erat uſpiam motus.

Ammianus l. 25. Eutrop. l. 10. Feſt. Rufus.

Aurel. Vict. Socrates lib. 3. c. 18. Theodor. lib. 3. c. 20. Sozom. lib. 6. cap. 1. Auguſt. de civit. Dei lib. 4. c. 29.

Ipſe contra Perſas profectus, & Aſſyriam populatus, exercitu hoſtili profligato, Cteſiphontem uſque pervenit: tandem reducturus copias, à tergo invaditur ab hoſte: cumque medius verſaretur inter ſuos milites, accepto vulnere, paulo poſt exceſſit è vita, Chriſtiani nominis hoſtis.

Quod Chriſtiani nominis hoſtis fuerit & perſecutor Julianus, atteſtantur Socrates l. 3. c. 11. Theodoretus l. 3. c. 7. Sozom. l. 3. c. 1. 2. Niceph. l. 10. c. 21. 22. 23. &c. Auguſtinus l. 18. c. 52. Pompon. Lætus.

Milites, amiſſo duce, cum in magnis verſarentur anguſtiis, Cæſarem faciunt Jovinianum.

Aurelius Victor. Eutropius l. 10. Oroſ. lib. 7. c. 31. Ammianus lib. 25. Socrates l. 3. c. 19. Theodoretus l. 4. c. 1. Sozom. l. 6. c. 1. 2. Niceph. l. 10 c. 38. Zoſ. lib. 3. Pomp. Lætus.

Erat tum Epiſcopus Romanus Julius, ejus nominis primus, cujus exſtant epiſtolæ ad Epiſcopos Orientales, in quibus non ſemel inculcat, ſibi ſoli, qui ſit primæ ſedis, ut ait, præſul, ſingulari quodam privilegio & ex præſcripto divino, jus competere convocandi Synodos generales.

Tom. 1. Concilior. pag. 610. & ſeqq. Epiſt. 1. quæ tamen cenſetur eſſe fictitia. Repetitur 3. q. 6. cap. Dudum à ſanctis.

Mirum autem videri poſſit, qua fronte iſtud ſcribat, aut alii jactent, quum & ante ipſum Conſtantinus Nicenum, & poſt ipſum annis omnino centum, Martianus Imperator Chalcedonenſe coëgerit concilium. Ad ſe quoque ſolum, ejus urbis antiſtitem, pertinere dicit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ut de cauſis Epiſcoporum, & id genus aliis gravioribus negotiis cognoſcat.

Epiſtola hæc Julii ſuppoſititia eſt, ut ex Socrate lib. 2. c. 15. & Sozomeno l. 3. c. 8. ubi literarum ſumma indicatur, quæ cum argumento fictitiæ hujus Epiſtolæ non congruit, liquet.

Hanc ejus arrogantiam Epiſcopi illi ferre non poterant, & Antiochiæ congregati, maſcule reſpondent, ſententiam, ab ſe latam, retractari ab ipſo non oportere, quod eundem dignitatis gradum obtineant, quem ipſe: nam inde à ſuis finibus, Chriſti doctrinam, Apoſtolorum opera & miniſterio, Romam perveniſſe tandem: quod ſi pergat, & nova decreta faciat, non ſe parituros, & nihil ſibi fore commune cum ipſo; conſiliumque capturos eſſe, quemadmodum res ipſa poſtulabit.

Extat epiſtola hæc inter decreta Julii Pontificis 1 tomo conciliorum, pag. 621. editionis Venetæ; reſponſum Julii ſubnexum eſt pag. 625.

In alia quoque Synodo ejus urbis, multo frequentiori, quam prius habita fuit, inter alia ſtatuunt, quod ſit Epiſcopi, quod officium Metropolitani, ſi quando graviores cauſæ diſceptentur. Nam ſi diſſentiant Epiſcopi, jubent, ut Metropolitanus è finitima provincia quoſdam adhibeat judices, litemque definiat: ſin autem Epiſcopus aliquis de communi ſententia reliquorum Epiſcoporum ſit condemnatus ob crimen, firmum eſſe mandant judicium, neque retractandum ab alio. Decernunt etiam, ut bona ſacra diſpenſet fideliter, & elargiatur Epiſcopus in uſum pauperum; & ipſe quoque, ſi ſit opus, deſumat ex illis, quod erit neceſſarium ad tolerandam vitam, quum Paulus dicat, victu & amictu nos oportere eſſe contentos: quod ſi forſan in ſua, ſuorumque privata com-

commoda facultates illas avertat Epiſcopus, & ſuis propinquis eorum adminiſtrationem committat, ſynodo coërcendum eſſe dicunt.

Tomo 1 concil. ſub tit. Concilium Antiochenum, pag. 640. Canone 14. & 15. p. 646. & 647. Canon. 25. pag. 650. 1 Tim. 6. 12. quæſt. 1. Epiſcopus Eccleſiaſtic. rerum.

Jovinianus, imminente hoſte, pacem demum fecit, ignominioſam reipublicæ: nam provincias illas quinque trans Tigrim, occupatas à Galerio, ſicut antea diximus, ac ſimul Meſopotamiæ partem, reddidit: deinde pactus fuit, populum Romanum non eſſe laturum opem Armeniæ regi ſocio & amico. Progreſſus cum exercitu, ut domum rediret, in finibus Bithyniæ mortuus eſt.

Feſtus Rufus. Zoſimus l. 3. Agathias l. 4. Marcel. l. 25. Eutropius l. 10. Oroſius l. 7. c. 31. Socrates l. 3. c. 22. Theodor. l. 4. c. 4. Sozom. l. 6. c. 6. Auguſtin. de civitate Dei, l. 5. c. 25. Diacon. l. 11. Pompon. Lætus.

Ilico Cæſarem fecit exercitus Valentinianum; qui deinde, poſtquam Conſtantinopolim venit, imperii collegam ſibi ſumſit, fratrem ſuum Valentem, eique regiones illas commendans profectus in Germanos, Saxones Oceano vicinos domuit.

Sextus Aurel. Ammianus lib. 26. Diac. l. 11. Oroſius l. 7. c. 32. Marcel. lib. 28. Diac. lib. 12.

In Galliam poſtquam venit, ira concitatus periiſſe fertur.

Aurel. Victor. Paulus Diaconus lib. 12. Ammian l. 30. Socrat. l. 3. c. 26. Sozom. l. 7. c. 36. Zoſim. l. 4. Pomponius Lætus.

Erat per id tempus in Aſia frater ipſius Valens, alter Cæſar; ut Parthos, Armeniam va-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ſtantes, & Perſarum regem, rupto fœdere belli-gerantem, coërceret: ſed cum Hunni, ſive Tartari & Scythæ, Pannoniam, Epirum, & Theſſaliam vaſtarent, in Europam rediit, &, commiſſo prælio, victus, ac in fuga vulneratus, inque tugurium quoddam delatus, immiſſo ab hoſtibus igne, conflagravit.

Diacon. l. 12. Poſ. l. 4. Oroſ. l. 7. c. 33. Qua ratione Valens interierit, incertum, Socrat. l. 5. c. 1. Alii igne ambuſtum ſcribunt, Diac. l. 12. Sozom. l. 6. c. ult. Theodoret. l. 4. c. 36. Alii Imperatorio habitu mutato ſe in medium ſuorum peditum injeciſſe, ibique cecidiſſe & jacuiſſe incognitum. Socrat. l. 4 c. 31. Marcellinus l. 31.

Valentiniani Cæſaris atque Valentis edictum exſtat, quo mandatur, ut qui monaſticam vitam ſectantur, atque ſolitudinem, eaque ratione militiam & onera publica defugiunt, extrahantur è ſuis latibulis, & aut patriæ ſerviant, aut omnibus aliis commoditatibus careant, quæ poſt conferantur in eos, qui laborem & periculum pro Republica ſuſtinent.

Lib. 26. c. de Decurionibus. Vide Auguſtin. de civit. Dei, l. 18. c. 52. & ibi Vivem. exſtat hæc lex in Codice Theodoſiano, lib. 12. tit. 1. l. 26. Meminit etiam Paulus Diaconus l. 12. & Jornand. Gothus l. 1. Pertinet autem ad monachos Ægypti, quibus fuit Valens pertinaciter infenſus: Jac. Cujacius annotavit. Conſule annotationes Alciati in l. 10. Codicis Juſtiniani, §. In lege quidam ignaviæ. Ubi Bartoli erroneam interpretationem refellit. vide eundem Alciatum lib. 3. diſputation. c. 11.

Hoſtes deinde, circumſeſſa Conſtantinopoli, quum donis atque pecuniis eſſent ab Imperatore placati, diſceſſerunt.

Ammianus lib. 31. & Socrates l. 5. c. 1. Bar-

baro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

baros à Saracenis pretio conductis repulſos ſcribunt. Sozom. l. 7. cap. 1. Paulus Diaconus lib. 12. Pompon. Lætus.

Valentinianus Cæſar, pacata Saxonia, filium ſuum Gratianum cooptarat collegam.

Aurelius Victor. Diaconus l. 12. Marcell. l. 27. Socrates l. 4. cap. 10.

Cum ergo tam pater, quam patruus Valens, mortem obiiſſent, Gratianus utrique ſuccedit. quumque variis turbarum fluctibus agitaretur reſpub., Theodoſium belli ducem inſignem allegit, & ad ſolem orientem miſit. Is ad Conſtantinopolim Hunnos fudit, atque Gothos Thraciæ finibus ejecit.

Aurel. Victor. Socrat. l. 5. c. 2. & Sozom. l. 7. c. 2. Diaconus l. 12. Oroſ. l. 7. c. 34. Theodoretus l. 5. c. 5. Zoſimus l. 4.

Gratianus deinde à quodam ſui belli duce, Maximo, affectante Imperium, per inſidias fuit in Galliis interfectus.

Aurelius Victor. Socrat. l. 5. c. 11. Sozom. l. 7. c. 13. Niceph. l. 12. c. 19 & 20. Oroſ. l. 7. c. 34. Zoſimus l. 4. Diacon. l. 12.

Præceptorem habuit in literis Auſonium Burdegalenſem, cujus extant poëmata quædam, eumque tandem ad conſularem dignitatem Romæ perduxit.

Exſtat Gratiarum actio Auſonii ad Gratianum Imperatorem pro conſulatu.

Eodem prope fato, filius ejus Valentinianus occubuit etiam, ſumma fraude ſui familiaris Arbogaſti.

De hoc legitur oratio funebris Ambroſii Epiſcopi Mediolanenſis. Aurelius Victor. Oroſ lib. 7. c. 35. Diaconus lib 13. Socrat. l. 5. c 24. Sozom. l. 7. c. 22. Niceph. l. 12 c. 38. 39. Hieron. in Epitaphio Nepotiani ſuffocatum & laqueo ſuſpenſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ſcribit. Fuit autem, Zoſimo teſte, Arbogaſtus ex Francis Germanis oriundus.

Sed non tulerunt impune percuſſores: nam cæſi poſtea fuerunt uterque à Theodoſio Cæſare, & Maximus quidem captus, Aquileiæ fuit interfectus, alter vero mortem ſibi conſcivit ipſe.

Auguſt. l. 46. de civitate Dei. De cæde Maximi legatur Aurel. Victor. Oroſ. lib. 7. c. 35. Diaconus lib. 13. Socrates l. 5. c. 14. Sozom. l. 7. c. 14. Theodoretus l. 5. c. 15. Niceph. l. 12 c. 21. Arbogaſti, quem Zoſimus & Suidas Francum, Diaconus è minoribus Galliis oriundum ſcribunt, interitum refert Aurelius Diaconus lib. 13. Socrates lib. 5. c. 24. Theodoretus l. 5. c. 24. Sozom. lib. 7. c. 24. Niceph. lib. 12. c. 38. & 39. Claudianus in Paneg.

Deletis ergo tyrannis, Theodoſius rerum potitus, Imperii ſocios conſtituit filios, Honorium & Arcadium: & quoniam ætate juniores erant, duces, ac velut moderatores illis attribuit, Arcadio Ruffinum, Honorio Stiliconem, neque multo poſt vitam finiit.

Pompon. Latus c. ultimo. Theodoret. l. 5 c. 15. Sozom. lib. 8. c. 28. Niceph. lib. 12. c. 50. Zoſimus l. 4.

Ipſo jubente, Conſtantinopoli fuit habita Synodus, damnatumque in ea Macedonii dogma, divinitatem Spiritui ſancto derogantis.

1 Tomo concil. pag. 727. Socrat. lib. 1. c. 8. Sozom. l. 7 c. 7. & 8. Auguſtinus de hæreſibus c. 52. Niceph. l. 12. c. 18. Diſt. 16. cap. Prima autem Synodus. Baſilius in expoſit. fidei Nicenæ, Macedonium Pneumatomachum propterea nominatum ſcribit.

Qui fuerunt ibi patres ad centum quinquaginta, ſicut traditur, inſtituerunt Epiſcopos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

tum ibi, tum Antiochiæ, quam vocant ſeniorem & vere Catholicam Eccleſiam, tum Hieroſolymæ, quam Eccleſiarum omnium matrem eſſe dicunt: & hæc quidem acta ſua præſcribunt ad Damaſum Epiſcopum Romanum, qui conatus fuerat eos evocare Romam.

Tomo 1 concil. p.680. & ſeqq. Theodoretus l. 5. c. 8. & 9.

Damaſo fuit familiaris Hieronymus, quum eſſet juvenis. Ejus eſt dictum illud memorabile: Ubicumque Epiſcopus fuerit, ſive Romæ, ſive Eugubii, ſive Conſtantinopoli, ſive Rhegii, ſive Alexandriæ, ejuſdem meriti eſt atque ſacerdotium.

In epiſt. ad Euagrium 3. operum Hieronymi. Damaſus Hieronymi opera uſus eſt in ſcriptionibus Epiſtolarum Synodalium, ut Hieronymus ipſe ſcribit, epiſtola ad Euſtachium, item ad Gerontiam.

Theodoſius magna fuiſſe pietate fertur; & ab Epiſcopo Mediolanenſi Ambroſio reprehenſus, adituque templi prohibitus, patienter tulit.

Theodoretus l. 5. c. 17. Niceph. lib. 12. c. 40. 41. Sozom. l. 7. c. 24. Auguſtin. l. 5. c. 26. de civit. Dei. Paulus Diacon. l. 13. Zonaras tomo 3. Michaël Glycas Annal. parte 4. De hoc Ambroſii facto graviſſimum exſtat judicium Thomæ Eraſti medici excellentiſſimi, qui illud iniquum eſſe, nec unquam veris & juſtis rationibus excuſari poſſe, palam affirmat. Vide Rudolphum Hoſpinianum lib. 2. cap. 1. de origine, uſu & abuſu templorum.

Arcadius ad orientem ſolem Conſtantinopoli præerat: Honorius autem Romæ: ſed Ruffinus, ut imperium ad ſe transferret, Gothorum Regem clam hortabatur, ut Arcadio bel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

lum faceret. intellecta perfidia, Ruffinus à militibus trucidatur.

Socrates lib. 6. cap. 1. Sozomenus lib. 8. cap. 1. Nicephor. lib. 13. cap. 1. Zoſimus lib. 5. Diaconus lib. 13. cap. 1. Ruffinus fuit Gallus, teſte Suida, in voce Theodoſius.

Arcadium Cæſarem Innocentius, ejus nominis primus, Epiſcopus Romanus, excommunicavit, quod conſenſerat, ut Joh. Chryſoſtomus ab Eccleſia ſua pelleretur, ſicut in jure Pontificio refertur.

Niceph. l. 13. c. 34. Diſt. 96. c. Duo ſunt quippe. Videatur Glycas Annal. parte 4.

Floruit tunc etiam Auguſtinus Hipponenſis Epiſcopus, qui concilio Carthaginenſi tertio interfuit, & quarto: ubi decretum inter alia fuit:

Ut Epiſcopus non longe ab Eccleſia ſuum haberet hoſpitiolum.

Decret. Synodi Carthaginenſis quarta, Canone 14. Tomo 1 concilior. pag. 759.

Item ut vilem ſupellectilem & menſam, & victum pauperem haberet, & fide vitæque integritate ſibi pararet autoritatem.

Diſt. 41. c. Epiſcopus vilem. Decretor. Synod. Carthag. Canone 15.

Ut rebus Eccleſiæ, tanquam commendatis, non tanquam propriis, utatur.

Canone 13. pag. 760.

Auguſtino quoque ſcripſit Innocentius I, & Aurelio Carthaginenſi Epiſcopo, & cohortatus ad mutuas precationes, germanos vocat & conſacerdotes.

Epiſt. 10. Innocentii I. Tomo Conciliorum 1. pag 780.

Ab Innocentio fuit Zoſimus, qui patrum & antiquitatis decreta laudans, ne Romanæ quidem

dem ſedi, ſicut vocant, licere dicit, ut in iis aliquid mutet, aut contra ſtatuat.

L. 25. q. 1. contra ſtatuta.

Morem quoque ſui temporis inſectatur & corrigit, quod plerique nullis imbuti literis ad ſacerdotalem ordinem aſpirabant.

Diſt. 36. c. qui Eccleſiaſt. & Diſt. 59. c. qui Eccleſ. Epiſt. 1. ad Heſychium Salonitanum Epiſcop. pag. 810.

Zoſimum excepit Bonifacius primus. Erat tunc Carthagine concilium ſextum, valde frequens, cui Auguſtinus interfuit. Eò miſſis legatis, Bonifacius oſtendit, Synodum Nicenam ſedi Romanæ tribuiſſe jus illud, ut ad ipſam ex omnibus provinciis undique provocaretur: petit igitur à patribus, ut hoc ipſi quoque ſanciant & confirment. Reſpondent, nihil ejuſmodi fuiſſe Niceæ decretum, quod quidem ipſi ſciant; veruntamen ut certo res inveſtigari poſſet atque ſciri, placuit, ab Alexandrina & Conſtantinopolitana Eccleſia petendum eſſe verum ejus Synodi exemplar. Eo tandem allato, deprehenſum eſt, plane contrarium fuiſſe ſtatutum, hoc videlicet, ut de ſuis cauſis quæque provincia cognoſceret, & ab Epiſcopis ad Synodum provinciæ, vel etiam ad OEcumenicum, ut vocant, concilium, provocaretur.

Tom. 1. concil. In actu concilii Carthagin. ſexti, pag. 818. Epiſtola hæc exſtat in Actis Concilii Aphricani, capitulo 101. p. 841.

Erat tum Alexandrinus Epiſcopus, Cyrillus. Antequam exemplar veniret, mortuus erat Bonifacius; cumque ſucceſſor ejus Cæleſtinus idem urgeret, reſponſum tulit juxta formam decreti.

Cap. 120. pag. 843. Cap. 105.

Mortuo Arcadio ſucceſſit filius Theodo-

ſius II. quo regnante, & jubente, Epheſina fuit habita Synodus; in eaque damnatus Neſtorius, qui Chriſtum natum eſſe Deum ex Maria virgine negabat. Auguſtinus tunc è vita diſceſſit.

Socrat. l. 7. c. 32. & 33. Euagrius l. 1. c. 2. & ſeqq. Niceph. l. 14. c. 13. Auguſtinus obiit Hippone, anno Chriſti 440. ut ait Sigebertus in Chronico, vel 446. ut Beda: ſed 432. Diacon. l. 14. ſive 433. Proſper in Chron. Liberatus Archidiaconus Carthaginenſis ſcribit cap. 5. ſui Breviarii, Auguſtinum ad hanc Synodum accerſitum, ſed morte præventum eſſe.

Ab altera parte Stilico, tutor Honorii, perfidioſe rem etiam egit, uti Ruffinus. Et cum in Gallia domicilium ſedemque Gothis tribuiſſet, commovit illos, ut in Italiam ingreſſi, duce Alarico Romam caperent. quod fuit anno conditæ urbis MCLXII, poſt Chriſtum vero natum CCCCXII.

Diaconus l. 13. Auguſtin. l. 1. c. 1. de civitate Dei. Jornand. lib. 2. Sozom. l. 9. c. 9. Oroſ. l. 7. c. 38. Paulus Æmylius l. 1. Michaël Ritius de regibus Hiſpaniæ lib. 1. Egnatius l. 1. Principum Romanorum.

Romæ paucis diebus Gothi commorati, cum Rhegium veniſſent populabundi, ac in Siciliam trajicerent, naufragium fecerunt, extincto etiam rege.

Cum deinde multa Stilico nequiter faceret, & inſidioſe, quo ſuum ad filium Eucherium Imperii ſummam transferret, intellecta fraude captus, & Honorii juſſu fuit interfectus.

Diacon. l. 13. Oroſ. l. 7. c. 38. Sozomenus l. 9. c. 4. Zoſimus l. 5.

Alarico rege mortuo, Gothi regem ſibi ſumſerunt Adolphum, ejus propinquum, eoque du-

ce Romam redeunt, & quod reliquum erat abſumunt.

Procop. l. 1. de bello Vand. Diacon. l. 13. Oroſ. lib. 7. cap. 43. Jornandes. Valla. Adolphus hic Alarico affinis fuit, conjugis nempe frater, ut Zoſimus innuit. Diaconus Athaulphum, Oroſius Athalphum vocat.

Eo interfecto, regnavit Genſericus, & hoc ſublato, Wallis; cum quo Conſtantinus, Honorii per Gallias legatus, & ſororius, ac deinde imperii ſocius, amicitiam & fœdus iniit, conceſſa illi Aquitania, Galliæ parte, quam inhabitaret.

Oroſ. l. 7. c. ult. Diacon. l. 14. Jornandes l. 2. Proſper in Chronicis.

Vexabant tum Britanniam Scoti & Picti, verum auxiliis, ab Honorio Cæſare miſſis, profligati fuerunt. Per Hiſpaniam quoque Wandali & Alani, Genſerico duce, graſſabantur.

Procopius de bello Vandalico lib. 1. Paulus Diacon. lib. 14. Sozomen. lib. 9. cap. 2. Blond. 2. decad. 1. Diacon. 14.

Honorio tandem Romæ mortuo ſucceſſit, ad occidentem ſolem atque Romæ, Valentinianus, ſororis filius, cum interim Theodoſius Arcadii filius, ut ſupra diximus, alteram mundi plagam Conſtantinopoli gubernaret.

Procop. lib. 1. belli Vandal.

Ad hoc tempus Wandali & Alani diſſidiis & factionibus Romanorum ducum, qui per Aphricam erant, invitati, penetrarunt ex Hiſpaniis in Aphricam, ferroque regionem atque flamma vaſtabant. Ab ea clade pars quædam Aphricæ fuit illis ad habitandum attributa.

Procop. l. 1. belli Vandal. Diacon. l. 14. Jornand. lib. 2.

Gothi, qui Galliam Aquitaniam incolebant,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Honorii Cæſaris voluntate atque permiſſu, ut paulo ante diximus, non contenti ſuis finibus, vim & injuriam inferebant vicinis, & Narbonem obſidione fatigabant: ſed miſſus eò cum copiis Litorius, oppidum obſidione liberavit, annonam intulit, & commiſſo prælio feliciter primò pugnabat, poſt autem, toto fere exercitu deleto, captus eſt: tantaque fuit ea clades, ut populus Romanus pacem orare cogeretur.

Sigebert. Diaconus lib. 14. *Jornand. l.* 2. *Proſper in Chronico.*

Wandalorum etiam rex Genſericus, pace violata, quam cum Romanis in Aphrica fecerat, ut antea diximus, Carthaginem ex improviſo capit, ac multa crudeliter ibi facit: quæ quidem civitas per annos quingentos octoginta quinque populi Romani tum fuerat.

Diaconus lib. 14. *Proſper in Chronico. Urſpergenſis.*

Occupata Carthagine, in Siciliam trajicit, magniſque cladibus eam afficit. Tum demum inſtructa claſſe Theodoſius Imperator bellum in Wandalos movebat: ſed cum eodem tempore Hunni Thraciam & Illyricum vaſtarent, exercitus è Sicilia fuit ad ea loca propugnanda revocatus.

Diaconus lib. 14.

Faciebant tunc denuo impreſſionem in Britanniam Picti, atque Scoti: cumque de Romanorum auxiliis Britanni deſperarent, ab Anglis, populo Saxoniæ, opem petunt: Sed hi pulchritudine regionis allecti, quum paulatim majoribus copiis eò adnavigaſſent, maximam Inſulæ partem ſuæ ditionis fecerunt, Britannis oppreſſis.

Polydor. hiſt. Anglica lib. 3. *Beda lib.* 1. *Anglic.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

glic. hiſt. Buchanan. rerum Scot. lib. 8. c. 41. Crantius Saxon. lib. 1. c. 18. Georg. Livius in Chronico Angliæ Regum.

Non multo poſt Conſtantinopoli mortuus eſt Theodoſius II. Eo regnante ſolis deliquium fuiſſe traditur, & apparuiſſe cometa, inde ab Idibus fere Juliis ad menſem uſque Septembrem.

Diaconus lib. 14.

Theodoſio ad orientem ſolem ſucceſſit Martianus. De Genſerico, Wandalorum rege, ſupra diximus: cum eo pacem fecit Valentinianus, diviſa inter ipſos Aphrica.

Diac. l. 14. Euagrius l. 2. c. 1. Niceph. l. 15. c. 1. Diac. l. 15. Procop. l. 1. belli Vand.

Circiter hoc tempus Attila, rex Hunnorum, qui Dacia & Pannonia occupata, vicinas regiones, Macedoniam, Myſiam, Thraciam, crudeliſſime vaſtabat; ad occupandam Imperii Romani partem, quæ eſt ad occidentem ſolem, animum adjecit. Et quoniam ejus belli ſummam fore difficultatem videbat, ſiquidem Gothi, qui tum pacem cum Romanis colebant, ut ſupra dictum eſt, auxilia Romanis ferrent: idcirco miſſis legatis amicitiam eorum atque fœdus expetebat: verum Aëtius Valentiniani Cæſaris legatus huic rei prævertit: & cum Theodorico Gothorum rege, firmato fœdere, totum ſe comparabat ad bellum.

Procop. l. 1. bell. Vandal. Diac. lib. 15. Bonfin. l. 3 dec. 1. Blondus 1. decad. lib. 2. Callimachus in Attila.

Attila nihilo ſecius progreditur: fit prælium longe maximum in campis Catalaunicis, quæ quidem Galliæ pars, propter ingentem planiciem, hodie vocatur Campania.

Jornandes lib. 2. Diac. lib. 15. Jornandes

campos

campos Mauricios, Freculphus Mauriacos vocat.

Cecidiſſe in eo prælio feruntur CLXXX hominum millia: in his etiam Gothorum rex Theodoricus occubuit.

Diacon. lib. 15. *Jornandes lib.* 2. *Gregorius Turonenſis l.* 2. *c.* 7.

Victus autem Attila ſe ipſum interficere cogitabat, ne vivus in poteſtatem hoſtis veniret: ſed cum Theodorici regis filius, Aëtii ducis conſilium ſecutus, cum ſuis copiis domum rediret: ut mortuo parenti ſuccederet, Attila colligendi ſui ſpacium adeptus, in Pannoniam redit, & novis collectis copiis, iræ plenus, Italiam ingreditur: Aquileiam urbem obſidione diuturna fatigatam demum expugnat, diripit, incendit: inde Concordiam, Patavium, Vincentiam, Veronam, Brixiam, Bergomum, Mediolanum, & Papiam capit: poſtea graſſatus per Flaminiam, caſtra tandem facit ad Mincii confluentem atque Padi. Quo quidem in loco, quum deliberaret, an Romam iturus eſſet cum exercitu, Leo venit ad ipſum, urbis Romæ Epiſcopus, ejus nominis primus, idque perfecit, ut, mutata voluntate, non ſolum non Romam peteret, verum etiam Italia omni relicta, rediret in Pannoniam. ubi non multo poſt vitam finiit.

Pompon. Lætus. Procop. lib. 1. *belli Vand. Diac. l.* 15. *Bonfinus dec.* 1. *l.* 6. *Olahus in Attila c.* 15. *De Attilæ interitu refert ex Priſco Hiſtorico Jornandes lib.* 2. *Jovius lib.* 1. *Elogiorum.*

Hic eſt Leo ille, cujus exſtant epiſtolæ complures ad Theodoſium II, & Martianum Imperatorem. in quibus partim excuſat, quamobrem ad concilia venire non poſſit ab illis indicta: & deprecatur ne moleſte ferant, quod legatos

gatos eò mittat: partim etiam orat, ut in Italia potius quam in Aſia concilii locum deſignent; ſed nihil impetravit.

Tomo 2. concilior. pag. 40 epiſtola Leonis Papæ 16. Epiſt. 9. ad Theodoſium, pag. 32. Vide epiſt. 23. 24. 31. &c. pag. 44. & ſeqq. 2. tomo concil.

Dum per Italiam ita ſæviret Attila, Venetorum urbs condita fuit, quando ex vicinis locis plerique potentiores in illa maris æſtuaria, & inſulas, tumuloſque, velut in portum aliquem ſeſe receperunt.

Volater. l. 4. Geograph. Blondus Decad. 1. l. 3. Sabellicus de rebus Venetis, Decad. 1. l. 1. Antonius Bonfin. Decad. 1. l. 6.

Humile fuit igitur ac prope deſperatum & calamitoſum hujus urbis initium, & nunc in tantam, ut videmus, amplitudinem excrevit. Octoginta quinque numerantur illorum duces, ad hoc uſque tempus: ex iis primus fuit Paulus Anazatus, anno ſalutis ſexcenteſimo ſeptuageſimo ſexto, quum ante ducentos quinquaginta duos annos urbs ædificari cœpta fuiſſet.

In hiſtoria ducum Venetorum à Petro Marcello Veneto, Sylveſtro Gyrello, & Hieronymo Kelnero edita, hic dux vocatur Paulutius Anafeſtus, & initium imperii illius collocatur in annum 697, à Chriſto nato, quem faciunt urbis conditæ annum 282. De numero etiam variant, 4 enim & 80, uſque ad illud tempus, quo hæc à Sleidano ſcripta ſunt, Duces recenſent.

Interfecto poſtea Valentiniano, Wandalorum rex Genſericus, claſſe devectus in Italiam ex Aphrica, cum exercitu longe maximo, & adjutus à Mauris, Romam contendit, & urbem prope deſertam ab omnibus capit: ſed exoratus à Leone Epiſcopo, qui & Attilam placave-

caverat, uti diximus, ab incendiis abſtinuit atque cæde.

Diac. l. 15. Procop. de bello Vand. lib. 5. Jornandes. Euagrius l. 5. cap. 7. Urſperg.

Direpta urbe, captivi maximo numero Carthaginem deportati ſunt. Hoſtes deinde Campaniam magnis calamitatibus afficiunt, Capuam, Nolam, Neapolim aliaſque civitates evertunt: ſuperſtites à cæde conjiciunt in catenas, & opibus Italiæ facti divites, in Aphricam revertuntur.

Diac. lib. 15. Procop de bello Vand. l. 1. Urſperg.

Martianus ad orientem ſolem Imperator, pacem coluit, natura quietus. ac dicere ſolebat: quandiu pacate vivere liceret, non eſſe principi decorum, ut arma ſumat.

Pomponius Lætus, Egnatius lib. 2. de Rom. Princip.

Ipſo regnante, & jubente, Chalcedone fuit coactum concilium ampliſſimum, & damnatus Eutyches, duas naturas in Chriſto confundens.

Euagrius l. 2. c. 2. Nicephor. l. 15. c. 2. 3. 4. &c. Diac. l. 15. Tom. 2. concil. p. 119.

Ibi decretum inter alia fuit, ne quis clericus, uti vocant, in duarum civitatum Eccleſiis recipiatur.

10. *Canone Decretorum concilii Chalcedonenſis, 2 Tomo concil. pag. 327. Exſtat l. 21. q. 1. Clericum in duarum.*

Non erat nota tunc temporis illa, quæ dicitur, pluralitas beneficiorum, quæ nunc ſic inolevit, ut nihil ſit ea frequentius. Et noſtra quidem fere memoria, conſuetudo illa inter alias Eccleſiæ maculas obrepſit, uni ut duos attribueret Pontifex Epiſcopatus. Quod ſi jam eum, qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

qui ſuperiori proxima ætate fuit, hac in parte morem reſtitueret, officium ſuum faceret: ſed quoniam id ferre non poteſt, an putamus, unquam eſſe permiſſurum, ut juxta ſacras literas, & Apoſtolorum atque primi temporis decreta, res emendentur? Nimirum fruſtra laborant, qui facta Paparum ad antiquæ religionis rationem exquirunt.

Imperii anno ſeptimo Martianus mortuus eſt, eique Leo ſucceſſit; Romæ autem, & ad ſolem occidentem, ubi Roma capta Genſericus in Aphricam revertiſſet, Valentiniano ſucceſſit Avitus, deinde Majoranus, poſtea Severus, ab hoc Anthemius, poſt alii parum celebres, qui mutuis lanienis, & inſidiis interierunt, neque diu regnarunt, adeo quidem, ut jam altera pars Imperii Romani verſus occidentem ſolem valde eſſet afflicta.

De his Diac. l. 15. Euagrius l. 2. c. 7. & 16. Jornandes l. 1. Procop. l. 1. belli Vand.

De Leone Cæſare nihil memorabile proditum eſt, niſi quod cum Gothis, Illyricum vaſtantibus, amicitiam atque fœdus iniit.

Jornand. l. 2.

Extant ad ipſum quoque Leonis Epiſcopi Romani una & altera epiſtola. Succeſſorem habuit Zenonem Iſauricum.

Tomo 2. concil. Epiſt. 71. 72. 73. 76. &c. pag. 10. & ſeqq.

Inter eos qui Romæ præfuerunt, à morte Valentiniani, fuit etiam Auguſtulus quidam.

De Romulo, Oreſtis filio, cui Auguſtuli cognomen fuit, ſcribit Procopius de bello Vandal. l. 1. de bello Gothico l. 1. Euagr. l. 2. c. 16. Jornandes l. 1. Pompon. Lætus.

Ad hoc tempus, Odoacer, cum ingenti manu Herulorum & Scirorum, ex Pannonia in

Ita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Italiam invadit: Oreſtem, patricium Romanum, qui Papiam cum ſuis copiis ſeſe receperat, capit & occidit, oppidum diripit & incendit: progreſſus omnem regionem uſque Romam occupat. Auguſtulus, animo fractus, Imperium ſponte deponit: Odoacer urbem ingreditur, & Italiæ regnum adeptus, per annos XIV, nullo reſiſtente, præfuit.

Jornandes lib. 2. Sigebertus. Procopius de bello Gothico lib. 1. Leonh. Aretinus de bello Gothico lib. 1. Blondus decad. 1. lib. 2. cap. 1. Bonfin. decad. 1. l. 7.

Tum demum Theodoricus Oſtrogothorum rex, miſſus à Zenone Imp. & Conſtantinopoli profectus, Gepidas & Bulgaros reſiſtentes vincit: deinde per Myſiam & Pannoniam iter faciens, in Italiam accedit, & non procul ab Aquileia caſtra ponit. quo poſtquam & Odoacer veniſſet, ſummis copiis dimicatur: victus Odoacer in fugam conjicitur: ſed recollectis copiis denuo præliatur non procul à Verona: iterumque victus, & quamplurimis deſideratis, qui partim in conflictu, partim in Atheſi flumine perierant, Romam fugiens contendit. Illinc excluſus, vaſtato circum agro, Ravennam venit. ibi per triennium fere circumſeſſus, ac deditione tandem captus, interficitur.

Procop. belli Gothici l. 1. Jornand. l. 1. & 2. Aretinus l. 1.

Theodoricus, Odoacro ſublato, factus Italiæ dominus, Romam venit, ibique concilium habuit unum & alterum Epiſcoporum, quos ex diverſis Italiæ provinciis eò convocaverat, ut de Symmachi cauſa cognoſcerent Epiſcopi Romani, quem plerique repudiabant, ut indignum & vitio creatum.

Diac. lib. 11. Tomo 2. concil. pag. 472. & ſeqq.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ſeqq. Centur. 6. Hiſtoriæ Magdeburg. c. 19. de Synodis.

Theodoricus hic fuit Arrianus, ut quidam Pontificiorum libri dicunt.

Joan. I. Papa in Epiſtola ad Epiſcopos Italiæ, tomo concil. 2. pag. 534.

Eſt autem ille, qui cognomine dicitur Veronenſis, Theodorici illius, qui in prælio contra Hunnorum regem Attilam occubuit, ut ſupra dictum eſt, propinquus.

Odoacer erat Rugus; qui eſt ad mare Balthicum Germaniæ populus.

Cornel. Tacitus in Germania; & in eum Althamerus. Godefridus Viterbienſis perperam Odoacrum Ruthenorum ducem nominat.

Theodoricus, muniendi ſui cauſa, Wandalorum, Viſigothorum, & Burgundiorum reges, per affinitatem ſibi conciliavit.

Procop. lib. 1. belli Gothici. Jornandes l. 2. Friſingenſis lib. 5. cap. 1.

Dum hæc in Italia geruntur, magni fuerunt motus per Thraciam, Aphricam, Britanniam. in qua ſuperiores tandem exſtiterunt Saxones.

Zenoni, mortuo Conſtantinopoli, ſucceſſit Anaſtaſius. Is nonnullos fovebat, qui dogma probabant Eutychianum: ideoque diſſidium ei fit cum Epiſcopo Romano Gelaſio, qui literis prolixis eum dehortatur, ut quidem ipſorum habent libri, ne tutelam eorum ſuſcipiat: duo enim eſſe præcipue, quibus hic mundus gubernetur, ſacram pontificum autoritatem & poteſtatem regalem: & ſacerdotibus quidem eo plus oneris incumbere, quod, aliorum etiam nomine, Deo ſint aliquando reddituri rationem: ipſum quidem civili præeſſe politiæ, ſed tamen ſubjici ſacrorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

miniſtris, & ab eorum pendere judicio: cumque ſacerdotes legibus politicis obtemperent, æquam eſſe, ut ipſe viciſſim non recuſet ea, quæ rerum divinarum antiſtites decernunt: & quum hic honos omnibus Eccleſiæ miniſtris debeat impendi; rem ipſam poſtulare, ut ei cum primis deferatur, quem & ſua voce Deus, Eccleſiæ deinde conſenſus, toti ſacerdotum ordini voluit præeſſe: deſiſtat igitur, & in hac vita deprecatorem ſe potius audiat, quam in altera ſentiat accuſatorem.

2 Tom. concil. Epiſtolæ initium: Famuli veſtræ pietatis. pag. 445. Diſt. 69. cap. Duo quippe.

Subjungitur poſtea decretum ejus de ſacris Bibliis. in eoque ſedi Romanæ quam vocant, principatum, poſt Alexandriæ, tertium locum dat Antiochiæ.

Secundo tomo concil. In Decretis Gelaſii, titul. Ordo librorum veteris Teſtamenti, §. Poſt propheticas. pag. 460.

Regnante Anaſtaſio, turbæ fuerunt & bellici motus per Ciliciam, ſed ſedati, oppreſſo autore.

Paulus Diacon. l. 15. Pomp. Lætus. Autor hujus ſeditionis fuit Vitalianus Thrax, qui juſſu populi Imperatori propter hæreſin Eutychianam rebellavit. Zonar. tom. 3.

Hunni tum etiam vaſtabant Armeniam & Cappadociam, Getæ vero Macedoniam, Theſſaliam, Epirum: utroſque Cæſar coactus eſt præmiis & maximis jacturis placare.

Euagrius l. 3. c. 43. Niceph. l. 16. c. 38

Hoc fere tempore, quod erat anno ſalutis quingenteſimo, rex Francorum Clodoveus, Chriſti religionem primus fuit amplexus, quum ſæpe multumque fuiſſet ab uxore, quæ familiæ Burgundicæ erat, ſollicitatus, ut id faceret, relictis Idolis atque ſuperſtitione.

Si-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Sigebert. Diac. l. 15. Gregorius Turonenſis lib. 2. cap. 29. 30. 31. Adon Viennenſ. ætate 6. Robertus Gaguinus l. 1. c. 3. hiſt. Fran. Æmylius hiſt. Franc. l. 1. Michael Ritius de regibus Francorum lib. 1.

Concilium exſtat Aurelianenſe, triginta trium Epiſcoporum Gallorum, habitum, ipſo regnante, quo ſtatuitur inter alia, ſi raptor virginis confugerit ad templum, etiamſi vim puellæ fecerit, ne mortis adeat diſcrimen, ſed vel ſervili ſit conditione, vel ab ea ſeſe redimat.

Vincentius lib. 21. cap. 23. Tom. 2. concilior. Canone 4. pag. 511. 26. quæſt. 1. De raptoribus autem.

Anaſtaſium, fulmine extinctum, vel, ut jus pontificium ait, emiſſis inteſtinis exanimatum, Juſtinus excepit, obſcuro genere natus, & è ſubulco factus miles, ut ſcribitur.

Paulus Diacon. lib. 15. Pompon. Lætus. Lapſus hic eſt memoria Sleidanus: nam capitulum Anaſtaſius, Diſt. 19. quo his locus reſpicit, loquitur de Anaſtaſio Papa, qui Photinum & Acacium hæreticos fovit, & ob id divino judicio percuſſus creditur: nam ut gloſſa dicti capituli refert, dum aſſellaret, emiſit inteſtina.

Diſſidium huic erat cum Theodorico, Gothorum rege, Italiæ domino, propter diverſam religionem: ſed ab armis tamen temperatum fuit.

Mortuo deinde Theodorico ſucceſſit Alaricus, è filio nepos, magna Gothorum alacritate atque ſtudio.

Procop. de bello Gothico lib. 1. Jornandes lib. 2. Leon. Aretinus lib. 1.

Erat tum Epiſcopus Romæ, Joannes, ejus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

nominis primus. hic à Theodorico rege, quem diximus, Conſtantinopolim fuit miſſus legatus cum aliis, & exceptus honorificentiſſime, ſicut ipſorum habent libri, non à populo tantum, ſed ab ipſo quoque Cæſare.

Niceph. l. 17. c. 9. Paulus Diacon. l. 15. 2. tom. concil. in vita Joannis 1. pag. 532.

Nam ſumma lætitia fuiſſe dicunt affectos, quod beati Petri vicarium, uti loquuntur, nunc demum Græciæ contingeret videre, & ſuſcipere, quod inde à Conſtantini Magni tempore, & à Sylveſtro datum ipſis non fuiſſet. Illud autem de Sylveſtro mirum eſt cur dicant, cum Græciam non adierit, ut conſtat: nam tunc, cum inprimis oportuit & opus erat, nimirum in Synodo Nicenâ, non ſe commovit, ſed legatos miſit eo Victorem atque Vincentium, & alteram ipſe poſt habuit Romæ, ſicuti tradunt, qua concilii Niceni decreta confirmat.

Sozom. lib. 1. c. 16. & alii. Sozom. Vitum & Vincentium legatos nominat.

Exſtat etiam Joannis primi ad Epiſcopos Italiæ conſolatoria quædam Epiſtola, qua monet eos, quanquam rex Theodoricus, hæreſi pollutus Ariana, vaſtitatem ipſis & toti minaretur Italiæ, ne tamen ab inſtituto deſiſtant, ſed fortiter agant.

Epiſtola 2. Joannis 1. Papæ, ad Epiſcopos Italiæ de Theodorico rege, 2. tom. concil. pag. 534.

Poſt Juſtinum factus eſt Imperator Juſtinianus, ſororis Juſtini filius.

Diac. lib. 16. Euagrius l. 4. c. 9. Niceph. l. 17. c. 17. Pompon. Lætus & alii.

Is ad reſtaurandam rempublicam animum adjecit, & initio quidem toti adminiſtrationi Beliſarium præfecit. Is Perſas egreſſos extra fines, ac Romanorum ditioni vim adferentes, magnis præ-

prœliis vicit: Illyricum à Gepidis & Bulgaris vaſtatum liberat: Parthos belligerantes ad amicitiam adducit. Wandalorum maximas copias in Aphrica fundit: regem capit: Carthaginem recuperat: inde tranſgreſſus in Siciliam, accepto nuncio de rebellione per Aphricam, eo reverſus feliciter rem gerit.

Diaconus lib. 10. *Procop. de bello Perſico lib.* 1. *&* 2. *Zonoras tomo* 3.

Tunc demum in Italiam profectus, Neapolim occupat, diripit, Gothoſque fundit, quorum rex tunc erat Theodatus.

Procop. de bello Gothico l. 1. *Fuit hic Theodorici Veronenſis ex ſorore Amelfreda nepos, propter ingratitudinem autem erga Amaloſuntham à Gothis interemptus eſt, anno regni tertio. Apud Caſſiodorum l.* 10. *Epiſt.* 3. *Theodobaldus nominatur. ibidem reperies ejus encomium.*

Poſtea Romam venit, amanter ab omnibus exceptus & honorifice: illinc digreſſus, oppida paſſim & munitiones occupat, & in his Peruſiam: ibi congreſſus cum eo Vitiges, Gothorum rex, amiſſo exercitu, capitur, Conſtantinopolim ductus à Beliſario.

Diac. lib. 16. *Jornandes l.* 1. *Sigebertus. Blondus decad.* 1. *l.* 5. *Procop. l.* 2.

Gothi redintegratis viribus, in regione Tranſpadana regem ſibi ſumunt Hildebrandum.

Pompon. Lætus Hildebrandum, Procop. Theutibaldum vocat. Sequitur eum Diaconus: Sigeberto Eldebades indigitatur.

Huic ſucceſſit unus & alter, ac deinde Totilas. Is, abſente Beliſario, per totam Italiam graſſatus, Romam obſeſſam capit, diripit, incendit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Procop. lib. 3. belli Gothici. Euagrius l. 4. c. 20. Sabellicus. Enn. ad S. l. 3. Blondus decad. 1. lib. 6.

Itaque revocatus Beliſarius, confecto bello Parthorum, qui Syriam denuò vaſtabant, revertitur in Italiam, & urbem prope deſertam recreat. Inde cum hoſte congreſſus, feliciter prœliatur, & annonæ cauſa navigans in Siciliam, à Juſtiniano revocatur: quæ quidem res occaſionem Totilæ præbuit, ut reſtauratis viribus Romam rediret.

Jornandes lib. 1. Totilas Jornandi Badiula, ſeu potius Dadiula nominatur.

Cæſar deinde Narſetem Eunuchum Italico bello præficit, qui Gothos omni expulit Italia, quod eo facilius fuit, cum Totilam regem ex vulnere mortuum illi amiſiſſent.

Procop. de bello Gothico l. 3. Agathias in ſua hiſtoria Gothica. Pompon. Latus.

Bellum illud Gothicum, in annos octodecim fuit productum.

Procop. l. 3. belli Gothici, Sabell. Ennead. 8. l. 4. Blondus Decad. 1 l. 7.

Juſtinianus ergo,recuperata Italia & Aphrica, quum ex filia nepotem Juſtinum imperii ſocium aſſumpſiſſet, mortem obiit.

Sunt qui ſocordis ingenii principem & uxoris imperio Theodoræ ſubjectum fuiſſe tradunt.

Suidas literarum rudem fuiſſe ſcribit. Zonaras tomo 3. ſcribit, eum adeo immodico ædificandi ſtudio flagraſſe, ut & ſtipendia artium liberalium magiſtris jam olim conſtituta ſuſtulerit, ut haberet ſumptus, quos in ædificationes profunderet.

Erat apud eum in ſumma gratia Tribonianus Juriſconſultus. qui veterum ſcriptis ac diſputa-

putationibus abolitis, legum centones ex illis collegit, & fragmenta nobis tantum reliquit, quæ nunc Pandectarum nomine cenſentur. Ejus autem operis quoſdam habuit adjutores, qui paſſim nominantur.

Idem poſtea fecit in principum reſcriptis atque legibus, quas tribus libris comprehenſas, Gregoriano, Hermogeniano, Theodoſiano, contraxit in unum volumen, & Juſtinianeum Codicem vocat, uſus aliorum opera, quos in ejus libri præfatione Cæſar enumerat.

Sunt autores, qui Tribonianum fuiſſe hominem avarum, & pretio fixiſſe leges, ut ille ait, ac refixiſſe, tradunt.

Procop. l. 1. de bello Perſico. Suidas in dictione Tribonianus. Alciatus l. 4. c. 7. Ægidius Porrinus Aromarrenſis in vita Juſtiniani Imperatoris.

In eo, quem diximus, Codice, quamplurimæ ſunt Juſtiniani leges, quæ ſuperioribus derogant: acceſſit etiam opus peculiare Novellarum conſtitutionum, quod per omnia Juſtiniani nomen atque titulum habet.

Eum, quem dixi, Beliſarium, quo duce tot tamqueglorioſas conſecutus erat victorias, ignominioſiſſime tractavit Cæſar, & valde ſenem excœcavit etiam.

Tzetzes Chiliad. 4. variar. hiſt. Habet idem Petrus Crinitus l. 9. c. 6. de honeſta diſciplina, & Joannes Jovianus Pontanus l. 2. de fortitudine domeſtica c. 8. Alciatus vero l. 4. parergon cap. 44. totum hoc falſum eſſe demonſtrare conatur. Virtutes Beliſarii commemorat Suidas, in voce Beliſarius. Origine Germanum fuiſſe, docet proœmium Joan. Leoncl. in Zoſim.

Ipſo regnante, Conſtantinopoli fuerunt aliquot habitæ Synodi, quibus Menna præerat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ejus urbis Patriarcha, qui ſanctiſſimus & beatiſſimus vocatur, & OEcumenicus, ut ipſorum habent libri.

Euagr. l. 4. c. 37. Niceph. l. 17. c. 27. & 28. Tomo 2. concilior. Synodo quinta Conſtantinop. Actione 2. facta à Menna Patriarcha Conſtantinop. Et alii.

Initio codicis Epiſtola ponitur Cæſaris ad Joannem Archiepiſcopum urbis Romæ, qua caput ipſum vocat omnium Eccleſiarum, eique ſubjicit omnia. Porro quanquam homines docti commentitiam eſſe judicant, tamen, etiamſi vera eſſet, certum eſt, controverſiam illam duraſſe multis poſt annis, donec tandem Epiſcopi Romani, facultatibus amplificati, pervincerent, & in Eccleſiæ poſſeſſione ſibi conſtituerent arcem, quæ manibus hominum exædificata, ſeu favore principum, nunc titulum habet, quaſi divinitus eo ſit collocata.

Cod. l. 3. tit. 1. §. Reddentes honorem. De epiſtolis mutuis Juſtiniani Imperatoris & Joannis Papæ Romani dubitatum fuit omnibus temporibus: legatur Alciatus l. 5. par. c. 23. Cujacius obſervat. 32. c. 26. Franciſcus Hotomannus l. obſervat. 7. c. 2.

Diximus antea, quemadmodum Auguſtini tempore ſextum fuit habitum Carthagine concilium, in eoque fraus deprehenſa Paparum, Bonifacii primi & Cæleſtini, quando Niceæ conſtitutum fuiſſe dicebant, ut ad ipſos ex omnibus undique locis provocaretur. Juſtiniani vero tempore Romæ erat Epiſcopus, Bonifacius II. Hujus exſtat epiſtola, qua graviter taxat Aurelium: qui ſuperiori concilio, Carthaginis fuerat Epiſcopus, eumque cum ſuis collegis impugnaſſe Romanam Eccleſiam ait, inſtigante Diabolo: ſimul Deo gratias agit, quod

quod hujus temporis Epiſcopus Eulalius, Aurelii ſucceſſor, cum Eccleſia Romana redierit in gratiam. Deinde ſcriptum Eulalii recitat, quo profitetur ille, ſe damnare ſuos majores & ſucceſſores, quicunque ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ privilegia labefactare conantur.

2 *Tomo concil. ad Eulalium Alexand. Epiſcop. pag.* 544.

Alter à Bonifacio, Agapetus, Anthemium Patriarcham Conſtantinopolitanum loco removit, negantem duas naturas in Chriſto: tulit hoc inprimis ægre Theodora, Cæſaris uxor; & Sylverium Agapeti ſucceſſorem monuit per Beliſarium, ut illum reſtitueret: cum etiam aliæ quædam criminationes accederent, Beliſarius eum loco dejicit, & in exilium mittit, ſubrogato Vigilio: ſed cum & iſte, Conſtantinopolim evocatus, Anthemium nollet revocare, conſimili pœna fuit mulctatus: unde ſatis apparet, quomodo in Cæſarum tunc poteſtate fuerint urbis Romæ Epiſcopi.

Niceph. l. 17. *c.* 9. *Diacon. l.* 16. 23. *q.* 4. *Beliſarius. Euagrius l.* 4. *c.* 18. *Niceph. l.* 17. *cap.* 10. *variat. Procopius Sylverium relegatum ſcribit propter ſuſpicionem defectionis ad Gothos, lib.* 1. *belli Gothici. Blondus l.* 7. *decad.* 1. *Vigilium carceri incluſum, ſocios, partim relegatos, partim ad metalla damnatos, tandem tamen liberatos eſſe commemorat.*

Juſtino II Cæſare renovatum eſt bellum Perſicum, quod cum primum feliciter gereretur, Cæſaris legatus, Archelaus, pacem denuo fecit.

Diacon. lib. 16. *Euagrius l.* 1. *c.* 7.

Narſes Cæſaris per Italiam legatus, expulſis Gothis & mortuo Totila, per annos XVI. obtinuit

nuit Italiam: poſt revocatus à Cæſare, quum parum lætas accepiſſet literas, & ingratitudinem in iis reprehenderet, non ſolum non revertit, verum etiam ulciſcendi ſui cauſa miſſis legatis, Longobardos, qui tunc in Pannonia conſederant, maximis propoſitis emolumentis, excitavit, ut, Pannonia relicta, in Italiam venirent, omnium regionum & pulcherrimam & fructuoſiſſimam. Itaque partem illam Italiæ, quæ nomen ab ipſis ad hoc uſque tempus retinet, occuparunt.

Paulus Diacon. de geſtis Longob. l. 2. c. 5. Regino l. 1. Pomp. Lætus. Friſingenſ. l. 5. c. 5. Sigebertus. Jovius l. 1. Elogiorum.

Juſtinus hic per Italiam inſtituiſſe ſcribitur magiſtratum Exarchum: is erat tanquam Cæſaris vicarius atque legatus: Ravennæ potiſſimum habitabat, neglecta Roma: ſinguliſque civitatibus & oppidis unum aliquem præficiebat.

Blondus lib. 8. Decad. ultima. Primus Exarchus nominatur Longinus Græcus: ſed Palmerius Patricium Romanum primum talem magiſtratum ſuſcepiſſe ſcribit. Duravit illa dignitas annis 166, ſive, ut alii volunt, 124. Blondus lib. 10. Decad. 1.

Itali ſcriptores novum hoc inſtitutum, Romæ ac Italiæ fuiſſe tradunt exitiale. Narſes deinde Romæ mortuus eſt.

Narſetem in exilio defunctum commemorant omnes: mortui vero corpus in loculo plumbeo cum omnibus ejus opibus Conſtantinopolim portatum ſcribit Paulus Diaconus lib. 2. de geſtis Longobard. cap. 11. Idem eodem libro cap. 3. pietatem ejus prædicat, ſicut Euagrius etiam lib. 4. c. 24. Suidas ingenium & corporis habitum deſcribit.

Juſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Juſtini ſucceſſor fuit Tiberius jam ante cooptatus, & Imperii factus collega. Is contra Perſas bis feliciter pugnavit: pacem cum Longobardis fecit, qui tum, inde à Samnitibus, ad Alpes uſque regnabant, excepta tantum urbe Roma, quam ubi graviter obſediſſent aliquandiu, vi tempeſtatis & imbrium coacti, tandem caſtra moverunt.

Diacon. lib. 17. Euagrius lib. 5. cap. 14. Niceph. lib. 18. cap. 2. & 3. Pomponius Lætus.

Tiberii gener, Mauritius, factus Cæſar, per legatos præliis aliquot fudit Perſas, ac demum pacem cum iis fecit: revocato exercitu Scythas expulit è Myſia: Longobardos per Italiam repreſſit: Hunnos è Pannonia ejecit. propter avaritiam exoſus militi, coactus eſt, orta ſeditione, profugere Chalcedonem. ibi tandem cum uxore, & liberis, omnique ſtirpe fuit interfectus à Phoca centurione, qui per ſeditionem deinde ſalutatus eſt Imperator.

Diac. lib. 17. Niceph. l. 18. c. 6. 7. & 8. Pomp. Lætus. Niceph. l. 18. c. 40.

Mauritio regnante, cometa ſenis menſibus apparuiſſe: Tunc etiam natus eſſe traditur Mahometus: de quo paulo poſt dicetur.

Niceph. l. 18. c. 35. Diac. l. 7. Palmerius in Chronico. Blondus l. 6. decadis 1.

Eo tempore Conſtantinopolitanus Epiſcopus Joannes, univerſalem ſe vocabat Patriarcham: Pelagius vero ſecundus, Epiſcopus Romanus, vehementer obſtitit, ejuſque decreta pronunciavit irrita.

Joannes hic à vitæ ſobrietate jejunator nominatur l. 17. c. 36. & l. 18. c. 34. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Nicephori. primatum ſibi arrogavit in Concilio Conſtantinopolitano, teſte Gregorio Magno l. 4. indictione 13. Epiſt. 36. ſed Pelagius Epi-

ſcopus

ſcopus Romanus miſſo Creta caſſavit. ibidem epiſt. 37. Vide 2 tomo conciliorum, epiſtola prima Pelagii ſecundi Papæ. pag. 842.

Qui ſucceſſit huic, Gregorius primus, graviter hoc ipſum in illo reprehendit, & in concilio Chalcedonenſi titulum hunc atque honorem ſuis majoribus attributum quidem fuiſſe, verum ex ipſis neminem uſurpaſſe dicit.

Gregorius l. 4. *indictione* 13. *epiſt.* 36. *&* 38. *item l.* 7. *indictione* 1. *epiſt.* 30.

Datis etiam literis ad Mauritium Imperatorem, hortatur ut illum coërceat: nam ad ipſius autoritatem hoc quoque pertinere, quam ille, dum talem ſibi poteſtatem ſumit, multum imminuat.

Gregorius l. 4. *indictione* 13. *epiſt.* 32.

Alter autem poſt Gregorium, Bonifacius III, à Phoca ſcribitur obtinuiſſe primatum, divulgatis in eam rem edictis atque diplomatis.

Blondus Decad. 1. *lib.* 9. *Adon Viennenſis ætate* 6. *Beda de ratione temporum. Regino Frumienſis lib.* 1. *Friſingenſis lib.* 5. *c.* 8. *Urſpergenſis. Platina in vita Bonifacii tertii.*

Phoca rerum potiunte, Perſæ magnis incommodis Rempublicam affecerunt, occupata Meſopotamia & Aſſyria; & nemine reſiſtente, in Aſiam uſque progreſſi. tanta erat principis ignavia. ſed & Germania, Gallia, Hiſpania, bonaque pars Italiæ defecerunt. Ægyptum vaſtabant Saraceni. Sic ille, propter crudelitatem & neglectam Rempublicam, occiſus, Heraclium habuit ſucceſſorem.

Diacon. lib. 17. *Zonar. tomo* 3. *Beda de ratione temporum. Niceph. lib.* 18. *cap.* 56. *Pomp. Latus.*

Tunc iterum Perſæ longiſſime progreſſi ex Ægypto, Aphricam invadunt, & ſuæ ditionis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

efficiunt. Europam varie lacerabant Scythæ: profectus tandem in Aſiam Heraclius, cum pacem impetrare non poſſet, parum etiam honeſtis nomini Romano propoſitis conditionibus, pene coactus decertavit cum Perſis, qui jam Judæam vaſtabant, eoſque uno aut altero prælio fudit: inde Tigrim flumen tranſgreſſus, & Perſiam longe lateque populatus, amicitia demum inita cum Perſarum regis filio Sirocho, qui necato parente, regnum invaſerat, Aphricam, Ægyptum, & quicquid omnino Perſæ occupaverant, recepit, pactumque fuit, ut Perſicam ditionem à Romana ſepararet Tigris.

Pomp. Lætus. Sigebertus.

Ad hoc tempus, Saraceni, Heraclio militantes, quum ſtipendiis fraudarentur, maxima multitudine deficiunt, & Mahometo duce, per Syriam graſſati, Damaſcum occupant, Ægyptum vaſtant, Arabiam ſubigunt, & in Perſas quoque feliciter præliantur.

Diacon. lib. 18. Sigebertus. De Saracenorum origine, incrementis & imperio, videatur Cælius Auguſtinus Curio lib. de hiſtoria Saracenorum. item Wolfgangus Drechſlerus in compendio hiſtoriæ Saracenicæ.

Fuit Mahometus obſcuro genere natus, verum aſtutus & audax, poſt etiam locupletatus matrimonio: cumque propter animi promptitudinem autoritate valeret, novum doctrinæ genus, rationi valde jucundum, ſed magna ſui parte ridiculum & ineptum, propoſuit, quo ſic animos hominum magis atque magis devinciret, & regnum ſibi firmius conſtitueret: & quanquam initio facile potuiſſet hoc incendium reſtingui; tamen quia neglectum fuit, brevi tempore crevit in immenſum; ab eoque tempore

pore magis atque magis populi Romani majeſtas & Imperium, ad orientem ſolem, interiit, deficientibus aliis provinciis atque populis.

Liber de generatione Mahometi, & Chronicon Saracen. Zonaras tomo 3 Chalcocondyles lib. 3.

Heraclio regnante, quartum fuit concilium Toletanum.

Tomo 2. concil. pag. 63. Joannes Magnus hiſtoriæ Gothicæ lib. 16. pag. 17.

Et quia per Hiſpaniam plerique ſacerdotes, precationem, quam Chriſtus ipſe nos docuit, non quotidie, ſed eo die ſolum orabant, quem Dominicum vocamus, decretum inter alia fuit, ut id corrigeretur: item ut Apocalypſis Joannis Euangeliſtæ, ſicut aiunt, à Paſchate doceretur in templis, ad uſque Pentecoſten.

Canone 9. pag. 70. & Canone 16.

Regnabant tunc in Hiſpaniis Gothi. cumque dominationis externæ, ſicut fieri ſolet, Hiſpani pertæſi, res novas captarent, gravi pœna Synodus edicit, ne qua conjuratio fiat in Gothicam gentem; utque mortuo rege, primores totius gentis atque ſacerdotes communi conſilio ſucceſſorem conſtituant. Idem poſt in aliquot ipſorum conventibus repetitum.

Concilii 5. Canone 3. & 4. & Concilii 6. Canone 7. 18. & 74. pag. 76.

Prohibetur etiam, ne per quadrageſimæ tempus, uti vocant, Hebræum illud Alleluia cantetur in templis: nam eſſe mœſtitiæ tempus illud, non lætitiæ.

Concilii quarti Canone 10. pag. 70.

Heraclio ſucceſſit Conſtans, è filio Conſtantino nepos: hic infeliciſſime mari pugnavit cum Saracenis, qui victoria potiti, Rhodum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

occuparunt, longius haud dubie progreſſuri, niſi factiones inter ipſos ortæ, biennii inducias à Romanis impetraſſent. eo dato reſpirandi ſpatio, Cæſar cum exercitu tranſmiſit in Italiam, quo ab hoſtibus eam liberaret, ut quidem jactabat: cumque Tarentum eſſet delatus, Luceriam & alia quædam Apuliæ loca, ditionis Longobardorum, expugnat & evertit. In itinere, cum Neapolim iret, poſtremum agmen cæſum fuit à Longobardis.

Diacon. lib. 8. Zonaras tomo 3. Regin. l. 1. Paulus Diaconus de geſtis Longobard. lib. 1. cap. 10.

Romam placide ingreſſus, omnibus tandem ornamentis eam ſpoliat, & paucis diebus ibi commoratus, in Siciliam trajicit.

Regin. lib. 8. Sigebertus. Sabellicus Ennead. 8. lib. 9.

Ibi demum in balneo fuit interfectus: cumque poſt ejus mortem de ſucceſſione eſſent nata diſſidia, Saraceni nacti eam occaſionem, magna cum claſſe ingrediuntur Siciliam, vaſtam edunt hominum ſtragem, Syracuſas capiunt, & prædam omnem Conſtantis ablatam ex urbe Roma ſecum aſportant.

Diacon. Zonaras tom. 3. Regin. l. 1. Blondus Decad. 1. lib. 9. Nauclerus generat. 23. Diacon. l. 5. c. 13. de geſtis Longobard.

Conſtanti ſucceſſit Conſtantinus IV, vulgo dictus Barbatus: hic per annos aliquot cum Saracenis congreſſus, tandem eos fudit, ita quidem, ut pacem illi peterent, & inducias armorum annos XXX, ſimulque vectigal annuum paciſcerentur: ea re commoti, qui erant ad occidentem ſolem, populi Romani hoſtes, pacem quoque petebant.

Diaconus lib. 9. Zonaras tom. 3. Sigebert.

De

De tributo conſentiunt Zonaras & Diaconus. de equis & ſervis variant. hic enim quinquaginta, ille octonos tantum nominat.

Bulgari autem ſuis finibus egreſſi, Thraciam vaſtabant: cum his tandem pacificatum eſt, & conceſſà illis utraque Myſia: tametſi poſtea, cum ignaviam Romanorum deprehenderent, violata pace, rurſus evolarunt: & imperii vires attenuabant.

Diacon. lib. 19. Zonar. tomo 3. Sigebert. Aventinus l. 3. annal. Boiorum.

Hic Cæſar omnium primus conſtituiſſe traditur, ut, quem clerus populuſque Romanus cum exercitu creaſſet civitatis Epiſcopum, is plenam obtineret poteſtatem. nam ad hoc uſque tempus, Epiſcopi Romani dignitas, vel à Cæſaris, vel ab ejus per Italiam vicarii confirmatione pendebat.

Sabellic. Ennead. 8. lib. 6. Blondus Decad. 1. lib. 6. Platina in vita Bened. Polydorus Virgilius lib. 4. cap. 10. hanc legem ſcribit haud diu ſervatam eſſe.

Exſtat ad Conſtantinum, Papæ Leonis II. epiſtola prolixa, qua damnat omnis generis hæreticos; & ipſum propter ſtudium ac patrocinium religionis, & liberalitatem atque munificentiam ſummis laudibus extollit, & Eccleſiam, quæ talem ſit nacta propugnatorem, plane triumphare dicit.

Tomo 3. concil. initium Epiſtol. 1. Regi regum. p. 171. Diac. l. 19. Zonar. tom. 3.

Eo regnante, Synodus fuit ſexta Conſtantinopoli, centum quinquaginta Epiſcoporum.

De numero Patrum, qui ad hanc Synodum convenerunt, variant autores. Regino lib. 1. & Beda de ratione temporum numerant 150. Diac. l. 19. Ivo in Chronicu, Simoneta lib. 1. c. 46. nomi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

nominant 280. in catalogo ſubſcriptorum exſtant 162. Chronicon Martini trecentos minus uno habet.

In ea ſub finem ipſum fit mentio canonum, qui dicuntur Apoſtolorum, ſed obſcuris verbis.

Tomo 3. concil. in Decretis Synodi 6. Conſtant. titulo de Canone Apoſt. p. 393.

Gratianus autem contrarias opiniones recenſet; nam dicit eſſe, qui, conſcriptos ab hæreticis, & ab Eccleſia veteri repudiatos, affirment, & inter Apocrypha numerent. Zepherinus autem Epiſcopus Romanus, ordine decimus ſextus, approbaſſe illos dicitur, & poſt eum, iſta, quam dixi, Synodus, quam Juſtiniani II tempore, qui filius erat Conſtantini quarti, tradunt abſolutam fuiſſe. Breviter, incertis rationibus omnia fluctuant. Sed & de numero Canonum non convenit: alii namque L, alii LX, ponunt: alii LXXXIIII: & eo quidem numero exſtant: unde facile conjici poteſt, paulatim additos fuiſſe plures, & uno poſtea nomine comprehenſos, cum à diverſis emanaſſent.

Fr. Sixtus Senenſis in Bibliotheca ſancta lib. 2. de canonibus apoſtolicis ſic ſcribit: Iſidorus tantum 50 recenſet. Sexta Synodus canone 2. probat 85. tametſi non ſint niſi 84. Sed duodecimus Latinus eſt in codice Græco in duos diviſus. Zepherinus quingentis annis quinta Synodo prior, ſexaginta tantum canones admittit. Leo nonus, trecentis & quinquagintis annis poſterior, ſexta Synodo ad Michaëlem patriarcham totidem enumerat. Hæc Fr. Sixtus. Pro horum canonum defenſione luculentum librum edidit Franciſcus Turrianus Jeſuita.

Tunc etiam Archiepiſcopus Ravennas Epiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

copo Romano ſe ſubjeciſſe fertur, quum antea, maxime vero poſt eo tranſlatum Exarchatum, nihil Romano concederet.

Sigeb. Eccleſia Ravennas à Romana multis ab annis ſegregata, Allocephalos dicta eſt, ut Platina in vita Dom. 1. Papæ Rom. Theodorus autem Epiſcopus Ravennas ſedem ſuam Romano Epiſcopo ſubjecit. Occaſionem explicat Blondus decad. 1. lib. 9. Sabellicus Enn. ad S. lib. 7.

Conſtantino ſucceſſit Juſtinianus filius: is per ætatem & imperitiam male rempublicam gerebat, & violata pace, quam ejus pater cum Saracenis fecerat & Bulgaris, eo demum redactus eſt, ut pacem ab utriſque cogeretur ipſe petere. Tandem ob crudelitatem ejectus, & præciſis naribus relegatus, Leontium habuit ſucceſſorem, qui propter affectati Imperii ſuſpicionem per biennium fuerat captivus.

Zonaras tom. 3. Sigebert. Diacon. l. 9.

In his motibus Aphricam invadunt Saraceni: ſed biennio poſt illinc ejecti fuerunt, commiſſo prælio.

Diacon. lib. 20. Zonaras tomo 3.

Milites Romani præſidio in Aphrica relicti, quum lento & ignave omnia adminiſtrarentur à Cæſare, veriti ne à Saracenis, quorum tunc erat ingens potentia, rurſus ejicerentur, Tiberium quendam faciunt Imperatorem. Is cum copiis profectus Conſtantinopolim, & urbe potitus, Leontium capit, naribus truncat, in catenas conjicit, & per Italiam novum conſtituit Exarchum.

Zonaras tomo 3. Tiberio huic Abſimaro nomen fuit, quod repudiavit: ut Diaconus l. 20. & poſt eum Egnatius ſcribit.

Et cum ad hunc modum tumultuoſe omnia fierent, Saraceni tempus idoneum nacti, maxi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

miſque cum copiis ex Ægypto profecti, Aphricam rurſus occupant, & Libyam & Hiſpaniam prope totam.

Blondus decadis 1. *lib.* 20.

Is, quem ſupra dixi, Juſtinianus, à Leontio Imperatore ejectus & relegatus, Trebellii Bulgariæ regis auxilio Conſtantinopolim tandem occupat, & Leontium Tiberiumque captos interfecit: per annos deinde ſex crudeliter imperavit, ingratus etiam in Trebellium regem; tandem commiſſo prælio cum Philippico Bardane, ad quem exercitus defecerat, occubuit tum ipſe, tum filius Tiberius.

Diac. lib. 20. *Sigebertus. Suidas, in voce Bulgari, Terbelin vocat. Zonaras tomo* 3.

Philippicum Conſtantius Pontifex, ob diverſam religionem, pronunciat ſchiſmaticum. tandem à ſuis exoculatus Cæſar, Anaſtaſium II habuit ſucceſſorem.

Regino l. 1. *Sigebertus. Anaſtaſius hic alio nomine Artemius appellatus fuit. Diaconus l.* 20. *Zonaras tomo* 3.

Is claſſem inſignem miſit Rhodum, belligerandi cauſa cum Saracenis, eique bello quendam ordinis Eccleſiaſtici virum præfecit: ſed cum ei parere milites recuſarent, orta ſeditione, factus eſt Imperator quidam obſcuri generis Theodoſius, qui mutata navigatione Conſtantinopolim venit, urbem occupat, & Anaſtaſium, prælio victum, ſacris addicit: ſed non multo poſt ejectus à Leone, copiarum præfecto, vitamque monaſticam fuit amplexus.

Diac. lib. 20. *Zonar. tomo* 3. *Regino lib.* 1. *Friſingenſis l.* 5. *c.* 17.

Ad hoc tempus, quod erat anno ſalutis ſeptingenteſimo decimo ſeptimo, Mauritani to-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

tis viribus irruunt in Hiſpaniam, & ſuæ ditionis illam faciunt, Roderico Hiſpaniarum rege, quem etiam Gothi elegerant.

Blondus Decad. 1. lib. 10. Joan. Gothus l. 16. c. 27. ad annum 714. refert.

Leone regnante, Saraceni, vaſtata Thracia, Conſtantinopolim per triennium obſident terra marique, tandem peſtilentia prope conſumpti, domum redire coacti ſunt.

Diacon. l. 21. Zonar. concil. 3. Friſingenſis lib. 5. c. 18. Sabellicus Ennead. 8. lib. 7. Blondus decad. 1. l. 10.

Erat Leo valde infeſtus Epiſcopo Romano, Gregorio II, ſuoque per Italiam Vicario, ſive Exarcho, mandaverat, ut illum, quocunque modo, tolleret è medio: Papam vero defendebant Longobardi, non quidem illius charitate quadam, ſed ut in eo diſſidio ſuos ipſi fines amplificarent: nam Exarchatus oppida multa per hanc occaſionem occuparunt.

Paulus Diac. l. 21. Sigebert. Blondus decad. 1. lib. 10.

Hujus Gregorii quædam exſtant epiſtolæ ad clerum & plebem Thuringiæ, monentes, ut in cognitione Dei magis atque magis proficiant: Item ad Saxones, graviter eos deterrentes ab Idolorum cultu. Bonifacio quodam fuit uſus in his rebus adminiſtro, quem in Germaniam emiſerat.

Tom. 3. concil. p. 413. edit. Venetæ. Ibid. p. 414. Bonifacius hic, Wunnefridus antea vocatus, natione fuit Anglus, Cridioduni in patria Devonienſi natus, Balæus. Jacobus Curio Londæ natum aſſerit, & Munzerus in Chronographia affirmat, eum Ricardi regis Anglorum fuiſſe fratrem.

Leo Cæſar ſtatuas omnes, & divorum imagines

gines è templis ejicit. Papæ quoque mandat, ut idem faciat; ille vero, non modo non morem gerit, ſed illi, in ſuo propoſito perſeveranti, graves pœnas denunciat.

Diacon. l. 6. c. 40. de geſt. Longob. Friſingenſis l. 5. c. 18.

Leoni ſucceſſit filius Conſtantinus ejus nominis quintus, cognomento Copronymus, ejuſdem cum patre religionis. Hic magna cum claſſe profectus in Saracenos, ut Alexandriam Ægypti recuperaret, accepto nuntio de ſeditione, dominatu, & Artabaſto, novo Imperatore electo, Conſtantinopolim revertit, urbem vi capit, & Artabaſtum exoculat.

Diac. l. 22. Sigebert. Zonar. tomo 3. Blondus Decad. 1. l. 10.

Huic etiam, ſicut parenti Leoni, grave fuit cum Epiſcopo Romano Gregorio III, diſſidium: qui ſubinde miſſis internunciis, eum excommunicabat, & cum in vincula conjicerentur nuncii, collecta Synodo, decretum fecit, ut, qui poſt hac divorum imagines demolirentur, aut contumelioſe tractarent, ab Eccleſiæ conſortio plane rejicerentur, deinde omni ſtudio & opera ſtatuas in variis templis erexit, & magnifice, quantum potuit, exornabat.

Tom. 3. concil. in hiſt. Gregor. III. p. 418.

A Gregorio III, fuit Zacharias. Hujus exſtat ad Epiſcopum quendam Bonifacium epiſtola, qui per Germaniam erat ille ipſe, ut appareт, cujus opera fuit uſus Gregorius II, ut paulo ſupra diximus. Ejus poſtulatis reſpondet Zacharias, & permittit, ut Merſeburgi, Bambergæ, Erphurdiæ ſint Epiſcopatus. Concedit etiam, ut ad Carlomannum, Caroli Martelli filium, qui in aliqua urbe regni Francorum

petebat haberi Synodum, proficiſcatur, & Eccleſiæ mores diligenter reformet, inprimis autem ab ordine ſacerdotali removeat adulteros, & eos, qui plures habent uxores; cum enim poſt ſuſceptum miniſterium ſacrum, ne unam quidem uxorem habere, vel attrectare liceat, multo minus, ut eodem tempore plures quis habeat, licere: nam quod Paulus ait, ut Epiſcopus ſit unius vir uxoris, intelligendum eſſe non de præſenti, ſed de præterito tempore, ne videlicet plures habuerit, quam unam uxorem, is qui cupit in ſacerdotum ordinem cooptari.

Tom. 3. concil. Epiſt. ult. ad Bonifac. Epiſcop. pag. 435. 1 Tim. 3.

Huic Epiſtolæ ſubjungitur Carlomanni, qui ſe Francorum ducem vocat, edictum, quo ſtatuit, ut ipſo præſente quotannis habeatur Synodus: adulteros autem ſacerdotes & ſcortatores loco ſuo moveri jubet: venationibus etiam & aucupiis illis interdicit, neve mulierem ullam domi foveant, mandat: ſed de uxoribus verbum nullum.

Tom. 3. concil. p. 437. Habet hoc edictum Aventinus l. 3. Annalium Bojorum.

Ab hoc tempore Aiſtulphus, Longobardorum rex, tributum annuum à Romanis petebat, gravia minatus, niſi dependerent.

Diac. lib. 22. Sigebert. Viterbienſis parte Chronici 17. Blondus Decad. 1. lib. 10.

Qui tum erat Epiſcopus urbis Romæ, Stephanus, ejus nominis ſecundus, cum blanditiis atque donis hominem placare non poſſet, Conſtantinum Cæſarem de auxiliis interpellat, cumque nihil ab eo præſidii veniret, Pipinum, nuper factum Francorum regem, ut infra dicemus, orat, ut opem ferat.

Diac. l. 22. Friſingenſis l. 5. c. 25. Urſpergenſis.

Is

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Is cum copiis in Italiam profectus, Papiam obſidet, & illum ad pacis conditiones adigit: cum autem domum revertiſſet, hoſtis ferocior factus iterum arma movet. Qua re denuo ſolicitatus, in Italiam Pipinus venit: tunc demum Aiſtulphus exarchatum Pipino tradit: qua quidem in regione hæ ſunt urbes primi nominis, Ravenna, Favemia, Cæſena, Forum Livii, Forum populi, Bononia, Rhegia, Parma, Placentia.

Regino l. 2. Friſing. l. 5. c. 25. Urſpergenſis. Sabellicus Enn. ad S. lib. 1. Balæus centuria 2. c. 5. Adon ætate 6.

Regionem hanc omnem Pontificis fidei Pipinus permiſiſſe fertur, quum Cæſar antea rogaſſet, ut eam ſibi reſtitueret, quod eſſet Imperii, non Eccleſiæ Romanæ.

Regino l. 2. Blondus Decad. 1. l. 1. Antonius titulo 14. c. 1. parag. 3. Æmyl. 2.

Conſtantino ſucceſſit filius Leo IV. Is unicam ſuſcepit profectionem in Syriam: repulſus domum rediit, neque multo poſt mortuus eſt, ejuſdem cum patre religionis, filio relicto Conſtantino ſexto. Sed cum is per ætatem regere non poſſet, mater ejus Irene rempublicam gerebat: ille autem grandior factus, dejecta matre, cœpit inſolenter admodum & acerbe regnare; cumque idcirco conjurationes in ipſum fierent, inter alios mulctavit etiam Nicephorum patruum, & exoculavit.

Diac. lib. 5.

Tandem & ipſe fuit exoculatus, conſilio matris, & aliquanto poſt luctu mortuus eſt. itaque rerum ſumma redit ad Irenem matrem, quæ quarto demum anno ſui imperii dejecta, inque exilium relegata, ſucceſſorem habuit eum, quem diximus, Nicephorum.

Diaconus lib. 21. Zonaras tomo 3. Friſing. l 5. c. 28.

Interea dum ita Conſtantinopoli tumultuoſe res aguntur, celebris erat Caroli regis Francorum fama. Nam is Aquitanico bello confecto, rogatus ab Adriano Epiſcopo Romano, cum exercitu venit in Italiam: & ſicut ipſius parens Pipinus Aiſtulphum regem Longobardorum oppreſſerat, ut ſupra dictum eſt; ita hic Aiſtulphi ſucceſſorem Deſiderium, gravem Italiæ & Adriano primo, poſt longam obſidionem cepit, ejuſque filium Adalgiſium regno dejecit, & omni expulit Italia.

Regino lib. 3. Eginhard. Sigebertus. Gaguinus lib. 4. c. 1. Æmylius Veronenſis rerum Franc. lib. 2.

Nam Cæſares Romani, quoniam & longius aberant, Conſtantinopoli videlicet, inde à tempore Conſtantini Magni, & quia non ſolum externis bellis, verum etiam domeſticis & civilibus erant impediti diſſidiis, Italiam fere negligebant, aut certe non poterant idoneè tueri, præſertim Longobardis ibi graſſantibus: deinde, ex ipſis plerique diſſidebant etiam graviter à Romanis Epiſcopis, ut ante diximus, & ipſorum odio non admodum movebantur illis Longobardorum ſucceſſibus. Hac de cauſa Pontifices externam defenſionem circumſpiciebant: & quia tum temporis nulla erat illuſtrior, aut potentior familia, quam Franciæ regum, propter magnitudinem rerum geſtarum, idcirco ad eam, velut ad portum aliquem rebus turbulentis, confugiebant.

Hunc etiam ad modum Adriano mortuo, cui ſucceſſit Leo tertius, quum graves haberet Romæ adverſarios, Carolum, Pipini filium, implorabat: qui, cum ad urbem quarto veniſſet,

niſſet, à Pontifice ſimul & omni populo ſalutatus eſt Imperator. quod quidem accidit, quo tempore Conſtantinopoli ferebant omnia factionibus, ita quidem, ut etiam tempus ipſum, & reipublicæ ſtatus, huic mutationi videretur cauſam & occaſionem præbere.

Diacon. lib. 24. Sigebertus. Sabellicus Ennead. 8. l. 9. Blond. Decadis 1. l. 2.

Sic igitur occidentis Imperium ad Germanos devenit: nam Germanos fuiſſe Pipinum atque Carolum, dubitari non poteſt. Fuit hoc poſt natum Chriſtum anno octingenteſimo primo.

Cæterum inde à Nicephoro, Imperatores Orientis continuis ſere bellis agitati fuerunt. Nam initio Bulgari ſæpe cum illis conflixerunt: deinde Saraceni ex Aphrica profecti, Cretam inſulam, poſt quoque Siciliam occuparunt, & Aſiam longe lateque vaſtarunt: poſtremo etiam Turcæ Scythiæ populus.

A Nicephoro autem uſque ad Conſtantinum Palæologum poſtremum, circiter quinquaginta numerantur Imperatores Græci, & in his aliquot fœminæ: ex ipſis plerique fuerunt ignavi.

De his legatur Zonaras tomo 1. Nicetas Choniates. Niceph. Gregorius. Chalcondyles & alii.

Et Conſtantino Monomacho regnante, qui vigeſimus eſt à Nicephoro, Turcæ, ab humili origine paulatim progreſſi, longius Aſiam vaſtare cœperunt. & auctis quotidie viribus, monarchiam demum conſtituerunt, non quidem novam aut quintam aliquam, ſed ex ea natam imperii Romani parte, quæ fuit ad ſolem orientem.

Zonaras 1. tomo. Baptiſt. Egnatius lib. 2. princip. Rom.

Ejus autem Monarchiæ princeps fuit Ottomannus ad annum Chriſti circiter MCCC.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Chalcon. lib. 1. de rebus Turcicis. Matthias Mechovius in Sarmatia Aſiatica. c. 15.

Mahometus deinde, ejus nominis ſecundus, proavus Solymani, qui nunc rerum potitur, capta Conſtantinopoli, & Conſtantino Palæologo Cæſare, quem diximus, interfecto cum omni familia, nomen & ſucceſſionem Imperatorum noſtræ religionis iis in locis funditus delevit.

Chalcond. l. 8. Sabell. Ennead. 10. l. 6.

Tenent autem Turcæ ad hoc uſque tempus, Aſiam, Syriam, Ægyptum, Meſopotamiam, Judæam, Rhodum, Græciam omnem, Thraciam, Bulgariam, Macedoniam, Illyricum, utramque Myſiam, & nuper alteram fere Pannoniam, & Aphricæ partem aliquam.

De primatu dimicarunt olim inter ſe vehementer Eccleſiæ, Hieroſolymitana, Antiochena, Conſtantinopolitana, Romana, & hæ quidem duæ potiſſimum, uti ſupra docuimus: Turca vero litem diremit, & ſic omnia tribus illis locis conturbavit, nullum ut exiſtat Eccleſiæ vel Chriſtiani cœtus veſtigium. Ejus autem, quæ ſupereſt, Eccleſiæ, quæque ſublatis æmulis nunc ſola triumphat, cujuſmodi ſit facies, qui ſtatus, res ipſa declarat.

Poſtquam ergo demonſtravimus, quemadmodum Imperii Romani pars altera corporis, orientem ſolem ſpectans, omnino concidit, & in alienam poteſtatem devenit; reliquum eſt, ut, quemadmodum & ea pars, quæ pertinet ad occidentem ſolem, prorſus interierit, & novos adepta ſit dominos, explicemus.

Hic autem obiter conſiderandum eſt, quomodo mirabili quodam fortunæ ludibrio à Romanis illis atque priſcis familiis auguſtum illud im-

imperii decus & faſtigium ad exteros delatum ſit, & quidem aliquot pudendæ conditionis homines. Nam ex iis quidam fuerunt Hiſpani: nonnullis Pannonia, Dacia, Dardania, Dalmatia, Gallia, Thracia, Cappadocia dedit originem.

Inprimis autem obſervari debet, quam fuerit anceps & miſera Imperatorum conditio: nam ipſorum dignitas omnis atque ſalus erat, non in ſenatus aut populi, ſed in legionum atque militum poteſtate; ſic, ut permirum videri poſſit, ullos fuiſſe, qui munus hoc tam periculoſum & injuriis opportunum ſuſciperent. Etenim inde à C. Cæſare, qui ſpectante ſenatu concidit, ad Carolum uſque Magnum, circiter triginta fuerunt ex iis interfecti, quatuor vero ſibi mortem ipſi conſciverunt. Semper aliquid erat, quod in ipſis deſiderarent milites: neque bonos magis quam improbos ferre poterant, & ad minimam occaſionem, concitata turba, jugulabant eos, quos etiam invitos ad culmen illud honoris pertraxerant, ſicut Aëtio Pertinaci conſtat accidiſſe. Cæſarem metuebat ſenatus: ipſe vero Cæſar ab impuri militis voluntate propemodum atque nutu pendebat.

Aurel. Victor. Herod. lib. 2. De hac Romani imperii infelicitate ſic ſcribit Eraſmus Roterodamus præfatione in Suetonium Tranquillum: O miſerum ac deplorandum illorum temporum ſtatum! Oppreſſa Senatus auctoritate, oppreſſis legibus, oppreſſa populi Romani libertate, ſic creato principi ſerviebat orbis, princeps ipſe ſerviebat iis, qualem nemo vir probus domi vellet habere ſervum. Imperatorem timebat ſenatus. Imperator ſceleſtam illam militum multitudinem formidabat. Imperator leges dabat regibus: at huic

leges

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

leges dabant conducti milites. Summa rerum orbis ab armata paucorum temeritate pendebat.

Hos autem ſpiritus inde poſt C. Cæſaris mortem ſibi ſumpſerant, præſertim legiones veteranæ, quibus per Galliam, Hiſpaniam, Aphricam ille fuerat uſus: & Cicero hoc ipſum deplorans, Fortes illæ quidem ſunt, inquit, ſed propter memoriam rerum, quas geſſerunt pro populi Romani libertate & dignitate reipublicæ, nimis feroces, & ad ſuam vim omnia noſtra conſilia revocantes.

Philip. 10.

FINIS LIBRI SECUNDI.

JOANNIS SLEIDANI, *DE* QUATUOR SUMMIS IMPERIIS,

LIBER III.

ANtequam de Carolo Magno loquamur, ad quem diximus Imperium Occidentis eſſe delatum, explicanda ſunt quædam de Germanis, à quibus originem ille deducit.

Origo Caroli Magni ad Francos antiquiſſimos Germaniæ populos refertur à Gothofrido Viterbienſi: Ludolpho de Bamberg, libro de Jure regni cap. 3. *Jacobo Winphelingio rerum German. cap.* 22. *Hieronymo Gebuſtero de libertate Ger-*

manica cap. 6. Ægidio Tſchudo in deſcriptione Rhætiæ Alpinæ cap. 36. Franciſco Irenico exegeſeos lib. 3. c. 18. Verum Ioan. Bodinus, Germanici nominis hoſtis, Carolum natione Gallum, in Gallia natum, lingua quoque, moribus & inſtitutis Gallorum una cum ſuis majoribus educatum ſcribit, in methodo hiſtorica cap. 7.

Et primo quidem certo conſtat, Germanos perſæpe tranſiiſſe Rhenum, & in Gallias penetraſſe, ut ibi propter agri bonitatem conſiderent.

Nam Theutoni in provinciam Galliam invaſerunt, & à C. Mario conſule fuerunt profligati.

Florus l. 3. c. 3. Vell. l. 2. Oroſius l. 5. c. 6. Eutrop. lib. 5.

Deinde cum Arverni & Hedui, Galliæ populi, de principatu contenderent, Germani mercede conducti ab Arvernis & Sequanis, primo quidem non ita magnis copiis eo venerunt: paulatim vero ſic augeſcebant, ut Arioviſto rege, bonam ejus agri partem occuparent. Eos autem C. Cæſar prælio ſuperavit, & aliquot poſt annis, cum bellum gereret in Eburones, Galliæ populum, Germani denuo Rhenum trajecerunt, ut exercitum Romanum oppugnarent: ſed ad Moſæ confluentem atque Rheni fuerunt ab illo conciſi.

Cæſar de bello Gallico l. 1. Hubert. Thomas Leodius de Tung. & Eburon. Cæſar l. 4.

Multis deinde poſt annis intra ſuos fines ſe continebant, eo quod Romani Cæſares bellum ipſis inferrent: ſed tamen quoties tempus aliquod idoneum eſſent adepti, non deerant ſuis ipſi commodis, & Galliam perpetuo vaſtabant. Hunc ad modum, Gallieno Cæſare, homine ignavo & voluptuario, impreſſionem fece-

fecerunt, & paulatim eo potentiæ creverunt, ut Probus Cæſar, quartus à Gallienc, vix magna difficultate illos rejiceret.

Trebel. Pollio. & Sext. Aurel. Flavius Vopiſc. in Probo. Eutrop. l. 9. Zoſim. l. 1.

Julianus etiam, Conſtantii Cæſaris legatus, bella cum illis geſſit: poſt hæc, Honorio Cæſare, Gothi in Galliam irruperunt, iiſque Cæſar, diverſis bellis occupatus, Aquitaniam conceſſit inhabitandam.

Zoſ. lib. 3.

Ab altera parte Francones Germani, per Belgicam irruptione facta, Treviris, Menapiis, Eburonibus, Morinis, Nerviis, Ambianis, Bellovacis, Sueſſionibus oppreſſis, in ea parte Galliæ conſederunt, quæ nomen ad hoc uſque tempus retinet, & Francia dicitur; cujus quidem regionis caput Lutetia, nec procul illinc oppidum Sandeniſium, Franciæ regum ſepulturæ poſtea conſecratum eſt in hodiernum uſque diem.

Paulus Diac. l. 14. Quos Sleidanus Francones nominat, antiqui Romanæ hiſtoriæ ſcriptores, ut & recentes, Francos indigetant. Fl. Vopiſc. Aurelian. & Proculus. Zoſim. lib. 1. Ammianus Marcellin. l. 15, 27, & 30. Aurelius Victor. Eutrop. l. 2. & alii.

Ad eum modum amplificati, quum antea bonam Germaniæ partem poſſiderent, omnem videlicet regionem illam, quæ eſt ad Mœnum flumen atque Rhenum, facile non ſolum defendebant illatum bellum, ſed etiam aliis inferebant, labante indies magis imperio Romano, per Aſiam & Aphricam. Longobardis etiam Italiam vaſtantibus, admodum ſuos fines per Galliam extenderunt: & quum ordine multi ipſorum reges ibi dominarentur, tan-

dem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

dem ad Pipinum etiam ejuſque filium Carolum, regni ſumma devenit.

Pipini pater, Carolus Martellus, non quidem ipſe rex, verum ex proceribus unus, & Palatii præfectus, vel, ut loquuntur, Major domus, Bavaros & Suevos devicit.

Sigebert. Friſing lib. 5. c. 10. De Majore domus videatur Francogallia Fr. Hottomani cap. 12. Nominatur ibi Palatii magiſter, & dignitas ei tribuitur eadem, quæ fuit præfecti prætorio apud Romanos, qui alio nomine aulæ præfectus vocabatur. Sunt & alia nomina quæ Majoribus domus tribuuntur, ut præfecti aulæ, comites Palatii: quin etiam aliquot poſt ſæculis ſeneſchalli Franciæ appellati ſunt. Exſtat de Majoribus domus fragmentum editum à P. Pithœo in Annalibus Francicis. De bellis autem Pipini in Germania geſtis, videatur Viterbienſis parte Chron. 17. Gaguinus lib. 3. c. 4. Aventinus Annal. Bojor. l. 3.

Nam ſicut Annalium ſcriptores Galliæ tradunt aliquot nunc annis, præter titulum atque nomen, nihil reges habebant, ſed omnis authoritas erat & ſumma rerum penes præfectum regiæ domus. Etenim à ſuperiorum regum virtute prorſus iſti degeneraverant, & voluptatibus dediti, nullam reipublicæ curam ſuſcipiebant. Itaque præfectus Palatii magiſtratum gerebat: & quo major erat ignavia regis, eo plus potentiam iſte ſuam augebat.

Eginhard. in vita Caroli Magni. Sigebert.

Hac demum occaſione Pipinus, qui Childerico regnante, præfectus erat, quum apud Pontificem Zachariam res in diſceptationem veniſſet, ut aiunt, regnum obtinuit.

Eginhard. Regino l. 2. Sigebert. Viterbienſ. parte 17. Chronici.

Hujus rei mentio fit in decreto, quod vocant,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

cant, Gratiani, quod nimirum Papæ liceat regibus abrogare principatum. Sed ejus loci titulus & inſcriptio falſa eſt. Quum enim duo ſint Anaſtaſii Cæſares, neutri poteſt attribui. nam prior ducentis & amplius, alter vero triginta ſeptem annis ante regnavit, quam iſtud accideret: deinde poſteriori ætate nullus fuit Papa Gelaſius.

In recenti juris Canonici editione, auſpicio Gregorii 13 adornata, capitulum hoc non Papæ Gelaſio, ut eſt in vulgatis codicibus, ſed Gregorio Papæ adſcribitur. Is eſt hujus nominis ſeptimus, qui in epiſtola ad Hermanum Metenſem epiſcopum iſta ſcripſiſſe memoratur.

Admonendi cauſa lectores hoc addendum putavi, quo pontificiorum ſcripta prudenter evolvant atque caute. Nec enim uno loco deprehenditur, id eos agere potiſſimum, ut ſuis legibus opinionem vetuſtatis addant, quo plus habeant ponderis & authoritatis.

Regino lib. 2.

Pipinus, præterquam quod Longobardos per Italiam compreſſit, rogatu Pontificis, ut ſupra dictum eſt, bellum quoque geſſit in Saxones, & deinde cum Aquitanis, eorumque ducem captum interfecit: cumque non multo poſt è vita migraſſet, ac illi ſubinde rebellarent, Carolus filius, rex, utrumque bellum vix tandem ingenti labore perfecit.

Gaguin. lib. 3. *c.* 4.

Cum Saxonibus enim totos annos 33 belligeravit: eoque durante bello confecit & alia: nam & Bavariam, Taſſilone duce rebellantem, ſuæ ditionis fecit, & bis contra Longobardos profectus, & in Campaniam uſque progreſſus, omnem Italiam domuit & legibus conſtituit.

Egin-

Eginhard. Regin. l. 2. Sigebertus. Gaguinus l. 4. c. 1. Vrſpergenſis.

Illas etiam Galliæ civitates, quæ ſunt ad Oceanum, & à C. Cæſare vocantur Armoricæ, nunc autem minoris Britanniæ nomine cenſentur, ad officium redegit, quum ſtipendium annuum Franciæ regibus debitum nollent amplius dependere.

Eginh. Cæſar belli Gall. l. 5. Gag. l. 4. c 2. Joan. Leland. Armoria idem ſignificare dicit, quod ſupra mare, in ipſa Brit. lingua. Repetit hoc Guil. Camdenus in Britannia.

In Hiſpaniam quoque profectus cum exercitu feliciter quidem rem geſſit, adverſum Saracenos: rediens autem in ſaltibus Pyrenæis per inſidias graviſſime cæſus fuit à Vaſconibus, Aquitaniæ populo: ſed & Hunnos, qui Pannoniam tunc tenebant, octavo demum anno vicit, & per legatos Bohemiam quoque placavit.

Ioannes Turpin. Eginhard. Antonius titul. 14. c. 2. §. 5. Gaguinus l. 4. c. 1.

Poſtremum vero bellum fuit adverſus Danos, ſive Nordmanos, qui maritimam oram Germaniæ Galliæque magna claſſe vaſtabant.

Eginhard.

His tantis rebus geſtis, effectum eſt, ut Magnus diceretur.

Nithard. Hiſtor. l. 1. Gaguinus l. 4. c. 1.

Cum enim Francorum reges antea ſolum tenerent eam Germaniæ partem, quæ eſt inter Saxoniam & Danubium, interque Rhenum & Salam, adhæc, Sueviam atque Bavariam: ipſe totam Saxoniam adjecit, deinde utramque Pannoniam, Daciam, Iſtriam, Hiberniam & mediterraneam Dalmatiæ partem: cumque item Francorum reges per Galliam te-

nerent eam partem, quæ eſt inter Rhenum & Ligerim, inter Oceanum & mare Balearicum, ipſe omnem Aquitaniam totumque jugum Pyrenæi montis, ad Iberum uſque flumen, &, quod primo loco dictum oportuit, Italiam totam inde ab Alpibus ad extremam uſque Calabriam adjecit: & poſtea quarto Romam profectus, à Leone tertio & ab omni populo Romano ſalutatus eſt Imperator Auguſtus, cum jam annos regnaſſet XXXIII.

Aventinus lib. 4. Eginhardus. Regino l. 2. Sigebertus. Gaguinus lib 4. c. 1. Platina in Leone 3. Sabell. Ennead. 9. l. 9. Blondus decad. 2. lib. 1.

Romanum igitur Imperium, quod eſt ad occidentem ſolem, varie dilaceratum, præſertim ab eo tempore, poſtquam Cæſares domicilium atque ſedem Conſtantinopoli ſibi delegerunt, ut ex iis quæ ſupra commemoravimus apparet, à Carolo Cæſare redintegratum eſt, ac veluti novum corpus colorem atque ſpeciem reſumpſit, tot, tantiſque provinciis ad unius principatum redactis.

Nicephorus, alter ad orientem ſolem Cæſar, factum iſtud indigne quidem tulit, ſed humanitate modeſtiaque ſua Carolus eum delinivit, & miſſis donis amicitiam uterque coluerunt, & utriuſque Imperii conſtituti fuerunt certi limites.

Sigebert. Aventinus lib. 4.

Præter alios conventus, concilium habuit etiam Rhemenſe, in quo decretum fuit inter alia multa, ut Epiſcopi ſacram ſcripturam diligenter evolvant, & Dei verbum annuncient.

3 Tom. concil. pag. 700. Capitulo 14. decretorum hujus Synodi, pag. 701.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Moguntiæ quoque Synodus fuit, anno priuſquam e vita decederet, & ſuperioribus annis alia, Turoni, Cabillone, Arelatæ, de emendatione Eccleſiarum, uti tradunt, qui per id tempus vixerunt.

3 Tom. concil. pag. 693. De Turonenſi Synodo videatur tomus tertius concilior. pag. 682. De Cabillonenſi ibidem p. 686. De Arelatenſi videatur p. 679. Legatur etiam vita Caroli Magni edita à Petro Pithœo, & auctor Annalium Francicorum. Meminit Sigebertus & Gaguinus l. 4 c. 1.

Ludovico deinde filio regni & imperii hærede deſignato, mortuus eſt Aquiſgrani, quod eſt Galliæ Belgicæ oppidum, ſeptuaginta natus annos, poſt Chriſti natalem, anno octingenteſimo decimo quarto, quum per annos fere XIV Cæſar fuiſſet, Germanorum omnium primus ad eam evectus dignitatem.

Eginhard. Friſingenſ. lib. 5. c. 31. Carolo ætatis annos aſſignant LXXII *Eginhard. Gaguinus & alii. Autor Annalium Francicorum* LXXI *adſcribit.*

Ipſo regnante, per Italiam, Germaniam, Galliam, XXI tantum erant civitates, uti vocant, Metropolitanæ: Roma, Ravenna, Mediolanum, Forum Julii, Gradus, Colonia, Moguntia, Salisburgum, Treveris, Rotomagus, Senones, Veſuntio, Lugdunum, Rhemi, Arelatum, Vienna, Tarenteſia, Ebrodunum, Burdegala, Tarones, Bituriges.

Eginhard. in vita Caroli Magni. Sigebert. Metropolis ex μήτηρ & πόλις, id eſt, matrix & urbs, juncto nomine dicitur ea civitas, unde colonia deducta eſt. Ulp. l. 4. §. 4. D. de officio proconſulis Epheſum Metropolim appellat: Iſiodorus τȣ̃ μέτρȣ, id eſt, menſuræ, fictum

vocabulum tradit, quod & Diſtinct. 21. aſſeritur, ſed falſo. Denique Metropolis ad extremum dictæ ſunt matres urbium, ſive capita provinciæ, ut l. 1. 6. de Metrop. Berytho, & apud Solinum & Marcell.

Ejus parens Pipinus exarchatum, Longobardis ereptum, Epiſcopi Romani fidei commiſerat, ut ſupra diximus, quemadmodum quidem memoriæ proditum eſt: ipſe vero plane illis dediſſe eum fertur; quod tamen in dubium à multis vocatur.

Regino l. 2.

Qui fuit ei familiaris, & ſcriba juratus, Eginhardus, divi Petri, quam vocant, Eccleſiam Romæ, præ cæteris ei valde caram fuiſſe, magnamque vim auri, argenti, gemmarum, illuc deportatam, & plurima Pontificibus ab eo munera eſſe miſſa, ſcribit: nam hoc illum inprimis egiſſe diligenter, ut ipſius opera ſtudioque urbs Roma veteri polleret authoritate, & ſancti Petri Eccleſia, non ſolum ipſius eſſet incolumis tutaque patrocinio, ſed etiam opibus inter alias maxime floreret. Hæc ille duntaxat: quod vero tot tamque potentes urbes dederit, quæ ditionis erant imperii, ne verbum quidem: imo, quum à quarta in Italiam profectione factus eſſet Cæſar, urbis Romæ & pontificis, & totius Italiæ, non publicas tantum, ſed Eccleſiaſticas etiam res & privatas ordinaſſe ſcribitur.

Eginhardus vel Einardus, ſcriptor vitæ Caroli Magni, ejuſdem Imperatoris, non Cancellarius tantum, ut Trithemius, verum etiam gener fuiſſe ſcribitur. Videatur Jacobus Curio libro 2. Chronolog. item Juſtus Reuberus initio Tomi ſui hiſtoriarum Germanic.

Etenim cum nondum eſſet Cæſar, ſed Fran-

ciæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ciæ tantum rex, debellato Longobardorum rege Deſiderio, ſicut diximus, Romam venit, & concilium habuit, in eoque, ſicut ipſorum libri dicunt, Adrianus primus totaque Synodus, eligendi pontifices & ordinandi ſedem, ut vocant, Apoſtolicam, & Epiſcopos confirmandi jus atque poteſtatem ei conceſſit.

Sigebert. Diſt. 36. c. Hadrianus Papa. Blondus Decad. 2. lib. 1. Gaguinus l. 4. c. 1. Aventinus Annal. l. 4.

Multas Carolo tribuit & principe viro dignas virtutes Eginhardus, temperantiam, modeſtiam, frugalitatem, ſtudium religionis, doctrinam, eloquentiam, & non Latinæ tantum, ſed & Græcæ linguæ cognitionem: adhæc, ſummam curam ac diligentiam in educandis, & ad eaſdem res inſtituendis liberis.

Pariſinam quoque traditur Academiam inſtituiſſe, tum ſua ſponte, tum Albini præceptoris impulſu, quem habuit in diſcendis artibus magiſtrum, ſicut Eginhardus dicit.

Vincentius in Speculo hiſtoriali l. 24. Sabellicus Ennead. 8. l. 9. Gaguinus l. 4. c. 1. Jacobus Middendorpius l. 2. Academ. orbis Chriſtiani. Curio l. 2. Chronol.

Menſibus etiam nomina Germanica dedit & ventis duodecim, quibus etiamnum utimur: quum ante id tempus, ut idem ſcriptor ait, Francones partim Latinis, partim uterentur barbaris.

Eginhard. Sigebertus. Vrſpergenſis. Albertus Stadenſis.

Hucuſque veluti præfatus de Germanis, deque Carolo, paucis percurram deinceps, & oſtendam, quemadmodum hæc ipſa imperii Romani pars, quæ eſt ad occidentem ſolem, à Carolo vix demum reſtituta & recollecta, rur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ſus interiit, & in varias diviſa provincias facta ſit multorum ditionis, qui veluti peculium ſuum illas poſſident, nec fontem ipſum, unde manarunt, agnoſcunt; ita quidem, ut illud auguſtum, & tantopere celebratum Imperii Romani faſtigium, nihil aliud ſit hodierno die, quam tenuis quædam magni corporis umbra, poſtquam ex tam immenſa mole redactum eſt ad unicam Europæ particulam, Germaniam. Poſtremo, quemadmodum hanc Imperiorum viciſſitudinem & occaſum Romanæ Monarchiæ Daniel prænunciaverit, breviter exponam.

Ludovicus ergo, Caroli filius, alter Imperator Germanus, cum Cæſare Græco Leone Armenio renovavit amicitiam: cumque ipſius regni anno tertio mortuus eſſet Leo Papa, ſucceſſor Stephanus quartus, in Galliam profectus, Rhemis eum conſecravit.

Annales Gallici Mathematico auctore. Sigebert. Friſingenſ. lib. 5. cap. 32. Viterbienſ. cap. 17. Chron.

Hunc excepit Paſchalis: & quia Cæſaris autoritas non intervenerat, ille per legatos diligenter atque ſollicite factum purgans, pontificatum ſibi prorſus invito dicebat eſſe obtruſum.

Annales Gallici. Annon. l. 4. c. 103. Gaguinus l. 4. c. 2. Æmylius l. 3. vita Ludovici edita à P. Pithœo.

Libri Pontificii habent, Ludovicum Cæſarem Paſchali, cæteriſque poſt eum, & confirmaſſe poſſeſſionem bonorum, & electionem permiſiſſe liberam, ut, quem omnes Romani judicaſſent eo munere dignum, is pro Pontifice haberetur. Quantum fidei ſit ejuſmodi ſcriptis tribuendum, non video: ſic enim inter ſe diſ-

ſident,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ſident, ſic nullo ſunt ordine perſcripta, ut, quid ſequendum ſit, intelligi non poſſit.

Diſt. 63. cap. Ego Ludovicus. Carolus Molinæus ICtus Bibliothecarium, Pontificum Romanorum fautorem & domeſticum, hujus capituli auctorem eſſe, & ob id tanquam homini ſuſpecto minime credendum, ſcribit.

Filios Ludovicus habuit tres: Lotharium, imperii & regni conſortem allegit: Carolum, qui Pipino fratri mortuo ſucceſſit, Aquitaniæ: Ludovicum Bavariæ præfecit.

Regino l. 2. Annales Gallici: Viterbienſis. Æmylius l. 3. Blondus l. 3. decad. 2.

Conjuratione facta, captus à filiis & regno privatus, Compenii oppido Sueſſionum, ad monaſticum vitæ genus fuit detruſus.

Hiſtoria hujus exauctorationis peculiari ſcripto expoſita eſt, quod Petrus Pithœus edidit. Videatur etiam Theaganus Chorepiſcopus Trevirenſis libro de geſtis Ludovici Imp. Item vita Ludovici incerto auctore, edita ab eodem Pithœo. Meminit Gaguinus l. 4. c. 2. & ſeqq.

Galliæ ſcriptores Annalium tradunt, proceres Eccleſiaſticos, quorum ille faſtum atque luxum coërcere volebat, habitis Aquiſgrani comitiis, hanc ei concitaſſe turbam, & filios, ut facinus tam impium auderent, impuliſſe.

Annales Gallici. Sigebert. Faſtus ſacerdotum coërciti meminit Gaguinus lib. 4. c. 2. Videatur 3. tomo conciliorum Synodus Aquiſgranenſis pag. 820. Dejectionis vero longe aliam cauſam, uxoris videlicet incontinentiam atque efferatam libidinem Regino l. 2. adfert. idem habet Viterbienſis, de quibus tamen criminibus ſeſe publice purgavit, teſte Nichardo, lib. 2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Liberatus autem ſexto poſt menſe, maximo populi deſiderio, regnum & omnia recuperavit.

Annales Gallici lib. 4. c. 2.

Quia locus ita fert, notandum hic eſt obiter, multa fuiſſe per Galliam habita concilia nationis. Nam proximum ab illo, quod diximus, Aquenſi, Trojæ fuit, oppido Campaniæ: Deinde Rhemis, Gergoviæ, Turoni, Digeone, Lutetiæ, Lugduni, Viennæ, Avenione, Avarici, Aureliæ, & quidem iiſdem in locis plura.

Vide Joan. Marii Belgæ librum de ſchiſmat. & conciliis, parte 2. c. 5. & ſeqq.

Cum enim ſtatus rerum ita poſceret, ipſi reges ordinem Eccleſiaſticum cæteroſque proceres convocabant, ut publicis incommodis mederentur.

Contrarium fieri oportere docet Gratianus Diſt. 16. c. Synodum, c. Regula veſtra, c. Nec licuit, c. Multis denuo, c. Concilia ſacerdotum. Legatur Bellarminus tomo 1. parte 1. libro 1. capite 12. de conciliis.

Ad hunc modum Ludovicus XII, qui cum Julio II graves exercuit inimicitias, Turoni concilium habuit atque Lugduni, ſalutis anno MDX & XI.

Hubertus Vell. appendice ad Gaguinum c. 4. Ioan. Marius de ſchiſmat. & concil. parte 2. c. 25.

Nunc ad inſtitutum. Ludovico mortuo, Metique ſepulto, ſucceſſit Lotharius, cui bellum fuit cum fratribus. quo demum ſedato, & nova facta diviſione, Ludovico Germania ceſſit, Galliæque pars; inde à Moſa uſque ad Rhenum: Carolo autem obvenit Gallia, inde ab Oceano Britannico & Pyrenæo ſaltu uſque ad Moſam. Lotharius, præterquam quod Cæſar eſſet,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

eſſet, Italiam & Narbonenſem quoque provinciam obtinuit.

Gaguin. l. 5. c. 1. Regino l. 2. Sigebert. De diſſenſionibus filiorum Ludovici Pii, exſtant lib. 3. Nichardi Angilberti F. Caroli Magni ex Bertha filia nepotis. Videatur etiam Friſing. l. 5. c. 5. Helmoldus l. 1. c. 4.

Ei ſuceſſit filius Ludovicus ſecundus, qui Saracenos in Italiam irruentes repreſſit.

Regino l. 2. Sigebert.

Eo regnante, Papa fuit inter alios Adrianus II. non quidem aſſentiente Cæſare, ſicut ipſorum habent libri, creatus à nobilitate Romana, civibus atque clero, quem vocant. Nam licet eſſent in urbe Cæſaris legati, tamen ad electionem vocati non fuerunt: cumque graviter id & moleſte ferrent, reſponſum eis fuit, nullo hoc factum eſſe Cæſaris contemptu, ſed cautione quadam in poſterum, ne videlicet, quum eſt creandus Papa, mos ille, Cæſaris expectandi legatos, tanquam neceſſarius inoleſcat. Eo reſponſo non ſolum illos fuiſſe placatos, verum etiam officii cauſa demiſſe pontificem ſalutaſſe tradunt.

Diſt. 63. cum Hadrianus. Hoc moliti ſunt Romani Pontifices, ut principes omnes jure in eligendis Epiſcopis privarent, quemadmodum Synodus octava Conſtantinopolitana ſub hoc Adriano habita, id teſtatur, canone 22. tomo 4. concil. p. 9.

Hic autem videre licet mirabilem quandam in ipſorum ſcriptis varietatem & inconſtantiam. Etenim, ſi Ludovicus primus liberam eis electionem conceſſit, uti ferunt, & paulo ſupra dictum eſt, cur ejus nepos Ludovicus II injuriam ſibi factam eſſe putabat? Sed quoquo modo res habeat, titulus quidem ejus decreti,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

quod eſt in centonibus Gratiani, manifeſte falſus eſt. Nam Gregorio quarto tribuitur; cum is viginti duobus annis è vita deceſſerit ante, quam Adrianus II fieret Pontifex. An hiſtoriam ſcripſit mortuus eorum, quæ poſt acciderent?

Diſt. 63. cap. Ego Ludovicus.

Ante Adrianum proximus fuit Nicolaus primus, cujus exſtat ad Michaëlem Imperatorem Græcum epiſtola valde prolixa, de ſua in omnes Eccleſias poteſtate. Nam Conſtantinopoli fuit ab Epiſcopatu remotus Ignatius, & inſtitutus Photius, inconſulto Epiſcopo Romano: ſed & ejectæ ſtatuæ. Clamat ergo contra, quam vehementiſſime poteſt: exſtant etiam ejus decreta plurima, plena majeſtatis Papalis.

3 Tom. concil. p. 906. Zonar. tom. 3. Decreta hujus Nicolai Pontificis ex Gratiano collecta ſunt, & in 20. titulos diſpertita à Joanne Cochlæo.

Carolus Galliæ rex, ut ſupra diximus, magna celeritate proficiſcitur in Italiam, reſiſtente licet altero fratre natu majore Ludovico Germaniæ rege, & à Joanne octavo Romano pontifice conſecratur.

Friſing. lib. 6. c. 6. Gaguinus l. 5. c. 1.

Secundo profectus in Italiam rogatu Pontificis, ut Saracenis, qui Campaniam rurſus invaſerant, reſiſteret, Mantuæ mortuus eſt.

Regino lib. 2. Carolus veneno, à Sedechia Judæo propinato, interemptus eſt. Regino. Sigebertus. Gaguinus l. 5. c. 1.

Ludovicum filium habuit ſucceſſorem, cognomine Balbum: ſed is per biennium modo præfuit.

Sigebert. Gaguinus l. 5. c. 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Ab eo imperii Romani ſumma venit ad Carolum Craſſum, Ludovici Germaniæ regis filium, qui duobus, quos habebat, fratribus mortuis, Germaniam omnem & Italiam & Galliam obtinuit, & Saracenos Italiam vexantes profligavit, & belligeratus aliquandiu cum Nordmannis, inferioris Germaniæ populo, Galliam Belgicam vexantibus, eam Galliæ partem illis demum conceſſit, quæ nomen illorum ad hoc uſque tempus retinet.

Regin. lib. 2. Friſing. l. 5. c. 8. Prodoardus in Chronico. Sigebertus. Gaguinus l. 5. c. 4. Sunt autem Nordmanni iidem cum Danis, ut ex Adamo Bremenſi Albertus Stadenſis refert. Heymoldus l. 1. c. 2, ex Danis Senonibus & Norveis collectam fuiſſe multitudinem, ſcribit.

Poſt hunc fuit Arnolphus, Cæſar, fratris filius, egregius princeps. In Italiam profectus, ut Formoſum Pontificem Romanum ab adverſariis liberaret, Romam capit, & in ſeditionis autores vindicat.

Regin. l. 2. Liviprandus Ticinenſis lib. 1. c. 8. Friſingenſis lib. 6 c. 13. Viterbienſis.

Ipſo rerum potiunte, Hungari ex Scythia pulſi in Pannoniam ruunt, & Ludovico III, Arnolphi filio, Cæſare, in Germaniam progreſſi, & non procul à Læcho flumine, inſigni victoria potiti, Bavariam, Sueviam, Franciam, Saxoniam, cædibus, rapinis & incendiis vaſtant.

Livipran. l. 1. c. 5. & l. 2. c. 1. 2. Regino lib. 2. Sigebert. Regino l. 2. Urſperg.

Arnolpho Cæſare, Triburiæ, quod fuit ad Mœni ripam oppidum aliquando concilium eſt habitum XXII Epiſcoporum Germaniæ, & inter alia multa decretum, ut ſepultu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ram mortuorum nemo vendat, & ne quis laïcus, uti vocant, in templo ſepeliatur.

4 *Tom. concil. p.26. Regino lib. 2. c. 13. quæſt. 20. in Eccleſ. Canone 16. & 17. p. 12.*

Ad hoc tempus magnum exarſit incendium per Italiam. Berengarius enim & alii quidam Longobardiæ proceres, multis ornati beneficiis à Carolo Calvo, conjurarunt adverſus Galliam, quo tempore Carolus Craſſus imperabat: ſed cum fruſtra molirentur, ad Italiam animum adjiciunt, & inter ſe diu multumque conflictati, ſicut fieri ſolet, magnis cladibus illam afficiunt.

Luitprandus l. 1. c. 6. Regino l. 2. Sigebertus. Blondus decad. 2. l. 2.

Tandem Berengarius victor, Italiæ regnum obtinuit, & Ludovicum Cæſarem, eo cum exercitu profectum, ubi cepiſſet, exoculaſſe ſcribitur.

Friſing. l. 6. c. 14. Ludovicus hic excœcatus à Berengario, non Arnolphi Imperatoris filius & ſucceſſor fuit: ſed Boſorius Burgundiæ regis ex Hermingarda filia Ludovici II Imperatoris nepos, qui invitatus in Italiam, & contra juramentum agens, hoſti tandem proditur, & Veronæ crudelibus ſuppliciis excarnificatur. Regino libro ſecundo. Sigebertus.

Hoc etiam tempore, ne quid omnino calamitatis deeſſet, Saraceni, Aphri & Hungari immaniſſime vaſtant Italiam.

Luitprand. l. 2. c. 12. Sigebert. Antonius ſecunda parte hiſtoriar. tit. 15. c. 16.

Cumque ſub Berengariis, Hugone, Rudolpho, Lothario, Alberto, & quibuſdam aliis, tam eſſet funeſtus & miſerabilis pulcherrimæ regionis ſtatus, atque in his turbis mortem obiiſſet Ludovicus Cæſar: Germani, Saxones præ-

ſertim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ſertim atque Francones, Cæſarem ſalutabant Othonem, Saxonum & Thuringorum principem: ſed is ætate gravis, autor ipſis fuit, ut Conradum Franconiæ ducem ſumerent. qui Cæſar factus, pleraque omnia faciebat de conſilio Othonis: ac deinde Othone mortuo, cum & ipſe graviter ægrotaret, convocatis ex nobilitate primis, orabat, ut Othonis filium Henricum, tunc abſentem, pro Cæſare agnoſcerent. Is eſt Henricus vulgo dictus Auceps.

Widechin. lib. 1. Dith. l. 1. Luitprand. lib. 1. c. 7. Sigebert. Auceps nomen unde factum, indicat Viterbienſis.

Itaque videmus, quemadmodum à Francis & à Caroli familia ſplendor & dignitas Imperatoria pervenerit ad domum Saxonicam.

Roſuita in Panegyrico.

Hi duo Cæſares, Conradus & Henricus, ab Epiſcopo Romano non fuerunt conſecrati, ſicut vocant, ideoque prætermittuntur à nonnullis: & Henricus quidem oblatam à Papa conſecrandi ceremoniam neglexiſſe fertur, quod bonorum virorum judiciis atque ſuffragiis contentum ſeſe diceret.

Crantzius l. 3. c. 4. Saxon. Widechin. 1.

Aliquanto poſt Arnolphus Malus, Bavariæ dux, rei ſummam ad ſe traducere cogitabat. & collectis utrimque copiis, cum ad Ratisbonam eſſent ambo exercitus expediti, Cæſar illum ad privatum colloquium evocat, & commemorans, quemadmodum à pleriſque Germaniæ populis eſſet creatus Cæſar, dehortatus etiam ne tot hominum millia, in quibus plerique eſſent innocentes & ignari cauſæ belli, velit periclitari, flexit ejus animum, atque ita diſceſſum eſt ab armis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Widechin. lib. 1. Livipran. lib. 2. c. 7. Friſingenſis l. 6. c. 16. Vrſpergenſis.

Burchardus etiam Sueviæ dux rebellarat, ſed territus potentia Cæſaris, in deditionem venit.

Hungari Saxoniam denuo vaſtabant: capto autem ipſorum duce, novem annorum pacti ſunt inducias.

Widech. l. 1. Regino l. 2. Sigebertus.

Cæſar deinde ad militiam inſtituto ſuo populo, Dalmatas debellat, Pragam urbem, & Wenceſlaum Bohemorum ducem capit, & vectigalem ſibi facit Bohemiam: Hungaros, finitis induciis denuo in Saxoniam irruentes, maximo prælio vincit, & tributum, quod illis pendebant Saxones, in egenos diſtribuit.

Liviprandus l. 2. c. 9. Sigebertus.

Erat ejus conſilii, proficiſci Romam, ſed valetudine impeditus, filium ſuum natu majorem Othonem, imperii deſignat hæredem. Is cum Bohemis, qui tum rebellabant, multis annis belligeravit: Hungaros etiam, cum apud Vangiones trajecto Rheno Franconiam eſſent ingreſſi, Saxoniam inde populaturi, cædit atque fugat: Burgundiam ſibi ſubjugat: in Italiam deinde profectus magno cum exercitu, & debellatis Berengariis, alteram uxorem ibi ducit Adelheydam.

Liviprandus l. 4. c. 7. & l. 6. c. 6. Sigebertus. Widechindus l. 3. Dithmarus Merſeburgenſis l. 2. Roſuitha in panegyrico. Regino l. 2. Friſingenſis l. 6. c. 19.

Id ægre ferens Luitholdus filius, inſidias illi ſtruit, & paſſim multos habuit conſilii ſui adjutores, ac in his Conradum Sueviæ ducem, ſororium ſuum: verum obſeſſus à patre Ratisbonæ,

næ, & in anguſtias redactus, veniam ſupplex petit, & impetrat.

Widech. in l. 2. Regino l. 2.

Poſt hæc, Hungari, vaſtata Gallia, majore, quam unquam antea, multitudine in Germaniam irrumpunt, & prope Vindelicorum Auguſtam, in ea planitie, quæ nomen habet à Læcho flumine, caſtra faciunt. Eo Cæſar profectus cum Saxonibus, Francis, Suevis, Bavaris, Bohemis, poſt ancipitem multamque pugnam, ad internecionem prope cecîdit hoſtem, aliquot ipſorum regulis in crucem actis.

Widech. lib. 3. Dith. l. 2. Bonfinius decadis 1. *l.* 10.

In Saxoniam reverſus, ac rebus ibi conſtitutis, in Italiam denuo ſuſcepit iter: ſed ante profectionem Othonem filium ſuum imperii collegam deſignavit.

Dith. l. 2. Liviprand. l. 6. c. 6. & ſeqq.

Ubi tandem Romam venit, concilium habuit, eique præfuit, & Joannem XII, propter crimina loco removit, & Leonem, ejus nominis octavum inſtituit.

Roſuitha in Panegyric. Luitprand. lib. 2. Regino lib. 2. Sigebertus. Friſingenſis lib. 6. cap. 13.

Ejus exſtat inſertum juri Pontificio decretum, ubi Adriani primi exemplo conferre ſe dicit Othoni Cæſari, ejuſque ſucceſſoribus in perpetuum, eligendi Papam, ordinandi ſedem Apoſtolicam, & Epiſcopos confirmandi facultatem. ſimul graviſſimam pœnam iis conſtituit, qui non expectata Cæſaris approbatione, conſecrant Epiſcopos. Et alterum decretum, ſuperioribus aliquot contrarium.

Diſt. 63. cap. in Synodo congregata, Mendacem oportet eſſe memorem.

Sub-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Subjungitur poſt formula jurisjurandi, quo Joanni Papæ ferunt Othonem Imperatorem ſeſe devinxiſſe: verum, quis ille fuerit Joannes, & quotus ejus nominis, quotus etiam Otho, non additur. Sed profecto mirum eſt, res tam arduas tantique momenti tam eſſe negligenter conſcriptas. Quod ſi primus Otho ſic jurarit, eſt, quod ei ſtatim poſſet objici. Quum enim in ea quam diximus, formula juret inter alia, fore, ut nullum Papæ creet vitæ periculum, nec honorem etiam atque dignitatem abroget; quomodo conſiſtet, quando Joannem, ſicut diximus, loco dejecit, & alterum inſtituit? conciliet iſta qui poteſt.

Diſt. 63. c. 34. Tibi Domino Joanni.

Otho, propter motus, iterum in Italiam contendit, & rebus compoſitis domum revertens ad initium Maii mortuus eſt, & Magdeburgi ſepultus, anno ſalutis nongenteſimo ſeptuageſimo quarto. Propter rerum geſtarum amplitudinem & præſtantem virtutem vocatur Magnus.

Widech. lib. 3. Dith. cap. 2. Helmoldus Buzovienſis l. 1. c. 6.

Othoni ſecundo rebellabat Henricus Bavariæ dux. verum armis fuit ad officium adductus.

Sigebertus.

Erat tum Galliæ rex Lotharius. Fratrem hujus Carolum, Lotharingiæ ducem Cæſar conſtituit, ea lege, ut eſſet Imperii beneficiarius. Nam provinciam hanc à Carolo Simplici, Galliæ rege, Cæſar Henricus obtinuerat, ut tradunt Annales, & ad poſteros ordine tranſmiſit.

Sigebert. Reginonis continuator.

Hoc ipſum autem ægre ferens Lotharius, collecto repente exercitu Aquiſgrani celeriter accur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

accurrit, & inopinantem Cæſarem fere oppreſſerat. Cæſar eam contumeliam ulturus, cogit manus, & Lutetiam uſque progreſſus, magna & illata, & accepta clade, pacem demum fecit.

Dithmarus lib. 3. Sigebert. Wilhelmus Nangius in Chronico ſuo ad annum 977. Gaguinus lib. 5. c. 6.

Domum reverſus & inde Romam profectus, Græcis, qui Calabriam & Apuliam tenebant, bellum fecit: ſed amiſſo exercitu, per mare fugiens, & interceptus à piratis, cum non agnoſceretur, depenſa pecunia dimiſſus eſt: ac Romam ubi revertit, cum reliquis copiarum Beneventum obſidet, capit, incendit. neque multo poſt in prælio cum Græcis & Saracenis, telo ſauciatus, deceſſit è vita, Romæ ſepultus.

Sigebert. Dith. lib. 3. Viterbienſis parte Chron. 17. hunc Bythonem Sanguinarium appellatum ſcribit, ſicut & aliis Pallida mors Saracenorum, dictus eſt.

Ei ſurrogatur, voluntate procerum, Otho filius, inauguratus Aquiſgrani. Papam ille conſtituit Brunonem, hominem Germanum, Gregorium quintum. Creſcentius autem Conſul Romanus, Joannem Epiſcopum Placentinum obduxit illi adverſarium: ubi Romam ergo Cæſar venit, Creſcentium ſocioſque gravi & ignominioſo ſupplicio afficit. Joannem autem, ejus nominis XVII, oculis privat.

Dith. lib. 4. Lambertus Schafnaburgenſis. Sigebertus.

Et, quia propter ſucceſſionem Imperii perpetuæ erant turbæ, conſtituit, adjutore pontifice, ut certi Germaniæ principes viri jus & poteſtatem deinceps haberent eligendi Cæſares: ne quis videlicet dignitatem illam, velut hære-

ditariam poſthac invaderet: decretum hoc incidit in annum poſt Chriſti natalem circiter milleſimum.

Martinus Polonus in Chronicis. Leopoldus de Babenberg, de juribus regni & imperii, c. 2. Rodolphus de Columna, de tranſlatione imperii. Marſilius Patavinus de tranſlatione imperii c. 11. Nicolaus Cuſanus de concordantia catholica, l. 3. c. 4. Antonius hiſt. part. 2. titul. 16. cap. 4. Platina in vita Gregorii. aliique infiniti. Verum ab iſtis diſſentiunt Aventinus l. 5. Annalium Bojorum. Iacobus Curio lib. 2. rerum Chronolog. Onuphrius lib. 4. de Comitiis Imperatoris. Caſpar Peucerus lib. 4. Chronici.

Regnabat tum in Galliis Robertus, vir pacis amans & literarum. Annales eum celebrant, quod templa multa conſtruxerit & magnifice dotarit, quodque Romam adierit religionis cauſa.

Gaguin. l. 5. c. 9. Roberti Galliarum regis inſignis pietas: quippe, qui aliquot ſacra cantica, quorum adhuc in Eccleſia uſus eſt, conſcripſit. Vt: Spiritus ſancti adſit nobis gratia. Item de nativitate Chriſti: Iudæa & Ieruſalem. Item de S. Petro, Cornelius Centurio: Item Collecta de martyribus: Concede nobis Domine. Legatur Helgundus Floriacenſis in vita Roberti regis.

Poloniæ duci, Boleſlao regiam dignitatem Otho Cæſar & immunitatem tribuit, ut ipſorum habent Annales. Eſt igitur hoc illius regni principium.

Mechovius in Chronico Polon. Martinus Cramerus l. 3. Hiſtor. Polon. Curæus Annal. Sileſiæ parte 1. Crant. Saxoniæ l. 4. c. 33. His fide dignis ſcriptoribus contradicens Bodinus l. 1. c. 9. Reipubl. impudenter ſcribit:

Po-

Polonos ſceptra regia ſibi ab Imperatoribus German. oblata recuſaſſe.

Ex Italia domum rediens Otho, in itinere mortuus eſt.

Dithmarus lib. 4. Hermannus Contractus. Propter ſingularem prudentiam, & ingenium excellens, Mirabilia mundi nominatus eſt, teſte Viterbienſi.

Poſt eum fuit Cæſar Henricus, ejus nominis ſecundus, Bavariæ dux, Othonis Magni, Saxonum ducis atque Cæſaris, propinquus.

Dith. lib. 5. Viterbienſis.

Is pacatis in Germania rebus, & adverſariis partim humanitate ſumma deductis ad amicitiam, partim debellatis, Italiam acceſſit, & Saracenis ereptam Apuliam Imperio reſtituit.

Dith. l. 6. Hermannus Contractus.

Conſecratus deinde à Benedicto VIII, miſſo exercitu in Germaniam, ipſe per Sequanos profectus, in colloquium venit cum Roberto Gallorum rege, firmata utrinque amicitia.

Sigebertus. Hedio parte 3. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lib. 9. c. 3. eos, de Eccleſiæ ſtatu corrigendo, quidve cum Romano præſule acturi eſſent, cum Patavii conveniſſent, conſilia contuliſſe ſcribit.

Fuit hic Eccleſiaſticis admodum gratus Cæſar, quod plurima in ipſos beneficia conferret.

Vrſpergenſis. Hinc ab Helmoldo lib. 1. cap. 16. Pii cognomento ornatur. Hartman. Schedel. in Chronico Humilem vocat.

Henrico mortuo, cum inter principes Electores non conveniret, interregnum fuit aliquandiu: demum ſucceſſit Franconiæ dux, Conradus. Is Hungariæ regem Stephanum ad pacis conditiones adegit, & compoſitis Ger-

maniæ rebus, in Italiam, ubi ad defectionem plerique ſpectabant, contendit.

Vrſpergenſis.

Et primo quidem Mediolanum obſidet, poſtea Romam profectus, & à Joanne XXIII conſecratus, acclamante populo, ſalutatur Auguſtus. Mulctatis demum iis, qui res novas moliebantur, Italiam pacavit: & in Germaniam reverſus, cum denuo per Italiam novi motus orirentur, profectus illuc, in conjurationis authores animadvertit: in his erat Archiepiſcopus Mediolani. nec prius conquievit, quam omnia ſuæ ditionis feciſſet.

Viterbienſis. Sigebertus. Vrſpergenſis.

His rebus perfectis, domum reverſus, Trajecti, quod eſt ad Batavorum fines oppidum, mortuus eſt.

Friſing. lib. 6. cap. 31.

Succeſſorem habuit de principum voluntate filium Henricum, ejus nominis tertium, qui Bohemos rebellantes domuit, & vectigales fecit.

Friſing. lib. 6. cap. 32. Viterbienſis 17. parte Chronici.

Hungariæ regem Petrum, à ſuis ejectum, aliquoties reſtituit, totamque regionem pacavit, etſi non ſine magna ſuorum cæde.

Sigebertus. Schafnaburgenſis. Vrſpergenſis Contractus. Michaël Ritius de regibus Hungariæ l. 2. Bonſin. decad. 2. l. 2.

Romæ tum erant permagni tumultus, quia de pontificatu tres contendebant, & malis artibus omnia tentabant: Benedictus IX. Sylveſter III. Gregorius VI. Ejus rei cauſa Cæſar eo profectus, & per obſidionem urbe capta, conventus agit, & Bambergenſem Epiſcopum Suitgerum conſtituit Papam: qui muta-

to nomine dictus eſt Clemens ſecundus, à quo deinde fuit ipſe conſecratus.

Friſingenſis lib. 6. c. 32. & 33. Viterbienſis. Sigebertus. Schafnaburgenſis. Urſpergenſis Contractus. Sabellicus l. 2. Enneadis 9. hos Pontifices tria rerum monſtra appellat.

Tunc cives denuo jurarunt in creando Papa, nihil, niſi de Cæſaris arbitrio ſeſe facturos. Pacata iterum Italia, cum in Germaniam veniſſet Cæſar, mortuus eſt Clemens Pontifex, & Bambergæ ſepultus. Quo cognito, Cæſar Bopponem, Friſingenſem Epiſcopum, illis conſtituit Papam. Is eſt Damaſus I I. Cumque & hic non amplius viginti tres dies præfuiſſet, mortuo ſuffectus eſt, mandato Cæſaris, Tullenſis Epiſcopus, Leo IX.

Sigebertus. Platina in vita Clementis I I. Boppo hic Othoni Friſingenſi eſt Patriarcha Aquileienſis l. 6. c. 33. H. Contractus Brixienſem Epiſcopum vocat.

Hujus exſtat pars quædam epiſtolæ, qua dicit, Epiſcopo, Presbytero, Diacono non licere cauſa religionis uxorem deſerere, ſed æquum eſſe, ut, quæ neceſſaria ſunt ad tolerandam vitam, ei ſubminiſtret: veruntamen ut cum ea det operam liberis, minime licere; quum Paulus dicat, ſibi quoque liberum eſſe, non minus quam reliquis Apoſtolis, uxorem circumducere: quod quidem ille ſic interpretatur, Apoſtolis ideo fuiſſe præſto ſemper uxores, ut ab iis, quos Chriſti religionem atque fidem mariti docebant, una cum ipſis alerentur, non autem ut conjugii munus exercerent, & in complexum venirent: nam idcirco Paulum circumducendi verbo, non amplectendi, voluiſſe uti.

Contra epiſtolam Nicetæ Abbatis. Diſt. 41.

cap. omnino. 1 *Corinth.* 3. *De Niceta, ejuſque contra Romanos ſcriptis, videatur Sigebertus Gemblacenſis ad annum Chriſti* 1504. *Martinus Chemnitius parte* 3. *concilii Tridentini, eum non Græcæ, ſed Latinæ Eccleſiæ membrum fuiſſe autumat, licet Græcus natione fuerit.*

Anno ſupra milleſimum quinquageſimo Roma Leo profectus, concilium habuit Epiſcoporum XLII Moguntiæ, præſide Cæſare.

Friſingenſis l. 6. *c.* 33. *Schafnaburgenſis. Hermannus Contractus. Urſpergenſis. Crantzius Saxon. l.* 4. *c.* 34.

Triennio poſt mortuus, Eiſtetenſem Epiſcopum, Gebehardum, ita volente Cæſare, ſucceſſorem habuit. Is fuit Victor II.

Urſpergenſis. Lambertus. Schafnaburgenſis. Continuator Contracti.

Cæſar in Italiam profectus, ac ibi rebus compoſitis, in Germaniam reverſus, cumque Galliarum rege Henrico, ejus nominis primo, collocutus, in Saxonia mortem obiit, ſepultus autem Spiræ. Morienti aderat Papa, multique alii proceres.

Lambertus. Schafnab.

Erat ei filius Henricus, adoleſcentulus admodum, ſed jam antea deſignatus Cæſar: adminiſtratio autem penes matrem erat, & Epiſcopum Auguſtanum.

Friſing. lib. 6. *c.* 24. *Schafnaburgenſis. Sigebertus.*

Non multo poſt moritur etiam Victor II Papa, quum paulo amplius biennio præfuiſſet: ei ſucceſſit Fridericus, è familia Lotharingica, dictus Stephanus IX. Eo paucis poſt menſibus extincto Florentiæ, Benedictus quidam, auxilio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

lio ſuorum, inconſulto Cæſare, Papatum invaſit, ejus nominis decimus. Romani hoc factum minime probant; ſuique purgandi cauſa miſſis ad Cæſarem legatis, quam ipſius parenti fidem præſtitiſſent, eandem ei quoque deferunt, & ut legitimum aliquem Pontificem conſtituat, orant. Itaque dejecto Benedicto, Florentinum Epiſcopum Gerhardum Cæſar illis tribuit, qui fuit Nicolaus II.

Schafnaburg. Continuator Contracti. Autor vitæ Henrici IV.

Rempublicam geri per fœminam, Cæſaris matrem, ut ſupra dictum eſt, Germaniæ principes moleſte ferebant: quapropter inventa ratio fuit, ut ab illa diſtraheretur filius: quo facto, rei ſumma penes Moguntinum & Colonienſem Archiepiſcopum inprimis erat. Ab his nonnunquam adhibitus Bremenſis Archiepiſcopus Adelbertus, mire gratioſus regi adoleſcenti fuit: cumque ſolus illum poſſideret, bona ſacra ſibi ſuiſque diſtribuit, Abbatias inprimis; &, ut minori flagraret invidia, Cæſari perſuaſit, ut aliis etiam principibus illas conferret.

Schafnab. Urſpergenſ.

Interea Nicolaus II moritur, cui Parmenſem Epiſcopum Cæſar ſubſtituit: & quia ſenatui Romano nihil communicaverat, ideoque ad turbam res ſpectabat, Lucenſis Epiſcopus fuit electus, Alexander II. Dimicatum quidem fuit inter eos acerrime, ſed Alexander tamen, ſuperior armis, rem obtinuit.

Friſingenſis l. 6. c. 34. Sigebertus.

Bremenſis Archiepiſcopus, quum ſolus adminiſtraret apud Cæſarem omnia, collegas in ſe concitavit Epiſcopos, ab iiſque demum fuit ejectus. & quanquam loco deinde reſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

tutus fuit, tamen non diu ſupervixit. & Cæſar, neceſſitate coactus, quum de Reipubl. ſtatu plerique omnes quererentur, Colonienſem Archiepiſcopum, Annonem, ut procurationem ſuſciperet, orabat. Is autem quum inſolenter & inique multa fieri videret, excuſans ætatem & valetudinem, munus ei poſtea reſignat.

Schafnaburg. Adamus Bremenſis lib. 4. Bremenſis hic Archiepiſcopus Adelbertus fuit, non, ut quidam volunt, ex Bavaris oriundus, ſed Friderici Saxoniæ Palatini F. de bonis primi, Wetinenſis familiæ, nepos, princeps magnificus, & ad ſumma natus, ad quæ contendenti mirabilis fortunæ viciſſitudo objecta eſt. Vide Adamum Bremenſem canonicum, Eccleſiaſticæ hiſtoriæ lib. 4. Albertum Stadenſem, & Albert. Crantzium in Metropoli.

Tunc vero Cæſar, XXII annorum adoleſcens, natura proclivis ad vitia, magis etiam laſcivire cœpit: & quum uxorem Bertham alioqui non amaret, multas fovebat concubinas: deinde paſſim in Saxonia caſtellis excitatis in ſervitutem eos redigere cogitabat, neque ſuos adminiſtros, qui libidinoſe multa facerent & inſolenter, coërcebat.

Urſpergenſis. Bertha uxor Henrici IV *nominatur à Viterbienſi Othonis Italiæ Marchionis filia.*

Saxones igitur, tam proceres, quam Epiſcopi, ſancito fœdere, de vindicanda libertate arma capiunt. Quæ vix tandem poſt multam interceſſionem depoſuerunt, cum poſtulatis eorum ille ſatisfeciſſet, fuga nocturna vix elapſus.

Schafnaburgenſis. Autor vitæ Henrici. Helmoldus l. 1. c. 27. & ſeqq.

Alexandro II mortuo, Romani proceres, in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

inconſulto Cæſare, ſubſtituerunt Hildebrandum, qui Gregorius dicitur, ejus nominis ſeptimus. Eo cognito, Cæſar per legatos cum illis expoſtulat: ſimul Papam, ut ſibi de eo ſatisfaciat, monet. Ille, ſe invitum, nihilque tale cogitantem, ad munus hoc eſſe pertractum, nec inaugurari voluiſſe reſpondet ante, quam ipſe, cæterique Germaniæ principes electionem approbaſſent. Ita Cæſarem placavit, & ipſius voluntate poſtea fuit confirmatus.

Friſing. l. 6. c. 34. Platina. Schafnaburgenſis.

Miſſis deinde legatis in Germaniam, Epiſcopis aliquot, Synodum per illos habere volebat: Epiſcopi vero noſtrates illud recuſabant, quod contra morem & nationis privilegium eſſe dicerent. Cum hoc non ſuccederet, conciliis aliquot habitis per Italiam, decernit, ne ſacrificii habeant uxores, verum ut eas ab ſe dimittant, aut loco decedant. Hoc ſuum decretum in Germaniam emiſſum ad Epiſcopos, urgebat omnino ſanciri, conſtituta pœna; clerus autem, uti vocant, & ſacrificorum turba ſtrenue reclamabat, hæreticum vocans, qui tam impium dogma proponeret: Chriſti dictum videlicet eſſe, quod non omnes verbum iſtud capiant: Pauli dictum eſſe, ut, qui non continent, uxorem ducant: iſtum autem, poſthabito Chriſti verbo, & contempta Pauli autoritate, velle homines cogere, ut legitimum & à Deo ſancitum uſum matrimonii projiciant, & turpiſſimis flammis urantur, & in manifeſta flagitia ruant: ſe potius ab Eccleſiæ miniſterio diſceſſuros, quam à matrimonio.

Schafn. Sigebert. Mat. 19. 1 Cor. 7.

Cum ille nihilo ſecius, identidem miſſis internunciis, rem urgeret, & acriter inſtaret, Moguntinus Epiſcopus ei morem gerere cogita-

bat, & primo quidem leniter ſuos monebat: poſt autem Erphurdiæ habito concilio, plane rem conficere volebat: ſed parum abfuit, quin, impetu facto, trucidaretur.

Schafnab. Nauclerus volum. 2. gener. 36. Carolus Sigon. l. 6. de regno Italiæ.

Interea Cæſar, ut anni ſuperioris ignominiam ulciſceretur, quando circumſeſſus à Saxonibus, fuga ſibi ſalutem nocturno tempore quæſierat, arma parat, & rupta pace, quam anno ſuperiori fecerat, quantas omnino poteſt, copias colligit, & menſe Julio Saxones, qui crebris legatis pacem fruſtra ſollicitarant, aggreſſus, ingenti prælio vincit, non abſque magna clade ſuorum, deſideratis ex prima nobilitate non paucis.

A victoria progreſſus, longe lateque fines eorum populatur, & per internuncios, ut ſeſe dedant, hortatur, à ſua benignitate ſperare omnia jubet: ſed id fruſtra fuit, tametſi pauci quidam obtemperarunt. Saxonicum bellum gubernabant inprimis Halberſtatenſis Epiſcopus, Bucco, & Bavariæ dux Otho, profligatus à Cæſare.

Schafnab.

Moguntinus iterum ſollicitatus à Gregorio VII, concilium alterum habet, deque cleri cœlibatu denuo proponit: ſed eodem modo fuit exceptus ut nuper, inque magno verſabatur vitæ diſcrimine: quare cogitationem hanc omnem ſibi deponendam eſſe judicabat.

Schafnab. Nauclerus.

Saxonibus profligatis, exercitum Cæſar omiſerat, & principes auxiliares: verum ea lege tamen, ut ad XI Kalendas Novembris iterum ſibi præſto eſſent armati. Cum is dies veniſſet, aderant plerique, & in his Epiſcopi mul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

multi, ſed non eo numero, quo prius. Ibi denuo Saxones de pace legatos mittunt, poſitis caſtris apud Northuſium. Cæſar hanc unam eſſe pacis rationem oſtendit, ſi ſeſe dedant: & quanquam illi quidvis facturi potius viderentur, quam hoc ipſum, tamen, cum interceſſores & legati à Cæſare miſſi viri principes ampliſſime illis pollicerentur, fore nimirum ut neque libertatis, neque bonorum facerent ullam jacturam, aſſenſerunt tandem, inque poteſtatem ejus venerunt Magdeburgenſis, Halberſtatenſis Epiſcopi, Bavariæ dux Otho, Saxoniæ dux Magnus, Fridericus comes Palatinus: deinde ex reliqua nobilitate quamplurimi.

Helmondus l. 1. *c.* 27.

Cæſar initio quidem cuſtodias illis poſuit non illiberales, verum poſtea diſcedens à pactis, in diverſa loca juſſit eos deportari: Bavariæ vero ducem Othonem deinde non ſolum liberavit, ſed perfamiliarem etiam habuit, reliquos autem, neque miſſos fecit, & ipſorum bona dedit aliis diripienda: deinde novis caſtellis atque propugnaculis extructis, omnino cervicibus imminebat & libertati Saxonum: toti vero adminiſtrationi per ſuam abſentiam præfecit Othonem Bavarum, qui genus ducebat è Saxonia.

Bambergenſibus deinde conſtituit Epiſcopum, & Colonienſibus; & Fuldenſibus Abbatem.

Delatus autem jampridem ad Papam fuit, hoc nomine potiſſimum, quod præfecturas Eccleſiaſticis divenderet: Itaque per legatos pontifex eum citat, ut intra certum diem Romæ ſit præſto, cauſamque dicat: ille autem Wormatiæ conventus agit Epiſcoporum

Ab-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

& Abbatum : ibi decernitur, quia malis artibus ad pontificatum ille veniſſet, removendum eſſe loco : ſimulque per legatos hoc Romam nunciatur : ſed Pontifex nihil eo commotus, & illum excommunicat, & Moguntinum, & Trajectenſem, & Bambergenſem Epiſcopos, inprimis, cum antea quoſdam ejus familiares excommunicaſſet, quorum conſiliis putabat eum ad ejuſmodi res impelli.

Sigeb. Marian. Scotus l. 3. ætate 6. Apud Sigonium de regno Italiæ l. 9. exſtat fulmen Pontificium in Henricum Imperat. vibratum, plenum arrogantia & impietate. De hac excommunicatione ſic loquitur Otho Friſingenſis Epiſcopus: Lego & relego Romanorum Regum & Imperatorum geſta, & nuſquam invenio, quenquam eorum, ante hunc, à Romano pontifice excommunicatum vel regno privatum. l. 6. Chronici cap. 35.

Porro, Germaniæ Principes aliquot vehementer offenſi moribus ingenioque Cæſaris, præſertim, quod præter datam fidem Saxones odio tam obſtinato perſequeretur, conjurant in illum, eoque magis, quod ei ſacris eſſet interdictum : ideoque captivos deditos, quorum ipſi cuſtodiam haberent ab Cæſare demandatam, dimittunt, quod nulla fide ſe putarent ei devinctos.

Avent. lib. 5.

Eodem tempore, quidam ex nobilitate per Saxoniam, concitatis aliis, & in ſuas partes adductis, caſtella paſſim exſtructa partim vi, & imperio, partim deditione capiunt, & præſidiarios dimittunt incolumes, jurejurando prius obſtrictos, ne poſt in Saxonia militarent.

Eo cognito, Cæſar, aſtuto quodam conſilio, reliquos Principes captivos ultro dimittit, ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ut in Saxoniam reverſi, fidelem operam ei præſtarent in plectendis rebellibus: nec enim alia ratione facilius ad optatum finem ſe poſſe pervenire videbat, quam ſi factiones inter ipſos excitaret, & alteros ab alteris divelleret: ſed non reſpondit eventus: nam domum illi reverſi, quod perſpectum haberent ejus ingenium, conjunctis animis & viribus, pro communi libertate ſibi pugnandum judicabant: idem quoque dux Otho fecit, illo deſerto: cumque bonæ ſpei plenus per Bohemiam Cæſar in agrum Miſenum irruiſſet, Bohemicis copiis adjutus, certior factus de concordia Saxonum, & exercitu jam inſtructo, rebus deſperatis abiit.

Tunc demum Germaniæ principes conſtituta die, maximo numero conveniunt: venit etiam eo legatus Papæ, & cauſis explicatis, hortatur eos, ut alterum crearent, quod illi ſua ſponte facturi erant alioqui. Nam inde à teneris annis repetita Cæſaris vita, labem & dedecus & opprobrium imperii illum eſſe demonſtrant: & quia graviſſimis cladibus rempublicam affecerit, abrogandum ei magiſtratum eſſe decernunt. In his anguſtiis ille poſitus, deprecari cœpit per legatos, atque ſupplicare. Poſt multam actionem hæc ei conditio proponitur: Judicio ſe ſiſtat, & cognitioni ſubjiciat Papæ, quem Auguſtam evocaturi ſint ad Kal. Februarias: abſolutionem impetret illius ante diem anniverſarium excommunicationis: niſi faciat, tota cauſa ceciderit: copias dimittat: Spiræ privatus interim vivat parva cum familia: publicam rem nullam gerat, neque faſces, vel imperii ſibi ſumat inſignia, donec legitime ſit deciſa controverſia. Recipit ille conditionem, & Spiræ dum eſſet, conſilium init adeundæ Italiæ, quo Papam ſibi mature placaret.

In-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Ingreſſus iter cum uxore & filiolo, per Burgundiam atque Sabaudiam, hyeme acerrima, non ſine ſumma difficultate vitæque periculo, vix tandem in Italiam deſcendit, amanter exceptus à magnatibus & Epiſcopis ejus regionis, quod animo in Pontificem irato illum eō veniſſe putarent.

Pontifex interim, Germaniæ principum rogatu, ſuſceperat iter, & progreſſus aliquouſque de Cæſaris adventu cognoſcit. Itaque ſubſiſtit, ut ejus rei cauſam intelligat.

Cæſar deinde, miſſa legatione ſplendida, & in hac fœminis aliquot illuſtribus, quas inter una ferebatur obſequentior eſſe Papæ, de abſolutione pontificem orat: gravate quidem ille primo, neque ſibi licere quicquam in eo facere dicebat, niſi coram adſint accuſatores: poſt multam actionem expugnatus demum precibus non abnuit.

Schafnab. Bertholdus Conſtantienſis.

Cæſar autem, antequam in illius conſpectum veniret, totum triduum permanſit in arcis, ubi pontifex erat, area & veſtibulo, tenui ſimplicique cultu, depoſitis regiis inſignibus, nudis pedibus, & ad veſperam uſque jejunus. Quarto demum die admiſſus eſt: ibi tum has ei leges Papa proponit: ſiſtat cognitioni ſuæ, reſpondeat accuſationibus Principum, convictus ab Imperio decedat, neque vindictam ullo tempore moliatur: interea vivat privatus: neque publico nomine aliquid gerat: fidem etiam & jusjurandum ſuis remittat: conſiliarios & familiares ab ſe removeat: ſi quid contra faciat, nullum fore, quod nunc ei detur beneficium, & principibus futurum eſſe liberum, ut mox alium ſibi deligant. Has leges ubi probaſſet ille, Papa miſſificat: & ut de criminibus inten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

intentatis ſeſe purgaret, panem azymum, quem corpus Domini vocant, ſumit, magnis imprecationibus caput ſalutemque ſuam devovens, niſi conficta ſint ab adverſariis omnia: deinde Cæſarem, ſi Principum criminationes objectas eſſe falſas, & injuriam ſibi fieri putet, hortatur, ut idem ipſe faciat, & alteram conſecrati panis particulam ſumat: cum autem ille excuſaret, neque ſe commode jam hoc poſſe facere doceret, nihil amplius urgebat Papa, ſed exceptum convivio perhumaniter dimiſit.

Benno Cardinalis in vita Gregorii VII. Urſpergenſis. Bertoldus Conſtantienſis.

Ea re cognita, proceres Italiæ vehementer offenſi fuerunt, quod tam fœde, tamque indigne ſe ſubmiſiſſet illi, qui peſſimis artibus Papatum invaſiſſet, qui cædibus & adulteriis omnia polluiſſet: in ipſo, qui juſtitiæ ſit patronus, & ara præſidiumque legum, omnem ſeſe ſpem habuiſſe collocatam, & non ſolum excommunicationem contemſiſſe, verum etiam in ejus gratiam acres cum Papa exercuiſſe inimicitias: nunc vero ipſum turpiſſimo plane ad omnem poſteritatem exemplo, gravem hanc, & indelebilem imperio maculam inuſſiſſe, cumque publico, tam Eccleſiæ, quam reipublicæ hoſte, in gratiam rediiſſe. Hæc, & id genus alia multa jactabant, deque filiolo Cæſaris eligendo, Romamque traducendo, & dejiciendo pontifice, cogitabant.

Schnafnab.

Cæſar, eo cognito, nulla ſe ratione melius poſſe placare illos videbat, quam ſi à pactione diſcederet, & ipſis conjungeretur. Quod cum faceret, pontificis conſilia plane turbavit, ſic ut ille ſuſceptum in Germaniam iter omittere cogeretur.

Quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Quod ergo proximum erat, Germaniæ Principibus, quid actum eſſet, per legatos nunciat, utque reipublicæ provideant, hortatur. Fuit hoc anno ſupra milleſimum ſeptuageſimo ſeptimo.

Urſperg. Bertholdus Conſtantienſis.

Principes ergo Rudolphum, Sueviæ ducem, creant Cæſarem: eum conſecrat Moguntinus: In Germaniam autem revertens Henricus colligit copias: idem facit Rudolphus, qui Saxonum auxiliis potiſſimum nitebatur, & tertio conflictu graviter vulneratus, non multo poſt è vita deceſſit.

Sigebert. Autor vitæ Henrici IV. *Friſingenſis l.* 6. *c.* 35. *& de geſtis Friderici l.* 1. *c.* 28. *&* 29. *Bertholdus Conſtantienſis.*

Henricus ab ea victoria conventus agit Brixiæ, fit decretum ab Epiſcopis, qui aderant, tam Italis, quam Germanis, Gregorium non eſſe legitimum urbis Romæ Epiſcopum. Itaque ſurrogatur in ejus locum Archiepiſcopus Ravennas, Victor III. Eo facto decreto, Cæſar Romam contendit, Gregorium obſidet, fuga tandem dilapſum. Victorem III confirmat, ab eoque conſecratur.

Friſing. de geſtis Friderici l. 1. *c.* 1. *Urſperg. Guiliel. Tyrius l.* 1. *c.* 14, *&* 15. *Æmylius l.* 4. *Blond. decad.* 2. *l.* 4. *Helmondus hiſtoriæ Slavicæ l.* 1. *c.* 30. *Marianus Scotus l.* 3. *ætate* 6.

Gregorio mortuo, qui fuit alter ab eo pontifex, Urbanus II, Gergoviæ, Arvernorum oppido, Claremontium vulgo vocant, ubi conventus erat multorum procerum, Philippo, ejus nominis primo, in Galliis regnante, bellum Saracenicum perſuadet. cujus deinde fuit Imperator Godefridus Bulionius, qui feliciter multa geſſit, ac Hieroſolymam recuperavit.

Ga-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Gaguin. l. 5. c. 1. Bellum hoc ſacrum deſcripſerunt præter Guilielmum Tyri Archiepiſcopum, autor Chronici Hieroſolymitani à Reineccio editi, Fucherius Carnutenſis Balduini regis capellanus, Robertus Monachus, Benedictus de Accoltis.

Urbani ſucceſſor, Paſchalis II, infeſtus quoque Cæſari fuit. Profecturus igitur ejus rei cauſa in Italiam, filium ſibi ſucceſſorem Cæſar deſignat.

Helmondus l. 1. c. 32.

Is autem exſtimulatus ab aliis, & oblitus officii, quod natura nobis inſitum eſt, in ſummas anguſtias parentem conjecit, & abdicare ſe magiſtratu coëgit, quum & Papam & pleroſque Germaniæ principes haberet ſui conſilii factique ſocios. Itaque Cæſar factus eſt, ejus nominis quartus, patre Leodii poſt mortuo in ærumnis.

Urſpergenſis. Friſing. l. 7. c. 12. Viterbienſ. De hoc Imp. Henrico IV ſic ſcribit Vincentius in Speculo hiſtoriali lib. 26. c. 117. Henricus ore facundus fuit, acer ingenio, eleemoſynis largus. Sexagies & bis acie collata dimicavit.

Aliquot poſt annis Italiam invadit, ingenti cum exercitu, ut diſſidium, quod erat inter rempublicam imperii & pontificatum, componeret, & ferro patefacta ſibi via, Romam demum venit.

Friſing. l. 7. cap. 14.

Cæterum, inde à Conſtantino, Cæſares conferebant honores ac dignitates eccleſiaſticas: id autem ægre tandem tulerunt Pontifices opibus amplificati, quaſi rem indignam, eaque de cauſa ſimultates omnes inter ipſos exarſerunt.

Hic ergo Cæſar, quum jus atque poteſtatem ſuam urgeret, magnus eſt Romæ natus tumul-

tus, ita quidem, ut excitatus noctu Cæſar, ſubvenire ſuis, qui paſſim cædebantur in urbe, cogeretur. Profligatis autem factioſis, Paſchalem II capit, neque prius, quam ſibi factum eſſet ſatis, dimiſit, ſancito fœdere: ſed reverſo in Germaniam Cæſare, Pontifex à pacto diſcedit, quod ſanctiſſimis verbis juraverat, & Cæſarem excommunicat. Ea res multos Germaniæ Principes ad rebellionem commovit, & in his præcipue Moguntinum.

Friſing. l. 7. c. 12. Helmoldus l. 1. c. 40. Vrſpergenſ. Sigebert. Viterbienſ. parte Chronici 17. Livius lib. 30. Nihil in ſpeciem fallacius eſt, quam prava religio. Vbi Deorum numen prætenditur ſceleribus, ſubit animum timor, ne fraudibus humanis vindicandis divini juris aliquid immiſſum violemus. Q. Curtius l. 4. Nulla res efficacius multitudinem regit, quam ſuperſtitio: alioquin impotens, ſæva, mutabilis, ubi vana religione cœpta eſt, melius vatibus, quam ducibus ſuis paret.

Cæſar in Italiam profectus, legatos ad Pontificem mittit de pace, ſed inter agendum moritur Pontifex: ei ſuccedit Gelaſius II. Cæſar, quod de electione non eſſet interpellatus, Romam venit, & alium conſtituit: Gelaſius ejectus, Cæſarem & Papam ab eo conſtitutum excommunicat: cumque per Germaniam ejus legati defectionem ſuaderent, ac Principes idcirco conveniſſent, domum redire Cæſar coactus eſt: ſed interea mortuo Gelaſio, Romani Calixtum II eligunt. Is loco deturbat eum, quem odio Gelaſii Cæſar creaverat, & intercedentibus nonnullis, cum Cæſare tranſigit.

Helmoldus l. 1. c. 14. Sigebert. continuator, Viterbienſ. part. 17. Quibus conditionibus tranſactum ſit, explicat Friſing. l. 7. c. 16. Crantzius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

zius Saxoniæ l. 5. c. 42. Sigon. de regno Ital. l. 10. Platin. in Calixto.

Henrico V ſuccedit Lotharius, ejus nominis tertius, è Saxoniæ ducum familia. Hunc Sueviæ dux Conradus oppugnabat, indigne ferens, ad Saxones rediiſſe rerum ſummam: & in Italiam profectus, occupandi regni cauſa, cum interim Lotharius Germaniam teneret, deſtitutus auxiliis, domum rediit, pacemque cum Cæſare fecit.

Vrſperg. Albert. Abbas Stadienſ.

Erat tum Romæ Pontifex Innocentius II. Huic adverſabatur Anacletus, & quoniam ampla natus erat familia, cedere fuit coactus Innocentius. verum implorato Cæſaris auxilio, reſtitutus eſt.

Friſing l. 7. c. 18.

In Germaniam reverſus, & ibi rebus compoſitis, in Italiam redit Cæſar ingenti cum exercitu: civitates aliquot rebellantes domat, & in his Anconam atque Spoletum: Siciliæ regem Rogerium ex Apulia atque Campania profligat, & inde à Carolo Magno vix alius majora per Italiam egiſſe fertur.

Friſing. l. 7. c. 19. & 20. Ritius de regibus Siciliæ l. 1. Friſingenſis l. 7. c. 15. Vrſpergenſis, Helmondus 1. c. 55.

In lucem quoque tunc revocatum fuiſſe traditur, bellorum tempeſtatibus oppreſſum, Jus civile, quod Juſtiniani Cæſaris mandatu confutum eſſe diximus.

Vrſpergenſis. Aventinus l. 6. Sigonius de regno Italiæ lib. 11. Theodorus Bibliander in Chronologia.

Succeſſorem habuit Conradum Sueviæ Ducem. Bavariæ Dux tum erat Henricus, cognomento Superbus, & idem Saxoniæ Dux per

matrimonium, quod Lotharii Cæſaris eſſet gener. Is imperium affectans, & multa molitus in Cæſarem, proſcriptus fuit, ejuſque poſſeſſiones aliis conceſſæ. Henricus autem recuperata Saxonia, cum in Bavariam contenderet, mortuus eſt relicto filio: in cujus gratiam Saxones rebellabant Cæſari, nec id modo, verum etiam Vuelpho, Henrici mortui frater, armis ſibi vendicabat Bavariam, ejecto Ludolpho, cui Cæſar eam provinciam dederat.

Friſing. l. 7. c. 23, & 25. Ludolphus hic Auſtriæ dux fuit, S. Leopoldi filius. Aventinus l. 6.

Paulo ante diximus, quemadmodum regem Siciliæ Rogerium Cæſar ejecerit: cum autem ad hunc modum tumultuaretur Germania, Rogerius, occaſionem nactus, invaſit Siciliam, & Cæſaris præfectum exturbat: deinde Vuelphonem magnis inſtigat pollicitationibus, ut pergat faceſſere negotium Cæſari: facit idem Ungariæ rex & ipſe metuens.

Vrſperg. Viterb. Bonfin. decad. 2. l. 6. Geyſa ſecundus Vngariæ rex, Geyſæ Magni pronepos, Borychum, vel, ut alii vocant, Broycum filium Calomani regis, ex adulterio natum, regno ejecit, ob id ei Imperator offenſus erat. Ritius l. 2. de regibus Hungariæ. Aventinus l. 6.

Tandem profectus in Saracenos, & amiſſo exercitu, domum reverſus, cum in Italiam proficiſci cogitaret, rebus omnibus inſtructus, Bambergæ mortuus eſt.

Æmyl. l. 5. Aventin. l. 6. Friſing. de geſtis Frid. l. 2. c. 1.

Succeſſit ei fratris filius Fridericus Ænobarbus Sueviæ dux, ejus nominis primus, heroici vir ingenii.

Friſing. l. 2. c. 11. Otho de S. Blaſio, l. 6. c. 7. Vrſpergenſis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

In initio regni Principes Germaniæ pacavit, & diſſidium illud, quod erat in Saxonia Bavariaque, ſuſtulit, poſt magno cum exercitu Italiam adit: Veronenſes, à quibus erat contemptus, mulctat, & exempli cauſa primis aliquot laqueo gulam frangit. Circa Placentiam excubias ſibi fieri jubet, à Principibus omnibus imperii beneficiariis: Mediolanum obſidet, Aſtam diruit, Dertonam complanat.

Gunth. Ligurini 3. Friſingenſis de geſtis Friderici l. 16. 17. 18. 19. & 20.

Romam profectus conſecratur ab Adriano IV, cives tumultuantes opprimit: Spoletum evertit, vaſtamque cædem facit: Longobardos domat, & ſuperatis inſidiis, quas Veronenſes ei collocaverant, in Germaniam redit: Palatinum principem, qui ſe abſente turbas excitaverat, ignominioſe mulctat: Bohemiæ ducem conſtituit regem.

Friſing. l. 2. c. 22. 23, & 25. Duo in hoc §. notanda veniunt. Primo ignominioſa Palatini mulctatio, quæ fuit geſtatio canum, priſcis Germanis uſitata. Meminit ejus Widechindus monachus lib. 2. Otho Friſing de geſtis Friderici Imp. l. 2. c. 28. Guntherus Ligurini l. 5. Arnoldus Lubecenſis continuator Helmoldi l. 7. c. 2. Duodechin. ad annum 1155. Crantz. Saxon. l. 3. c. 15. Erudite autem hunc morem expreſſit G. Sabinus in Cæſaribus ſuis, tetraſticho:

Mos erat antiquis, qui publica commoda pacis
Cæſare turbaſſet bella gerente foris,
Totius imperii reus, inſpectante ſenatu,
Vt canis impoſitum corpore ferret onus.

Secundo notetur creatio ducis Bohemiæ in regem. Facta eſt illa hac lege, ne dignitas iſta ad poſteros tranſiret, ſed ei honori ſucceſſor exhæres foret. Aventinus.

Interea Mediolanenſes multa ſuperbe faciebant in vicinos, & Dertonam à Cæſare dirutam reſtaurabant. Itaque cum ingenti exercitu reverſus, Mediolanum expugnat, adjutus à Cremonenſibus, à Papianis, & Novarianis: capta urbe, parcitum eſt multitudini, principum Germaniæ interceſſu, quibus illi ſupplicaverant. Longobardia tota in ſuam poteſtatem redacta, legibuſque conſtituta civitate, diſcedit ad alios ibi populos.

Friſing. l. 1. c. 30. Radevicus l. 1. c. 32. iiſque ad 43. Otho de S. Blaſio c. 11.

Poſt ejus abitum illi rebellant, leges præfixas contemnunt, munitiones ab eo factas demoliuntur. Rurſus igitur eo profectus, agrum totum populatur, & quicquid ipſorum ditionis erat, evertit.

Radevicus l. 2. c. 21 & ſeqq.

Interea graves fiunt adverſus illum per Italiam conſpirationes: in his etiam erat is, quem diximus, Adrianus Papa, qui cum plane ſtatuiſſet eum excommunicare, mortuus eſt.

Urſpergenſis.

In Italiam tertio profectus Cæſar, Mediolanum funditus evertit, rebellionis authores capite mulctat, reliquam multitudinem in exilium ire cogit, & Romam obſidens, magnam exercitus partem ex morbi contagione deſideravit. Soluta igitur obſidione, & per Hetruriam collocatis præſidiis, Spoleti, Anconæ, Ravennæ conſtitutis pro ſuo arbitratu, qui rempublicam gererent, in Germaniam redit.

Otho de S. Blaſio c. 16. Urſpergenſ.

Adriano Pontifice mortuo, duo de principatu contendebant, abſente Cæſare, Victor & Alexander III. In Victorem Cæſar quidem magis inclinabat: ſed Alexander competito-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

rem, poſt etiam, augeſcente diſſidio, Cæſarem excommunicat.

Radevic. l. 2. c. 43. Otho de S. Blaſio c. 13. Mutius l. 18. Joan. Marius de ſchiſmatibus & conciliis parte 3. c. 11.

Eam occaſionem conſpicati Mediolanenſes, rebellionem faciunt, Cæſariſque præfectos multis Italiæ locis ejiciunt, quoſdam etiam laqueo ſuſpendunt. Regreſſus igitur in Italiam, dubio Marte cum illis confligit: Pontifex belli ſocius profugit Venetias.

Sabell. Enn. 9. l. 5. Naucl. generat. 41. volum. 2.

Facta demum pace per inducias, in Aſiam profectus adverſus Chriſtianæ religionis hoſtes, & oppreſſus impetu fluminis, in quod lavandi cauſa ſeſe demiſerat, periit.

Arnoldus Abbas Lubecenſis, Helmondi continuator, nominat fluvium hunc Saleph, aliis Serra dicitur. Hieron. Mercurialis l. 4. variar. lection. Cydnum Ciliciæ flumen eſſe cenſet, & citato Galeno ex lib. de cauſis procatarcticis, Alexandrum Magnum æſtivo tempore, dum ſe in eodem flumine lavaſſet, convulſione ac tremore torporeve captum fuiſſe ſcribit. Nicetas Choniates l. 2. de rebus Iſaaci Angeli.

Succeſſor ei fuit filius Henricus, ejus nominis ſextus. Is mortuo Siciliæ rege Guilielmo, Rogerii filio, quum in Italiam ſecundo veniſſet, Apulia & Calabria devictis, Neapoli quoque capta, Siciliam domat, magnis ibi relictis præſidiis propter mobile gentis ingenium.

Otho de S. Blaſio cap. 39. & 40. Vrſpergenſis.

Deinde Ravennæ & Anconæ, perque Apuliam & Hetruriam, optimates conſtituit: cum deinde filium ſuum Fridericum, adhuc

infantem, Imperii ſucceſſorem deſignaſſet, de voluntate Germaniæ Principum, in Siciliam profectus, vitam finit.

Otho cap. 43. & 45. Urſpergenſis.

Et quoniam ætate puer erat Fridericus filius, ut dictum eſt, plerique omnes Philippum, ejus patruum, ſuſcipiendum judicabant: ſed vehementiſſime Romanus Pontifex obſtabat, Innocentius III.

Otho de S. Blaſio c. 16. & 48. Urſperg.

Diviſis autem Principum animis, cum hi Philippum, alii vero Saxoniæ ducem Othonem, crearent, magnus ex ea re motus fuit exortus, præſertim ad oram Rheni. Philippus vero, partim armis, partim humanitate ſumma deduxit adverſarios ad officium: ac deinde pacem cum Pontifice quoque fecit, quem expertus erat infeſtiſſimum.

Otho cap. 45.

Occiſus deinde in cubiculo, ſucceſſorem habuit eum, de quo diximus, Othonem Saxoniæ ducem, qui in Pontificis odium incurrit, quem prius habuerat amiciſſimum. Tandem etiam excommunicatus eſt ab illo, ideoque habitis comitiis, principes electores à Pontifice ſollicitati, ut alium crearent, Henrici VI filium, Siciliæ regem Fridericum, cui fidem dederant adhuc infanti, ut paulo ſupra diximus, evocant è Sicilia.

Otho de S. Blaſio c. 50. Arnold. Lubecenſis l. 7. c. 14. Urſpergenſis.

Occurrit quidem illi Cæſar Otho cum exercitu ad Rhenum, ut tranſitu prohiberet: ſed ejectus, & in Saxoniam reverſus, mœrore, ut creditur, interiit.

Mutius l. 19.

Atque ita Fridericus eſt factus Cæſar, ejus nomi-

nominis II, Friderici Ænobarbi Cæſaris è filio nepos.

Mutius l. 20.

Innocentius III, de quo dictum eſt ante, concilium habuit Romæ, quod Lateranenſe vocant. Ibi decretum inter alia fuit:

Ut Chriſma ſimul & Euchariſtia, quam dicunt hoſtiam, ſub clavi ſerventur.

Tomo 4. concil. p. 11. Urſpergenſis. Decretorum concilii Lateranenſis c. 20.

Ut quotannis privata fiat confeſſio peccatorum.

Cap. 21.

Ut electio, facta per civilem magiſtratum in ſacris beneficiis, vim nullam habeat.

Cap. 25.

Ne, qui ſunt ordinis Eccleſiaſtici, fidelitatem iis, qui laici dicuntur, ſine cauſa promittant.

Cap. 43.

Ne conſtitutiones principum Eccleſiis præjudicent.

Cap. 44.

Ut ab omni contributione ſint immunes Eccleſiaſtici.

Cap. 46.

Ne tributa ſolvantur ante decumas.

Cap. 54.

Ne divorum reliquiæ monſtrentur extra capſulam.

Cap. 62.

Ad hæc grave tum erat inter Græcos atque Latinos diſſidium; nam ſuper quibus aris Latini miſſificaſſent, eos contrectare Græci nolebant, niſi prius laviſſent eas & expiaſſent: deinde baptiſatos à Latinis, rebaptiſabant. Fit ergo decretum, ut ad eccleſiam Romanam ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

trem ſuam revertantur, quo ſcilicet ovile ſit unum & unus paſtor: niſi pareant, excommunicati priventur ordine.

Tomo 4. concil. p. 214 cap. 4. Repetitur 3. Decretal. tit. De baptiſmo & ejus effectu c. 6.

Romam profectus Fridericus, ab Honorio III conſecratur. Qui paſſim erant per Italiam rebelles, domat, quoſdam autem proſcribit. Ex iis nonnulli Romam confugiunt, & Pontificis opem implorant. Ea res maximi diſſidii dedit occaſionem: nam ſuos adverſarios habere portum ibi atque domicilium, Cæſar moleſtiſſime tulit.

Gliſcente odio, filium ſuum Henricum, de conſilio Principum, deſignat Imperii ſucceſſorem, & principes Cremonam evocat ad conventum: ſed cum aditu prohiberentur, factione Pontificis & Longobardorum, in Apuliam Cæſar revertit, & aliquanto poſt moritur Pontifex, eique ſuccedit Gregorius IX, qui Cæſarem excommunicat, quod profectionem in Turcas, cui ſe voto adſtrinxiſſet, non ſuſciperet.

Urſpergenſis.

Cæſar deprecatus offenſionem, ſeſeque purgans, cum nihil proficeret, Romam petit, Pontificem dejicit, ejuſque ſocios graviter mulctat, & altero indicto Ravennæ conventu, impeditur à Pontifice profugo, qui paſſim ei multos excitaverat adverſarios.

Mortua demum uxore, Cæſar, ut promiſſa præſtaret, ac Reip. conſuleret, profectionem in Aſiam ſuſcipit: per ipſius abſentiam vero, Pontifex bellum facit, & Apuliam occupat. Re feliciter geſta, multiſque locis recuperatis, & in his Hieroſolymâ, certior factus de Italiæ ſtatu Cæſar, pactuſque cum hoſte X annorum inducias, redit cum exercitu, ſuaque facile

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

cile recuperat. Pontifex novo fœdere ſe communit Italiæ procerum, quos Cæſar mulctaverat, ac deinde rurſus eum excommunicat, quod cum hoſte pepigiſſet.

Vrſpergenſis. Johan. Caſpianus.

Cæſar, quietis amans, per legatos agit de pace, quam vix demum impetravit, ac in Germaniam idcirco redit. Pontifex autem, cum naturam mutare non poſſet, vaſtato Viterbio, Cæſarem rurſus excommunicat. Ea re commotus vehementiſſime Cæſar, fremens & iratus in Italiam redit: per Hetruriam, per Vmbriam, per Longobardiam, per oram Paduanam, mulctat omnes rebelles: Pontifex idcirco ingeminat excommunicationem, & Venetos fœdere ſibi conjungit. Cæſar per Italiam graſſatus, & pleriſque omnibus ad officium reductis, Romam obſidet, neque multo poſt moritur Gregorius Pontifex, cum Ravennam ſuos evocaſſet ad concilium, quo tamen illi, viis omnibus obſeſſis à Cæſare, pervenire non poterant: quidam etiam capti fuerunt.

Mutius l. 20. Cuſpinianus.

Hic ille eſt, qui decretales, uti vocant, Epiſtolas conſarcinavit, magnam juris pontificii partem, plurimis onuſtam commentariis. Qua quidem in re mirum videri poſſit, eſſe homines, qui tantum elaborare velint, ut ea quæ parum apte, perperam etiam & minus prudenter atque pie, ſed & ridicule dicta ſunt, tanquam oraculum aliquod mordicus arripiant, & in iis interpretandis, enucleandis, veſtiendis, omnem operam & ætatem conſumant, quaſi eo conducti eſſent, ut alienam ſtultitiam & errorem, vigiliis & labore ſuo maximo defendant, & in alterius impudentia, ſui pudoris exiſtimationem amittant.

Illud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Illud quod Gratiani decretum vocant, diverſis locis habet inter alia:

Sequendam eſſe regulam Eccleſiæ Romanæ, quæ ſit beati Petri ſedes.

Diſt. 19. cap. 4. Enimvero.

Non licere concilium habere, niſi permittente Romano Pontifice.

Diſt. 17. cap. 1. Synodum, & cap. 4. Nec licuit. Item c. 5. Multis denuo.

Leges Eccleſiæ Romanæ ſervandas eſſe, tanquam ipſius Petri voce pronunciatas.

Diſt. 19. cap. 2. Sic omnes.

Quod Eccleſiæ Romanæ jugum imponit, etiamſi tolerabile non ſit, eſſe perferendum.

Diſt. 19. c. 3. In memoriam.

Eccleſiæ miniſtros debere caſtitatem promittere, ne videlicet ducant uxores.

Diſt. 31. c. 2. Sacerdotibus. Item c. 7. Si laicus, & c. 10. Lex continentiæ.

Ei, qui non habet uxorem, licere concubinam habere.

Diſt. 34. c. 4. Is qui non habet. Item c. 5. Chriſtiano.

Papam in ſuo munere negligentem & remiſſum nocere quidem, tum ſibi, tum aliis, veruntamen à nemine poſſe judicari, quod omnes ipſe judicat.

Diſt. 40. c. 6. Si Papa.

Imperatorem debere ſubeſſe Papæ, non præeſſe.

Diſt. 96. cap. 11. Si Imperator. Item c. 12. Nunquam de Pontificibus.

Reliquos omnes mortales ab hominibus judicari; Papam vero, Petri ſucceſſorem, à ſolo Deo.

9. q. 3. c. 13. Nemo judicabit. Item c. 14. Aliorum hominum, & c. 15. Facta ſubditorum.

Papæ

Papæ licere populum eximere à fide & jurejurando, quo Principi ſuo tenentur.

15. q. 6. c. 3. Alitus item.

In Gregorii decretalibus epiſtolis, & ſexto Bonifacii, & Clementinis, & Extravagantibus, uti vocant, eſt inter cætera:

Decretis conciliorum autoritatem Papæ non ſubjici.

Decretal. Gregor. lib. 1. tit. 6. c. 4. Significaſti. §. Aiunt in conciliis.

Pontificis eſſe, Cæſarem electum approbare, vel minus idoneum rejicere.

Decret. l. 1. tit 6. c. 43. Venerabilem.

Duo præeſſe mundo luminaria magna, ſolem atque lunam: ſolis loco Papam eſſe, Cæſarem vero Lunæ.

Decret. l. 1. tit. 33. c. 6. Solitæ.

De adulterio & aliis criminibus, quod minora ſint, Epiſcopis licere cum iis, qui deliquerunt, agere remiſſius.

Decret. l. 2. tit. 1. c. 4. At ſi clerici. §. De adulteris vero.

De Eccleſiæ Romanæ privilegiis Papam ſolum cognoſcere.

Decret. l. 2. tit. 1. c. 12. Cum veniſſent.

Excommunicatorum oſſa jam ſepulta debere exhumari & projici.

Decret. l. 3. tit. 18. c. 12. Sacris. & l. 5. tit. 33. c. 5. Ad hæc.

Papæ licere Imperatorem removere loco & magiſtratu.

Sexto Decret. l. 2. tit. 14. Ad Apoſtolicæ.

Cæſarem teneri, ut fidem & fidelitatem Pontifici præſtet per jusjurandum.

Clement. l. 2. tit. 9. c. unico.

Eccleſiaſticos oportere ſolutos eſſe ac liberos ab omni ſumptu, moleſtia, munere.

Decret.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Decret. l. 3. tit. 49. c. 7. Adverſus.

Poſt mortem poſſe aliquem declarari hæreticum, ejuſque bona publicari.

Decret. l. 5. tit. 7. cap. 10. Vergentis. Item 24. q. 2. c. 6. Sane profertur.

Filios hæreticorum ad præfecturam ullam civilem aut ſacram non debere admitti.

Sext. Decret. l. 5. tit. 2. c. 15. Statutum.

Ad ſalutem eſſe neceſſarium, ut omnes homines Pontifici Romano ſubſint.

Extravag. comm. lib. 1. tit. 8. de majori & obed. cap. Unam ſanctam.

Hæc paucula, ex ingenti acervo deſumpta, cujuſmodi ſint, nemo ſanæ mentis eſt, qui non videat.

Lex eſt, ut eam definiunt homines doctiſſimi, ratio ſumma inſita in natura, quæ jubet ea, quæ facienda ſunt, prohibetque contraria: Lex autem omnis ad communem utilitatem referri, & legiſlator ſic erga multitudinem atque rempublicam affectus eſſe debet, ut pater ſuos erga liberos: quid autem in iis, quæ dicta ſunt, ſimile apparet? Ea vero non excuſare tantum, ſed etiam veſtire, & ornare, & illuſtrare novis commentationibus, & quidvis dicere potius, quam pati dignitatem illorum imminui, quæſo, cujus hoc eſt impudentiæ? ne quid gravius dicam.

Si faſtus & avaritia, & dominandi cupiditas, & literarum inſcitia perſuaſit illis, ut ejuſmodi facerent decreta, ſi ſententiis ipſi variant, nec alii volunt aliorum adſtringi legibus, quod pari ſint poteſtate præditi, quæſo, cur te maceras, ut diſtorta & repugnantia componas & concilies?

Cic. 1. de legibus. Cic. 2. de legibus.

Omitto pelagus illud, aut ſentinam verius, eam videlicet juris papiſtici partem, quæ beneficio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ficiorum, uti vocant, & bonorum ſacrorum nundinationem continet. Quis enim fraudes atque technas enumerare poſſit? ne ipſi quidem, qui plurimis annis in eo mercaturæ genere verſati ſunt, ſatis etiam omneis intelligunt aut norunt, quando novæ ſemper excogitantur: ſed hoc argumentum & tempus aliud, & librum ſingularem poſcit: nunc ad propoſitum redeamus.

In dec. l. 3. tit. 5. de præbend. & dignitat.

Vt Fridericus Cæſar, ita Galliæ quoque rex Ludovicus, ejus nominis nonus, in Syriam & Ægyptum cum exercitu penetravit: & poſt in obſidione Tunetæ urbis vitam finiit, anno ſalutis MCCLXX.

Gaguinus l. 7. c. 2. Aurelius l. 7.

Eo regnante, Guilielmus, Epiſcopus Pariſinus, quæſtionem propoſuit de beneficiis Eccleſiaſticis. re palam diſceptata, vicit ea ſententia, non eſſe fas cuiquam habere plus uno: ſed ejuſmodi decreta ſatis eſt recitaſſe tantum atque ſcripſiſſe.

Joan. Itali in Chronic. Franciæ. Henricus Pantaleon in Chronologia Eccleſiæ. Chronicon Flandriæ l. 8. Guilielmus Epiſcopus Pariſinus ſcripſit librum de pluralitate beneficiorum, teſte Joanne Trithemio de ſcriptoribus Eccleſiaſt.

Gregorio ſucceſſit Innocentius IV. ad quem velut hæreditaria ſucceſſione, venit odium Cæſaris. Itaque Lugduni indicto concilio Cæſarem evocat, non venientem excommunicat, dignitate privat, hortatus Germaniæ principes, ut alium eligant: & hoc ejus decretum eſt, inter alia, typis excuſum, quemadmodum & Cæſaris quædam exſtant ad diverſos reges epiſtolæ, quibus & Pontificum iniquitatem, & ſuam prolixe demonſtrat innocentiam.

4 Tom.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

4 Tom. Concil. Æmyl. l. 7. Vide Matthæi Paris monachi Albanenſis hiſtoriam majorem pag 648.

Decreverat Cæſar proficiſci Lugdunum, & periclitari fortunam: ſed orta denuo rebellione per Italiam, vires omnes eo convertit: & cum minus feliciter res gereretur, in Apuliam reverſus cœpit languere, ac demum mortuus eſt.

Mutius lib. 20.

Alii periiſſe veneno, alii ſtrangulatum fuiſſe dicunt à filio ſuo notho, Manfredo: qui Italiam poſt invaſit.

Michaël Ritius l. 2. de regibus Siciliæ. Mutius l. 20. Crantzius Saxon. l. 8. c. 6. Sigon. de regno Italiæ lib. 18.

Erat tunc magni nominis Azo juriſconſultus, quem deinde ſecuta fuit ingens illa ſcriptorum turba, qui violato Juſtiniani Cæſaris edicto, gravi quidem illo atque ſevero, mundum roferſerunt innumerabilibus libris, unde nunc petenda ſunt ea quæ veteres illi copioſiſſime doctiſſimeque tractarant.

Nam aliorum alii ſcrinia compilant: neque ſcribendi finis eſt ullus aut modus, & opinionibus contrariis omnia redundant, ut proprie locum hic habeat, quod ſenex ille dicit, quum treis de jure conſuluiſſet: *Feciſtis probe. incertior multo ſum, quam dudum.*

Alciat. Parerg. lib. 10. c. 25. l. 1. §. Noſtram, C. de veter. jureconſult. Horat. lib. 1. Sat. 1. Terent. Phorm. Act. 2. Scen. 4. Ter. Eun. Act. 5. Scen. 6.

Omitto technas, quæ plures quotidie excogitantur. Plane enim hic accidit, quod Comicus inquit: *Ut in aſtu veniat aliud ex alio malum.* Præclare multa legibus eſſe conſtituta, ſed ea Juriſconſultorum ingeniis pleraque corrumpi, Cicero queritur, atque depravari: quid ſi nunc

nunc viveret, & pyramides illas librorum & praxin noſtram, & ſacrarium illud legum, tam fœde pollutum, miſereque contaminatum, videret? Quanquam ſane, ſicut alias artes omnes in lucem Deus hac noſtra memoria reduxit, ita quoque multos excitavit, qui bonarum literarum inſtructi præſidio, non pœnitendam operam in hac etiam parte collocant, ut rem videlicet pulcherrimam, hominumque ſocietati plane neceſſariam, imo donum cœleſte, depromptum & hauſtum ex mediis Philoſophiæ fontibus, nitori ſuo reſtituant & æquitati. Qui quidem ipſorum conatus, non modo laudationem, ſed remunerationem quoque meretur.

Cic. 1. de leg. Cic. 2. de legibus.

Ab ejus morte per annos XXII ferè fuit interregnum, quum ſubinde alii & alii eligerentur, qui tamen in ea temporum perturbatione ſummam rei non tenebant.

Egnatius 18 annos interregni nominat. Friderico 2. Imper. extincto ſucceſſit Conradus Imp. ejus nominis quartus, cui oppoſitus eſt Wilhelmus comes Hollandiæ. Illo autem extincto, & hoc in Friſia cæſo, à Septemviris de electione diſcordantibus, creati ſunt duo Cæſares, Richardus princeps Cornubiæ Anglus, & Alphonſus rex Caſtellæ. Neuter tamen horum imperio diu præfuit: nam Alphonſus ſponte abdicavit, Richardus pecuniis exhauſtis in Angliam rediit.

Interea regnum Neapolitanum à familia Friderici Cæſaris in poteſtatem Gallorum devenit, ac poſt etiam Sicilia. Nam Gallicis armis tum nitebantur Pontifices: quanquam deinde graviſſima bella ſuper his regnis orta ſunt inter Arragoniam & Andegavenſem Gallicam familiam: Verum hæc non ſunt hujus loci.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Michaël Ritius lib. 3. de regibus Sicil. & Neap.

Cum in eo ſtatu fluctuaſſet tot annis Reſpublica, ſicut dictum eſt, Rudolphus Habsburgius creatur Cæſar: Is initio regni motus, qui paſſim erant per Germaniam, componit: inde conventibus aliquot actis, Bohemiæ regem Ottocarum rebellantem invadit, & ad pacis conditiones cogit, quas tamen ille, ſuæ conjugis impulſu, non multo poſt violat, & in Auſtria ſecundo congreſſus in prælio interficitur.

Albert. Argent. Æneas Sylvius hiſtoriæ Bohem. c. 27. Mutius l. 21. Cuſpinian.

Rudolphum adjuvabat Vngariæ rex, Ladiſlaus Chunus.

Mutius l. 21. Bonfin. decad. 2. l. 8.

Pace demum facta cum Bohemis per matrimonia, Cæſar filio ſuo Alberto Auſtriam dedit, quam multis annis Bohemiæ rex poſſederat.

Joan. Cuſpinian.

Impeditus autem variis Germaniæ negotiis, non eſt in Italiam profectus: quanquam alioqui non multum huc inclinabat: & per jocum fertur narraſſe fabulam aliquando de vulpe, quæ leonem ſimulate ægrotantem quodam in ſpecu non adibat, quod veſtigiis aliorum animantium terreretur, ex quibus nulla rediiſſent. Præfectum tamen in Italia conſtituit, ac velut imperii vicarium: deinde Flaminiam & Exarchatum, de quo non ſemel diximus, Eccleſiæ Romanæ confirmaſſe traditur, quum tenuis admodum fructus ex iis locis ad ipſum rediret.

Refert hunc apologum Plato in Alcibiade priore, & Horat. lib. 1. Epiſt. 1. Exarchatum Pontifici conceſſit Rudolphus Imp. ea conditione, ut

ut Pontifex ſuis impenſis & ſumptu exercitus contra infideles & Barbaros in Aſia & Africa alat, quemadmodum in ſcripto ſuo contra Julium Pontificem edito Maximilianus Imperator demonſtravit. Aventinus lib. 7. Quas vero civitates complexus ſit Exarchatus, docet Sigonius de regno Italiæ lib. 3.

Perpetuis enim ſimultatibus & Paparum inimicitiis defatigati Cæſares facti ſunt paulatim remiſſiores. Nec enim prius acquieverunt Pontifices, quam illos extra fines Italiæ ſubmoviſſent, & quia regum Galliæ præſidiis fere nitebantur, ac per Epiſcopos Germaniæ factionem alebant, effecerunt tandem, quod pridem animo concupiverant.

Hic vero memoria repetendum eſt, quæ facta ſit rerum viciſſitudo, quando illi qui beneficio Cæſarum incolumes fuerunt, vitamque tolerarunt, & locum ſuum atque dignitatem retinuerunt, amplificati bonis illorum atque munificentia, dominatum ſibi ſumpſerunt in eos, & patrimonio quoque fraudarunt. Non ſolum enim Italiæ bonam partem occupant, ſed Siciliæ quoque reges atque Neapolis arcte ſibi devinxerunt. Nam hi & tributum illis annuum dependunt, & dignitatem Imperatoriam ſuſcipere prohibentur, niſi permiſſu illorum; & quum in poſſeſſionem ab iis mittuntur, hoc ipſum jurant inter alia.

Bergomenſis l. 13. Æmyl. l. 7. Michaël Ritius l. 2. de reg. Sicil. Blond. l. 8. dec. 2. Crantz. metrop. l. 8. c. 30. Meminit Sleidanus commentar. lib. 1. & Brutum fulmen, auctore F. Hottomanno, ut volunt.

In Rudolphi tempus incidit illa memorabilis Gallorum clades per Siciliam. Quum enim inſulam hanc tenerent, & more militari mul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ta facerent inſolenter atque libidinoſe, per occultam conjurationem, dato ſigno, paſſim trucidati fuerunt omnes, cum ad preces veſpertinas campanæ impellerentur. Facinus hoc vulgo vocant veſperas Siculas. Fuit hoc anno MCCLXXXI, die Paſchatis.

Paulus Æmylius hiſtor. Franc. lib. 7. Tilius in Chronico Franc. Thomas Fazellus rerum Sicular. Decad. 2. lib. 8. Michaël Ritius de Regibus Siciliæ.

Accepta pecunia, Rudolphus Italiæ civitates multas, quæ ditionis erant Imperii, liberas & immunes fecit, Bononienſes, Florentinos, Genuates, Lucenſes, & alios.

Mutius libro 21. Sigonius libro 20. de regno Italiæ. Crantzius Metrop. l. 8. c. 40. Nauclerus.

Convocatis deinde Francofurtum principibus, filium ſuum Albertum deſignari ſibi ſucceſſorem fruſtra petebat.

Mortuo ſucceſſit Adolphus familiæ Naſſovicæ, qui non multo poſt inimicitias exercere cœpit cum Alberto, Auſtriæ duce: quumque ſuis moribus Germaniæ principes admodum offenderet, ac ipſum quoque Moguntinum, cujus opera factus erat Cæſar, loco removetur, & eligitur Albertus, Auſtriæ dux, Rudolphi filius, qui contractis copiis, & adjutus à principibus, Adolphum petit, & commiſſo prælio in agro Spirenſi, Adolphus ab Alberto graviſſime ſauciatus, à reliqua multitudine poſt interficitur.

Albert. Argent. Mutius 21. Joannes Cuſpinianus.

Poſt eam victoriam Albertus, confirmandi ſui cauſa, ne quis priorem electionem eſſe vitioſam diceret, ſolenniter creari Cæſar petiit. Ea re perfecta, Bonifacius octavus pontifex recla-

mabat

mabat, neque ratum habere voluit, quod reliqui principes feciſſent.

Quum autem aliquando poſt graviſſimum eſſet natum diſſidium inter ipſum, & Philippum Pulchrum, Galliæ regem, approbavit Albertum, in ejuſque familiæ laudem multa dicebat. Albertus demum à ſuis propinquis interfectus eſt, quum rebus omnibus inſtructus, iter ſuſcepiſſet, ut Bohemis filium ſuum Fridericum obtruderet regem.

Æmyl. l. 7. Gaguinus l. 7. c. 5. Mutius l. 22. Æneas Sylvius hiſtor. Bohem. c. 18.

Bonifacius hic Gregorii noni decretalibus epiſtolis, quæ libris quinque continentur, alterum volumen adjecit, quod ſextum vocat. Inter alia ſtatuit, licere Pontifici abdicere ſe papatu. Nam ipſe illud Cæleſtino V, cui ſucceſſit, perſuaſiſſe ſcribitur.

Sext. Decret. l. 1. tit. 7. c. Quoniam aliqui. Platina. Crantz. Metropolis l. 8. c. 48.

Ab Alberto fit Cæſar, Henricus, ejus nominis ſeptimus, è familia Luceburgica. Is, filio ſuo Joanne, per matrimonium facto Bohemiæ rege, proficiſcitur in Italiam, cujus quidem ſtatus tunc erat miſerrimus. Nam inde à morte Friderici II. Cæſaris, per annos circiter LVII, neglecta fuit à noſtris Imperatoribus Italia: quo factum eſt, ut varie dilaceraretur ab iis, qui potentiores erant, præſertim à Guelphis & Gibellinis, quæ duæ factiones plurimas habent iis in locis clientelas.

Æneas Sylvius in Bohemia ſua c. 31. Vita Henrici VII. deſcripta eſt à Conrado Vicerio, Secretario regio.

Primum ergo per Longobardiam præfectos conſtituit oppidis ac municipiis, & jurejurando ſibi populos adſtringit: deinde Mediolani

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

commoratus aliquandiu, fruſtra conatus eas, de quibus modo dixi, factiones conciliare: cumque ejus urbis præfectus Turrianus, illum ex improviſo cogitaret opprimere, patefacta conjuratione, & repulſis adverſariis, Vicecomiti præfecturam urbis committit.

Albert. Argent. Mutius l. 23. Paulus Jov. l. 2. de vita Vicecomitum Mediolan.

Quæ ſunt ejus regionis urbes, omnes illius fidei ſe permittebant atque poteſtati: ſola Brixia rebellabat, quam longa captam obſidione, mœnibus nudavit. Inde per Genuam profectus, & Piſis facto itinere, Romam venit, coronatus ab aliquot Cardinalibus, quoniam Pontifex Romanus Clemens, urbe relicta, migraverat in Galliam, & Avenione habitabat.

Platin. Crantz. Saxon. l. 9. c. 3. & 4.

Quum ab eo jusjurandum exigerent Cardinales, quod Pontifici præſtandum eſſe dicerent, ille recuſabat, neque tale voluit eſſe quo Papæ devinciretur. Ea re cognita Pontifex, augendæ potentiæ cauſa, formulam illam generalem jurisjurandi latiſſime poſt explicavit, & reliquis decretis, quæ nunc exſtant, inſeruit. Nam ipſe quoque leges multas compoſuit, quæ nomen ab eo retinent, & Clementinæ dicuntur.

Lib. 2. tit. 9. c. unico, Clement.

Ad hoc tempus, illi, qui Templarii vocantur, quorum ingentes erant opes, eodem impetu, diverſis locis trucidati fuerunt, & extincti. Galliæ rex Philippus Pulcher, magnam facultatum ipſorum partem, permiſſu Pontificis occupavit. Damnatum deinde fuit nomen eorum atque memoria: & in concilio Viennenſi, quod per Galliam erat, ipſorum poſſeſſiones attributæ fuerunt iis, qui Rhodii dicuntur, equites.

Faſci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Faſciculus temporum, Albertus Argentinenſis, P. Æmylius l. 8. Gaguinus l. 7. c. 5. Huld. Mutius Chronico German. l. 22. Nauclerus volum. 2. generat. 44. Tilius in Chronico reg. Franc. Crantzius Metropol. l. 9. c. 6. Rudolphus Hoſpinianus de origine monachatus l. 5. c. 18.

Hoc etiam tempore, & Papæ Clementis authoritate, fuit Aurelianenſis Academia inſtituta.

Middendorp. l. 2. Acad. orb. Chriſt. Tilius in Chronico regum Francorum.

Mortuo tandem Henrico non abſque graviſſima veneni ſuſpicione, ſepultoque Piſis, acerrimæ contentiones ortæ ſunt in Germania ſuper electione.

Sabellicus Ennead. l. 8. Michaël Ritius l. 3. de regibus Siciliæ. Aventinus l. 7.

Nam de principatu contendebant Fridericus Auſtriæ dux, Alberti Cæſaris filius, & Ludovicus, Bavariæ dux: Ludovicum Aquiſgrani, Moguntinus Epiſcopus: Fridericum vero Bonnæ, Colonienſis inaugurabat: Joannes autem XXII. Pontifex Romanus utrumque ſalutabat Cæſarem: in Fridericum tamen propenſior. Quæ quidem res magis etiam ſimultatem incendit. Collectis utrimque copiis, magna vi dimicatur ad Eſlingam, Sueviæ oppidum, ſed æquo fere Marte: deinde rurſus majori impetu in Bavaria: quo quidem in prælio captus eſt Fridericus, bona ſuorum militum parte deſiderata. Dimiſſus tandem, domumque reverſus, aliquot poſt annis moritur.

Albertus Argentin. Mutius lib. 24. Aventinus l. 7. Joannes Cuſpinianus.

Ludovicus ergo rerum potitus, Italiam cum exercitu petit, quamvis invito Pontifice: municipiis & oppidis paſſim conſtituit præfectos:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

deinde Mediolani coronatur ab Archiepiſcopo, & miſſis Avenionem legatis ad Papam, ſemel atque iterum, de ſolenni inauguratione, cum non impetraret, Romam proficiſcitur, ubi Mediolani res conſtituiſſet. Magna cum gratulatione exceptus Romæ, coronatus eſt, ab uno & altero Cardinali. Cumque Pontifex ingeminaret excommunicationem, ille de conſilio procerum, Papam alterum creat. Ad hunc modum flagrabat odium inter eos longe vehementiſſimum, & intercedebant graviſſimæ utrimque criminationes.

Alb. A. Æmyl. l. 8. Joan. Cuſpinian.

Annales Galliæ tradunt, Carolum Pulchrum, regem, Philippi filium, omnium primum Joanni Papæ decumas in Galliis permiſiſſe bonorum ſacrorum, & prædam inter ipſos fuiſſe diviſam, Pontificem autem hoc ſollicitaſſe potiſſimum, ut in Cæſarem ei pecunia ſuppeteret.

Cuſpin. Æmil. lib. 8. Tilius in Chronico Franciæ regum.

In Germaniam reverſo Cæſare, moritur Papa: ſucceſſor ejus Benedictus XII. Cæſarem & ipſe excommunicat, & dignitate privat.

Francofurtum ergo convocatis principibus, gravi habita oratione, Cæſar de Pontificum injuriis queritur, fidei ſuæ rationem exponit, vetuſtas imperii leges profert & explicat: ſimul oſtendit, quam nihil ad Epiſcopum Romanum pertineat imperii res publica: nam qui de voluntate Principum ſit electus, eum eſſe revera Cæſarem, etiamſi nullus interveniat Pontificis vel aſſenſus, vel conſenſus, vel conſecratio: totum enim iſtud quandam eſſe ceremoniam, quæ paulatim irrepſerit, & nunc nimium aucta

ſit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ſit, non abſque magno imperii tum dedecore, tum detrimento.

Mutius lib. 22. Avent. 8. Crantzius Saxoniæ l. 9. c. 15.

Mortuo demum Benedicto, ſuccedit Clemens VI, qui longe fuit omnium violentiſſimus, & conditiones proponit vehementer ignominioſas, iiſque repudiatis, acerbior multo factus, graviſſime monet Principes, ut alterum eligant, ejuſque rei tempus etiam præfinit: niſi faciant, ſe daturum operam, ne diutius Eccleſia patrono careat & advocato. Fluctuante ad hunc modum Republica, quum interea mortem obiret Ludovicus, eligitur Bohemiæ rex Carolus, Joannis filius, Henrici VII nepos.

Albert. Argent. H. Mut. l. 22.

Paulo ante hoc tempus maximi belli nata fuit inter Gallos & Anglos occaſio. Cum enim Carolus Pulcher Galliæ rex, non relictis liberis maribus, è vita diſcederet, quod fuit anno MCCCXXVII, Eduardus Angliæ rex, ejus nominis tertius, quod eſſet Caroli ſororis Iſabellæ filius, regnum ſibi deberi contendebat: proceres autem Galliæ, qui dicuntur Pares, ad Philippum Valeſium, mortui regis Caroli patruelem, rei ſummam deferunt, excluſo non ſolum Eduardo, ſororis filio, ſed etiam regis filia poſthuma, quod ejus regni hæreditatem ad filias minime pertinere dicerent. Hinc bellum graviſſimum, quod ne nunc quidem eſt conſopitum.

Polyb. rerum Ang. l. 15. Gaguin. l. 8. c. 2. Georg. Lilius in Chronic. regum Angl. Bellum hoc ingens & atrox ab anno Chriſti 1335. uſque ad annum 1400. perdurans, Froſſardus copioſe perſecutus eſt. Sleidanus eandem hiſtoriam ex Froſſardo breviter & dilucide peculiari libro explicavit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Excluſit autem Eduardum Anglum à regno Galliæ lex illa, quæ exſtat libro leg. Salicæ tit. 62. §. 6. editionis Joannis Heroldi.

Carolus ejus nominis quartus, Cæſar, initium habuit regni turbulentum. Delata fuit etiam ſumma rerum Eduardo Angliæ regi, verum is impeditus bello Gallico, recuſaſſe traditur.

Huld. Mutius l. 25. Aventin. 8. Jacob. Meterus in Annal. Fland. l. 12. ſcribunt, nominatum à Ludovico Imp. vicarium S. R. Imperii Eduardum Angliæ regem. deinde ab Elector. ad Imper. vocatum, quod tamen non accepit, omnia interim Reipub. ſtudia pollicitus.

Poſt varias deinde ſimultates in Germania ſedatas, Carolus in Italiam proficiſcitur, deque conſenſu Papæ Innocentii VI, qui in Galliis erat, Romæ coronatus ab aliquot Cardinalibus, ea lege, ne vel in Italia diutius hæreret, Mediolanum redit, & familiæ Vicecomitum, qui tunc Mediolani multum poterant, conceſſit, ut per Longobardiam eſſent Cæſaris perpetui vicarii: cujus quidem beneficii cauſa ingentem pecuniæ vim ab illis accepit, nec ab iis modo, verum ab aliis etiam populis, quibus aliquid eſſet largitus. Quæ ſane res Imperii vires, ea quidem in regione, plurimum enervavit.

Argentinenſis. Lege hic Fr. Petrarchæ epiſtolam ad Nerium Forolivienſem Cæſaris notarium. Jovius l. 8. de vita Vicecomitum Mediol. Atque hinc eſt, quod Maximilianus I. Imperat. de Carolo IV. dixiſſe ſcribitur: Eo peſtilentiorem peſtem nunquam alias Germaniæ contigiſſe. Refertur à Jacobo Spigelio in comment. ad 5. librum Guntheri Ligurini. Videatur præterea Theodoricus de Niem, qui Carolum IV. l. 2. c. 25. de ſchiſmate, Diſſipatorem Imperii: in Nemore Unionis, tract. 6. alterum M. Craſſum, item Vitricum Imperii nominat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

nat. Idem Carolum cum Wenceſlao Imperium totum affirmat vendituros, modo emptorem habuiſſent. Conſule Crantzium Saxon. l. 10. c. 3. & 4.

Ex Italia poſtquam rediit, conventum egit principum, & decretum illud Imperii fecit, quod *Bullam auream* vulgo vocant: poſtremo filium ſuum Wenceſlaum, Imperii ſucceſſorem deſignavit, quod magnis largitionibus vix tandem obtinuiſſe ſcribitur, neque multo poſt mortuus eſt.

Alb. Argentinenſ. Philipp. Bergomenſ. Æneas Sylvius hiſt. Bohemic. c. 33. Egnatius, Crantzius Saxon. l. 9. c. 39. & l. 18. c. 3. Joan. Dubravius, hiſtor. Bohem. l. 22.

Ipſo Rempubl. gerente, Galliæ rex Joannes, Philippi Valeſii filius, commiſſo prælio cum Anglis, qui tunc bonam Aquitaniæ partem, & urbem Burdegalam tenebant, captus non procul à Pictavio fuit, cum natu minimo Philippo, qui poſtea Burgundiæ dux fuit, cognomento Fortis, vel Audax. In eo prælio ex prima nobilitate complures occubuerunt. Annalium ſcriptores tradunt, Anglos fuiſſe non ſupra ſeptem millia, quum Galli maximis copiis eo veniſſent, ad ſexaginta circiter millia: fuit hoc anno MCCCLVI, duodecimo Calendas Octobris. Deductus in Angliam rex captivus, anno ſeptimo poſt, vitam ibi finiit.

Æmyl. lib. 9. Robert. Gaguin. lib. 9. c. 1. Lilius in hiſtoria Anglica. Ritius lib. 3. de regibus Francorum.

Wenceſlaus natura & educatione, & vitæ genere admodum vitioſus, ut quidem de illo proditum eſt literis, plane Rempublicam neglexit. Accepta pecunia, Joannem Galeatium, ex Vicecomitum familia, Mediolani ducem & Inſubriæ conſtituit, hominem avarum & crudelem.

Æneas

Æneas Sylvius Hiſtor. Boh. c. 54. Accuſatur hoc nomine ab Electoribus imperii in diplomate quod exſtat, editum opera Chriſtiani Urſtiſii, tomo 2. hiſtor. German. p. 108. Videatur etiam Theod. à Niem, de ſchiſmate lib. 2 c. 25. & Nemus Unionis tractatu 6. item Joannes Dubravius l. 23.

Eo regnante, Jagello, dux Lituaniæ, poſt mortem Ludovici regis, creatur Poloniæ rex de voluntate procerum, ejus, qui nunc ibi rerum potitur, Sigiſmundi II proavus, tunc primum ſacro fonte initiatus, vocatus Vladiſlaus.

Matthias Mechovius c. 2. Sarmatiæ Europeæ. Curæus parte 1. Annal. Sleſiæ, Martinus Cromerus l. 14. & 15. de rebus Polonicis. Avent. l. 8. Alex. Gaguin. in ſcriptione Lithuaniæ.

Ungariæ rex autem Sigiſmundus prælio victus fuit à Bajazete Turcarum Imperatore, ad Nicopolim, tertio Kalendas Octobris.

Chalcocondyles lib. 2. rerum Turcicarum. Bonfin. Decad. 3. l. 2.

Galliæ rex Carolus, ejus nominis ſextus, inſignem equitatum auxilio miſerat in Vngariam, ductore Joanne, Philippi Audacis Burgundiæ ducis filio: qui captus eo prælio fuit, & adductus ad Turcam, in maximo verſabatur vitæ diſcrimine, quod tamen evaſit. Id autem ſic accidiſſe ferunt Galliæ ſcriptores Annalium: Erat Bajazeti familiaris quidam Phyſiognomus, ex eorum grege, qui ſe profitentur hominum mores naturaſque ex corpore, oculis, vultu, fronte pernoſcere: is contemplatus captivum, autor Imperatori atque ſuaſor erat, ut eum dimitteret incolumem: fore enim, ut domum reverſus, maximum excitaret incendium, quo bona pars eſſet Europæ, vel

vel orbis Chriſtiani, conflagratura. Sic ille perſuaſus, hominem dimittit, & reliquos ex nobilitate captivos, ubi precium perſolviſſent liberationis ad ducenta coronatorum aureorum millia.

Robertus Gaguin. l. 9. c. 3. Vide Jacobi Meteri Annal. Flandricos lib. 14. ubi nonnihil ab hac narratione variat.

Cum in Galliam rediiſſet ille, ſimultatem cœpit exercere cum Ludovico, Aureliano duce, fratre regis. Nam is per valetudinem regis prope deploratam volebat rempubl. gerere, quod proximus eſſet agnatus: Burgundus vero, quod & patruelis eſſet regis, & ætate præcederet, mortuo jam patre Philippo, ſibi potius deberi contendebat adminiſtrationem. Augeſcente igitur indies magis atque magis offenſione, dux Aureliæ tandem, nocturno tempore Lutetiæ fuit interfectus, à cœna domum rediens. Erant autem à duce Burgundiæ ſubmiſſi percuſſores, quod nec ipſe poſtea diffitebatur, & factum etiam defendebat. Fuit hoc anno MCCCCVII, nono Kalendas Decembris.

Gaguin. l. 9. c. 3. Æmyl. lib. 10. Michaël Ritius l. 3. de regibus Franciæ. Commentar. Pii Papæ 2. l. 6. pag. 273.

Anno duodecimo poſt, quum pacificandi cauſa dux Burgundiæ veniſſet ad locum conſtitutum, perfide circumventus à quibuſdam Aureliani ducis mortui familiaribus, qui conjuraverant in ejus caput, fuit interfectus, præſente Carolo Delphino, regis filio, qui diſceptationi cauſæ præerat.

Æmyl. l. 10. Tilius in Chron. Franciæ. Ritius de regib. Francor. Comm. Pii P. 2. l. 6. pag. 280. Annales Flandriæ l. 15.

Hoc illud eſt ſeminarium belli, quod inde ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

ab eo tempore inter familias illas duas, ad hanc noſtram ætatem uſque ſubinde revireſcit.

Cum propter ignaviam contemptus eſſet Wenceſlaus, Principes ei magiſtratum abrogant, & Bavariæ ducem Robertum Palatinum eligunt.

Æneas Sylvius hiſt. Boh. c. 34. Mutius lib. 26. Joann. Cuſpinianus. Egnatius.

Is ad emendandum ea, quæ Wenceſlaus peccaſſet, animum ſtatim adjecit, neque ratum habere voluit, quod ille Joanni Galeatio conceſſerat, & Inſubriam denuo cogitabat in ditionem Imperii redigere: cumque propter hanc, & id genus alias cauſas in Italiam contenderet, impeditus fuit, & repulſus ab eo, quem diximus, Galeatio.

Aventinus l. 9. Egnatius. Cuſpinianus. Jovius l. 13. de vita Vicecomit. Mediolan. Aventinus l. 7.

Valde tum erat turbulentus Italiæ ſtatus, Caroli Wenceſlai potiſſimum culpa, qui nimium iis populis indulſerat. Nam præter Galeatium nuper factum Mediolani ducem, Veneti etiam & Florentini, & Genuates bellum faciebant vicinis, totumque jus in armis poſitum erat atque potentia.

Pomp. Mela l. 3. Germani, jus habent in viribus. Ammian. Marcellinus l. 17. Barbaris eſſe omne jus in viribus conſuevit.

Deinde per diuturnam abſentiam pontificum, frequentes Romæ fuerant natæ, ac plenæ periculi ſimultates. Mediolani dux Galeatius bellum tunc inferebat etiam Florentinis, qui ſui ulciſcendi cauſa Cæſarem magnis pollicitationibus in Italiam rurſus evocarunt: cumque Patavium veniſſet Cæſar voluntate Venetorum, qui & ipſi Galeatium oderant, nec ap-

pa-

paratum videret ampliſſimis reſpondere promiſſis, in Germaniam revertit, Italiæ depoſita omni cura, quæ poſt inteſtinis malis gravius etiam labefactata fuit.

H. Mutius lib. 26. Jovius l. 11. de vita & rebus geſtis Vicecomitum Mediolan.

Roberto ſucceſſit Sigiſmundus Wenceſlai frater, Hungariæ ac deinde Bohemiæ quoque rex.

Joh. Cuſpinianus. Æneas Sylvius hiſtoria Bohemica c. 39.

Ad hoc tempus tres erant Pontifices: Johannes XXIII, Gregorius XII, Benedictus XIII. Ita quidem, ut horum factionibus prope omnes Europæ provinciæ dividerentur. Nam inde ab Innocentio III, ſicut ipſorum habent libri, per annos ducentos nullum fuerat concilium publicum, & corruptiſſimus erat ordinis Eccleſiaſtici ſtatus, quum inexhauſta quædam vitiorum & morborum colluvies inundaſſet, ac fere medicinam reſpueret.

Joann. Marius de ſchiſ. & conciliis part. 3. cap. 13.

Fuit enim interea Bonifacius VIII, qui ſibi papalem ſimul & imperatoriam dignitatem arrogabat: poſt, alter ab eo, Clemens V Burdegalenſis, rogatu Philippi Pulchri, Galliæ Regis, urbe Roma deſerta, curiam tranſtulit in Gallias: ab ejus vero morte, quum Cardinales graviter diſſiderent inter ſe, per annos aliquot fuit interregnum, & Lugduni tandem creatus eſt Papa, Johannes XXII, Cadurcus.

Crantz. Saxon. lib. 10. c. 36. Aventinus l. 7. Gaguin. l. 7. c. 5. Albert. Argent.

Qui fuit ab hoc Papa V, Gregorius, ejus nominis XI, quum in Galliis Romana curia per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

annos jam L X X I conſediſſet, Romam revertit: ſed eo mortuo, de papatu certabant Urbanus VI, Neapolitanus, & Clemens VI, Sabaudus: quorum ille quidem Italorum, hic vero Gallorum præſidio nitebatur: ille Romæ commoratus, hic autem Avenione: cumque vitam hi finiiſſent, illi, quos diximus, tres in eorum locum diverſis factionibus electi fuerunt, eratque tum papatus triceps.

Sabellic. Ennead. 9. l. 8. Theodor. Niemus libro de ſchiſmate.

Deplorabant tunc ſtatum Eccleſiæ multi doctrina præſtantes viri, tam Itali, quam Galli, ſatis acriter inſectati temporis illius corruptelam atque mores, quantum quidem in illis tenebris videre licuit.

Vide catalogum teſtium veritatis à Matth. Flacio editum.

Ex iis Petrarcha, quum hærerent Avenione Pontifices, atque Cardinales, urbem illam vocabat meretricem Babylonicam.

Petrarcha in epiſtolis ſine titulo, Babyloniam, quintum Labyrinthum, ſcelerum & dedecorum ſentinam, larvarum ac lemurum domum appellat.

Ejus ergo diſſidii componendi cauſa, concilium in Germania cogitur Conſtantiæ, de cujus arbitrio tribus illis abrogatur magiſtratus, & eligitur Martinus V. Hoc in concilio propter dogma fuerunt exuſti Johannes Huſſus, & Hieronymus Pragenſis, tametſi fide publica Cæſaris eo veniſſent.

Tom. 4. concil. p. 248. Æneas Sylvius hiſtor. Bohem. c. 36. H. Mutius l. 27. Joh. Dubravius l. 24. Vide acta hujus concilii integro volumine comprehenſa.

Sigiſmundus Cæſar admodum laudatur, quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

quod tunc reip. cauſa pleroſque omnes Chriſtiani nominis reges adiit, hortatus illos, ut in commune conſulerent.

Mutius l. 27. Egnatius. Cuſpinianus.

Rebus igitur in Germania compoſitis, in Italiam venit: gerebant tunc bellum terra marique Veneti & Florentini cum Philippo Mario, Joannis Galeatii filio, Mediolani duce.

Iovius l. 12. de vita Vicecom. Mediolan.

Romam deinde profectus, à Pontifice Eugenio IV conſecratus eſt, inde Baſileam rediit, ubi tum alterum erat coactum concilium.

Mutius l. 27. Hujus Synodi hiſtoriam 2. libris complexus eſt Æneas Sylvius, quos poſtea pontificatum adeptus, abolere conatus eſt. Vide tomo 4. concil. pag. 414.

Hic ſucceſſorem habuit Albertum, Auſtriæ ducem, Hungariæ Bohemiæque regem, qui civilibus & Turcicis bellis impeditus, in Italiam non venit.

Æneas Sylvius hiſt. Boh. c. 55.

Hoc circiter tempore, rurſus excitata fuerunt ingenia, quæ bonas atres, linguas atque literas excolere cœperunt, in Italia quidem primo, quum Græcorum illi ſtudiis adjuvarentur, poſt etiam apud Germanos, Gallos, alioſque populos: & cum typographicum inventum accederet, maximaq; commoditates adferret, incredibile eſt quam felix & optata fuerit progreſſio.

Ars Typographica ab homine Germano, in media Germania inventa & excogitata eſt anno Chriſti 1440, ut Polydorus Virgilius lib. 2. c. 7. de rerum inventione. S. Munſter. Fr. Philelphus. Philippus Beroaldus, aliique plurimi atteſtantur. Verum patrum memoria, referente Conrado Peu-ingero, in ſermonibus convivalibus, Pomponius

Lætus eam laudem noſtris præripere voluit, ſcribens ad Auguſtinum Maphurum: Imprimendi facultas, multis ſeculis intermiſſa, paulo ante revocata eſt. Jovius enim hiſt. l. 14. in regione Sinarum libros ante multos annos impreſſos extare ait. Johan. Conſalvus Mendoza lib. 3. cap. 16. de regno Chinæ, ſcribit artem Typographicam 500 annis antequam ad Germanos veniret ejus loci in uſu fuiſſe. Videatur etiam Joh. Petrus Maffeus hiſt. Indic. l. 6. Hadrianus Junius in Batavia c. 17. artis hujus inventionem civi cuidam Harlemenſi attribuit.

Nunc enim perpetuis ab illo tempore ſtudiis, eo deventum eſt, ut cum eruditiſſimis olim ſeculis hæc ætas noſtra conferri poſſit, & hoc nomine ſit inprimis beata, quod optimarum artium & linguarum ſcientiam, vera ſui cognitione Deus illuſtravit etiam, quum veteres illi tantis literarum præſidiis inſtructi, homines eloquentiſſimi, profundis eſſent immerſi tenebris, & ſummum illud bonum, de quo tam multa ſcripſerunt, fruſtra inveſtigarent.

Alberto ſucceſſit Fridericus III, Auſtriæ dux, qui Romam placide profectus, & conſecratus à Pontifice Nicolao V, domum rediit, nec in Italia quicquam movit.

Hulder. Mutius l. 29. Iohan. Cuſpinianus. Egnatius.

Regni ipſius anno quarto, Vladiſlaus, Vladiſlai filius, Poloniæ ſimul & Vngariæ rex, quum Eugenii Pontificis impulſu violaſſet inducias, ab Amurathe ſecundo ejus nominis, Turcarum Imperatore, prælio victus ad Varnam ſeu Dionyſiopolim, undecima die Novembris occubuit.

Chalcoc. lib. 6. & 7. Bonſin. Decad. 3. lib. 6.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Mutius lib. 28. Iovius 2. Elogiorum ſub effigie Iuliani Cæſarini Cardinalis. De hac clade Varnenſi exſtant duo libri Callimachi Experientis copioſè & eruditè ſcripti.

Nono poſt anno, Conſtantinopolim vi cepit Mahometus, Amurathis filius, quam ejus hæredes jam per annos centum & tres occupant, conſtituta ſede regia.

De expugnatione Conſtantinopolis, quæ incidit in annum Chriſti 1453, exſtat liber Leonardi Chienſis Epiſcopi Mitylenæi & Godefridi Langi. Videantur præterea Chalcocondyles l. 8. Continuator Michaëlis Glycæ: Commentar. Pii Papæ 2. l. 1. p. 8. Crantzius Saxon. l. 11. c. 33. Chriſtophorus Richerius de rebus Turcicis l. 4. Notetur autem, urbem hanc à Conſtantino Magno, Helenæ filio, reſtauratam; ſub Conſtantino Palæologo, itidem Helenæ filio, à Turcis occupatam eſſe. Recte itaque dixit Iornandes lib. 1. In eis ſæpe regna deficiunt, à quorum nominibus inchoant.

Vladiſlao ſucceſſit, in Polonia quidem, Caſimirus frater, in Vngaria vero Ladiſlaus, Alberti ſecundi Cæſaris filius poſthumus.

Succeſſorem Cæſar Fridericus habuit filium Maximilianum.

Ioh. Cuſpinianus.

Paulo ſub mortem Friderici, Ferdinandus, rex Hiſpaniæ, pulſis Barbaris, Beticam, quæ Granatæ regnum vulgo dicitur, ſuis finibus adjunxit.

Michaël Ritius l. 3. de reg. Hiſpan. Legatur hiſtoria Magni Conſalvæ tribus libris à Paulo Iovio deſcripta. Item liber de expugnatione Granatæ.

Maximilianus, inter alia multa, cum Venetis quoque bella geſſit.

Hunc ſecutus eſt Carolus, è filio Philippo ne-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

nepos, Cæſar, ejus nominis quintus, longe potentiſſimus, qui rerum hodie potitur.

De hujus Imp. rebus geſtis ſcripſerunt Guicciardinus, Ioan. Sleidanus, Iovius, Surius, aliique plurimi.

Ex iis igitur, quæ commemoravimus, liquido apparet, quomodo Romanum imperium, quo nullum fuit, nec erit potentius, prope ſit omnino diſſipatum. Nam per Aſiam ne veſtigium quidem, aut latum unguem, ſicut proverbio dicitur, habemus: occupant omnia Turcæ, Scythæ, & alii noſtræ religionis hoſtes: Aphricam totam amiſimus, niſi quantum ſuperioribus annis à Carolo V Cæſare recuperatum eſt, quando Ænobarbo, Turcico legato, Tunetam ademit, glorioſam adeptus victoriam, & regem ibi conſtituit, ipſi vectigalem, & anno XV poſt, Aphricam urbem oppugnatione cepit.

Sleid. comm. l. 9. Ibidem l. 22. Bellum Tunetanum Iohan. Eutropius deſcripſit. Africæ (quam Mahadiam à Mauris dici Fazellus tradit) expugnatio à Chriſtophoro Claudio Stella expoſita eſt. Ea quomodo rurſus amiſſa ſit, exponit Ioh. Leonclavius in continuatione Annalium Turcicorum a ſe editorum.

Avulſa eſt Luſitania, Hiſpania, Gallia, Britannia, Dania, Sarmatia, Pannonia, Illyricum, Græcia tota, cum vicinis regionibus: adhæc Sicilia, Sardinia, Corſica, Baleares inſulæ, Allobroges: quæ quidem provinciæ ſuos habent dominos, qui plenam in omnibus poteſtatem obtinent, & ad imperii rationes ne tantillum quidem conferunt.

Videamus nunc Italiam, priſcum & avitum ac primum Romani imperii patrimonium; hæc ipſa vero, quid nobiſcum habet commune?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Calabriam, Apuliam, Campaniam, Neapolim, avita ſucceſſione tenent Hiſpaniarum reges.

Vrbem Romam, Cæſarum domicilium atque ſedem, agrum Picenum & Flaminiam, & Hetruriæ partem occupant Romani Pontifices, qui non modo non agnoſcunt Imperium, ſed Cæſares etiam Imperiique præfectos tenent ſibi devinctos.

Quæ ſunt iis locis potentiores civitates, aut ſuos habent regulos, aut factionibus indulgent, nihilque plane ad nos pertinent.

Jam Veneti, quam poſſident egregias non ſolum urbes & municipia, verum etiam provincias, ipſi interim liberrimi, & ab Imperio Romano plane ſejuncti.

Inſubria vero, quæ vulgo Longobardia dicitur, aliquanto quidem propius ad nos pertinet, ſed & ipſa fluctuat, nec certum ullum emolumentum ad nos illinc redit. Poſtquam enim noſtri quidam Cæſares, ut ſupra dictum eſt, primo Vicecomites, ut vocant, ac deinde duces ibi conſtituerunt, quam miſere dilacerata fuit, & quam nihil ab eo tempore nobis contulit! ortis enim bellis, cum noſtri Cæſares eam negligerent ejectis Vicecomitibus, occupavit illam Sfortiarum familia, quam deinde Galliæ reges Ludovicus XII, & Franciſcus primus ejecerunt: & hic quidem per annos ſex regionem illam tenuit, donec Carolus V Cæſar eam recuperavit.

Arnoldus Feronius lib. 9. de geſtis Gallorum, Tilius in Chronico Francorum.

Ex omni igitur Italia nihil fructus ad Imperium redit: nam neque noſtris conventibus interſunt, nec ad publicos uſus atque neceſſitates aliquid contribuunt, niſi quan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

tum vel ſua ſponte, vel alioquin in gratiam Cæſaris faciunt.

Sola ſupereſt Germania, quæ ſemper adverſata Romanorum Imperio, & ſubinde rebellans, ut è ſuperioribus conſtat, tandem à Carolo Magno, Cæſare, collecta fuit, & in unum redacta corpus: ac deinde, quum eligendi Cæſaris poteſtas ad Septemviros delata fuiſſet, ut ſupra demonſtravimus, facta eſt Cæſarum domicilium atque ſedes.

Atque hic tamen conſiderandum eſt etiam, quam ægre potuit coaleſcere hoc ipſum quantulumcunque corpuſculum Imperii, conflatum in Germania. Quæ enim non diſſidia fuerunt apud nos, & bella civilia!

Totum igitur illud, quod hodie Imperii nomine cenſetur, intra Germaniæ fines includitur, nam foris & extra limites illos, nihil ſupereſt. Quanquam & intra ipſos fines tam modice circumſcriptos videmus, quemadmodum non pauci tergiverſantur, & ſe ſuaque, quantum poſſunt, ab Imperii ditione ſubducunt: ut interim de vicinis regibus & aliis nihil dicam, qui ab hoc ipſo tam tenui & exſangui corpuſculo, quod vix oſſibus hæret, decerpunt & avellunt quotidie, quantum poſſunt, & ſuæ ditionis efficere conantur, quod erat Reipublicæ.

Vt autem ad finem aliquando perveniamus, Danielem, de his rebus omnibus vaticinantem, paucis accommodemus. De ſtatua, quam per ſomnium Nabuchodonoſor vidit, ſupra diximus: huc poſtea recurremus, nunc alia loca videamus.

Zonaras tomo 3.

Capite VII, deſcribit quatuor animalia, quæ per ſomnium ipſe vidit ex Oceano prodire, leonem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

nem, urſum, pantheram: quartum & poſtremum ait fuiſſe terrificum & horrendum aſpectu.

Leo denotat regnum Aſſyrium: alæ duæ quas illi tribuit, ſunt duo veluti membra illius Imperii, Babylonia & Aſſyria.

Per urſum ſignificatur regnum Perſicum, à quo fuit devictum Babylonicum: tres coſtæ, quas inter alios dentes in illius ore fuiſſe ſcribit, ſunt tres præcipui reges hujus Monarchiæ, Cyrus, Darius, Artaxerxes, qui præ cæteris claruerunt, & multam carnem ederunt, ut inquit, hoc eſt, complures populos ſuæ ditioni conjunxerunt. Panthera eſt Alexandri Magni, ſeu Græcorum imperium: quatuor illius alæ & capita ſunt quatuor regna, quæ poſt Alexandri mortem ex illa Monarchia prodierunt.

Quartum & poſtremum animal, eſt imperium Romanum: decem cornua, ſunt ejus membra, ſeu partes, cujuſmodi ſunt Syria, Ægyptus, Aſia, Græcia, Africa, Hiſpania, Gallia, Italia, Germania, Britannia: nam illi hæc omnia tenuerunt.

Jam inter decem iſta cornua, naſcitur & prodit cornu quoddam parvulum, quod de decem illis cornibus tria revellit: iſtud denotat regnum Mahometicum ſive Turcicum, quod ex humili initio natum in Romana Monarchia, tres præcipuas partes illius occupavit: Ægyptum, Aſiam, Græciam: deinde, cornu iſtud parvulum habet oculos; & eſt contumelioſum adverſus Deum.

Mahometus enim novum doctrinæ genus propoſuit, ſuis valde gratum, & quod prudentiæ ſpeciem aliquam haberet: hi ſunt oculi, ſed revera Deum afficit contumelia. Nam Prophetarum & Apoſtolorum ſcripta plane delevit, & Chriſti beneficium nullum agnoſcit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

imo convitiis exagitat omnem de Chriſto doctrinam.

Ad hæc parvulum illud cornu bella gerit cum ſanctis, & vehementer illos affligit, ut inquit, donec judicium fecerit antiquus ille, cujus nec initium eſt, neque finis.

Ex quo quidem clare perſpicitur, in hoc ipſo Imperio finem eſſe habiturum hoc mundi curriculum, nec ullum præterea futurum: ſed abolitis omnibus mundi principatibus, venturum eſſe perpetuum illud regnum, cujus autor & dux erit Chriſtus.

Capite octavo Daniel deſcribit arietem & hircum, hoc autem angelus ipſe poſt interpretatur aperte, & arietem bicornem dicit eſſe Medorum atque Perſarum reges: hircum vero, Græcorum Imperium, & cornu illud magnum in ipſius fronte, ſignificare primum ejus imperii regem: quod autem eo cornu confracto, quatuor alia cornua ſuccedant, notari dicit, quod ex illo Imperio quatuor ſint oritura regna, ſed robore & potentia minime conferenda cum primo illo rege.

Videamus ergo, quam proprie & certo depinxerit Daniel Alexandrum Magnum, ducentis annis & amplius ante, quam ille regnaret. fore enim dicit, ut hircus terram non tangat, hoc eſt, ut maxima celeritate bella ſua conficiat, & ut ab ipſius impetu nemo poſſit arietem liberare. Nam duodecim annis tantum regnavit Alexander, tamque brevi ſpacio temporis, Aſiam prope totam ſibi ſubjecit, ut ſupra docuimus. ac licet incredibilis eſſet Perſarum atque Medorum potentia, tamen tribus præliis ordine victus ab illo Darius, vitam ſimul & imperium amiſit.

Tradunt nonnulli, quum Hieroſolymam veniſ-

veniſſet Alexander, ſummum ſacerdotem ei recitaſſe Danielis locum iſtum: quo quidem vehementer ille fuerit exhilaratus.

Joſeph. antiquit. Iudaic. lib. 11. *c.* 8. *Zonar. tom.* 3.

Deinde, quod ex quatuor iſtis cornibus oriturum ſit aliud, initio quidem parvum, ſed poſtea valde potens, quod graviſſime ſit afflicturum loca ſacroſancta: hoc ipſo prænunciari dicit acerbiſſimas perſecutiones, quas Judæi ſint paſſuri à poſteritate Alexandri Magni, à regibus Ægypti atque Syriæ, quas inter media eſt Judæa. Nam cornu iſtud ex quatuor illis cornibus ortum experti ſunt Judæi, Antiochum videlicet Epiphanem, Syriæ regem, crudeliſſimum vaſtatorem.

Huc etiam applicandum eſt caput XI. in quo rurſus de Alexandro magno loquitur, ejuſque ſucceſſoribus, adeo quidem copioſe atque proprie, ut non vaticinium, ſed hiſtoria quædam eſſe videatur.

Nunc tandem ad ſtatuam Nabuchodonoſoris veniamus, de qua priori libro per occaſionem diximus. Interpretationem autem ipſius de tribus primis Imperiis, quoniam & perſpicua eſt, & temporibus ipſis comprobata, non repetam. de quarto ſolum aliquid dicemus, quoniam ad nos proprie pertinet, qui in eo verſamur, & à Daniele deſcribitur accuratius. Ferreum eſſe futurum dicit, quod reliqua omnia imperia comminuet, ſibique ſubjiciet. Ad demonſtrandum iſtud, non opus eſt multis verbis: res enim ipſa loquitur, & ex hiſtoria rerum, quas enumeravimus, liquido conſtat.

Daniel. 2. *Ioſeph. antiquit. Iudaic. lib.* 10. *cap.* 12.

Pedes autem illius, ac digiti pedum, partim

tim ſunt ferrei, partim fictiles è teſta. Sicut humani corporis pes finditur in digitos, ita Romanum imperium, ubi conſtiterit aliquandiu firmum & innixum cruribus ferreis, ac totum terrarum orbem in ambitu ſuo complexum fuerit, deſinet in digitos, & corporis illa moles diſſolvetur. Hoc ipſum etiam conſtat accidiſſe: nec opus eſt explicatione. quid enim magis hodie diſſolutum eſt, quam Imperii illius ampliſſimi corpus?

Et quanquam ita ſe res habet, tamen quia planta pedis eſt ferrea, ut inquit, manebit firmamentum ejus, neque prorſus confringi poterit, ſed reliquiæ, nomen atque dignitas durabunt, donec Chriſtus adventu ſuo rebus omnibus humanis finem imponet. Quin ad ſummam tenuitatem redactum ſit, dubitari non poteſt, ac luce meridiana clarius eſt.

Arbor illa procera concidit, ſed hæret adhuc atque conſiſtit illius radix, non quidem ſucculenta, ſic, ut propagari poſſit atque augeſcere, verum exſucca prorſus & arida: ſed tamen hanc radicem ac plantam ferreæ naturæ, nulla vis humana funditus revellet, ſed hærebit infixa ſolo, quoad iſta rerum omnium fabrica deſtruetur.

Sumus & hoc experti: nam tenuem hanc & anguſtam Imperii poſſeſſionem multi ſæpe conati ſunt evertere: Pontifices quoque Romani, ac poſtremo etiam Turcæ. Qui licet magna perfecerint, & majora ſibi fortaſſe pollicentur, non conflabunt ejuſmodi molem, quæ cum Romana potentia conferri poſſit, neque ſeminarium Imperii, quod reliquum eſt, licet aridum & flaccidum, evertent: nec enim quinta conſtitui poteſt Monarchia.

Germania quidem ſola titulum ac poſſeſſio-
nem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

nem habet Imperii, ſed ſi vires conjungat & animos, vim omnem externam facile depellet, ſicut non uno poteſt documento probari.

Paucis abhinc annis ingentes fecerunt progreſſus, & ſuperato Boſphoro Thracio, longe lateque ſunt per Europam graſſati Turcæ: ſuam nunc ditionem plane conjunctam habent atque finitimam Germaniæ, quæ ſane maximo videtur expoſita periculo, ſicut etiam Italia propter vicinitatem. Sed ſi Danielem propius intueamur, ſperare licet, vim atque potentiam illorum in ſummo nunc gradu conſiſtere. Nam tria ſolum cornua Daniel eis attribuit, ut ſupra diximus: & illa quidem nunc obtinent, initio domini rerum facti per Aſiam, deinde per Græciam & Ægyptum. Ac Græciæ quidem appellatione comprehendi poteſt, quicquid eſt in eo tractu regionum, prope ad Illyricum uſque.

Et quanquam hoc tempore non modicam Vngariæ partem occupant, & tametſi fieri poteſt, ut Germaniam, aut alias vicinas regiones divexent: tamen, quoniam & certos intra limites illorum ditio conſiſtere debet, & Romanæ potentiæ minime poterit conferri, ſicut jam demonſtravimus, credibile eſt, has provincias non eſſe venturas in illorum ditionem, ſicut tres illæ ſunt hodierno die, Græcia, Ægyptus, Aſia.

Bellum facturi ſunt ſanctis, & in Chriſtianæ profeſſionis homines immanitate ſumma graſſabuntur, & durabit hic illorum furor ad finem uſque mundi, ſicut Daniel clare teſtatur.

Atque hæc eſt ejus vaticinii cauſa præcipua, quo videlicet de poſtremi temporis ærumnis atque miſeriis præmoniti & certiores facti, non deſpondeamus animum, ſed liberatio-

nem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

nem exſpectemus per adventum Chriſti ſervatoris noſtri, qui ſtatim has afflictiones, ut inquit, excipiet, ac in firmam & tranquillam ſtationem ſuos tranſportabit, & lacrymas ab oculis eorum abſterget.

Quædam loca Danielis ad Judæos proprie pertinent, quibus & liberatio promittitur captivitatis, & Meſſias ille, promiſſus patribus, intra certum ac ibi notatum & expreſſum tempus denunciatur eſſe venturus: reliqua autem vaticinia ad omnium poſtremam mundi ætatem pertinent, & ad eos, qui tunc vivent, quum & parvulum illud cornu, Mahometi poſteritas, bellum geret cum ſanctis, & quum revelatus atque dejectus fuerit homo ille peccator & ſceleroſus, qui ſedet in templo Dei ſe ipſum oſtentans, ac ſi Deus eſſet: nam & hujus tyrannidem Daniel præſignificavit, ut Paulus in ſuis epiſtolis diſerte interpretatur.

Dan. 9. 2 Theſſal. 2.

Satanas, quem hujus mundi principem vocat ipſe Chriſtus, quum ſemper alias, tum in ultima mundi deficientis ætate longe vehementiſſime tumultuabitur, & omnis iracundiæ laxabit atque furoris habenas, & adverſarios excitabit Chriſto, qui non modo vi armorum ſæviant, verum etiam in fraudem & errorem abducant homines falſa doctrina, ſic quidem, ut ipſorum laqueos vix evaſuri ſint etiam electi.

Joan. 12. 14, & 16. Mat. 24. Marc. 13.

Nimirum, hoc illud eſt tempus, quod capite XII. Daniel ſignificat, adeo prorſus afflictum & calamitoſum, ut nec ſimile fuerit unquam, neque futurum ſit. Nihil enim læti nobis pollicetur, ſed graviſſimas perſecutiones denunciat, quando calamitates illas, de quibus loquitur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

quitur, duraturas eſſe dicit, dum perficiatur diſperſio manus populi ſancti.

Vexabitur ergo populus Dei paſſim per orbem terrarum, & affligentur pii diverſis locis, quandiu terrarum orbis conſiſtet. Quod quidem prophetæ, vel potius angeli teſtimonium ſpem nobis omnem præſcindit conciliationis & aggregationis. Nam de diſperſione & diſſipatione perpetua loquitur, & natis propter doctrinam ac religionem diſſidiis, tunc demum finem ſtatuit, quum ipſe Chriſtus apparebit. Verum ut conſoletur & erigat & ſuſtentet eos qui tunc vivent, mox ab iſtis ærumnis mortuorum reſurrectionem ponit: quam ut lætam experiamur atque ſalutarem, magnis precibus orandus eſt Deus.

Quantum vero Danieli ſit tribuendum, teſtatur ipſe Chriſtus, qui locum ex eo deſumptum pro concione refert, & auditoribus commendat.

Cum ergo ſint afflictiſſima hæc noſtra tempora, ſtudioſe cognoſcendus eſt hic vates, qui nobis in hoc mundi poſtremo curriculo poſitis concionatur, ac diligenter introſpiciendus, ut in his præſentibus malis, & adverſum imminentes fluctus atque tempeſtates, vera nos & certa conſolatione, tanquam vallo quodam & aggere præmuniamus.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

INDEX
PROPRIORUM NOMINUM,
Quæ in hoc libello continentur.

A.

ABagatus Perſarum rex. 92
Abraham. 9
Accius poëta. 59
Achas rex Juda. 13
Achæi populus Græcia. 56
Achaia. ibid. provincia ſit. 89
Actiaca victoria. 81
Adalgiſius rex Longobardorum. 152
Adelbertus, Bremenſis Archiepiſcopus. 283
Adolphus Cæſar. 212
Adolphus rex Gothorum. 120
Adramelech filius Senacherib. 14
Adrianus I Papa. 152
Adrianus II. Papa. 169. 170
Adrianus IV Papa. 197
Ægyptus Romanorum provincia. 81
Ægypti fructus annui. 82
Ælius Adrianus Cæſar. 90
Æmilianus Cæſar. 96
Æneas. 32
Ænobarbus legatus Turcicus. 228
Æqui. 41
Æſchines. 39
Aëtius Valentiniani legatus. 123
Ætoli. 51
Afranius dux. 74
Afranius poëta. 59
Africa. 56
Africanus jureconſultus. 92
Agabus. 88
Agapetus Epiſcopus Romanus. 137
Agrigentini. 55
Aiſtulphus Longobardorum rex. 150
Alani. 121
Alaricus Gothorum rex. 120. 131.
Albertus Cæſar. 212
Albertus II Cæſar. 225
Albinus. 92
Albinus præceptor Caroli M. 156
Alburnus Valens, jurecon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

conſultus. 91
Alcadas rex Babyloniæ. 11
Alcibiades. 25
Alexander Macedo. 26, & inde.
Alexandri proceres. 30
Alexander Severus, Cæſar. 93
Alexandri Pontificis decretum. 104
Alexander II Papa. 183
Alexander III Papa. 198
Allobroges populi Galliæ. 59
Ambiani. 158
Ambroſius Epiſc. Mediolanenſis. 117
Amiſia flumen. 84
Amurathes Turcarum Imp. 227
Anacleti decretum. 104
Anaſtaſius Imp. 129
Anaſtaſius II Imp. 147
Anaxagoras. 23
Angli, populus Saxoniæ. 122
Annibal. 44, 46, 48, 49.
Annibal moritur. 52
Anno, Archiepiſcopus Colonienſis. 184
Anthemius Cæſar. 127
Anthemius, Patriarcha Conſtantinopolitanus. 137
Anthius jureconſultus. 92
Antigonus rex Aſiæ minoris. 30
Antiochenæ Synodi decretum. 112
Antiochus Syriæ rex. 49
Antiochus Epiphanes. 52
Antipater. 30
Antiſthenes. 38
Antiſtius Labeo jureconſultus. 66
Antonius Baſſianus Caracalla, Cæſar. 92
Antoninus Pius Cæſar. 91
Aphrica. 56
Aphrica urbs. 228
Appius Claudius Decemvir. 35
Appius Claudius cœcus. 40
Aquæ Sextiæ. 61
Aquiſgranum. 163
Aquitani. 85
Aquitania. 121, 158
Aralius rex Babylon. 10
Aratus Sicyonius. 25
Arbaces Medorum præfectus. 12, 13
Arbogaſtus. 115
Arcadius Imperat. 116
Archadius jureconſultus. 92

Ar-

Archelaus rex Ægypti. 72
Archelaus filius Herodis Magni. 85
Archidamus rex Lacedæmoniorum. 23
Archimedes. 45
Archimedis ſepulcrum. 46
Arethuſa fons. ibid.
Argentoratum. 187
Ariobarzanes Cappadociæ rex. 62
Arioviſtus Germanorum rex. 70, 157
Ariſtides. 25
Ariſtippus. 38
Ariſtomenes Meſſenius. 25
Ariſtonicus. 58
Ariſtophanes. 23
Ariſtoteles Alexandri Magni præceptor. 29, 38.
Arius rex Babyloniæ. 10
Arii hæreſis damnata. 106
Armatrites rex Babyloniæ. 10
Arminius Cheruſcorum dux. 84
Armoricæ urbes. 161
Arnolphus Malus, Bavariæ dux. 173
Arnolphus Cæſar. 171
Arrianus jureconſultus. 91
Artabanus Parthorum rex. 93
Artabaſtus. 149
Artaxerxes Perſarum rex. 93
Artaxerxes Longimanus. 24
Artaxerxes Mnemon. 26
Arverni populi. 59, 157
Aſcatades rex Babyloniæ. 11
Aſdrubal. 47
Aſſarado filius Sennacherib. 14
Aſſur rex Babyloniæ. 8, 18
Aſſyrium regnum. 8
Aſta diruta. 197
Aſtyages, alias Aſſuerus, rex Medorum. 19
Athenienſium claſſis in Sicilia. 24, 25, 26
Athenienſium prælium ad Marathonem. 21
Athenienſium prælium ad Salaminem. 22
Attalus Pergami rex. 58
Attila rex Hunnorum. 123, 124
Attilius Calatinus. 43
Aufidii duo jureconſulti. 66

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Auguſtinus Hipponenſis Epiſcopus. 118
Auguſtulus. 127
Avitus Cæſar, ibid.
Aulus Gabinius. 70. 71. 72.
A. Offilius jureconſultus. 66
A. Vitellius. 89
Aurea bulla. 219
Aurelianenſe concilium. 131
Aurelianenſis academia. 215
Aurelianus Imperator. 98
Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus. 118, 136
Auſonius Burdegalenſis poëta. 115
Azo jureconſultus. 208

B.

BAbel urbs & turris. 7
Babylon capta. 18
Bactriani populi. 10
Bajazetes Turcarum Imperator. 220
Balbinus Imp. 94
Baleares inſulæ. 228
Baleus rex Babylon, Xerxes cognominatus. 10
Baleus alter rex Babylon. ibid.
Balticum mare. 129
Balthaſar rex Babylon poſtremus. 18
Bambergenſis Epiſcopatus. 149
Baſilienſe concilium. 225
Baſtarnæ, populus. 201
Bavari. 159
Beliſarius. 132. & ſeqq.
Bellovaci. 156.
Bellum Catilinarium. 69
Bellum civile Cæſaris & Pompeii. 73
Bellum Jugurthinum. 60, 61.
Bellum Piraticum. 69, 70
Bellum Punicum primum. 41. 43
Bellum Punicum ſecundum. 44
Bellum Punicum tertium. 54. 55
Belochus Babyloniæ præfectus, rex Babyloniæ factus. 12
Belochus X, rex Babylonis. 10
Benedictus VIII, Papa. 179
Benedictus IX, Papa. 180
Benedictus X, Papa. 183

Benedictus XII, *Papa.* 216
Benedictus XIII, *Papa.* 223
Beneficiorum pluralitas. 126
Benmerodach. 14
Berengarius. 172
Beroſius. 11
Bertha uxor Henr. Imp. 184
Betica vulgo regnum Granatæ. 227
Bibliotheca Lucii Luculli. 68
Bibuli poëtæ. 81
Bochus rex Mauritaniæ. 60
Bohemiæ dux fit rex. 197
Boii. 43
Boleſlaus rex Poloniæ. 178
Bonifacii ſextus Decretalium liber. 213
Bonifacius I, *Epiſcopus Romanus.* 119
Bonifacius II, *Epiſcopus Romanus,* 136
Bonifacius III, *Epiſcopus Romanus.* 140
Bonifacius VIII, *Papa.* 212
Bonifacius Germanus. 148
Bononia. 151
Britannia Romanis ſubjecta. 71
Britannia deficit. 88
Britannia minor. 161
Britanni oppreſſi ab Anglis. 122
Brixiæ conventus. 192
Brunduſium. 73
Bruno fit Papa. 177
Bucco Halberſtadenſis Epiſcopus. 242
Bulgari. 128, 133, 144
Burchardus Sueviæ Dux. 174
Byzantium. 23, 89

C.

C*Æcilius Poëta.* 59
Cæleſtinus V, *Pontifex.* 213
Caſena. 151
Caius jureconſultus. 66
C. Antonius collega Ciceronis. 69
C. Aquilius Gallus jureconſultus. 66
C. Atteius Pacuvius jureconſultus. ibid.
C. Cæſar Caligula Germanici filius. 87
C. Caſſius. 77
C. Claudius Nero. 47, 84
C. Duilius. 43
C. Fabricius Lucinus. 40. 43
C. Fulvius. 57

C. Jul. Cæſar 70. *interſectus.* 77
C. Gracchus. 59. 60
C. Julius orator. 65
C. Juventius jureconſultus. 66
C. Lælius Aphricanus. 59
C. Marcellus conſul. 73
C. Marius. 60 62. 64. 157
C. Martius Rutilius. 36
C. Octavii natalis. 70
C. Octavius nepos Cæſaris. 80
C. Popilius Lenas. 52
C. Servilius Hala. 35
C. Trebatius jureconſultus. 66
C. Trebonius. 77
Calanus Indus. 28
Caliſthenes. 39
Calixtus II *Papa.* 194
Cambyſes. 20
Campania. 46. 123
Campi Catalaunici. 123
Cannenſis pugna. 45
Cantabri. 85
Canones Apoſtolorum. 145
Capitolium. 36
Captivitas Babylonica. 15. 18. *ſoluta.* 20
Capua. 46
Carinus. 101
Carlomanni ducis Francorum edictum. 150
Carolus rex Francorum. 192
Carolus Magnus ſalutatus Cæſar. 153
Carolus Craſſus, Cæſar. 171
Carolus IV, *Cæſar.* 218
Carolus Martellus. 159
Carolus Pulcher, Galliæ rex. 216. & ſeq.
Carolus Simplex, Galliæ rex. 176
Carolus VI, *Galliæ rex.* 120
Carolus V *Cæſar.* 228. & ſeq.
Carthaginenſe concilium tertium & quartum. 118
Carthaginenſe concilium ſextum. 119. 136
Carthago deleta. 55
Carthago capta à Vandalis. 122
Carthago Roma vetuſtior. 41. 55
Carus Imperator. 100
Caſca. 77
Caſimirus rex Poloniæ. 227
Caſpii populi. 10
Caſſander Macedonum rex. 14
Caſſius Longinus. 87
Catalaunici campi. 123
Catilinæ ingenium. 70
Cato Uticenſis. 76

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Caudinæ Furcæ. 38
Celeſtinus Papa. 119
Chalcedonenſe concilium. 111. 126
Chaldai. 6
Chaldæum ſeu Babylonicum regnum. 7
Chatti. 89
Childericus rex Francorum. 159
Chriſtus natus. 82
Chriſtus crucifixus. 87
Cicero. 67. 69. 70. & ſeqq.
Ciceronis exilium. 71.
mors. 80
Cimbri. 61
Cimon. 25
Cinna jureconſultus. 66
Circumciſio. 9
Civitates Metropolitanæ per Italiam, Germaniam & Galliam. 163
Claudius Cæſar. 88
Claudius Druſi filius. 88
Clemens II, *Papa.* 181
Clemens V, *Papa.* 214
Clemens VI, *Papa.* 217
Clementinæ leges. 205. 214
Cleopatra. 75. 81. 82.
Cleopatræ obitus. 81. & ſeqq.
Cledovetus rex Francorum. 130
Cn. Domitius. 77
Cn. & P. Scipiones Aphricani. 43
Cn. Papyrius Carbo 64
Cn. Pompeius M. 66. 67. & ſeqq.
Cn. Octavius. 63
Codex Juſtinianeus. 135
Codrus. 25
Cœlibatus ſacerdotum. 107. 185
Comagene. 89
Commodus Antonius. 92
Compenium oppidum. 167
Conon. 25
Conradus Cæſar. 173
Conradus II, *Cæſar.* 179
Conradus III, *Cæſar.* 195
Conſtans . Conſtantini M. F. 108
Conſtans Imperator. 142
Conſtantinus Magnus Imperator. 102. 103. 104. 107
Conſtantinus Conſtantini filius. 108
Conſtantinus IV, *Barbatus, Imperat.* 143
Conſtantinopolitana Synodus ſexta. 144
Conſtantinus pontifex Romanus. 146
Conſtantinus V, *Imp. cognomento Copronym.* 149
Conſtantinus Monomachus. 153

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Conſtantinus VI Imp. 151
Conſtantinus Palæologus. 153
Conſtantius. 110
Conſtantius Chlorus. 101
Conſtantienſe concilium. 224
Conſtantinopolitana Synodus. 116
Conſtantinopolis capta à Turcis. 227
Cordubenſes Poëtæ. 86
Corinthus deleta. 56
Coriolanus exul. 22
Cornelius Epiſcopus Romanus. 96
Corſica. 43
Creſcentius conſul Romanus. 177
Crœſus rex Lydiæ. 19
Cteſiphon. 101
Curia Pompeii. 77
Cyprianus Epiſcopus Carthaginenſis. 96
Cyprus. 23
Cyrillus Alexandrinus Epiſcopus. 119
Cyrus Darii filius, minor. 26
Cyrus rex Perſarum, ſecundæ Monarchiæ conditor. 20

D.

Daci. 87. 89. 92
Dalmatæ. 155
Dalmatia ſubacta. 54
Damaſus Epiſcopus Romanus. 117
Damaſus II Papa. 181
Damocles paraſitus. 39
Dani. 161
Daniel. 16
Darius filius Hyſtaſpis. 21
Darius Medus Aſtyagis filius, ab aliis Cyaxares nominatus. 18
Darius Nothus. 24
Darius rex Perſarum poſtremus. 26
Darii luxus. 30
David rex Iſraël. 9
Decemviri. 34. 35
Decius Imperator. 95
Decius Junius Brutus. 57
Decretales Epiſtolæ. 203
Decumæ ſacrorum provinciæ Galliæ, Pontifici conceſſæ. 216
Deliquium Solis. 123
Demochares. 39
Demoſthenes. ibid.
Deſiderius Longobardorum rex. 152. 165
Dicæarchus. 38
Diluvium. 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Diocletianus Imperator. 101
Dionyſius Syracuſanorum tyrannus. 39
Dionyſiopolis. 226
Diſſidium Græcorum & Latinorum. 201
Diſſidium inter Gallos & Anglos. 217
Donatio Conſtantini. 105
Druſus. 84

E.

E*Burones.* 158
Eduardus III *Angliæ rex.* 163
Eginhardus ſcriba Caroli Magni. 163
Electio Cæſarum inſtituto. 177
Ennii nativitas. 43
Ennii mors. 53
Epheſina Synodus. 120
Epaminondas. 25
Epiſcopi officium. 112
Erphurdiæ Epiſcopatus. 149
Eſaias. 14
Eucherius Stiliconis filius. 120
Eugenius IV, *Papa.* 225
Eulalius Epiſcopus Carthaginenſis. 137
Euſtathii hæreſis. 107
Evilmerodach filius Nabuchodonoſoris. 18
Eutyches. 126
Exarchatus. 138
Exarchatus oppida pontifici cedunt. 151
Explicatio vaticinii Danielis de quatuor animalibus. 230. 231
Extravagantes. 205
Ezechias rex Juda. 13

F.

F*Abia gens.* 34
Fabius Maximus. 43. 59
Faliſci. 41. 43
Favemia. 151
Ferdinandus rex Hiſpaniæ. 227
Fl. Claudius Imp. 98
Fl. Domitianus. 89
Flavius Priſcus, jureconſultus. 66
Florentius jureconſultus. 92
Formoſus pontifex Romanus. 171
Forum Julii. 163
Forum Livii. 151
Forum populi. ibid.
Francia. 158
Franciſcus rex Galliæ. 229
Francones Germani. 99. 158
Fridericus Lotharingius crea-

creatur Papa. 182
Fridericus Comes Palatinus. 187
Fridericus Ænobarbus Cæſar. 196
Fridericus II, Cæſar. 200
Fridericus III, Auſtriacus Cæſar. 226
Fridericus Auſtriæ dux. 215
Furcæ Caudinæ. 38
Furnius Poëta. 86
Fuſcus Poëta. ibid.

G.

GAleatius Dux Mediolani. 222
Galerius Imperat. 101
Galli. 43. 211
Galli Senones. 35. 37
Gallia Belgica. 161. 171
Gallia Celtica. 70
Gallia Romanis ſubjecta. 70. defecit. 88
Gallicæ nationis concilia. 168
Gallienus Imp. 97. 158
Gallus Hoſtilianus Imp. 95
Gallus legatus Conſtantii. 109
Gangræ Synodus. 107
Gelaſius Epiſcopus Romanus. 129
Gelaſius II, Papa. 194
Genſericus Vandalorum rex. 125
Genſericus rex Gothorum. 121
Gepidæ. 128. 133
Gergoviæ concilium. 168
Germani. 83. 87. 110. 157
Germanicus Druſi filius. 84
Germania Cæſarum domicilium. 230
Getæ. 130
Gibellini. 213
Godefridus Bullonius. 192
Gordianus Imperat. 94
Gorgias. 39
Gothi. 97. 115. 120. 121. 142
Gothi Romam capiunt. 120
Gradus urbs. 163
Granatæ regnum. 227
Gratianus. 145
Gratianus Imp. 115
Gratiani decretum. 159. 160. 204
Græcorum Imper. tertia Monarchia. 27
Gregorius I, Epiſcopus Romanus. 140
Gregorius II, Papa. 148
Gregorius III, Papa. 149
Gregorius IV, Papa. 170
Gregorius V, Papa. 177
Gregorius VI, Papa. 180

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Gregorius VII, *Papa*. 186
Gregorius IX, *Papa*. 202
Gregorius X I. 223
Gregorius XII, *Papa*. ib.
Gregorianus Codex. 135
Guelphi & Gibellini. 213
Guilielmus, *Epiſcopus Pariſienſis*. 207
Guilielmus rex Siciliæ. 199

H.

H*Ala*. 77
Hannibal, vide *Annibal*.
Hanno. 43
Hedui. 70. 157
Heliogabalus. 93
Helleſpontus. 22
Helvetii. 70
Henricus Superbus Bavariæ Dux. 195
Henricus I, *Galliæ rex*. 182
Henricus Auceps, *Cæſar*. 173
Henricus II, *Cæſar*. 179
Henricus III, *Cæſar*. 180
Henricus IV, *Cæſar*. 180. & ſeqq.
Henricus V, *Cæſar*. 193. 194
Henricus VI, *Cæſar*. 199
Henricus VII, *Cæſar*. 213
Heraclides. 38
Heraclius Imp. 141
Hermogenianus jureconſultus. 92
Hermogenianus codex. 135
Hermocrates Syracuſanus. 24
Herodes Agrippa. 88
Herodes Antipa. ibid.
Herodes M. 82. 85
Herodotus. 22
Heruli. 127
Hetruſci. 41
Hieremias. 15
Hieronymus. 117
Hieronymus Pragenſis. 224
Hieroſolyma capta à Nabuchodonoſore. 15
Hieroſolyma reædificata. 20
Hieroſolyma expugnata à Pompeio. 70
Hieroſolyma deleta à Veſpaſiano. 89
Hildebrandus rex Gothorum. 133
Hippias. 39
Homerus. 28. 32
Honorius Imp. 116
Honorius III, *Papa*. 202
Horatius poëta. 86
Hoſeas rex Iſraël. 13
Hunni. 114. 115. 122. 130
Hungari irruunt in Pannoniam. 171

Hugo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Hugo Italiæ rex. 172
Hyperides. 39
Hyſtaſpes. 21

I.

JAcob Patriarcha. 9
Jacobi Apoſtoli mors. 88
Janiculum. 63
Jechonias rex Juda. 15
Jeſu Chriſti nativitas. 82
Jeſus Chriſtus crucifixus. 87
Ignatius Conſtantinopolit. Epiſcopus. 170
Illyrii. 43. 85
Illyrii domiti ab Auguſto. 85
Imperium Rom. quomodo diſſipatum. 228. & ſeqq.
Imperium ſeu Monarchia Chaldæorum. 7
Innocentius I, *Epiſcop. Romanus.* 118
Innocentius II, *Papa.* 195
Innocentius III, *Papa.* 200
Innocentius IV, *Papa.* 207
Innocentius VI, *Papa.* 218
Inſubres. 43
Inſubria, vulgo Longobardia. 222
Interregnum. 99. 179. 223
Jojachim rex Juda. 15
Joannis Baptiſtæ mors. 88
Joannes rex Bohemiæ. 213
Joannes Epiſc. Placentinus. 177
Joannes Philippi Audacis Burgund. ducis filius. 120
Joan. Philippi Valeſii filius rex Galliæ. 219
Joannes Evangeliſta. 104
Joannes Chryſoſtomus. 118
Joannes Conſtantinopolitanus Epiſcop. 139
Joannes Galeatius, dux Mediolani creatus. 222
Joannes I, *Epiſcopus Romanus.* 131
Joannes VIII, *Papa.* 170
Joannes XII, *Papa.* 175
Joannes XVII, *Papa.* 177
Joannes XXII, *Papa.* 215. 223
Joannes XXIII, *Papa.* 180
Joannes Huſſus. 224
Jovinianus Imper. 113

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Jovis Olympii templum Hieroſolymis. 90
Irene Imperatrix. 151
Iſaac. 9
Iſabella regina Angliæ. 217
Iſocrates. 39
Iſraëlitici populi migratio ex Ægypto. 9
Iſraëlitarum ſervitus in Ægypto. 9
Italia. 228
Juba rex Mauritaniæ. 76
Judæa Romanis tributaria. 70
Judices Iſraëlitarum. 9
Jugurtha Numidiæ rex. 60. 61
Julianus Imperat. 110
Julii I, pontificis Epiſtolæ. 111
Julius II pontifex. 168
Julius Vindex. 88
Jupiter Belus. 8
Juſtinianus Imperator. 132. ſeqq.
Juſtinianeus Codex. 135
Juſtinianus II Imperator. 146
Juſtinus I, Imperator.
Juſtinus II, Imperator. 134. 138
Juſtus Calliſtratus jureconſultus. 92
Juvenalis poëta. 90

L.

Abaſſardach rex Babyloniæ. 18
Lacedæmoniorum fœdus cum rege Perſarum. 25
Lacedæmonii Græcorum potentiſſimi. 21
Ladiſlaus Chunus Ungariæ rex. 210
Ladiſlaus Alberti Cæſaris F. 227
Lamech. 6
Laomedon. 30
Langobardi. 138
Langobardia. 198. 229
Lateranenſe concilium. 201
Latini. 41
Latium. 32
Leges Gracchorum. 59
Leges ex Græcia Romam allatæ. 34
Leges Julii Cæſaris. 78
Leges Octavii. ibid.
Leges Syllæ. 65
Legiones veteranæ. 156
Legiones Imperii Romani. 85. 86
Leo Armenius, Cæſar Græcus. 166
Leo I, Imperator. 127
Leo II, Imperator. 144
Leo IV, Imperator. 151

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Leonis I, *Epiſcopi Romani epiſtolæ.* 124
Leonis II, *Epiſtolæ.* 127
Leo III, *Papa.* 152
Leonis VIII, *Papæ decretum.* 175
Leo IX, *Papa.* 181
Leonidas. 25
Leontini. 24
Leontius Imp. 146
Leoſthenes. 25
Leotychidas. ibid.
Lex Agraria. 59
Libri conciliorum. 104
Licinius, Cæſar. 102
Licinius, poëta. 59
Ligures. 43
Linguarum conturbatio. 7
Litorius. 122
Lœchus fl. 171. 175
Lotharingia. 176
Lotharius Galliæ rex. ibid.
Lotharius Cæſar. 167. 168
Lotharius III, *Cæſar.* 195
Lucani populus Italiæ. 61
Lucania. 41
Lucanus poëta. 89
Lucilius poëta. 59
Lucius Epiſcopus Romanus. 96
L. Æmylius Paulus. 53
L. Aurelius Verus. 91
L. Calphurnius Beſtia. 60
L. Catilina. 69
L. Cornelius Cinna. 63
L. Cornelius Scipio. 43
L. Cornelius Scipio Aſiaticus. 50
L. Craſſus Orator. 59
L. Junius Brutus. 33
L. Lentulus. 73
L. Lucilius Balbus, jureconſultus. 66
L. Lucullus. 67
L. Mummius. 56
L. Papyrius Curſor. 36. 37
L. Piſo. 70. 71
L. Quintus Cincinnatus. 35
L. Sylla. 63. 64. ſeq.
L. Virginius. 35
L. Voluſius Metianus juriſconſ. 91
L. Volumnius. 36
Luceria. 143
Ludovicus Germaniæ rex. 163
Ludovicus Cæſar Caroli M. filius. 163. 166
Ludovicus II, *Cæſar.* 168
Ludovicus III, *Cæſar, Balbus.* 170
Ludovicus IV, *Cæſar.* 215
Ludovicus IX, *Galliæ rex.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

rex. 207
Ludovicus XII, *Galliæ rex.* 168
Ludovicus dux Aurelianenſis. 221
Lugdunenſe concilium. 207
Luitholdus Othonis Cæſaris filius. 174
Luppia flumen. 84
Lupoldus Bavariæ dux. 196
Luſitania. 49. 56
Lutetia. 158
Lyſias. 39. 54
Lyſimachus. 30
Lyſippus. 29

M.

MAcedonia provincia facta. 53
Macedonii hæreſis. 116
Macer jureconſultus. 92
Macrinus Cæſar. 93
Magnentius. 109
Magnus dux Saxoniæ. 187
Mahometi nativitas. 139
Mahometus. 141
Mahometus Amurathis filius, Turcarum Imperator. 227
Mahometus II. 154
Majorianus Imperator. 127
Major domus idem qui præfectus Palatii. 159
Mamelus rex Babylon. 11
Mamitus rex Babyloniæ. ibid.
Manahes rex Iſraël. 13
Mantaleus rex Babyloniæ. 11
Mancinus. 57
Manfredus Frid. II, *filius nothus.* 131
Manius Curius Dentatus. 41. 43
Manius Glabrio. 49
Marcellus. 43
Marcellus Epiſcopus Romanus. 102
Marcomani. 91 98
M. & D. Brutus. 77
M. *Antonius orator.* 65
M. Antonius collega Cæſaris. 78. 81. 82
M. Antonii oratoris obitus. 63
M. *Antonius Philoſophus Cæſar.* 91
M. *Attilius Regulus.* 42
M. *Claudius Marcellus.* 45
M. *Cocceius Nerva.* 87
M. *Cornelius Cethegus.* 54
M. *Craſſus.* 72

M. Fu-

M. Furius Camillus. 35
M. Fulvius Nobilior. 51
M. Lepidus Prætor. 74. 80. 81
M. Livius Salinator. 47
M. Manlius. 36
M. Perpenna. 58
M. Porcius Cato. 26. 43. 76
M. Tullii Ciceronis natales. 61
M. Valerius Corvinus. 36
Marrucini populus Italiæ. 61
Marſi populus Italiæ. ibid.
Martialis. 90
Martianus Cæſar. 126
Martinus V, Papa. 224
Maſaniſſa Numidiæ rex. 54
Maſſilia obſeſſa à Cæſare. 73. 74
Mauritius Cæſar 139
Mauritani. 147
Maximianus Cæſar 101
Maxentius Cæſar. 102
Maximilianus Cæſar. 227
Maximinus Cæſar. 93
Maximus jureconſultus. 92
Mediolanum evertitur 198
Medum regnum. 8
Menander jureconſultus. 92
Menapii. 153
Menna Patriarcha Conſtantinopol. 135
Merodach Babyloniæ præfectus. 14
Merſeburgenſis Epiſcopatus. 149
Meſſala poëta. 86
Metaurus flumen. 47. 84
Methuſalah. 6
Metropolitanæ civitates. 163
Metropolitani Epiſcopi officium. 112
Michaël Imperator Græcus. 170
Miltiades. 21. 25
Minturnæ. 63
Mithridates. 62. 67. 68
Moabitarum reges. 17
Modeſtinus jureconſultus. 92
Moguntina Synodus. 163
Monarchia I. 17
Monarchia II. 20
Monarchia III. 27
Monarchia IV. 31. 79
Mœſia. 94
Morini. 158
Moſa fluvius. 83. 157. 168

Moſcum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Moſcum regnum. 8
Moſes. 9
Myſia. 144

N.

NAbuchodonoſor. 14. 15. 17
Nabuchodonoſoris potentia. 17
Nabuchodonoſoris ſomnium. 15. 16
Nabuchodonoſoris ſuperbiæ exemplum. 17
Nævius poëta. 52
Narſes rex Perſarum. 101
Narſes Eunuchus. 134. 137
Neapolitanum regnum cedit Gallis. 209
Nero Claudius Cæſar. 88
Nerva Cocceius. 90
Nervii. 158
Neſtorii hæreſis. 120
Nicenum concilium. 106
Nicephorus Imperator. 151. 153
Nicias. 25
Nicolai I, Papæ ad Michaëlem Imperat. Græcum Epiſtola. 170
Nicolaus II, Papa. 183
Nicolaus V, Papa. 226
Nicomedes Bithyniæ rex. 62. 67
Nicopolis. 120
Niger. 92
Nimrod Nohæ pronepos. primus rex Babyloniorum, Robuſtus Venator, Saturnus ab aliis nuncupatus. 6. 7
Ninive urbs. 8
Ninus. 8
Noha. 6. 7. *moritur.* 9
Nordmanni. 161
Novellæ conſtitutiones. 135
Numantia deleta. 57
Numerianus. 100

O.

OCeanus Britannicus. 168
Ochus. 26
Occidentis Imperium ad Germanos tranſlatum. 153
Odenatus rex Syriæ. 98
Odoacer. 128
Oreſtes, Patricius Romanus. ibid.
Otho Cæſar. 173
Otho II, Cæſar. 174. & ſeqq.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Otho III, Cæſar. 175
Otho IV, Imperator. 200
Otho, Saxoniæ princeps. 173
Otho Bavariæ dux. 187
Ottocarus Bohemiæ rex. 210
Ottomannus Turcicæ Monarchiæ princeps. 153

P.

PAcuvius poëta. 59
Palatinus princeps ignominioſe mulctatur. 197
Palmyra. 99
Pandectæ. 135
Pannonii. 85
Papatus triceps. 224
Papinianus trucidatus. 92
Papyrius Fronto jureconſultus. ibid.
Pares regni Galliæ. 217
Pariſina Academia. 165
Parma. 151
Parthi. 87.90.96
Parthicum bellum. 72. 91
Paſchalis Papa. 166
Paſchalis II, Papa. 193
Paulus jureconſultus. 93
Paulus Anazatus. 125
Pauſanias Lacedæmoniorum dux. 23.25
Pelagius II, Epiſcopus Romanus. 139
Peligni populus Italiæ. 61
Peloponneſiacum bellum. 23.24.25
Pentapolis. 106
Peluſium. 15
Pericles. 23.25
Perſeus Macedonum rex. 53
Perſarum regum ſplendor. 30
Perſicum imperium. 13 deletum. 27
Perſæ. 107.110.111. 132.140
Perſius poëta. 89
Petrarcha. 224
Petreius. 74
Petrus Hungariæ rex. 180
Petrus Apoſtolus. 103
Phalaris tyrannus. 55
Phalereus Demetrius. 39
Pharnaces Mithridatis filius. 75
Philippicus Bardanes Imperator. 147
Philippus Imperator. 94
Philippus Cæſar. 200
Philippus Fortis Burgundiæ dux. 219
Philippus pater Caroli Quin-

Quinti. 228. 229
Philippus Macedonum rex. 49. 53
Philippus I, Galliæ rex. 192
Philippus Pulcher Galliæ rex. 213. 214
Philippus Valeſius. 217
Philippus Marius Mediolanenſis. 225
Philopœmen. 26
Phocas Imperator. 139
Photius Conſtantinopol. Epiſcopus. 170
Phrigia. 62
Phul-Aſſur, cognomento Tiglath-Pileſſer. 13
Picentes, populus Italiæ. 61
Picti populi. 121. 122
Pipinus. 150
Piſiſtratus. 33
Placentia. 151
Plato. 38
Plautus. 52
Plotius poëta. 86
Polydorus Spartanus. 25
Polemo. 38
Polonici regni initium. 178
Pollio poëta. 86
Pomponius IC. 93
Pontificia ſedes Avenionem tranſlata. 214
Primatus pontificis Romani. 140
Probus Imperator. 99
Prodicus. 39
Prodigia Romæ. 69
Protagoras. ibid.
Pruſias Bithyniæ rex. 52
Ptolomæus Auletes Ægypti rex. 72
Ptolomæus Dionyſius rex Ægypti. 74
Ptolomæus Epiphanes. 50
Ptolomæi Philadelphi laus. 31
Ptolomæus Philometor. 52
P. Alphenus Varus jureconſultus. 66
P. Cæcilius jureconſultus. ibid.
P. Clodius. 71. occiſus. 73
P. Decius Mus 36
P. Cornelius Scipio moritur. 51
P. Cornelius Scipio, P. filius. 45. 47
P. Cornelius Naſica. 54.
P. Philo. 36
P. Scipio Aphricanus. 43. 50
P. Scipio Aphricanus oppreſſus. 58
P. Scipio Æmylianus. 55
P. Servilius Iſauricus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

cus. 74
P. Servius Sulpitius. 62. 66
Pupienus & Balbinus Imperatores. 94
Pyrenæus mons. 162
Pyrenæus ſaltus. 160
Pyrrhus Epirotarum rex. 40
Pythagoras. 33
Python. 50

Q.

Quadi. 91
Quintilius Varus. 84
Q. Cæcilius Metellus. 60
Quintus Catulus Orator. 63. 65
Quintus Fabius Maximus. 44. 48
Quinti Hortenſii natales. 61
Q. Hortenſii mors. 80
Quintus Luctatius Catulus. 43
Quintus Mutius Scævola. 66
Quintus Sertorius. 66
Quintus Tullius Cimber. 77

R.

Ravenna urbs. 128. 511. 163
Ravennas epiſcopus. 145
Reductio populi Judaici ex captivitate Babylonica. 20
Reges Romanorum. 33
Rhegia. 151
Rhemenſe concilium. 162
Rhenus fl. 83. 157
Rheti. 84
Rhodii equites. 214
Rhodus. 89. 142
Robertus Galliæ rex. 178. 179
Robertus Cæſar Palatinus. 222
Rodericus Hiſpaniarum rex. 148
Rogerius Siciliæ rex. 195
Romanum Imperium IV, Monarchia. 31. 79
Romanorum legati in Græciam. 34
Romanorum reges. 33
Romanorum conſules. ibid.
Romanorum Decemviri. 34
Romæ urbis initium. 32
Roma capta. 120. 125
Roma ſpoliata. 125. 143
Romulus. 32

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Rudolphus Habſpurgius Cæſar. 210
Rudolphus Sueviæ Dux. 192
Ruffinus. 116. 117
Ruffinus IC. 92
Ruteni populi. 59

S.

SAbatius Sagarum rex. 8
Saguntum. 44
Salaſſii. 85
Salmanaſſer. 13
Salvius Julianus IC. 91
Samariæ expugnatio. 13
Samnites. 38. 41. 61
Sandeniſium. 158
Sapores rex Perſarum. 94. 97
Saraceni. 140. 141. 146. 147. 172
Saraſar filius Sennacherib. 14
Sardanapalus rex Babyloniæ. 12. 13
Sardinia. 43
Sarmatæ. 87. 90. 91. 100
Saul Rex Iſraël. 9
Saxones. 113. 129. 160
Saxonicum bellum. 160
Sciri. 127
Scoti. 121. 122
Scythæ. 95. 97. 114. 141
Seleucus rex Syriæ. 30
Semiramis. 9
Sennacherib. 13
Seneca. 89
Septemviri Germaniæ. 230
Septimius Severus Cæſar. 92
Sergius Galba. 88
Servius poëta. 86
Servius Tullus. 33
Servorum tumultus in Sicilia. 57
Seſtus oppidum. 22
Severus. 102. 127
Sextus Papyrius IC. 66
Sextus Pompeius. 77
Sextus Roſcius. 65
Siciliæ latitudo. 26
Siciliæ reges pontifici ſunt devincti. 211
Sigiſmundus Cæſar. 223
Silius Italicus. 99
Silveſter Epiſcopus Roman. 132
Silveſter III, Papa. 180
Sirochus Perſarum rex. 141
Socrates. 38
Solon. 33
Solymanus Turcarum Imper. 154
Sophocles poëta Tragicus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

cus. 23
Sparetus rex Babyloniæ. 11
Speuſippus. 38
Sphærus rex Babyloniæ. 11
Sp. Manlius. 35
Sp. Poſthumius Albinus. 38
Statius. 90
Stephanus martyr. 103
Stephanus Hungariæ rex. 179
Stephanus II, Papa. 150
Stephanus IV, Papa. 166
Stephanus IX, Papa. 182
Stilico. 116. 120
Strato. 38
Sueſſiones. 158
Suevi. 83. 159
Sylverius Epiſcopus Romanus. 137
Symmachus Epiſcopus Romanus. 128
Syracuſarum deſcriptio. 46
Syracuſæ expugnatæ. 45. 143
Syracuſani. 24. 25
Syracuſani portus deſcriptio. 26

T.

Tacitus Imperator. 99
Tarpeium Saxum. 36
Tarquinius Collatinus. 34
Tarquinius Superbus. 33
Tarruntius Paternus, jureconſultus. 92
Taſſilo dux Bavariæ. 160
Tartari. 114
Taurus mons. 50
Taurus Phalaridis. 55
Tertullianus IC. 91
Templarii trucidantur. 214
Terentius Clemens IC. 92
Terentius. 95
Thebæ 27
Themiſtocles. 23. 24. 25
Theodatus rex Gothorum. 133
Theodora Juſtiniani uxor. 134. 137
Theodoricus Gothorum rex. 124
Theodoricus Oſtrogothorum rex. 128. 131
Theodoſius Imperator. 115. 116
Theodoſius Arcadii filius Imper. 119

Theodoſius III, *Imperator.* 147
Theodoſianus codex. 135
Theophraſtus. 38
Theutoni. 61. 157
Thucydides. 23
Thuringi. 148
Tiberius Cæſar. 86
Tiberius Nero, pater Tiberii Cæſaris. 87
Tiberius II, *Imp.* 139
Tiberius III, *Imp.* 146
Tiberius Gracchus. 59. 60
Ticinum. 44
Tiglat-Pileſſer. 13
Tigris Rom. imperii limes. 141
Tigranes Armeniæ rex. 67
Tiſſaphernes. 25
Titius Cælius jureconſultus. 66
Titus & Tiberius filii L. Junii Bruti. 33
Titus Veſpaſianus. 89
T. *Annius Milo.* 73
T. *Manlius Torquatus.* 36
T. *Quintus Flaminius.* 49
T. *Sempronius Longus* 44
T. *Veturius Calvin.* 38
Toletanum concilium quartum. 142
Totilas Gothorum rex. 133
Trajectum oppidum. 180
Traſymenus lacus. 44
Trebellius Bulgariæ rex. 147
Trebia flumen. 44
Treviri. 158. 163
Tribonianus jureconſultus. 135
Triburiæ concilium. 171
Tribuni militum Romæ. 35
Triumviratus Romæ. 80
Tryphoninus jureconſultus. 92
Troia oppid. Campaniæ. 166
Trojanum bellum. 32
Tuneta. 228
Turcæ & Turcicum regnum. 153. 154
Turrianus præfectus Mediolani. 214
Turonenſe concilium. 163
Tuſcianus jureconſultus. 91
Typographicæ artis inventio. 225
Tyridates Armeniorum rex. 96

V. *Va-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

V.

VAlens Imperator. 113
Valentinianus Imperator. ibid.
Valentinianus Honorii ſororis F. Imp. 121
Valentiniani atque Valentis edictum. 114
Valentinianus Gratiani filius. 115
Valerianus Imperator. 97
Valgius poëta. 86
Vandali. 91
Varius poëta. 86
Varna. 226
Vaſcones. 161
Ubii. 84
Veientes. 41
Venetorum urbs condita. 125
Venetorum potentia. 229
Venuleius Celſus jureconſultus. 92
Veſontio. 70. 163
Veſpaſianus Cæſar. 89
Veſperæ Siculæ. 212
Veſtini populi. 61
Vicecomites Mediolanenſes. 218
Victor legatus pontificis Romani. 132
Victor II, Papa. 182
Victor III, Papa. 192
Vienna Galliæ oppidum. 85
Viennenſe concilium. 214
Vigilius Epiſcopus Romanus. 137
Vincentius Pontificis legatus. 132
Vindelici. 84
Vinidius Verus jureconſultus. 91
Ulpius Marcellus. ibid.
Virgilius. 86
Viriatus. 56
Viſci duo poëtæ. 86
Viterbium vaſtatum. 203
Vitiges Gothorum rex. 133
Vladiſlaus Poloniæ & Ungariæ rex. 226
Ulpianus Papiniani diſcipulus. 93
Ulpius Marcellus jureconſultus. 91
Ulpius Trajanus Cæſar. 90
Umbri populus Italiæ. 61
Volſcorum bellum in Romanos. 22
Voluſianus Cæſar. 96
Urbanus II, Papa. 192
Urbanus VI, Papa. 224

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

W.

Wallis rex Gothorum. 121
Wandali. ibid.
Welpho dux Bavariæ. 196
Wenceſlaus Cæſar. 219. 222
Weſtphalia. 84
Wormatiæ conventus. 187

X.

Xanthippus. 25
Xenocrates Philoſophus. 29. 38
Xenophon. 26. 39
Xerxes quid? 10
Xerxes filius Darii. 21. 24

Z.

Zacharias Papa. 149
Zameis rex Babyloniæ. 10
Zedechias rex Juda. 15
Zeno Iſauricus Imp. 127
Zenobia. 98
Zopyrus. 21
Zoſimus Epiſcopus Romanus. 119

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4

N°0

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 4